DODATAK XIX.
a) Operativni program

Republika Hrvatska

OPERATIVNI PROGRAM ZA REGIONALNU KONKURENTNOST

2007. – 2009.

2007HR16IPO001

INSTRUMENT PRETPRISTUPNE POMOĆI

SADRŽAJ

Glosar 198
1. Kontekst, konzultacije i koordinacija 202
1.1. Nacionalna politika i socio-ekonomski kontekst 202
1.1.1. Socio-ekonomski kontekst 202
1.1.2. Stanje u pojedinim sektorima.....213
1.2. Strateški okvir zajednice 227
1.2.1. Usklađenost s eu i nacionalnim strateškim dokumentima 227
1.2.2. Iskustva iz prethodne eu pomoći.....231
1.2.3. Koncentracija pomoći 232
1.3. Partnerske konzultacije 236
1.4. Ex ante evaluacija 239
2. Ocjena srednjoročnih potreba, ciljeva i strateških prioriteta 243
2.1. Socio-ekonomska analiza.....243
2.2 swot analiza.....261
3. Programska strategija.....263
3.1. Prioriteti i mjere 266
3.1.1. Prioriteti 267
3.1.2. Opći kriteriji odabira i postupak 270
3.1.3. Mjere u sklopu prioriteta.....271
3.1.4. Pokazatelji za prioritete i mjere 283
3.2. Horizontalna pitanja.....291
3.3. Koordinacija i sinergija s drugim izvorima pomoći 293
3.3.1. Koordinacija i usklađenost s pomoći pruženom temeljem ostalih ipa komponenti.....293
3.3.2. Koordinacija i usklađenost s dosadašnjom eu pomoći 297
3.3.3. Koordinacija i usklađenost s pomoći koju pružaju drugi relevantni donatori 308
4. Financijske tablice 312
5. Provedbene odredbe.....318
5.1. Strukture upravljanja i kontrole 318
5.1.1. Tijela i nadležne institucije 318
5.1.2. Razdvajanje dužnosti 326
5.2. Nadzor i evaluacija 326
5.2.1. Sustav nadzora 326

5.2.2. Informacijski sustav upravljanja 328
5.2.3. Sustavi nadzora i pokazatelji za nadzor provedbe 329
5.2.4. Odabir aktivnosti 329
5.2.5. Godišnja sektorska izvješća te završno izvješće o provedbi 330
5.2.6. Sustavi za evaluaciju 330
5.3.1. Uvod 332
5.3.2. Pravila 332
5.3.3. Aktivnosti 333
5.3.4. Indikativni proračun 333
5.3.5. Upravljanje i provedba 334
5.3.6. Nadzor, evaluacija i izvješćivanje 334
5.3.7. Partnerstvo i umrežavanje 335
5.3.8. Internet 335
Dodatak 1 – Podaci od socio-ekonomskom razvoju po županijama 337
Dodatak 2 – Pravni akti koji reguliraju politiku regionalnog razvoja u Hrvatskoj 344
Dodatak 3 – Hrvatska definicija MSP u odnosu na definiciju EU 346
Dodatak 4 – Pravni akti koji reguliraju hrvatsku politiku o MSP 347
Dodatak 5 – Programi Vlade koji vodi Poslovno-inovacijski centar (bicro) 349
Dodatak 6 – Karta hrvatskih područja koja primaju pomoć 350
Dodatak 7 - Sastav međuresorne radne skupine za Operativni program za regionalnu konkurentnost 351
Dodatak 8 – Popis partnera savjetovanja o Operativnom programu za regionalnu konkurentnost 353
Dodatak 9 – Zaliha projekata pripremljenih u 10 županija koje sukladno Operativnom programu za regionalnu konkurentnost zaostaju u razvitku 355
Dodatak 10 – Organigram upravljačke strukture Operativnog programa za regionalnu konkurentnost 358

SAŽETAK OPERATIVNOG PROGRAMA ZA REGIONALNU KONKURENTNOST

Uvod u Operativni program za regionalnu konkurentnost

Operativni program za regionalnu konkurentnost predstavlja osnovu za korištenje pretpristupne pomoći EU u svrhu postizanja strateškog prioriteta odnosno promicanja socijalne i ekonomske kohezije u Hrvatskoj, a na temelju poboljšane sveopće konkurentnosti. Nastojanja u okviru ovog Operativnog programa dio su općeg cilja pripreme nadležnih institucija Republike Hrvatske za članstvo u EU i razvitka institucionalne sposobnosti i praktičnog iskustva za upravljanje ulaganjima poput onih koja sufinancira Europski fond za regionalni razvoj (ERDF). Operativni program (OP) postiže navedeno sukladno područjima koja zadovoljavaju uvjete definirane u IPA Provedbenoj uredbi[58] i prioritetnim područjima identificiranima u Višegodišnjem indikativnom planskom dokumentu (VIPD)[59] za Hrvatsku.

[58] Uredba Komisije (EZ) br. 718/2007 o provedbi Uredbe Vijeća br. 1085/2006.
[59] Odluka Komisije C(2007)2566 donesena dana 20. lipnja 2007.

GLOSAR

PPDS	Područja posebne državne skrbi
BICRO	Poslovno-inovacijski centar Hrvatske
BIOCentar	Inkubacijski centar za bioznanosti i komercijalizaciju tehnologije
BIOS	Poduzetnički inkubator Osijek
CADSES	Srednjoeuropski jadranski podunavski i Jugoistočno-europski prostor – komponenta Inicijative Zajednice za prekograničnu suradnju između pograničnih područja u Europskoj uniji (INTERREG)
CARDS	Pomoć Zajednice u obnovi, razvoju i stabilizaciji
CARNet	Hrvatska akademska i istraživačka mreža
DZS	Državni zavod za statistiku
HUP	Hrvatska udruga poslodavaca
CEFTA	Srednjoeuropski ugovor o slobodnoj trgovini
CEPOR	Centar za politiku razvoja malih i srednjih poduzeća i poduzetništva
SAFU	Središnja agencija za financiranje i ugovaranje programa i projekata Europske unije
CIP	Program Zajednice za konkurentnost i inovativnost
SDURF	Središnji državni ured za razvojnu strategiju i koordinaciju fondova Europske unije
SDUeH	Središnji državni ured za e-Hrvatsku
EK	Europska komisija
DEK	Delegacija Europske komisije
EIB	Europska investicijska banka
ERDF	Europski fond za regionalni razvoj
ESF	Europski socijalni fond
EU	Europska unija
EURATOM	Europska zajednica za atomsku energiju
EUROSTAT	Stručna služba zadužena za statistiku Europske unije
FP6	Šesti okvirni program Zajednice za istraživanje i tehnologijski razvoj
FINA	Financijska agencija
FP7	Sedmi okvirni program Zajednice za istraživanje I tehnologijski razvoj
BDP	Bruto domaći proizvod
GfK	*Gesellschaft für Konsumforschung*
GTZ	Ured za gospodarsku suradnju Republike Njemačke - *Deutsche Gesellschaft für Technische Zusammenarbeit*
BDV	Bruto dodana vrijednost
HAMAG	Hrvatska agencija za malo gospodarstvo
HBOR	Hrvatska banka za obnovu i razvitak
HGK	Hrvatska gospodarska komora
HIT	Hrvatski institut za tehnologiju
HITRA	Program hrvatskog inovacijskog tehnologijskog razvitka
HOK	Hrvatska obrtnička komora
HSZ	Hrvatski savez zadruga
HUP	Hrvatska udruga poslodavaca
I3	Institut za informatičke inovacije
IBRD	Međunarodna banka za obnovu i razvitak
ILO	Međunarodna organizacija rada
IMO	Institut za međunarodne odnose

INTERREG	Inicijativa Zajednice za prekograničnu suradnju između pograničnih područja u Europskoj uniji
IPA	Instrument za pretpristupnu pomoć
IPARD	Integrirani program za poljoprivredu i ruralni razvitak
ISO	Međunarodna organizacija za normizaciju
ISPA	Instrument za strukturne politike u pretpristupnom razdoblju
IT	Informacijske tehnologije
MRS	Međuresorna radna skupina
LAU	Lokalne administrativne jedinice (u originalu, franc. *Unités Administratives Locales*)
MPŠVG	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva
MGRIP	Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva
MZOPUG	Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva
MOBMS	Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti
VIFO	Višegodišnji indikativni financijski okvir
VIPD	Višegodišnji indikativni planski dokument
MVPEI	Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija
MZOŠ	Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa
MMTPR	Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka
NDO	Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje
NVVO	Nacionalno vijeće za visoko obrazovanje
NKIPA	Nacionalni koordinator za IPA
NPPEU	Nacionalni program Republike Hrvatske za pridruživanje Europskoj Uniji
NUTS	Nomenklatura prostornih jedinica za statistiku (franc. *Nomenclature des unités territoriales statistiques*)
OECD	Organizacija za gospodarsku suradnju i razvoj
OP	Operativni program
OS	Operativna struktura
PHARE	Pretpristupni program EU (originalno samo za Mađarsku i Poljsku)
JPP	Javno privatno partnerstvo
PRAG	Praktični vodič kroz postupke ugovaranja pomoći EZ-a trećim zemljama
OP RK	Operativni program za regionalnu konkurentnost
ROP	Regionalni operativni programi
SSP	Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju
SAPARD	Poseban pristupni program za poljoprivredu i ruralni razvoj
OUS	Okvir za usklađenost strategija 2007.-2013.
SOR	Strateški okvir za razvoj 2006.-2013.
DZIV	Državni zavod za intelektualno vlasništvo
MSP	Mala i srednja poduzeća
SSSH	Savez samostalnih sindikata Hrvatske
SWOT	Metodologija procjene snaga, slabosti, prilika i ugroza (engl. strengths, weaknesses, opportunities, threats)
APIU	Agencija za promicanje izvoza i ulaganja
UNDP	Program Ujedinjenih naroda za razvoj
USAID	Agencija za međunarodni razvoj Sjedinjenih Država

POPIS KARATA I TABLICA

Karta 1: Jedinice županijske (regionalne) samouprave u Hrvatskoj 205

Tablica 1: Broj poduzeća (1996.-2006.) 209

Tablica 2: Odabrani pokazatelji poduzetničke aktivnosti (TEA): Hrvatska u europskoj perspektivi 210

Tablica 3: Bruto domaći izdaci za istraživanje i razvoj kao udio u BDP-u (%) 211

Tablica 4: Izvori bruto domaćih izdataka za istraživanje i razvoj u Hrvatskoj 212

Tablica 5: Županijski teritorij klasificiran kao područja posebne državne skrbi (PPDS) 233

Karta 2: Županije u kojima udjel PPDS-a u ukupnoj površini županije čini 50% i više 234

Karta 3: Regije NUTS II u Hrvatskoj 235

Tablica 6. Usporedba podataka o MSP i poduzetništvu u županijama 252

Tablica 7: Udio Poduzeća koja su primila inozemna ulaganja (FIE) u zapošljavanju, prodaji i izvozu 2002. godine 257

Tablica 8: Izravna inozemna ulaganja u Hrvatskoj 1993. - 2006Q3 258

Tablica 9: SWOT analiza sveukupnog razvojnog potencijala Hrvatske 261

Tablica 10: SWOT analiza razvojnog potencijala hrvatskih regija koje zaostaju u razvitku . 262

Tablica 11: Komplementarnost Operativnog programa za razvoj ljudskih potencijala i Operativnog programom za regionalnu konkurentnost 295

Tablica 12: Relevantni EU projekti u području regionalnog razvoja 299

Tablica 13: Raspoloživi izvori financiranja projekata regionalnog razvitka u Hrvatskoj 300

Tablica 14: Zaliha projektnih prijedloga pripremljenih kroz EU projekte (zahtjevi županija za financiranje) 301

Tablica 15: Relevantni EU projektu u području MSP 303

Tablica 16: Relevantni EU projekti u području znanosti, istraživanja i razvoja i inovativnosti 306

Tablica 17: Relevantni EU projekti u području ICT 308

Tablica 18: Financijska Tablica – OP RK 312

Tablica 19: Položaj i razina nadležnosti te čelnici tijela koja čine Operativnu strukturu OP-a za regionalnu konkurentnost 321

Tablica 20: Demografska struktura na razini županija 337

Tablica 21: Ekonomski pokazatelji na razini županija 338

Tablica 22: Odstupanja u razvoju hrvatskih županija 339

Tablica 23: Županijski udjeli (%) u Bruto dodanoj vrijednosti (BDV) po sektoru u ukupnoj BDV Republike Hrvatske, 2004. 340

Tablica 24: Bruto domaći proizvod (BDP) po glavi stanovnika na županijskoj razini, 2001.-2004., mjeren prema PPP u EUR. 341

Tablica 25: Regionalna dimenzija poduzetničke sposobnosti u hrvatskim regijama 342
Tablica 26: Infrastrukturni pokazatelji na županijskoj razini 343
Tablica 27: Hrvatska i EU definicija MSP 346
Karta 4: Područja koja primaju pomoć, i to: područja posebne državne skrbi, brdsko-planinska područja i otoci 350
Tablica 28: Zaliha projekata u turističkoj infrastrukturi 355
Tablica 29: Zaliha projekata ostalih oblika poslovne infrastrukture 357

1. KONTEKST, KONZULTACIJE I KOORDINACIJA

1.1. NACIONALNA POLITIKA I SOCIO-EKONOMSKI KONTEKST

Koncept konkurentnosti višeslojan je i obuhvaća široku lepezu međusobno povezanih politika, što uključuje, između ostalog, poduzetništvo, istraživanje i razvoj, kao i inovativnost i ljudski potencijal (politika obrazovanja i zapošljavanja). Sukladno odredbama IPA Provedbene uredbe[60] i Višegodišnjeg planskog dokumenta, Operativni program za regionalnu konkurentnost primarno se usredotočuje na sektor malog i srednjeg poduzetništva, te razvoja i istraživanja, kao i inovativnosti, i to na način da se bavi nedostacima na nacionalnoj razini, kao i ulaganjem u razvojni potencijal regionalnih gospodarstava, posebno onih koja zaostaju za nacionalnim prosjekom. Održivost ulaganja osigurana je osim toga paralelnim investicijama u komponentu konkurentnosti koja se odnosi na ljudski potencijal – kroz komplementarnost s Operativnim programom za razvoj ljudskih potencijala.

U sljedećem odjeljku opisano je trenutno stanje u području politika vezanih za Operativni program za regionalnu konkurentnost.

1.1.1. Socio-ekonomski kontekst [61]

Intervencije omogućene kroz IPA-u i one predviđene u okviru Operativnog programa za regionalnu konkurentnost odvijaju se u konkretnom socio-ekonomskom kontekstu. Taj se kontekst pak sastoji od relativno zdrave makroekonomske politike, značajnih socio-ekonomskih odstupanja među hrvatskim županijama[62] i većeg broja strukturnih izazova koji čine temelj gospodarske konkurentnosti.

U odnosu na međunarodnu konkurentnost, Hrvatska je kroz zadnje razdoblje bitno poboljšala svoju poziciju. U Izvješću o globalnoj konkurentnosti za razdoblje 2006.-2007., koje je pripremio Svjetski gospodarski forum, Hrvatska se nalazi na 51. mjestu, što je velik pomak u odnosu na 13. mjesto prošle godine.

Hrvatski gospodarski položaj obilježen je stabilnim rastom, sve boljim fiskalnim stanjem, niskom stopom inflacije, stabilnim tečajem i stopom nezaposlenosti koja je u padu. Sve u svemu, makroekonomska politika u bitnom je odgovarajuća, ali potrebno je jačanje fiksalne konsolidacije, budući da fiskalni i vanjski deficit još uvijek predstavljaju potencijalni rizik za makroekonomsku stabilnost.[63]

Od sredine 90-tih, Hrvatska bilježi stalan rast BDP-a. U razdoblju 1995.-2006. prosječna stvarna stopa rasta BDP-a iznosila je 4,4%. Stvarna godišnja stopa rasta BDP-a 2006. godine iznosila je 4,8%. Na rast BDP-a prvenstveno su utjecale domaća potražnja i potrošnja.[64] Godine 2006. BDP po glavi stanovnika iznosio je EUR 7.704 u tekućim cijenama, što je Hrvatskoj omogućilo postizanje približno 50% prosječnog BDP-a po glavi

[60] Uredba Komisije (EZ) br. 718/2007 o provedbi Uredbe Vijeća br. 1085/2006.
[61] U dokumentu su korištene statističke informacije dostupne u 2007. godini
[62] U Hrvatskoj, razina regionalne samouprave.
[63] Izvješće o napretku Hrvatske za 2006., EK, str. 21.
[64] Izvješće o napretku Hrvatske za 2006., EK, str 18.

stanovnika u EU-27 (izračunato u PPP).[65] Preliminarne procjene koje uključuju sivu ekonomiju ukazuju da razina prihoda u RH iznosi približno 60% prosjeka EU-27.

Stopa nezaposlenosti mjerena pomoću ILO metodologije praćenja nezaposlenosti i dalje je u stalnom padu. Godine 2000. iznosila je 16,1% i nastavila je padati do 12,7%, koliko je iznosila 2005. Godine 2006. pala je na 11,2%[66]. Uslužni sektor zauzima vodeće mjesto u pogledu stvaranja novih radnih mjesta. Prosječna nominalna neto plaća iznosila je ukupno EUR 591, dok je 2006. godine narasla na EUR 629[67].

Godine 2006. izvoz robe iznosio je EUR 8,3 milijarde, dok je uvoz robe iznosio EUR 17,1 milijarde. Izvoz robe u 2006. raste brže nego uvoz, ali ne dovoljno da bi se bitno promijenio odnos izvoza i uvoza.[68] Trgovinski deficit odražava trend gospodarskog rasta i ovisnost domaće gospodarske aktivnosti o uvozu.

Strukturne reforme su započele i moguće je uočiti pozitivne pomake, posebno u odnosu na već sada snažan uslužni sektor. Struktura bruto dodane vrijednosti (BDV) pokazuje da je 2006. godine primarni sektor doprinio bruto dodanoj vrijednosti s otprilike 7,4%, dok je sekundarni sektor doprinio sa 24,5%, a tercijarni s 68,1%. Sektor malog i srednjeg poduzetništva važan je čimbenik u procesu strukturnih reformi, posebno u odnosu na otvaranje novih poduzeća.

Općenito gledajući, pozitivno stanje i makroekonomski trendovi idu ruku pod ruku sa strukturnim izazovima koji su dio nacionalnog gospodarstva i koji se preslikavaju na regionalnu i lokalnu razinu. U nastavku teksta predstavljena je situacija u odnosu na ključne elemente koji čine osnovu konkurentnosti nacionalnog i regionalnih/lokalnih gospodarstava u Hrvatskoj. S obzirom na opseg regionalnih socio-ekonomskih nejednakosti u Hrvatskoj, prvo se opisuje situacija na regionalnoj i lokalnoj razini, nakon čega slijedi ocjena situacije na razini države. Važno je primijetiti mjeru u kojoj je gospodarski rast na svim razinama obilježen istim ili sličnim uvjetima, tako da se rješenja za poboljšanje nacionalne konkurentnosti mogu u velikoj mjeri primijeniti i povezana su s poboljšanom konkurentnošću na regionalnoj i lokalnoj razini. Ovakva međusobna povezanost nastojanja da se postigne sektorski, nacionalni i regionalni razvoj razumljiva je u zemlji koja je malena i u tolikoj mjeri teritorijalno raznolika kao Hrvatska. Također slijedi da priroda i perzistentnost socio-ekonomskih problema i regionalnih razlika u Hrvatskoj može biti učinkovito riješena samo putem kombinacije horizontalnih i konkretnih teritorijalnih poticaja razvoju. Ovaj Operativni program predstavlja okvir za upravo ovaj pristup.

Socio-ekonomska odstupanja unutar Hrvatske mjere se statistički na razini jedinica lokalne i regionalne samouprave. Postoji 21 jedinica regionalne samouprave odnosno županija, od kojih jedna – Grad Zagreb – ima dvostruki status grada i županije. Također postoji stalno rastući broj jedinica lokalne samouprave – gradova (126) i općina (429), čiji se broj

[65] Državni zavod za statistiku, Eurostat. Treba znati, međutim, da hrvatska i statistika EU nisu u potpunosti usporedive budući da Hrvatska ne korigira podatke o BDP za utjecaj sivog gospodarstva.
[66] Državni zavod za statistiku.
[67] Državni zavod za statistiku, Hrvatska gospodarska komora.
[68] Uvoz kapitala i intermediarna dobra (za razliku od gotovih proizvoda) predstavlja 60 posto ukupnog uvoza, s tim da se dodatnih 15% uvoza odnosi na uvoz energije. Ove kategorije uvoza također su glavni pokretači njegovog rasta.

peterostruko povećao od 1990. godine. Županije, gradovi i općine imaju vlastita (izabrana) predstavnička i izvršna tijela.[69]

Usporedba **BDP po glavi stanovnika (prema PPP) na županijskoj razini pokazuje velika odstupanja**. Godine 2004. najrazvijenija županija imala je BDP po glavi stanovnika 3,2 puta veći nego najmanje razvijena županija.[70] Tri najrazvijenije lokacije u odnosu na BDP po glavi stanovnika jesu Grad Zagreb, Istarska županija i Ličko-senjska županija (Dodatak 1). Osim njih, samo je Primorsko-goranska županija postigla BDP po glavi stanovnika iznad hrvatskog prosjeka. Najmanje razvijene županije jesu Vukovarsko-srijemska i Brodsko-posavska, u kojima je BDP po glavi stanovnika ispod 60% nacionalnog prosjeka. Sukladno podacima Državnog zavoda za statistiku, u usporedbi s BDP po glavi stanovnika u EU-25 iz 2004. godine, BDP po glavi stanovnika u hrvatskim županijama varira od 81% razine EU u Gradu Zagrebu do 27% u Vukovarsko-srijemskoj i Brodsko-posavskoj županiji. Potrebno je primijetiti da je teško dovoljno točno izračunati BDP na županijskoj razini i iz tog razloga on predstavlja tek pokazatelj stupnja gospodarskog razvoja koji treba promatrati u svjetlu ostalih relevantnih ekonomskih podataka.[71] Iz ovog razloga, regionalna odstupanja detaljno su navedena u Dodatku 1 – uz četiri pokazatelja razvoja: BDP po glavi stanovnika, promjene u broju stanovništva, stupanj obrazovanja i stopa nezaposlenosti.

Jedan od uzroka različitih stupnjeva razvoja među županijama (kao i između Zagreba i ostatka zemlje) je nepovoljno demografsko stanje, a koje potvrđuju podaci iz zadnjeg popisa stanovnika koji pokriva razdoblje 1991.-2001. Široko rasprostranjen proces depopulacije karakterističan je za veći dio hrvatskog teritorija. Broj stanovnika raste ili stagnira u samo pet županija; u svim ostalim županijama trend je negativan, a najviše u Ličko-senjskoj županiji, gdje je u navedenom razdoblju depopulacija skočila za 34,9%. Trend nastajanja velikog jaza između urbanog s jedne i ruralnog s druge strane također se nastavlja. Za njega je karakteristična rastuća koncentracija stanovništva u Zagrebu i nekoliko drugih makroregionalnih i regionalnih centara, te u uskom obalnom pojasu, dok u ostalim regijama dolazi do depopulacije. Prirodan pad populacije u razdoblju od 1998. do 2001. godine u nekim ruralnim područjima bio je otprilike pet puta viši od nacionalnog prosjeka.

[69] Kriteriji za određivanje jedinica samouprave, opseg samouprave i izvori financiranja predviđeni su odnosnim zakonskim aktima: Zakon o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj (Narodne novine br. 10/97, 124/97, 50/98, 68/98, 22/99, 42/99, 117/99, 128/99, 44/00, 129/00, 92/01, 79/02, 83/02, 25/03, 107/03 i 175/03); Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (Narodne novine br. 33/01; 60/01; 129/05); Zakon o financiranju jedinica lokalne samouprave i uprave (Narodne novine br. 117/93, 69/97, 33/00, 127/00, 59/01, 107/01, 117/01, 150/02, 147/03).

[70] Izvor: Državni zavod za statistiku (vidi Dodatak 1 – Tablica 24)

[71] Naprimjer, socio-ekonomska situacija u Ličko-senjskoj županiji jedna je od najtežih u zemlji, ali to se ne može zaključiti isključivo na temelju BDP-a.

Karta 1: Jedinice županijske (regionalne) samouprave u Hrvatskoj

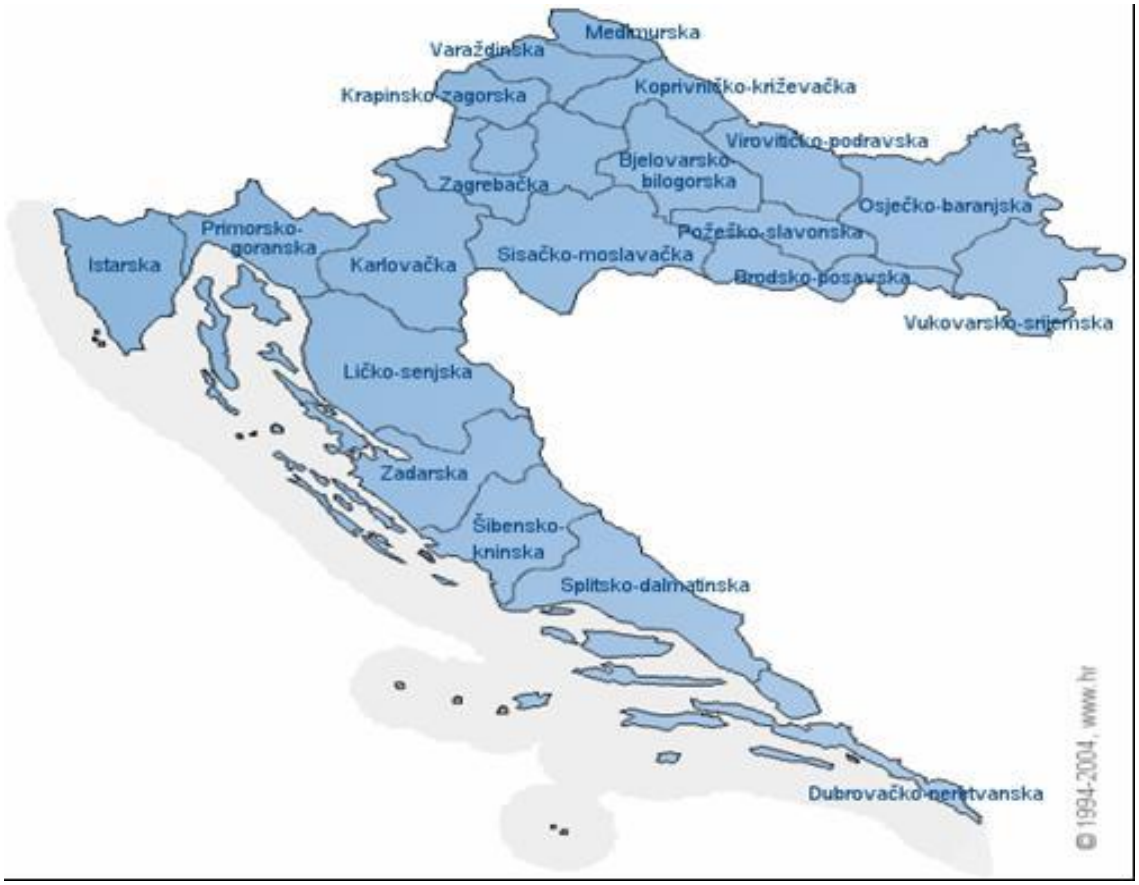

Odstupanja u broju stanovnika vrlo su izražena u hrvatskim županijama, te u glavnom gradu i ostatku zemlje. Gustoća naseljenosti u Gradu Zagrebu 7,5 puta je viša nego u županiji koja je na drugom mjestu po broju stanovnika (Međimurje) i 15,5 puta viša od hrvatskog prosjeka (78,4 stanovnika po km^2). Ako izdvojimo Grad Zagreb, odnos između gustoće naseljenosti u najmanje naseljenoj županiji (Ličko-senjska) i najgušće naseljenoj županiji (Međimurje) i dalje je vrlo visok (1:16,2).

Kao što je već spomenuto, postoji izravna i uzročna veza između gustoće naseljenosti u određenoj teritorijalnoj jedinici i njezinih gospodarskih mogućnosti. Poduzeća i ostale pravne osobe bitno doprinose lokalnim prihodima i uglavnom se nalaze u najnaseljenijim područjima. Velik broj županija i općina u Hrvatskoj suočene su s problemom **manjka sredstava za razvoj** upravo zbog malene porezne baze (broj stanovnika) na koju bi se mnoge od ovih jedinica mogle osloniti kao na izvor lokalnih prihoda.

Posljedično, lokalna i regionalna samouprava – posebno u tzv. Područjima posebne državne skrbi[72] (vidi tablicu 12) – u velikoj se mjeri oslanja na financijske transfere i pomoć iz

[72] Područja posebne državne skrbi definirana su Zakonom o područjima posebne državne skrbi (Narodne novine br. 44/96 i 26/03). Ova području obuhvaćaju jedinice lokalne samouprave (općine i gradovi) koje su bile okupirane za vrijeme Domovinskog rata, kao i one koje se smatraju nedovoljno razvijenima na temelju kriterija vezanih za gospodarske i demografske, kao i strukturne poteškoće, te posebnih kriterija (pogranična i minirana područja).

državnog proračuna. Situacija bi se s vremenom trebala popraviti s obzirom na nastavak procesa fiskalne decentralizacije koji počinje odražavati opseg decentralizacijske politike. Vlada se bavi ovim pitanjem još od 2001. godine kroz projekt sveobuhvatne ***decentralizacije uprave***. U većem broju sektora (zdravstvo, socijalna skrb, okoliš, obrazovanje, poljoprivreda, fiskalni kapacitet) provode se napori uz pomoć partnera i stručnjaka – u okviru Komisije za decentralizaciju koja je dobila zadatak provesti Okvirni program za decentralizaciju 2004.-2007.

Drugi element koji predstavlja osnovu kohezivnog rasta na cijelom teritoriju je raspoloživost obrazovanja i razina stečenog obrazovanja u cijeloj Hrvatskoj. U svojem Trećem kohezijskom izvješću, EK uviđa napredak u **obrazovanju** kao presudan faktor u razvoju i tranziciji prema modernoj i visokovrijednoj dodanoj proizvodnji. Iako je hrvatska radna snaga u cjelini relativno dobro obrazovana i obučena, postoje vrlo velike razlike na nivou županija. Grad Zagreb ima najveći udio stanovnika s visokom stručnom spremom u usporedbi s ukupnom populacijom (16,8%). Većina osoba s visokom stručnom spremom živi u većim gradovima koji nude bolje izglede za pronalaženje posla. Koncentracija obrazovanih ljudi u Gradu Zagrebu vrlo je visoka; Zagreb privlači skoro dvostruko više visoko obrazovanih ljudi od bilo koje druge županije.

S obzirom na ove trendove, ne začuđuje da postoje **značajna odstupanja u stopama nezaposlenosti u županijama**. Dok najrazvijenije županije pokazuju relativno niske stope nezaposlenosti[73] u usporedbi s nacionalnim prosjekom (koji je 2005. godine iznosio 19,0%)[74], najmanje razvijene županije imaju visoke stope nezaposlenosti. Najnižu stopu nezaposlenosti ima Istarska županija (8,8%) i Grad Zagreb (10,0%), dok je najviša u Vukovarsko-srijemskoj županiji (33,6%)[75]

Broj poslovnih subjekata u velikoj je mjeri povezan sa stopom zaposlenosti i BDP-om u županijama. Podaci o lokaciji gospodarskih aktivnosti na županijskom nivou, mjereno u odnosu na registrirana poduzeća, pokazuje **koncentraciju malih i srednjih poduzeća u nekoliko velikih urbanih centara** i njihovoj okolici. Gospodarska aktivnost je iz tog razloga u velikoj mjeri povezana s velikih urbanim centrima (Zagreb, Split, Rijeka) i područjima koja gravitiraju prema njima. Predvodi ih Grad Zagreb, čiji je udio u ukupnom broju poduzetnika 2006. godine bio 33,1%. Na drugom kraju nalazi se Ličko-senjska županija, gdje je ovaj udio bio 0,6%[76], za kojom slijedi Požeško-slavonska županija s udjelom od 0,7%[77].

Kvantitativni podaci o koncentraciji poduzeća u hrvatskim županijama također odražavaju kvalitativnije podatke o regionalnoj poduzetničkoj aktivnosti, mjereno pomoću indeksa ukupne poduzetničke aktivnosti (eng. TEA). Iz tablice br. 26 u Dodatku 1 vidljivo je da je usprkos pozitivnim pomacima u svim regijama, njihov ranking ostao uglavnom nepromijenjen – Zagreb i okolica, kao i Istra, Primorje i Gorski kotar dijele prvo i drugo mjesto, dok su Slavonija i Baranja, zajedno sa Sjevernom Hrvatskom na dnu.

U odnosu na ostvareni dohodak, poduzetnici s područja Grada Zagreba 2006. godine doprinijeli su najviše (s 51,7%) ukupnom profitu Hrvatske iz poduzetničkog sektora. Udio

[73] Administrativna stopa nezaposlenosti (vidi Tablica 22).
[74] Administrativna stopa nezaposlenosti (vidi Tablica 22).
[75] Vidi Dodatak 1.
[76] FINA, "Analiza financijskih rezultata poslovanja poduzetnika po županijama", 2006.
[77] FINA, "Analiza financijskih rezultata poslovanja poduzetnika po županijama", 2006.

ostalih županija varira od 0,3% u Ličko-senjskoj županiji do 4,8% u Istarskoj županiji. Samo šest županija doprinosi u značajnijoj mjeri rezultatima poduzetničke aktivnosti u ovom sektoru na nacionalnoj razini. Iako je udio gubitka u poduzetničkoj aktivnosti poduzetničkog sektora na nacionalnoj razini pao u razdoblju između 2002. i 2004., zabilježena je tendencija rasta u **deset županija**, što ukazuje na **opadanje učinkovitosti poduzetničke aktivnosti** u tim županijama. [78]

Slične nejednakosti u odnosu na gospodarsku aktivnost otkrivene su praćenjem županijskih podataka o **bruto dodanoj vrijednosti** (BDV). Jedna trećina ukupnog BDV-a ostvaruje se u Gradu Zagrebu. Na razini gospodarskih sektora, dominacija Grada Zagreba postaje još očitija. Gotovo polovica BDV-a u financijskom sektoru i sektoru poslovnih usluga, rudarstvu i drugim socijalnim i osobnim uslugama ostvaruje se u Gradu Zagrebu. Za glavnim gradom slijede Primorsko-goranska, Splitsko-dalmatinska, Istarska i Osječko-baranjska županija. Najniži BDV ostvaruje se u Ličko-senjskoj, Požeško-slavonskoj, Šibensko-kninskoj i Virovitičko-podravskoj županiji – samo 2% ukupnog nacionalnog BDV-a.[79]

Uz značajne razlike među županijama, također postoje **vrlo velika odstupanja unutar županija**. Razlike u odnosu na geografske, demografske, ekonomske, socijalne i ostale pokazatelje važnije su na razini općina (jedinice lokalne samouprave) nego županija. Osim toga, socio-ekonomske razlike u hrvatskim županijama u većini slučajeva nastavljaju se produbljivati.[80]

Još jedan bitan čimbenik koji se nalazi u samim temeljima (i koji dovodi do nastavljanja) trenda regionalnih nejednakosti je nasljeđe Domovinskog rata (1990.-1995.). Rat je utjecao na veći dio zemlje i posljedice se i dalje osjećaju u velikom broju županija, čije lokalne zajednice dobivaju posebnu podršku Vlade. Usprkos tome, socio-ekonomsko stanje i dalje je najkritičnije upravo u tzv. **područjima posebne državne skrbi** (PPDS). Uz izazove koji su zajednički većini (neurbanih) područja u Hrvatskoj, PPDS suočena su s dodatnim izazovom neriješenog ratnog nasljeđa – naime, osiguranje povratka, te mirne i održive integracije ratnih izbjeglica. Ovi izazovi rezultiraju u velikom broju socio-ekonomskih problema u PPDS, što uključuje nedostatan poduzetnički kapacitet, nepostojanje sveobuhvatne poslovne podrške, uništenu ili neodgovarajuću poslovnu i ostalu infrastrukturu potrebnu za gospodarsku rehabilitaciju, kontaminaciju velikih površina minama, nedostatnu socijalnu reintegraciju, nepostojanje koherentnog i dosljednog pristupa gospodarskom oživljavanju i neučinkovita partnerstva za lokalni gospodarski razvoj.

Izgledi za gospodarski rast i/ili obnovu dodatno su limitirani ograničenim endogenim gospodarskim potencijalom. Depopulacija je imala negativan učinak na strukturu stanovništva u ovim područjima, koje je uglavnom staro i/ili koje nema vještine koje bi zadovoljavale više potrebe krajnjeg tržišta. Baza malog i srednjeg poduzetništva malena je i gospodarski slaba, iako je nositelj gospodarskog rasta u ovim područjima. Mnogi radnici koji su postali višak nakon smanjenja starog industrijskog sektora u ovim područjima 80-tih godina 20. stoljeća pronašli su novu priliku u sektoru malog i srednjeg poduzetništva. Do većeg vala poduzetništva dolazi nakon rata kada se lokalna ekonomija počinje više oslanjati na djelatnosti manjeg opsega kao glavni mehanizam za stvaranje novih radnih mjesta.

[78] FINA, "Analiza financijskih rezultata poslovanja poduzetnika po županijama", 2003.-2007.
[79] Državni zavod za statistiku, vidi Dodatak 1.
[80] "New approach in development level assessment and categorisation of territorial units", IMO, Zagreb, 2006; Tablica 27 u Dodatku 1.

Međutim, u zadnjem valu (nakon 1995.) nastanka novih poduzeća nastaje vrlo **malen broj poduzeća orijentiranih prema rastu**. Umjesto toga, za ovaj val karakteristično je malo i srednje poduzetništvo za čije osnivanje nije potrebno izdvojiti značajna sredstva, a koja poduzeća se bave trgovinom, maloprodajom i lokalnim uslugama. Ova poduzeća često uključuju riziku najizloženije društvene skupine s malo sredstava, vještina i mogućnosti da se prebace u djelatnosti koje su orijentirane prema rastu.

Ostatak odjeljka sadrži kratku ocjenu stanja u odnosu na konkurentnost hrvatskog gospodarstva općenito, a posebno onih čimbenika i područja za ulaganje koji su relevantni za ovaj Operativni program.

Sektor MSP u Hrvatskoj nedavno je dobio na relativnoj važnosti nakon što je sektor MSP počeo **bitno doprinositi zapošljavanju i BDP-u.** Od ukupnog broja registriranih poduzeća u Hrvatskoj 99% su MSP, što se može usporediti s EU-15 gdje MSP predstavljaju 99,4% poduzetničkog sektora. Doprinos ovog sektora BDP-u kontinuirano raste, te je krajem 2006. godine bio 44%[81], dok je njegov udio u izvozu dostigao 60% ukupnog izvoza.

Godine 2002., najveći udio poduzeća pripadao je trgovinskom sektoru (42,5%), za čim su slijedili nekretnine i iznajmljivanje (16,8%), te proizvodni sektor (14,6%). Izgleda da je trgovinski sektor dostigao svoj vrhunac, jer podaci za 2003. pokazuju da je u usporedbi s ostalim sektorima u opadanju. U 2003., prosječna neto plaća u srednje velikim poduzećima bila je za 10,5% niža od velikih poduzeća. Ta ista brojka bila je za 24,8% niža u malim poduzećima, djelomično zbog manje produktivnosti i/ili konkurentnosti u privlačenju i zapošljavanju kvalificirane radne snage. S druge strane, dostupne financijske informacije sugeriraju pozitivan trend u odnosu na profitabilnost koji je u rastu sve od zabilježenog gubitka od MEUR 16,5 u 2003. do ostvarivanja dobiti od skoro MEUR 484 u 2005.[82]

Sektor MSP u Hrvatskoj odigrao je važnu ulogu u sanaciji industrije, konkurentnosti i inovativnosti, te u stvaranju novih radnih mjesta. Također je apsorbirao jedan dio od velikog broja radnika otpuštenih od strane velikih poduzeća nakon preustroja odnosno smanjivanja opsega poslovanja. Godine 1991., velika poduzeća zapošljavala su 75% radne snage u Hrvatskoj, ali u 2003. samo 47%.[83] Istovremeno, **MSP kontinuirano jačaju svoj udio u zapošljavanju** do otprilike 64,7% (što uključuje obrtni sektor) 2006. godine[84], što je još uvijek niže od EU-15 (65,7%).[85]

[81] Redovno izvješće EK o napretku za 2005.
[82] FINA, "Analiza financijskih rezultata poslovanja poduzetnika po županijama", 2003.-2007.
[83] FINA, "Analiza financijskih rezultata poslovanja poduzetnika po županijama", 2003.-2006.
[84] FINA, "Analiza financijskih rezultata poslovanja poduzetnika po županijama za 2006. godinu", (2007.)
[85] Podaci Fine uključuje obrte koji su obvezni plaćati porez na dobit, u usporedbi s trgovačkim društvima koja su po defaultu obveznici poreza na dobit.

Tablica 1: Broj poduzeća (1996.-2006.)

Osobe	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.
Obrti	84.778	85.120	84.910	87.613	91.842	94.727	97.832	101.848	103.517	105.274	104.357
Zadruge	1.125	1.042	972	728	693	705	801	903	1.081	1.292	1.442
Mala i srednja trgovačka društva MSP	61.582	64.231	61.502	59.398	60.505	60.801	62.841	67.925	68.019	68.856	78.068
UKUPNO mala i srednja poduzeća (MSP)	147.485	150.393	147.384	147.739	153.040	156.233	161.474	170.676	172.617	175.422	184.308

Izvori: Državni zavod za statistiku, Financijska agencija i Obrtni registar, Trgovački registar

U opisu situacije u sektoru MSP u Hrvatskoj, Europska komisija naglašava izazov koji predstavlja nedovoljno razvijeno poslovno okruženje. Neki pokazatelji koji se odnose na poduzeća, kao što je osnivanje novih društava i bruto stopa osnivanja društava, reflektiraju mišljenje Komisije.

U promatranom razdoblju, **ukupni broj MSP u blagom je rastu.** Dok broj obrta kontinuirano raste, broj MSP i zadruga pao je prije oporavka 2001. godine. Od 2002. uspostavljen je pozitivan trend i broj novih poduzeća kontinuirano raste.

U odnosu na vrstu poduzetničke aktivnosti kod odrasle populacije, nedavna istraživanja[86] pokazuju da se TEA indeks za početnike i nove poduzetnike u Hrvatskoj povećao sa 3,62% na 6,11%.[87] U razdoblju od 2002. do 2006., TEA indeks skoro se udvostručio, te se Hrvatska 2002. godine pomaknula s 32. mjesta od 37 na središnje mjesto na listi (18. mjesto od 42 u 2006. godini). Međutim, broj **poduzetnika iz nužnosti** još uvijek je veći nego broj onih koji su postali poduzetnici, jer su uvidjeli postojanje poslovnih prilika.[88]

[86] "Što čini Hrvatsku poduzetničkom zemljom? Rezultati Global Entrepreneurship Monitor 2002.-2005. za Hrvatsku" – Centar za politiku razvoja malih i srednjih poduzeća i poduzetništva (CEPOR), Zagreb, 2006.
[87] To znači da je 2002. godine na svakih 30 odraslih dolazio jedan poduzetnik, dok je 2005. godine taj omjer bio 16:1.
[88] Na TEA Nužnost, s brojkom od 3,09, Hrvatska drži 6. mjesto u usporedbi s tek 32. mjestom na TEA Prilika (2,92).

Tablica 2: Odabrani pokazatelji poduzetničke aktivnosti (TEA): Hrvatska u europskoj perspektivi

			2002.	2003.	2004.	2005.
TEA, poduzetnici, aktivni kraće od 42 mjeseca		EU	5,1	4,87	5,12	5,26
		Hrvatska	3,62	3,56	3,73	6,11
		Rang RH	10/12	12/13	14/17	5/16
Poduzetnici, aktivni dulje od 42 mjeseca		EU	5,38	5,23	5,45	5,74
		Hrvatska	2,17	2,35	2,15	3,65
		Rang RH	11/12	9/13	16/17	15/16
Motiviranost	TEA Prilika	EU	4,13	3,99	4,00	4,13
		Hrvatska	2,15	1,74	2,04	3,92
		Rang RH	12/12	12/13	17/17	15/16
	TEA Nužnost	EU	0,65	0,76	0,92	0,87
		Hrvatska	0,85	0,59	1,57	3,09
		Rang RH	4/12	5/13	3/17	1/16

NB: Broj zemalja uključenih u istraživanje s godinama se mijenjao, zbog čega dolazi i do izmjena broja rangiranih mjesta.
Izvor: Global Entrepreneurship Monitor 2002-2005 za Hrvatsku, CEPOR, 2006.

Potencijalan izvor poboljšanja znanja i rasta – odnosno konkurentnosti – hrvatskih poduzeća jesu **izravna inozemna ulaganja**. Izravna strana ulaganja postaju sve važniji čimbenik razvoja s obzirom na stvaranje novih radnih mjesta, kao i poboljšanja u upravljanju i napredak tehnologija. Najveći dio izravnih stranih ulaganja do sada je bio u tzv. brownfield obliku.

Još jedna karakteristika izravnih stranih ulaganja koja je vidljiva u Hrvatskoj je njihova geografska **koncentracija u razvijenijim područjima**, posebno u glavnom gradu (vidi tablicu 9 kasnije). Ulagači preferiraju područja gdje postoji dovoljno razvijena osnovna infrastruktura i kvalificirana radna snaga. Usprkos poticajima Vlade za pokretanje poslovanja u područjima koja zaostaju u razvitku (PPDS), ona su još uvijek suočena s poteškoćama u privlačenju značajnijeg interesa ulagača. Međutim, u postupku nastajanja je integrirana politika u odnosu na izravna strana ulaganja.

Inovativnost i tehnologijski know-how kao najvrjedniji aspekti ulaznih izravnih stranih ulaganja paralelno se razvijaju kroz nacionalnu politiku **istraživanja i razvoja, kao i tehnologije**. Istraživanje i razvoj, te visoka tehnologija neosporno predstavljaju ključni čimbenik gospodarske konkurentnosti: rezultat tržišne orijentiranosti istraživanja i razvoja jesu komercijalno iskoristive inovacije koje se mogu primijeniti na poslovanje (uključujući MSP) i koje su neophodne za poboljšanje dodane vrijednosti i konkurentnosti privatnog sektora.

Iako se sektor istraživanja i razvoja i inovativnosti bitno razvio u zadnjih 15 godina, Hrvatska još uvijek kaska za europskom i međunarodnom konkurencijom. Postoji nekoliko razloga za ovaj jaz. U usporedbi s ostalim tranzicijskim zemljama, Hrvatska ima nisku stopu zaposlenosti u uslužnom sektoru koji iziskuje mnogo znanja. Godine 2006. samo je 4,4% radnika bilo zaposleno u ovom sektoru, u usporedbi s 5,6% u EU-25, 7,5% u Sloveniji, 8,0% u Slovačkoj i 6,0% u Mađarskoj.[89] Hrvatska također ima relativno nizak

[89] EUROSTAT

udio zaposlenosti u sektoru proizvodnje visoke i srednje visoke tehnologije: 22,1% u 2006., u usporedbi s 33,6% u EU-25, 26,25% u Sloveniji, 28,47% u Mađarskoj, 25,01% u Češkoj Republici i 24,9% u Slovačkoj.[90] Javni sektor zapošljava 90% svih istraživača i daje skoro 90% ukupnih ulaganja u znanost i istraživanje, dok se samo 10% prihoda instituta i 6% prihoda fakulteta ostvaruje kroz istraživanja za poslovni sektor.

Bruto domaći izdaci za istraživanje i razvoj kontinuirano rastu u zadnjih nekoliko godina, te su 2004. godine dostigli 1,22% u BDP-u. Iako je to nešto više od prosjeka 0,62% BDP-a u novim državama članicama, još uvijek nije dovoljno s obzirom da je bitno ispod prosjeka EU-25 od 1,85%, zabilježenog 2004. godine.[91] Potrebno je primijetiti da je moguće kako hrvatska statistika o istraživanju i razvoju sadrži ograničenja koja imaju utjecaja na podatke o bruto domaćim izdacima za istraživanje i razvoj.[92]

Tablica 3: Bruto domaći izdaci za istraživanje i razvoj kao udio u BDP-u (%)

Intenzitet istraživanja i razvoja					
	2001.	**2002.**	**2003.**	**2004.**	**2005.**
Bruto domaći izdaci za istraživanje i razvoj kao % u BDP-u	1,07%	1,12%	1,11%	1,20%	1,0%

Izvor: Eurostat, Državni zavod za statistiku

Izdaci hrvatskog poduzetničkog sektora za istraživanje i razvoj izuzetno su niski. Kao postotak BDP-a, 2004. godine hrvatski poslovni sektor izdvojio je za istraživanje i razvoj samo 0,51% u usporedbi s 1,18% u EU-25.[93] S druge strane, izdaci za istraživanje i razvoj u državnom, visokoškolskom i neprofitnom sektoru odgovarali su prosjeku EU-15.[94] Usporedbom podataka EUROSTAT-a u razdoblju od 2002. do 2004. vidljivo je da je stopa rasta izdataka poslovnog sektora za istraživanje i razvoj u Hrvatskoj bitno viša nego u EU-25. Međutim, iako se situacija relativno poboljšala, apsolutne vrijednosti izdataka za istraživanje i razvoj u eurima po stanovniku za 2004. godinu potvrđuju da još uvijek postoji značajna razlika ne samo između Hrvatske i EU-25, već i kod iznosa koje pojedini sektori u Hrvatskoj izdvajaju za istraživanje i razvoj. Poslovni sektor u Hrvatskoj 2004. godine izdvojio je skoro 9 puta manje sredstava za istraživanje i razvoj od EU-25, dok su državni i visokoškolski sektori izdvojili 3-4 puta manje od EU-25.[95]

[90] EUROSTAT.
[91] EUROSTAT
[92] Potrebno je uzeti u obzir nekoliko činjenica. Kao prvo, neke statistike ne računaju poslovne subjekte koji imaju manje od 100 radnika. Sukladno tome, nova MSP temeljena na novim tehnologijama nisu uključena u statistiku. Kao drugo, neke javne ustanove koje su barem dijelom uključene u istraživanje i razvoj vode sve svoje troškove kao troškove istraživanja i razvoja (npr., bolnički centri). Kao treće, zbog krivog shvaćanja uputa mogući su i krivi unosi (npr. nabava računala ili slično, koji se koriste za administrativne poslove, može se zapravo prijaviti kao trošak za istraživanje i razvoj, te na taj način postaje dio statistike za GERD).
[93] EUROSTAT.
[94] U odnosu na troškove za istraživanje i razvoj po stanovniku, hrvatski poslovni sektor troši skoro 9 puta manje od EU-25, dok je u drugim sektorima omjer nešto bolji (3,5 puta manje u sektoru visokog obrazovanja).
[95] EUROSTAT.

Sastav izdataka za istraživanje i razvoj od strane poslovnog u odnosu na javni/državni sektor nepovoljan je i jasno ukazuje na **dominaciju javnog sektora u odnosu na poslovni sektor u izdacima za istraživanje i razvoj**. U svrhu usporedbe, u zemljama OECD-a, 62% bruto domaćih izdataka za istraživanje i razvoj financira se kroz industriju, a 30% kroz državu[96]

Tablica 4: Izvori bruto domaćih izdataka za istraživanje i razvoj u Hrvatskoj

Bruto domaći izdaci za istraživanje i razvoj					
	2001.	**2002.**	**2003.**	**2004.**	**2005.**[97]
Poslovni sektor	41,56%	42,66%	39,12%	41,65%	41,25%
Državni sektor	22,65%	22,26%	21,97%	20,92%	24,02%
Neprofitni sektor	-	-	-	-	0,13%
Sektor visokog obrazovanja	35,79%	35,08%	38,92%	37,43%	34,6%

Izvor: DZS: 2001.-2004. – Godišnja izvješća, više godina; 2004.: Istraživanje i razvoj u 2004. – prvo izdanje.

Kako bi ulaganja u **istraživanje i razvoj** postala **više orijentirana prema tržištu**, potrebno je stvoriti bolje veze između visokog obrazovanja i istraživačkih ustanova i industrije. Vlada namjerava poboljšati situaciju kroz preustroj javnih ustanova za istraživanje i kroz donošenje pristupa koji bi bio više "top-down" u odnosu na javno financiranu istraživačku djelatnost.

Još jedan uzrok zaostajanja Hrvatske u pogledu brojki vezanih za istraživanje i razvoj i učinkovitosti istraživanja i razvoja je **nedovoljna informiranost o zaštiti prava intelektualnog vlasništva**. Iako je sustav zaštite prava intelektualnog vlasništva dobro razvijen u usporedbi s ostalim zemljama Jugoistočne Europe, ukupni globalni rating Hrvatske u odnosu na zaštitu prava intelektualnog vlasništva (67. mjesto od 117 zemalja) smatra se relativno slabim.[98]

Učinkovitost istraživanja i razvoja također ovisi o dostupnosti i kvaliteti istraživanja i razvoja i infrastrukturi sustava visokog obrazovanja. Iako je visoko obrazovanje relativno prisutno u Hrvatskoj, nije ujednačeno prisutno u cijeloj zemlji.[99] Visoko obrazovanje, te znanstvene i istraživačke ustanove uglavnom se nalaze u razvijenim područjima zemlje (Zagreb, Rijeka, Split, Osijek), a što tim područjima daje dodatnu konkurentnu prednost. Međutim, od 2004. godine postoji tendencija osnivanja novih ustanova za visoko obrazovanje, kao i znanstvenih i istraživačkih institucija u cijeloj zemlji, što uključuje i područja koja zaostaju u razvitku. Posljedično, otvorena su tri nova sveučilišta (Sveučilište u Dubrovniku, Zadru i Puli), kao i nekoliko veleučilišta, uglavnom u područjima koja zaostaju u razvitku (Knin, Vukovar, Gospić, Šibenik, Požega, Slavonski Brod, Čakovec). Iako se postojeće ustanove nalaze u većim gradovima, sada pokrivaju veće područje uslijed osnivanja studija ili odjela koji su raspršeni po cijeloj zemlji. Poboljšanje kvalitete usluge

[96] MSTI: 2006/2
[97] Neprofitni sektor uključen je u istraživanje od 2005.
[98] Svjetski gospodarski forum: "Global Competitiveness Report", 2006.
[99] Sektor istraživanja i razvoja i visokog obrazovanja sastoji se od 26 javnih insituta, 13 privatnih znanstvenih ustanova, 6 centara za tehnologiju, istraživanje i razvoj, 11 centara za istraživanje u industriji, te jednog vojno-istraživačkog centra. Osim toga postoji 7 sveučilišta, 16 javnih visokih škola i veleučilišta, te 16 privatnih visokih škola i veleučilišta.

koju nude obrazovne ustanove trebalo bi dugoročno voditi do smanjenja stope depopulacije u hrvatskim manje urbanim i manje razvijenim regijama.

1.1.2. Stanje u pojedinim sektorima

Politika poticanja regionalne konkurentnosti sadrži više međusobno povezanih programa koji su u nadležnosti nekoliko tijela državne uprave u Hrvatskoj – onih koja se bave regionalnim razvojem, razvojem MSP, tehnologijom, inovacijama, istraživanjem i razvojem, informacijskim i komunikacijskim tehnologijama (ICT). Opisujući postojeći kontekst vezan za politiku o ovom području, ovaj odjeljak daje pregled razvoja politike u ovim sektorima u kontekstu pristupanja EU i predlaže područja koja je potrebno dodatno poboljšati.

Regionalni razvoj

U usporedbi sa sektorskim, horizontalnim politikama, cilj regionalnog razvoja je koordinirano vođenje sektorskih politika kako bi se postigao pojačani pozitivan učinak na određenom (nerazvijenom) teritoriju. Pristup regionalnom razvoju u Hrvatskoj kombinira izravnu potporu malim i srednjim poduzećima i podršku ulaganjima u poslovnu infrastrukturu od strane samouprave (što uključuje istraživanje i razvoj, tehnologijsku infrastrukturu i infrastrukturu vezanu za ICT) – dva područja politika koja su prvotno bila u nadležnosti Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva (MGRIP) i Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa (MZOŠ). Uz potporu ulaganjima, nacionalni pristup također se sastoji od fiskalnih politika (u nadležnosti Ministarstva financija). Trenutni pristup regionalnom razvoju prikazan je u daljnjem tekstu, zajedno s predviđenim reformama.

Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka (MMTPR) središnja je državna institucija odgovorna za politiku regionalnog razvoja u Hrvatskoj. Sukladno Zakonu o ustrojstvu i djelokrugu ministarstava i državnih upravnih organizacija, MMTPR nadležno je za planiranje i provedbu politike vezane za regionalni razvoj, predlaganje izmjena u sustavu upravljanja regionalnim razvojem, predlaganje i usklađivanje provedbe mjera, programa i projekata državnih potpora, te analizu njihove izvedbe. Provedba nekoliko zakona koji reguliraju razvoj regija koje zaostaju u razvitku također je u nadležnosti MMTPR-a.

Tri uprave MMTPR-a nadležne su za djelatnosti koje se odnose na regionalni razvoj: **Uprava za integrirani regionalni razvoj, Uprava za otoke i Uprava za regionalnu i lokalnu infrastrukturu.**[100]. S obzirom da je pristup regionalnom razvoju međusektorski, MMTPR radi putem radnih skupina sastavljenih od predstavnika različitih ministarstava, čijim radom također koordinira.

Djelatnosti koje su dio nastojanja da se postigne regionalni razvoj u Hrvatskoj regulirane su grupom zakonskih akata o pomoći razvoju područja posebne državne skrbi. Ovi tzv. regionalni akti (iako se uglavnom provode na lokalnom, općinskom nivou), obuhvaćaju **Zakon o područjima posebne državne skrbi, Zakon o brdsko-planinskim područjima, Zakon o obnovi i razvoju grada Vukovara, Zakon o otocima**. Sukladno spomenutoj legislativi, ova područja, koja su određena na razini NUTS V, uključuju Područja posebne državne skrbi (PPDS), Brdsko-planinska područja (BPP) i Otoke. U Dodatku 2 dostupno je više informacija o ovim zakonskim aktima.

[100] Razvitkom otoka bavi se "morski" segment MMTPR-a koji je također zadužen za luke, pomorski promet i sigurnost na moru.

S obzirom na opsežnost izazova koji predstavlja neujednačeni razvoj hrvatskih regija, veći broj nadležnih ministarstava izdvaja sredstva za razvitak ciljanih područja u Hrvatskoj. Pristup je sektorski, što za MMTPR predstavlja poseban izazov u smislu osmišljavanja politike kojom bi se osigurao usklađeni regionalni razvoj. Opseg ovog izazova postaje jasan kada se uzme u obzir velik broj središnjih **državnih tijela nadležnih** za pripremu, programiranje, provedbu i nadzor programa vezanih za regionalni razvoj.[101]

Od navedenih tijela, poseban doprinos regionalnom razvoju daje Fond za regionalni razvoj. Fond je osnovan temeljem Zakona o Fondu za regionalni razvoj 2001. godine, čime je regulirana financijska potpora za ohrabrivanje usklađenog razvoja u cijeloj Hrvatskoj.[102] Pomoć je namijenjena prvenstveno ratom pogođenim područjima, slabo naseljenim područjima, PPDS, otocima, brdsko-planinskim područjima, pograničnim područjima, područjima sa strukturnim poteškoćama, te područjima gdje je BDP ispod 65% nacionalnog prosjeka. Fond sufinancira[103] projekte vezane za infrastrukturu koja je neophodna za gospodarski rast, kao i ostale gospodarske projekte koji su ekonomični, ekološki, koji se zasnivaju na domaćim resursima i čiji je rezultat veće zapošljavanje. Projekti moraju biti predviđeni planom razvoja odnosne županije.

Uz središnja državna tijela postoje i upravna tijela (upravni odjeli ili službe) sa samoupravnom nadležnošću koja su odgovorna za pitanja regionalnog i lokalnog razvoja u županijama i u određenom broju gradova. Iako ne postoji zakonska obveza osnivanja tijela za regionalni razvoj, takva tijela postoje u većini županija i u mnogim gradovima i odražavaju uočene potrebe i mogućnosti županija, gradova i općina. Obično su u jednom od sljedećih oblika: agencije za razvoj; poduzetnički centri koji malim i srednjim poduzećima daju zajmove, savjete, informacije, osiguravaju stručno usavršavanje, centri za promicanje poduzetništva; tehnološki centri, itd. U odnosu na razvojne agencije, potrebno je primijetiti da postoje značajne razlike u odnosu na opseg njihovih djelatnosti, razinu njihove izvedbe i iskustvo, kao i vlasničku strukturu (jedna ili više jedinica samouprave, ostali vlasnici) i način rada (komercijalno ili neprofitno).

Spomenute regionalne i lokalne institucije za gospodarski razvoj imaju manje ili više razvijeno **partnerstvo i suradnju** između sebe, kao i sa središnjim državnim institucijama. Potrebno je napomenuti nedavnu inicijativu za osnivanje nacionalne udruge razvojnih institucija koju je predložila Agencija za razvoj Varaždinske županije (AZRA) – osnivanje Hrvatske inicijative za razvoj (HIR). HIR će predstavljati velik broj institucija za razvoj iz cijele zemlje, a koje se bave regionalnim i lokalnim razvojem i s podrškom MSP i poslovnom podrškom. Nakon što su odobrene statističke regije Hrvatske NUTS II, nedavno

[101] Spomenuta državna tijela jesu sljedeća: Fond za regionalni razvoj, Fond za razvoj i zapošljavanje, Fond za obnovu i razvoj grada Vukovara, Ministarstvo financija, Središnji državni ured za upravu, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva, Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva, Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Hrvatski zavod za zapošljavanje, Hrvatska banka za obnovu i razvitak i Državni zavod za statistiku.

[102] Fond može primati sredstva iz Državnog proračuna, primitke od privatizacije, dugoročnih obveznica, zajmova financijskih institucija, kao i od bilateralnih zajmova, bespovratnih sredstava i iz ostalih izvora. Za sada je u praksi Državni proračun njegov jedin izvor prihoda.

[103] Infrastrukturni projekti u teritorijalnim jedinicama čija je financijska snaga (proračunska sredstva po glavi stanovnika) ispod 65% nacionalnog prosjeka mogu primiti bespovratnu pomoć u visini do 50% iznosa investicije.

su osnovane dvije Agencije za regionalni razvoj koje pokrivaju Istočnu (Panonsku) Hrvatsku i Jadransku Hrvatsku.

Još jedan sudionik u institucionalnoj mreži za razvoj na subnacionalnoj razini je mreža županijskih ureda Hrvatskog zavoda za zapošljavanje. Sličnu mrežu organiziralo je i Gospodarsko-socijalno vijeće s ciljem okupljanja zaposlenika na županijskoj i sindikalnoj razini u nastojanju da se riješe lokalna pitanja socio-ekonomskog razvoja.

Zakonodavni okvir regionalnog razvoja u Hrvatskoj ne sadrži jedinstveni zakonski akt koji bi se sustavno bavio pitanjima regionalnog razvoja. Sam broj akata o regijama koje zaostaju u razvitku i ratom pogođenim područjima čini hrvatsku politiku o regionalnom razvoju fragmentiranom. Osim toga, trenutni pristup ne uzima u obzir konkretne razvojne potrebe i potencijal hrvatskog pograničnog prostora koji čini 18 od 21 županije, a koje dijele granicu, a time i razvojne probleme i potencijale, sa susjednim zemljama. Analiza politike[104] izvršena u sklopu projekta CARDS 2002 "Strategija i jačanje kapaciteta za regionalni razvoj" također je pokazala da je potrebno ostvariti proaktivniju politiku i da je više pažnje potrebno posvetiti mjerama pomoći s izravnijim gospodarskim učinkom.

Još jedno pitanje kojim se je potrebno pozabaviti je horizontalna i vertikalna koordinacija donošenja i realizacije politike. Dok glavna odgovornost za regionalni razvoj pripada Ministarstvu mora, turizma, prometa i razvitka (MMTPR), veći broj nadležnih ministarstava i institucija direktno je odgovoran za mjere koje imaju teritorijalan učinak. Razvoj politike, programiranje, provedba i evaluacija ovih mjera i programa spadaju u nadležnost pojedinih nadležnih ministarstava.

S obzirom na značajne razlike u socio-ekonomskoj izvedbi i stanju regija u Hrvatskoj i mogućnost korištenja strukturnih fondova EU nakon pristupanja, Vlada se 2004. godine odlučila pozabaviti razlozima nastanka i produbljivanja razlika među regijama na način da uravnoteženi regionalni razvoj dobije status nacionalnog prioriteta. Uz pomoć projekta CARDS 2002 "*Strategija i jačanje kapaciteta za regionalni razvoj*", MMTPR je u suradnji s relevantnim nadležnim ministarstvima i partnerima s razine regionalne i lokalne samouprave, te iz ekonomskog, socijalnog i civilnog sektora, pripremio **nacrt Nacionalne strategije regionalnog razvoja**. Ukratko, cilj reforme politike je pro-aktivna, sustavna i integrirana politika regionalnog razvoja koja pokriva čitav hrvatskih teritorij i putem koje regije koje zaostaju u razvitku primaju pomoć sukladno jedinstvenom nizu kriterija. Novi alati i strukture politike osigurali bi učinkovitiji, objektivniji i uključiviji pristup i stavili naglasak na gospodarske mjere kojima se izravnije doprinosi socio-ekonomskom razvitku.

U međuvremenu kapaciteti županija u odnosu na regionalni razvoj nastavljaju se razvijati kroz rad na tzv. **Regionalnim operativnim programima (ROP)**. Regionalni operativni programi prvo su pripremljeni za osam županija, a zatim se praksa uz pomoć Vlade (MMTPR) proširila na ostale županije. Danas skoro sve županije imaju Regionalni operativni program i koriste ga za traženje i usmjeravanje sredstava nacionalnih, EU i ostalih donatora za razvojne projekte.

[104] Projektni dokument – Analiza regionalnog razvoja u Hrvatskoj, Dodatak 2 – Analiza zakonodavnog okvira

Mala i srednja poduzeća (MSP)

Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva (MGRIP) središnja je državna institucija zadužena za provedbu nacionalne politike u području MSP. U sklopu Ministarstva, za segment "poduzetništva" odgovorna je Uprava za mala i srednja trgovačka društva i zadruge te Uprava za obrt.

Uprava za mala i srednja trgovačka društva i zadruge provodi mjere i aktivnosti za razvoj poduzetništva kroz promidžbu, izobrazbu poduzetnika, stručnu pomoć, lokalno financiranje, izgradnju institucionalne potpore i primjenu inovacija. Također potiče međusobno povezivanje poduzetnika te njihovo umrežavanje, provodi mjere za razvoj MSP i zadruga, radi na poboljšanju poduzetničkih i upravljačkih vještina, provodi usklađivanje pravnog okvira s propisima EU i provodi mjere za međunarodnu suradnju i promidžbu izvoza i ulaganja.

Uprava za obrt usredotočuje se na razvoj obrtništva, registraciju i stručno usavršavanje. Provodi i koordinira mjere i djelatnosti vezane za razvoj obrtničkog sektora, potiče nastupe obrtnika u inozemstvu, predlaže zakone i propise, tumači i daje objašnjenja zakona i propisa, prati provedbu i osigurava provedbu zakona i ostalih propisa.

U provođenju ovih zadaća, Uprava za mala i srednja trgovačka društva i zadruge surađuje s ostalim državnim tijelima[105], jedinicama regionalne i lokalne samouprave, institucijama i udrugama poduzetnika. U Hrvatskoj postoji duga tradicija zastupanja interesa MSP na nacionalnoj i sub-nacionalnoj razini. Različiti interesi privatnog sektora i/ili konkretno MSP zastupljeni su preko Hrvatske gospodarske komore (HGK), Hrvatske obrtničke komore (HOK), Hrvatske udruge poslodavaca (HUP), Hrvatskog saveza zadruga (HSZ), Udruge malih i srednjih poduzetnika, udruge Hrvatski izvoznici, Udruge žena poduzetnica, itd. U zadnjih nekoliko godina, ove institucije dobile su na važnosti i dokazale su se kao partneri u procesu usvajanja politika. Dijalog s Vladom odvija se preko foruma za socio-ekonomska pitanja, kao što je Gospodarsko-socijalno vijeće (tripartitno tijelo koje omogućava dijalog između Vlade, poslovnog sektora i sindikata) i Nacionalno vijeće za konkurentnost, kao i relevantni odbori[106] Hrvatskog sabora. U daljnjem tekstu daje se detaljniji prikaz nekih od važnijih partnera u donošenju politike.

Uz MGRIP, **Hrvatska agencija za malo gospodarstvo (HAMAG)** provedbeno je tijelo za Program razvoja malog poduzetništva za 2004.-2008. Sa svoja 22 zaposlenika i uredima u Zagrebu i Splitu, HAMAG počinje širiti svoje aktivnosti. Do sada je uglavnom vodio financijske poticajne sheme – kao što je davanje jamstava za kredite i garancijski fondovi. Također provodi aktivnosti vezane za usluge poslovnog savjetovanja. Dok je podrška koju pruža MGRIP u ovom području usmjerena kroz programe kao što je "Promidžba poduzetništva" i "Obrazovanje u poduzetništvu", HAMAG se prvenstveno usredotočuje na Program izobrazbe i razvoja mreže konzultanata za malo gospodarstvo koji se sastoji od

[105] Ostala ministarstva aktivna u pružanju podrške MSP u području njihove nadležnosti jesu Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka (MMTPR), Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa (MZOŠ), Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva (MPŠVG) i Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti (MOBMS). Ostala ***javna tijela*** aktivna u području politike o MSP jesu: Agencija za promicanje izvoza i ulaganja, Fond za regionalni razvoj, Fond za razvoj i zapošljavanje, Hrvatska banka za obnovu i razvitak.

[106] Odbor za financije i državni proračun, Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu i Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo.

izdavanja certifikata konzultantima, sufinanciranja konzultantskih usluga i praćenja spomenutog sustava. HAMAG je 2007. godine započeo preuzimanje određenog broja većih programa od MGRIP-a: poboljšanje poslovne infrastrukture (poduzetnički centri, regionalne agencije za razvoj), poduzetništvo ciljnih skupina (mladež, početnici, osobe s invaliditetom) i potpora učeničkim zadrugama i učeničkim poduzećima.

Promidžba razvoja MSP također je u nadležnosti **Hrvatske banke za obnovu i razvitak (HBOR)**. Sa sjedištem u Zagrebu i pet područnih ureda u Splitu, Puli, Rijeci, Osijeku i Gospiću, HBOR usmjerava većinu svojih poslovnih djelatnosti i kreditnih programa prema poboljšanju izvora i uvjeta financiranja i uvođenju novih financijskih proizvoda i modela financiranja. U bliskoj suradnji s poslovnim bankama, HBOR podržava trgovačka društva orijentirana prema izvozu kroz nekoliko shema i programa za financiranje i osiguranje izvoza.

Dok je pružanje potpore za pristup financiranju za MSP usmjereno uglavnom kroz HAMAG i HBOR, potpora razvoju umrežavanja i međusobnog povezivanja uglavnom ide preko MGRIP-a. **Hrvatska udruga poslodavaca (HUP)** također je aktivna po ovom pitanju kroz poticanje različitih inicijativa sektorskog povezivanja. Nacionalni centar za klastere u sklopu HUP-a postat će članom Europskog saveza klastera (European Cluster Alliance).

Forum za raspravu o politici koji obuhvaća pitanje konkurentnosti je **Nacionalno vijeće za konkurentnost** koje je utemeljeno 2002. godine uz potporu Vlade. Vijeće potiče dijalog između privatnog i javnog sektora (Vlada, sindikati, gospodarstvo, znanost i obrazovanje) o pitanjima koja utječu na konkurentnost hrvatskog gospodarstva, a posebno poslovnog sektora. Od posebne su važnosti "55 preporuka za povećanje konkurentnosti Hrvatske" koje je Vijeće predstavilo 2004. godine, a koje je Vlada usvojila kao integralni dio reformi i politike gospodarskog razvoja.

Hrvatska politika o MSP oslanja se također na rad **think-tank-a koji je generator politike MSP**, Centar za politiku razvoja malih i srednjih poduzeća i poduzetništva (**CEPOR**). CEPOR je specijaliziran za pitanja vezana za MSP s misijom javnog zagovaranja interesa malog i srednjeg poduzetništva. CEPOR surađuje s ostalim dionicima kroz, na primjer, prikupljanje podataka iz projekta "Global Entrepreneurship Monitoring" ili kroz davanje preporuka za povećanje konkurentnosti i razvitak tržišta kapitala.

U nastavku se opisuje trenutna politika vezano za MSP. MSP u Hrvatskoj definirana su Zakonom o poticanju razvoja malog gospodarstva.[107] Definicija **je neznatno drugačija od definicije MSP Europske unije** posebno u odnosu na iznos godišnjeg prometa ili godišnje bilance pravnih osoba (vidi tablicu 28 u Dodatku 3). Područje politike o MSP regulirano je sljedećim zakonskim aktima: **Zakon o poticanju razvoja malog gospodarstva[108], Zakon o obrtu[109], Zakon o trgovačkim društvima[110], Zakon o zadrugama[111], Zakon o računovodstvu[112], Zakon o državnim potporama[113] i Zakon o investicijskim fondovima[114]** (vidi Dodatak 4).

[107] Narodne novine 29/2002, 63/2007.
[108] Narodne novine br. 29/02 i 63/07.
[109] Narodne novine br. 77/93, 90/96, 64/01, 71/01, 49/03, 68/07.
[110] Narodne novine br. 111/93, 34/99, 121/99, 118/03, 52/00
[111] Narodne novine br. 36/95, 67/01, 12/02
[112] Narodne novine br. 146/05

Na temelju Zakona o poticanju razvoja malog gospodarstva, Vlada je 2004. godine usvojila **Program poticanja malog i srednjeg poduzetništva za razdoblje 2004.-2008.** koji je usklađen s Europskom poveljom o malom gospodarstvu. Ciljevi programa jesu uravnoteženi razvoj hrvatskog teritorija, stvaranje pozitivnog poduzetničkog okruženja, povećanje broja MSP i povećanje stope zaposlenosti. Program definira razvojne smjernice, poticaje, provedbena tijela, djelatnosti i izvore financiranja, provedbeno razdoblje za pojedine poticaje i metodologiju nadzora provedbe.

Temeljem višegodišnjeg Programa, MGRIP donosi godišnji plan provedbe programa - ovogodišnji je Operativni plan poticanja malog gospodarstva za 2007. Sadrži pojedinačne poticaje i djelatnosti/projekte, izvore financiranja i postupke plaćanja. Projekti poticanja poduzetništva za 2007. obuhvaćaju kreditiranje poduzetnika, ulaganje u poslovnu infrastrukturu i promociju, izobrazbu u poduzetništvu, potporu zadrugama i obrtima, kao i konkurentnost (što uključuje promociju marketinga, novih tehnologija, inovativnosti, kvalitete i razvitka međusobnog povezivanja odnosno klastera).

U provođenju mjera podrške poduzećima i MSP, MGRIP u pravilu koristi **horizontalan pristup**. Mjere podrške (što uključuje poduzetničke zone, sredstva bespovratne pomoći za istraživanje, itd.) većim dijelom nemaju sektorski fokus. Izuzetak bi bili turistički sektor[115] i drvna industrija[116], koji primaju više ciljanu potporu od ostalih nadležnih ministarstava.

U razdoblju od 2004.-2006. godine, MGRIP je uložio 396 milijuna kuna (približno MEUR 53) u razne programe za poticanje malog i srednjeg poduzetništva.[117] Uvid u sredstva svih programa[118] potpore MSP u razdoblju od 2004. do 2006. pokazuje da je većina sredstava korištena za subvencioniranje kredita, uglavnom kapitalnih investicija, opreme, djelatnost ulaganja i razvijanja poslovanja i re-financiranje, za čim su slijedili poticaji za izvozu orijentirana mala i srednja poduzeća. Manji iznos mala i srednja poduzeća primila su za dobivanje poslovnih usluga. Vrijedilo bi napomenuti nekoliko stvari. Kao prvo, Hrvatska je jedina zemlja u Jugoistočnoj Europi s programima poticanja konkurentnosti malog i srednjeg poduzetništva i izvozne sposobnosti.[119] Kao drugo, od usvajanja zadnjeg programa za poticanje MSP 2004. godine, povećao se prosječan iznos sredstava koja se dobivaju za MSP. **Povećani su iznosi postojećih kreditnih linija** koji sada uključuju nove ciljne skupine, kao što su žene i mladi. Sve u svemu, poboljšala se učinkovitost direktne potpore MSP. Kao treće, u ovom trenutku **ne postoji jasan sustav nadzora i evaluacij**e intervencija i iz tog je razloga teško procijeniti njihovu učinkovitost.

---

[113] Narodne novine br. 140/05

[114] Narodne novine br. 107/95, 150/05

[115] Provedba se realizira kroz dva programa subvencija za MSP: "Poticaj za uspjeh" i "Program razvitka turizma u MSP". Kreditne linije za MSP vodi HBOR.

[116] Operativni program za razvoj drvne industrije Vlada je donijela 12. srpnja 2006. godine, a sadrži mjere financijske potpore za istraživanje i razvoj, zaštitu okoliša, MSP u drvnoj industriji.

[117] Izvor: Operativni plan poticanja malog i srednjeg poduzetništva za 2007. godinu.

[118] Sredstva za projekte podržane u razdoblju od 2004.-2006. godine: "Poduzetnik", "Nove tehnologije", "Branitelji" (zajedno s Ministarstvom obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti), "Poduzetništvo žena", "Poduzetništvo mladih" i "Socijalne usluge". Većina sredstava usmjerena je za projekt "Poduzetnik", zatim za "Poduzetništvo žena" i "Socijalne usluge". Jedna od mjera u sklopu projekta "Poduzetnik" jest subvencioniranje kamata za kredite u suradnji sa županijama, Gradom Zagrebom i poslovnim bankama.

[119] Izvor: Europska povelja o malom gospodarstvu, Izvješće za Zapadni Balkan, studeni 2006., MGRIP.

Programi **mikro-kreditiranja** prvenstveno pristižu od međunarodnih donatora (Catholic Relief Services, USAID, Soros Foundation) kroz kreditne zadruge. Uglavnom imaju karakter socijalne inkluzije i većinom se provode u ratom pogođenim područjima.

Također postoje garancije za kredite koje daje Hrvatska agencija za MSP (HAMAG). HAMAG daje garancije za kredite koje su odobrile poslovne banke i ostali kreditori, s naglaskom na financiranju dugotrajne imovine i obrtnog kapitala. Vrijednost jamstvenog kapitala HAMAG-a iznosi MEUR 65. Garancije se daju različitim tipovima MSP i pod različitim uvjetima ovisno o području na kojem posluju. Popis garancijskih programa je kako slijedi:

- "Novi poduzetnik": poduzetnici početnici koji posluju do 24 mjeseca;
- "Rast i razvoj": poduzetnici koji posluju najmanje 24 mjeseca;
- "Područja posebnog državnog interesa": poduzetnici u Područjima posebne državne skrbi;
- "Poljoprivreda": poduzetnici u poljoprivredi;
- "Obrtni kapital": poduzetnici koji posluju najmanje dvije posljednje godine.

Najveća jamstvena vrijednost izdana je u programima "Poljoprivreda" i "Rast i razvoj". Važno je primijetiti da u zadnjih nekoliko godina postoji trend povećanja kredita za koje se izdaje jamstvo (u prosjeku EUR 210.000) i smanjenja postotka garantirane svote (54%). U 2007. godini pokrenut je pilot projekt "Regionalni jamstveni instrumenti" (kao nastavak MGORP-ovog projekta "Poduzetnik") u suradnji sa županijskim i lokalnim vlastima, poslovnim bankama i poduzetnicima. Cilj projekta je razvoj načina financiranja MSP kroz jamstva na regionalnoj (županijskoj) razini.

Uz direktnu podršku MSP, podrška je također namijenjena lokalnoj i regionalnoj samoupravi i lokalnim i regionalnim javno financiranim poslovnim i razvojnim institucijama i agencijama kao važnim akterima u jačanju poduzetništva i pružanju usluga MSP na sub-nacionalnoj razini.

U smislu razvoja politike, potrebno je primijetiti da je hrvatska politika o MSP dostigla zadovoljavajuću razinu **usklađenosti s pravnom stečevinom EU** i europskom dobrom praksom. Hrvatska je 2006. godine pohvaljena za posebno dobre rezultate izobrazbe u poduzetništvu, usluge poslovne potpore i omogućavanje bržeg i ekonomičnijeg osnivanja novih poduzeća. U savjetovanju s EK u kontekstu **analitičkog pregleda** (*screening*) za Poglavlje 20 pravne stečevine EU – Poduzetništvo i industrijska politika – identificirana je potreba za daljnjom reformom i usklađivanjem u većem broju područja kako bi se finalizirala industrijska strategija, poboljšao kapacitet za ocjenjivanje industrijske konkurentnosti i za analizu i formulaciju politike uz više sektorskog naglaska. U međuvremenu su počeli pregovori o pristupanju za Poglavlje 20.

Razvoj politike i usklađivanje s pravnom stečevinom EU postupak je koji napreduje i koji se nadzire prema redovnim nacionalnim programima za usklađivanje, kao i godišnjim Izvješćima o napretku EK. Sukladno preporukama vezanim za politiku iz Izvješća o napretku EK za 2006., potrebno je daljnje usklađivanje postojećih mjera s poslovnim potrebama (npr. savjetodavne usluge radije nego izravna ulaganja u mala i srednja poduzeća) i bolja međusektorska suradnja. Poboljšanja politike predviđena **Nacionalnim programom za pridruživanje Republike Hrvatske Europskoj uniji** (NPPEU) za 2007. godinu uključuju korekciju potreba obrazovanja i poduzetničke izobrazbe, promociju

izvoza i ulaganja, promociju inovativnosti, promociju novih proizvoda, uvođenje novih tehnologija i stvaranje novih radnih mjesta.

MGRIP u bliskoj budućnosti namjerava poboljšati svoje usvajanje politike kroz još jedan alat vezan za politiku. Inicijativa koja bi trebala doprinijeti boljoj aktivnosti "na zemlji" je pokretanje Opservatorija za MSP, koji će biti aktivan u međunarodnoj suradnji, razmjeni najbolje prakse, pripremi mjerila, prikupljanju statistike, izradi redovnih analiza trendova, sastavljanju evaluacija, itd. U sklopu projekta Phare 2005, MGRIP će dobiti preporuke za pokretanje Opservatorija, kao i za obuku o upravljanju radom Opservatorija, u suradnji s HAMAG-om. Uprava za MSP i HAMAG dobit će značajnu tehničku pomoć i potporu kroz ovaj projekt kako bi općenito poboljšali institucionalni okvir i politiku (posebno usluge poslovnog konzaltinga), regulatorni okvir, te metodologiju i kapacitet u područjima statistike i analize.

Bitan čimbenik nacionalne politike o poduzetništvu koji se proteže kroz sve sektore je **poticanje ulaganja**. Iako su već izvršeni određeni napori u ovom pogledu (Uprava za poticanje ulaganja i izvoz u sklopu MGRIP-a; Agencija za promicanje izvoza i ulaganja; Zakon o poticanju ulaganja i podzakonski akti)[120], integralna nacionalna politika još uvijek je u nastajanju, posebno u odnosu na izravna inozemna ulaganja. Nedavna događanja uključuju izradu nacrta nacionalne strategije o privlačenju izravnih stranih ulaganja (MGRIP u suradnji s relevantnim dionicima) i pokretanje "Hrvatskog partnerstva za poticanje ulaganja", inicijative koja je pokrenuta početkom 2007. godine i kojom koordinira Agencija za promicanje izvoza i ulaganja (APIU). Partnerstvo funkcionira preko tima za poticanje ulaganja na nacionalnoj i regionalnoj razini koji je sastavljen od predstavnika županija i Regionalnih razvojnih agencija. Inicijativa partnerstva dobiva visokorangiranu državnu i političku potporu.

Ostala nastojanja unutar raznih sektora da se poboljša kvaliteta i količina izravnih stranih ulaganja uključuju pokušaje redefiniranja politike razvoja poduzetništva i MSP, jačanja tehnologijskih i izvoznih strategija, pokretanja antikorupcijskih instrumenata i mjera i povećanja administrativne sposobnosti Agencije za promicanje izvoza i ulaganja (APIU). Hrvatska se planira pozabaviti nekim od ovih pitanja, kao što je borba protiv korupcije i izgradnja ljudskih potencijala, u suradnji s programom OECD Investment Compact. Program je namijenjen poboljšanju investicijskog okruženja i poticanju razvoja privatnog sektora u Jugoistočnoj Europi, a provodi se pod pokroviteljstvom Pakta o stabilnosti. Ured OECD-a koji je u srpnju 2007. godine otvoren u Zagrebu provodit će program u Hrvatskoj, te Bosni i Hercegovini.

Istraživanje i razvoj, inovativnost

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa (MZOŠ) središnja je državna institucija odgovorna za provedbu, koordinaciju i nadzor nad provedbom znanosti, inovativnosti i tehnologije. Zaduženo je za dodjelu proračunskih sredstava javnim institucijama i ustanovama visokog obrazovanja za aktivnosti istraživanja i razvoja, kao i za dodjelu proračunskih sredstava za tehnologijske programe i povezane djelatnosti. Financijska pomoć koja se daje direktno kroz MZOŠ uključuje sredstva bespovratne pomoći za

[120] Zakon o poticanju ulaganja, Narodne novine br. 138/06; Uredba o provedbi Zakona o poticanju ulaganja, Narodne novine br. 64/07.

istraživanja, sredstva bespovratne pomoći za informacijsku tehnologiju (IT), sredstva bespovratne pomoći za znanstvenu opremu, stipendije za mlade znanstvenike, (međunarodne) stipendije za mobilnost i sredstva bespovratne pomoći za izdavačku djelatnost, znanstvene konferencije i aktivnosti vezane za informiranje javnosti.

Tri Uprave Ministarstva pokrivaju područje politike u polju znanosti, tehnologije, inovativnosti i IT – Uprava za znanost, Uprava za međunarodnu suradnju i Uprava za informacijsko društvo. Uprava za međunarodnu suradnju upravlja projektima financiranim od strane EU. Ova Uprava vrlo blisko surađuje s Upravom za znanost, koja se sastoji od Odjela za programe i projekte, Odjela za razvoj i Odjela za analizu i praćenje tehnologijskog razvitka.

U osmišljavanju, provedbi i nadzoru politike istraživanja i razvoja i inovativnosti, MZOŠ se oslanja na veći broj institucija i političkih foruma. **Nacionalno vijeće za znanost** i **Nacionalno vijeće za visoko obrazovanje** sustavno prate rad i kvalitetu cjelokupnog sustava kao najviša nezavisna profesionalna i savjetodavna tijela koja imenuje Sabor. Na operativnoj razini, preporuke ovih dvaju Vijeća provodi **Agencija za znanost i visoko obrazovanje** koja je zadužena za administrativne zadaće vezane za procjenu znanstvene aktivnosti i visokog obrazovanja.

Vijeće za Nacionalni inovacijski sustav institucionalizirana je inicijativa koju je MZOŠ pokrenulo 2005. godine. Vijeće je osmišljeno kao koordinacijsko tijelo zaduženo za jačanje nacionalnog inovacijskog sustava i povezane infrastrukture. Potreba za jačom koordinacijom u nacionalnom inovacijskom sustavu dodatno je naglašena u postojećem Akcijskom planu Znanstvene i tehnologijske politike Ministarstva za razdoblje 2006.-2010.

Nacionalna zaklada za znanost, visoko školstvo i tehnologijski razvoj još jedna je nezavisna institucija koju je osnovao Sabor, a koja pruža financijsku potporu sljedećim područjima: izobrazba doktoranda, partnerstvo u temeljnim istraživanjima između privatnih partnera i javnih istraživačkih organizacija, uključivanje u programe Europske znanstvene zaklade, reforma visokog obrazovanja (doktorski studiji) u cilju usklađivanja s europskim sustavom (Bolonjska deklaracija) i inicijativa "priljev mozgova". Stipendije se daju na temelju natječaja koji se raspisuju dvaput godišnje.

Glavni dio nacionalne tehnologijske politike provode dvije specijalizirane stručne agencije u sklopu Programa tehnologijskog razvitka. Jedna od njih je **Hrvatski institut za tehnologiju (HIT)** koji je Vlada osnovala u ožujku 2006. godine s mandatom stvaranja preduvjeta za ubrzanu primjenu novog znanja i tehnologija kroz usluge, ekspertizu i financiranje projekata. U prosincu 2006. godine, HIT je prošao kroz preustroj i preuzeo je provedbu programa TEST. TEST osigurava financiranje za aktivnosti pretkomercijalnog istraživanja čiji je cilj razvoj novih tehnologija (proizvodi/procesi/usluge) kroz stvaranje originalnih rješenja (prototipovi/pilot rješenja), kao i istraživanja koja povezuju temeljne znanosti i njihovu primjenu u tehnologiji s razvojem industrijskih sektora. HIT je također zadužen za razvoj nacionalne platforme za tehnologijske projekcije, kao i za sustav poslovne inteligencije, a od MZOŠ-a će preuzeti konsolidaciju administrativne strukture nacionalnih info točaka Okvirnih razvojnih programa za istraživanje i tehnologiju.

Druga agencija zadužena za provođenje politike je **Poslovno-inovacijski centar Hrvatske (BICRO d.o.o.)** – inovacijsko i investicijsko trgovačko društvo koje je Vlada osnovala krajem 1997. godine i koje je u državnom vlasništvu. U razdoblju od 2001. do 2006.,

BICRO je vodio program RAZUM – potprogram u sklopu Programa hrvatskog inovacijskog tehnologijskog razvitka (HITRA). Uz pomoć Projekta tehničke pomoći Svjetske banke za institucionalni razvoj i regulatornu reformu (TAL-2), BICRO je postao jedna od glavnih provedbenih agencija Hrvatskog tehnologijskog programa čija je misija olakšati transfer znanja i aktivnosti komercijalizacije prvenstveno u sektoru MSP, čime doprinosi stvaranju i razvoju "private equity" industrije (a posebice "venture" kapitala) i promiče osnivanje i razvoj znanstvenih i tehnoloških parkova, inkubatora i ostalih povezanih institucija.

Zakonska osnova u međusobno povezanim sektorima znanosti, inovativnosti i tehnologije u Hrvatskoj je **Zakon o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju** koji je Sabor usvojio 2003. godine. Ovaj Zakon predstavlja okvir za znanstvene djelatnosti i ustanove i djelatnosti i ustanove visokog obrazovanja, te predviđa obveze i odnose između glavnih ustanova u ovom području politike. Osim toga, ovaj Zakon definira znanstvene i tehnološke programe, centre izvrsnosti za istraživanje i razvoj, kao i tehnološke parkove/inkubatore i slične institucije.

U odnosu na transfer tehnologije i preusmjeravanje rada javnih istraživačkih ustanova u skladu s tržišnim potrebama, najveći institut za istraživanje u Hrvatskoj, Ruđer Bošković, nedavno je uz pomoć kredita Svjetske banke u iznosu od EUR 4 milijuna (Projekt znanosti i tehnologije) osnovao novu **Agenciju za inovacije i transfer tehnologije**. Nova agencija - Ruđer-Inovacije – registrirana kao trgovačko društvo, započela je s radom početkom 2007. godine. Zadaće društva uključuju zaštitu prava intelektualnog vlasništva i patenata, financijsku podršku unapređenju novih inovativnih proizvoda, transfer tehnologija, osnivanje novih spin-off kompanija i umrežavanje s ostalim domaćim i stranim akterima iz područja znanosti i visoke tehnologije. Agencija pomaže u cijelom postupku razvoja visokotehnoloških inovacija, sve do njihove komercijalizacije.

S ciljem poboljšanja tržišne orijentacije istraživanja i razvoja, Vlada je u listopadu 2006. godine pomogla pri osnivanju javno-privatnog partnerstva (JPP) u području znanosti i tehnologije kroz zajedničku inicijativu s Institutom Ruđer Bošković i **Institutom za informatičke inovacije (I3)**, razvojno-istraživačkom institucijom čiji je cilj poticanje istraživanja i povećanje korištenja informatičkih tehnologija i sustava.[121] JPP predstavlja dio već osnovanog zajedničkog spin-off društva, **Informacijsko-komunikacijske tehnologije d.o.o.,** čija je glavna uloga komercijalizacija i informiranje o istraživanjima koja se provode u institutu I3.

Razvoj hrvatske znanstvene, inovacijske i tehnologijske politike postao je sustavniji nakon 2001. godine donošenjem strateškog dokumenta "Hrvatska u 21. stoljeću". U ožujku 2002., MZOŠ je pokrenulo pripremu Programa za MSP/tehnologiju, koji je podržala Svjetska banka u sklopu projekta TAL-2. U razdoblju od 2001.-2005., tehnologijska i inovacijska politika prvenstveno se provodila kroz Program hrvatskog inovacijskog tehnologijskog razvitka (HITRA), koji je 2001. godine pokrenut kao pilot projekt. HITRA je pokrenut radi stvaranja nacionalnog inovacijskog sustava kroz stalan razvoj strateških i dugoročnih ciljeva. Ti ciljevi uključuju razvitak suradnje između znanosti i industrije, revitalizaciju industrijskog istraživanja i razvoja i poticanje komercijalizacije rezultata istraživanja.

[121] Fokus je na telekomunikacijama, mobilnim sustavima, sustavima za umrežavanje, multimedijalnim sustavima, inteligentnim sustavima, složenim algoritmima (kao što su osiguranje ili kompresija) te osobnom/socijalnom računarstvu.

HITRA je predstavljao okvir za direktnu suradnju između industrije i poduzetnika s ustanovama visokog obrazovanja i institutima za istraživanje, te je proveden u dva komplementarna potprograma. Jedan od njih –**Program poticanja tehnologijskih istraživačko-razvojnih projekata (TEST)** pruža potporu razvoju novih tehnologija u odnosu na proizvode, procese ili usluge, do faze njihove komercijalizacije. Drugi - **Razvoj tvrtki temeljenih na znanju (RAZUM)** osigurava financiranje ranih faza novoosnovanih tvrtki utemeljenih na novom znanju i mogućnostima njegova plasiranja na tržištu.

RAZUM i TEST redefinirani su 2006. godine kako bi se osigurala bolja kvaliteta i transparentnost u procesu donošenja odluka. Na taj je način uveden sustavan nadzor i evaluacija provedbe programa i pojedinih projekata. U svibnju 2006. godine Vlada je usvojila nov sustav upravljanja politikom, **Smjernice za poticanje inovacijskog tehnologijskog sustava**. Smjernice redefiniraju pravila i provedbu programa TEST i definiraju nov **Program poticanja poduzetništva utemeljenog na inovacijama i novim tehnologijama**, čije je sve potkomponente[122] realizirao BICRO (vidi Dodatak 5 za dodatne informacije). Projekti HITRA i TAL-2 služili su kao priprema za provedbu **Projekta znanosti i tehnologije (STP)** Svjetske banke koji je započeo u jesen 2005. godine i koji pokriva značajan dio hrvatskog tehnologijskog programa.

Strateški fokus i glavni ciljevi nacionalne znanstvene, tehnologijske i inovacijske politike identificirani su u najnovijoj strategiji MZOŠ-a – **Znanstvena i tehnologijska politika Republike Hrvatske 2006.- 2010.** Nacrt dokumenta izrađen je na temelju opsežnog savjetovanja s partnerima, a Vlada ga je donijela u svibnju 2006. godine. S obzirom da je tek nedavno donesen, dokument predstavlja vrlo relevantni input za programiranje fondova EU – to više jer su partneri i javnost bili uključeni u njegovo donošenje.[123] Dokument navodi kratkoročne i dugoročne strateške ciljeve, usvaja nove financijske instrumente i predviđa nova pravila i postupke za (individualne) sredstva bespovratne pomoći za istraživanje i programe za financiranje tehnologija.
Glavni ciljevi ove višegodišnje strategije uključuju povećanje kvalitete i kvantitete ulaganja u istraživanje i razvoj (cilj od 3% u BDP-u), preustroj znanstvenog sustava u Hrvatskoj, jačanje suradnje između znanosti i industrije i jačanje sudjelovanja hrvatskih znanstvenika u Okvirnim programima EU. U tehnologijskom i inovacijskom području, dokument politike predviđa sljedeće ciljeve:

1. Promicanje stvaranja i rasta tehnologiji usmjerenih i na znanju utemeljenih MSP (kroz ciljane programe potpore koji financijska sredstva osiguravaju u ranoj fazi)
2. Stvaranje tehnološke infrastrukture koja će podržavati malo i srednje poduzetništvo temeljeno na znanju, te novoosnovana poduzeća temeljena na tehnologiji
3. Izgradnja snažnog režima intelektualnog vlasništva kako bi se omogućilo poticanje inovativnosti i inovacija
4. Upravljanje intelektualnim vlasništvom
5. Raznolikost izvora financiranja istraživanja i razvoja, privlačenje ulaganja privatnog sektora te stvaranje industrije rizičnog kapitala
6. Informiranje javnosti o inovativnosti i poticanje javnog pouzdanja u istraživanje i razvoj.

[122] Potkomponente programa jesu sljedeće: Razvoj tvrtki temeljenih na znanju (RAZUM), Program razvoja tehnologijske infrastrukture (TEHCRO), Razvoj industrije rizičnog kapitala (VENCRO), Program poticanja istraživanja i razvoja (IRCRO), Program unapređenja poslovne konkurentnosti (KONCRO).
[123] Ustanove na nacionalnoj razini, kao što su Nacionalno vijeće za znanost, Nacionalno vijeće za visoko obrazovanje, BICRO i HIT, sudjelovale su u izradi strategije. Prije nego što ga je Vlada usvojila, dokument je također prošao kroz postupak javnih konzultacija.

Strategija 2006.-2010. kao prioritetna područja za ulaganje i potporu predviđa sektor poslovanja visoke dodane vrijednosti i sektor istraživanja i razvoja – **bioznanosti, ICT** i dugoročno, **nanotehnologiju** u obliku novih materijala. U sklopu ovih prioritetnih sektora, Hrvatska nastoji ohrabriti i razviti visoko specijalizirane kutke kroz koje bi mogla postati prepoznatljiva u globalnom društvu znanja, te postići i održavati svoju konkurentnost.

Na temelju ovog dokumenta, Vlada je donijela **srednjoročne prioritete** čiji je cilj stimuliranje znanstvene izvrsnosti i omogućavanje transfera znanja i rezultata istraživanja na industriju i poslovni sektor kako bi se povećala konkurentnost i stvorio održivi razvoj i produktivnost. U travnju 2006. godine, MZOŠ je imenovalo radnu skupinu radi izrade nacrta prijedloga mjera potrebnih za postizanje **ciljeva iz Barcelone** o povećanju ulaganja u istraživanje i razvoj do 3% u BDP-u do 2010. godine u kontekstu Lisabonske strategije.

Nakon donošenja višegodišnje strategije, u prosincu 2006. godine MZOŠ je izradilo nacrt nacionalnog **Akcijskog plana 2007.-2010.** za provedbu Znanstvene i tehnologijske politike. Hrvatska Vlada odobrila je Akcijski plan u lipnju 2007. godine.

Područje politike usko povezano sa znanstvenim, tehnologijskim i inovacijskim sektorom je zaštita prava intelektualnog vlasništva. **Nacionalnu strategiju razvoja sustava intelektualnog vlasništva** koju je pripremio Državni zavod za intelektualno vlasništvo (DZIV) Vlada je usvojila 2005. godine. Kratkoročni cilj ove strategije je osigurati razinu zaštite prava intelektualnog vlasništva koja bi bila usporediva s razinom koja postoji u EU. U srednjoročnom razdoblju, njezin je cilj osigurati primjenu zaštite prava intelektualnog vlasništva kao uporište gospodarskog rasta i postići razine koje su u tom smislu usporedive s onima u državama članicama EU s najvišim Europskim indeksom kreativnosti.

U odnosu na opće poboljšanje politike, MZOŠ namjerava poboljšati nadzor kvalitativnih i kvantitavnih pokazatelja kako bi unaprijedio učinkovitost politike i proveo usklađivanje s praksom EU. MZOŠ će to uraditi kroz usklađivanje nacionalnog sustava za promatranje pokazatelja sa sustavom Cordis EUROSTAT u EU.

Informacijske i komunikacijske tehnologije i informacijsko društvo

Središnje državno tijelo odgovorno za formulaciju, provedbu, koordinaciju i nadzor nad provedbom politike informacijskog društva je **Središnji državni ured za e-Hrvatsku (SDUeH)**. Uz svoju koordinacijsku ulogu, SDUeH priprema i usklađuje provedbu godišnjih operativnih provedbenih planova za Program e-Hrvatska 2007., priprema izvješća i provodi studije i analize za utvrđivanje mjerila. Nekoliko drugih središnjih državnih tijela također je odgovorno za različite aspekte informacijske i komunikacijske tehnologije. **MMTPR** je odgovorno za razvoj infrastrukture za elektroničke komunikacije i regulaciju telekomunikacijskog tržišta. **MGRIP** je odgovorno za okruženje koje omogućuje elektroničko poslovanje, što uključuje elektroničku trgovinu i elektroničke potpise. **MZOŠ** je odgovorno za korištenje informacijske i komunikacijske tehnologije u obrazovanju i istraživanju, kao i za inovacije koje podržava tu tehnologiju i njezino istraživanje. Ministarstvo pravosuđa odgovorno je za komponentu e-Pravosuđe, dok je Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi odgovorno za e-Zdravstvo.

Ovo područje politike regulirano je Zakonom o telekomunikacijama, Zakonom o elektroničkom potpisu, Zakonom o elektroničkoj trgovini, kao i podzakonskim propisima.

Odredbe o uvjetnom pristupu također su uključene u Zakon o elektroničkim medijima, dok se odredbe o kibernetičkom kriminalu nalaze u Kaznenom zakonu.

Sustavni napori vezani za informacijsko društvo počeli su donošenjem Strategije **HITRO.HR** u prosincu 2004. godine. Cilj je bio olakšati komunikaciju između državne uprave, poslovnog sektora i građana kroz pojednostavljene upravne postupke, online pristup informacijama i uslugama i osnivanje ureda HITRO.HR u cijeloj zemlji kao jedinstvene točke za pristup uslugama javne uprave. Neke od najvažnijih **e-usluga** dostupnih MSP zapravo su e-izvatci iz zemljišnih knjiga, e-Katastar, e-Regos (registar osiguranih osoba), e-Nautika, ePDV, e-Mirovinsko i e-trgovački registar. Osim toga, u sklopu HITRO.HR stvoren je e-Kutak kao mjesto gdje je moguće dobiti besplatnu uslugu edukacije, kao i informacije za poduzetnike zainteresirane za primjenu rješenja e-poslovanja u svojem radu.[124]

Sukladno godišnjim izvješćima za razdoblje od 2004. do 2006. (CapGemini, T&NC), online dostupnost javnih usluga pravnim osobama pokazala je u pravilu rast od 5,7% do 60,4%, dok je dostupnost usluga građanima u istom razdoblju rasla u rasponu od 3,4% do 46,5%. Procjenjuje se da otprilike 10.000 hrvatskih poduzetnika koristi e-karticu Financijske agencije (FINA) za različite oblike e-poslovanja, čime godišnje ušteđuju ukupno 30 milijuna kuna (približno MEUR 4).

Program e-Hrvatska 2007. pokrenut je krajem 2003. godine kao okvirni program koji obuhvaća strateške ciljeve stvaranja povoljnog institucionalnog i pravnog okvira za razvitak sigurne infrastrukture za elektroničku komunikaciju i brige o inovativnom korištenju ICT-a kroz e-Vlada, e-Obrazovanje, e-Zdravstvo, e-Poslovanje i e- Pravosuđe. Program se zasniva na hrvatskom i EU iskustvu s politikom i dobrom praksom, obvezama u okviru Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i regionalnim inicijativama.[125]. Ciljevi programa također su usko usklađeni s **Inicijativom i2010** Europske unije koja je pokrenuta 2005. godine.

U okviru Programa e-Hrvatska 2007., 2006. godine Vlada je također donijela **Strategiju razvoja širokopojasnog pristupa Internetu u Republici Hrvatskoj do 2008. godine** i **Akcijski plan za 2007.** Jedan od ciljeva Strategije za širokopojasni pristup je poboljšati dostupnost širokopojasnog pristupa i njegovo korištenje u poslovanju – posebno u odnosu na MSP. MGRIP trenutno priprema nacionalnu **Strategiju za e-Poslovanje** koja bi trebala biti dovršena 2007. godine. Poseban izazov kojim će se pozabaviti Strategija razvoja širokopojasnog pristupa Internetu je kvaliteta života i usluga u manje razvijenim i perifernim područjima. Vlada je iz tog razloga pokrenula projekt **e-Otoci** koji će omogućiti širokopojasnu vezu između škola na kopnu i škola na otocima u Zadarskoj, Šibensko-kninskoj, Splitsko-dalmatinskoj i Dubrovačko-neretvanskoj županiji. Vlada će također ohrabriti telekomunikacijske operatere da postanu aktivniji u Područjima posebne državne skrbi i Planinskim područjima.

U jesen 2007., **Nacionalno vijeće za konkurentnost** predstavit će Akcijski plan za provedbu preporuka za poboljšanje konkurentnosti Hrvatske u ICT. Nacrt je izrađen u suradnji s poslovnim sektorom, Vladom, socijalnim partnerima i stručnjacima iz ICT sektora. Preporuke posebno naglašavaju potrebu da se proširi opseg usluga koje su

[124] e-Kutak dostupan je u sklopu usluga HITRO.HR u devetnaest poslovnica Fine diljem Hrvatske. Do kraja godine, e-Kutak bit će dostupan i u ostalim dijelovima Hrvatske.

[125] Ulazni podaci za program uključuju nacionalnu strategiju "Informacijsko-komunikacijska tehnologija – Hrvatska u 21. stoljeću" usvojenu 2002. godine, obveze vezane za razvitak informacijskog društva prihvaćene kroz Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju (SSP), programe e-Europa 2003. i e-Europa 2005., rezultate prve faze Svjetskog sastanka na vrhu o informacijskom društvu (Ženeva 2003.) i dokumente usvojene u sklopu inicijative e-Jugoistočna Europa pod okriljem Pakta o stabilnosti.

dostupne online (npr., e-Grad, e-Zdravstvo) i da se uvede elektronička javna nabava na nacionalnoj i lokalnoj razini.[126]

Uviđajući potrebu da se u razvoj i provedbu njezine politike o informacijskom društvu uključe svi **dionici**, Vlada je 2004. godine osnovala **Nacionalno vijeće za informacijsko društvo**, savjetodavno tijelo koje daje savjete o politici i zakonskim dokumentima u području informacijskog društva, predlaže mjere čiji je cilj održivi razvoj ICT sektora i poboljšanje suradnje među dionicima u procesu izgradnje informacijskog društva. Vijeće se sastoji od predstavnika relevantnih središnjih državnih tijela, kao i predstavnika privatnog sektora, istraživačke zajednice i civilnog društva.

Prema potrebi, Središnji državni ured za e-Hrvatsku sudjeluje u dodatnim konzultacijama vezanim za pripremu dokumenata politike i zakonodavstva u području svoje nadležnosti. Vodeći savjetodavni partneri jesu ICT udruge i organizacije zastupljene u Hrvatskoj gospodarskoj komori i Hrvatskoj udruzi poslodavaca. Osim toga, predstavnik Hrvatske gospodarske komore stalni je član radne skupine Središnjeg državnog ureda za e-Hrvatsku koja radi na pripremi i nadzoru provedbe godišnjih Operativnih planova za Program e-Hrvatska. Središnji državni ured za e-Hrvatsku također surađuje sa sektorskim partnerima u organizaciji stručnih konferencija i seminara.

[126] Preporuke za poboljšanje konkurentnosti Hrvatske u ICT i tehnologiji, Nacionalno vijeće za konkurentnost, travanj 2007.

1.2. STRATEŠKI OKVIR ZAJEDNICE

Programiranje pomoći EU provodi se u skladu s načelima koja proizlaze iz pretpristupne, ali i post-pristupne logike. To su načela **usklađenosti** i **koncentracije**. U njihovoj primjeni na Operativni program za regionalnu konkurentnost, uzima se u obzir praksa Kohezijske politike, ali također i konkretni zahtjevi i logika pretpristupnog konteksta. Kao temeljna načela Kohezijske politike, usklađenost i koncentracija pomoći alati su politike koji moraju biti prihvaćeni već u pretpristupnom razdoblju.

1.2.1. Usklađenost s EU i nacionalnim strateškim dokumentima

Glavni cilj IPA je priprema budućih država članica za korištenje i upravljanje sredstvima u sklopu Kohezijske politike. U planiranju korištenja Strukturnih fondova, države članice moraju razmotriti relevantne nacionalne i EU strateške dokumente kako bi se osiguralo da intervencije financirane od strane EU doprinose nacionalnim razvojnim prioritetima, ali i onima EZ. Vrijednost dodana financiranim intervencijama rezultat je komplementarnosti s postojećim i/ili planiranim domaćim aktivnostima, čime se osigurava **sinergija i povezanost raznih izvora financiranja**. Vodstvo u planiranju nudi se kroz strateške razvojne dokumente na EU i nacionalnoj razini. U slučaju Hrvatske, nacionalni razvojni prioriteti za period 2006.-2013. u cijelom nizu sektora predviđeni su Strateškim okvirom za razvoj koji je pripremljen u skladu s lisabonskim prioritetima. Prioriteti od interesa za cijelu EU za isti su period predviđeni Strateškim smjernicama Zajednice.

S obzirom da je IPA **također instrument *pretpristupne* pomoći**, financiranje po svim Komponentama provodi se u skladu s prioritetima procesa pristupanja EU država korisnica. Pristupna partnerstva, Izvješća o napretku EK i ishodi pristupnih pregovora pružaju ključan input za vježbu programiranja. Osim toga, IPA intervencije u određenoj zemlji provode se sukladno **dokumentima specifičnim za fond**, a koji predviđaju prioritetne potrebe – u svjetlu izazova koji prate pristupanje, ali i period nakon pristupanja – za odnosnu zemlju. To su Višegodišnji indikativni planski dokument (VIPD)[127] koji izrađuje EK za sve Komponente IPA i Okvir za usklađenost strategija[128] koji izrađuje država korisnica za Komponente III i IV.

U Pristupnom partnerstvu 2006. EK je definirala kratkoročne i srednjoročne prioritete za Hrvatsku.[129] Prioriteti koji se odnose na područja politika koje su direktno relevantne za ovaj Operativni program navedene su u daljnjem tekstu. Financiranje temeljem Operativnog programa pozabavit će se samo nekim od identificiranih pitanja, u skladu s prioritetnim potrebama specificiranim u VIPD-u[130] koje ispunjavaju uvjete temeljem IPA Provedbe uredbe. [131] Operativni program to će učiniti kroz kombinaciju investicijskih i tehničkih mjera podrške.

[127] Odluka Komisije C(2007)2566 od 20. lipnja 2007.
[128] Podneseno Komisiji 13. lipnja 2007. i dogovoreno u dopisu REGIO/EMPL br. 6010 od 18. lipnja 2007.
[129] Odluka Vijeća 2006/145/EZ
[130] Odluka Komisije C(2007)2566 od 20. lipnja 2007.
[131] Uredba Komisije (EZ) br. 718/2007 o provedbi Uredbe Vijeća br. 1085/2006.

Ekonomski kriteriji
Kratkoročni prioriteti:

- Dodatno Poboljšanje poslovne klime kroz pojednostavljena pravila za ulaz i izlaz s tržišta. Posebno ubrzati postupke registracije i poboljšati provedbu propisa o stečaju, te poboljšati uvjete za razvoj privatnih poduzeća i izravna inozemna ulaganja, također kroz poboljšanje administrativne učinkovitosti.

Srednjoročni prioriteti:

- Dodatno poboljšati uvjete za osnivanje i razvoj privatnih poduzeća i privlačenje izravnih stranih ulaganja.

Poduzetništvo i industrijska politika
Kratkoročni prioriteti:

- Dodatno pojednostavniti i ubrzati postupak registracije društava; uvesti online pristup odabranim državnim funkcijama za MSP; dodatno razviti postupak ocjene regulatornog učinka.
- Nastaviti provedbu Europske povelje o malom gospodarstvu.

Srednjoročni prioriteti:

- Ažurirati i bolje sročiti pristup politike financijskim instrumentima za MSP koji bi trebao omogućiti Vladi da se od direktnog kreditiranja okrene prema savjetodavnoj podršci.

Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata
Kratkoročni prioriteti:

- Pripremiti sveobuhvatnu i koherentnu strategiju u području regionalnog razvoja.
- Odabrati i izgraditi kapacitet ključnih tijela za upravljanje i tijela za provedbu strukturnih instrumenata.

Srednjoročni prioriteti:

- Osigurati jasnu raspodjelu odgovornosti i ojačati koordinaciju na međuresornoj razini, kao i između nacionalnih i regionalnih tijela.
- Nastaviti izgradnju kapaciteta u određenim tijelima upravljanja i plaćanja, što uključuju lokalna tijela.
- Poboljšati strukturu i provedbu regionalnih planova razvoja.
- Stvoriti odgovarajuće sustave za nadzor i evaluaciju i unaprijediti financijsko upravljanje i kontrolne postupke.
- Uvesti odgovarajuću regionalnu statistiku.

Pravo intelektualnog vlasništva
Srednjoročni prioriteti:

- Nastaviti s jačanjem realizacije prava intelektualnog vlasništva i smanjivanjem razine piratstva i krivotvorenja.

Znanost i istraživanje
Srednjoročni prioriteti:

- Pokrenuti razvitak i primjenu integrirane istraživačke politike.

Višegodišnji planski dokument (VIPD)[132] EK sadrži glavna interventna i prioritetna područja na koja se treba usredotočiti pomoć u sklopu IPA u Hrvatskoj. U dijelu koji se

[132] Odluka Komisije C(2007)2566 od 20. lipnja 2007.

odnosi na regionalnu konkurentnost u sklopu Komponente III, glavna interventna područja odnose se manje ili više direktno na MSP:

1. Ojačati regionalnu konkurentnost i proizvodno okruženje, te potaknuti stvaranje i očuvanje održivog zapošljavanja. Pomoć u kontekstu ovog cilja stoga će se fokusirati na pružanje podrške proizvodnim ulaganjima i jačanje konkurentnog položaja novih i postojećih malih i srednjih poduzeća, uključujući mikro poduzeća smještena prvenstveno u *područjima koja zaostaju u razvitku*.[133] Ulaganja u malo i srednje poduzetništvo dopunit će s pomoći usmjerenom na poslovne i tehnološke usluge za poduzeća, na primjer na polju menadžmenta, istraživanja tržišta, industrijskih standarda i stvaranja razvojnih mreža te pristupom i uporabom informacijskih i komunikacijskih tehnologija, kao i ulaganjem u poslovnu infrastrukturu te promoviranjem tehnološkog razvitka, istraživanja i inovacija, uključujući suradnju s istraživačkim i institucijama u visokom školstvu, istraživačkim i tehnološkim centrima te poslovnim mrežama i klasterima.
2. Jačanje i povećanje kapaciteta za djelovanje, učinkovito upravljanje i fleksibilnu suradnju javne uprave na nacionalnoj, županijskoj i lokalnoj razini (ovisno o slučaju i nadležnostima pojedine razine) vezano uz mjere nabrojene u prvom cilju, a prvenstveno u zapostavljenim područjima. Prioriteti unutar ovog cilja obuhvatit će podršku unapređenju administrativne učinkovitosti u omogućavanju kvalitetnih savjetodavnih usluga za male i srednje poduzetnike, usluga e-poslovanja, informacijskih i komunikacijskih tehnologija i inovacija te drugih usluga za potporu u poduzetništvu, uključujući poslovnu obuku i stimulaciju sustava suradnje, umrežavanje, partnerstva, radionice i klastere izvrsnosti između poslovnih i drugih institucija.[134]

Informacije o prioritetima i mjerama, koji su detaljno opisani u dijelu koji se odnosi na programsku strategiju, jasno odražavaju ova dva cilja iz VIPD-a za ovaj Operativni program. Djelatnosti predložene za sufinanciranje zdrava su kombinacija konkretnih ulaganja opisanih pod ciljem 1 i izgradnje kapaciteta opisanog pod ciljem 2. Ova izgradnja kapaciteta sastoji se od obuke koja, ovisno o aktivnosti ili mjeri, poboljšava operativni kapacitet i kvalitetu usluga koje se pružaju korisnicima (ulagači, MSP) i maksimiziraju korist od ulaganja u poslovnu infrastrukturu i opremu.

Strateške smjernice Zajednice o koheziji identificiraju područja u kojima Kohezijska politika može najučinkovitije doprinijeti realizaciji prioriteta Zajednice, posebno u mjeri u kojoj se odnose na obnovljenu Lisabonsku strategiju na način kako je definirana Integriranim smjernicama za rast i zapošljavanje. Za razdoblje 2007.-2013., Strateške smjernice Zajednice usredotočuju se na tri glavne smjernice i njihove prioritete, od kojih one koje su posebno relevantne za intervencije u sklopu Operativnog programa za regionalnu konkurentnost uključuju sljedeće:

1. Učiniti Europu i njezine regije atraktivnijim mjestom za ulaganje i zapošljavanje
   - Ojačati sinergiju između zaštite okoliša i rasta
2. Poboljšati znanje i inovativnost za rast
   - Povećati i bolje ciljati ulaganja u razvoj istraživanja i tehnologija
   - Olakšati inovativnost i poticati poduzetništvo
   - Poticati informacijsko društvo za sve

[133] Područja koja zaostaju u razvitku uključuju ratom pogođena područja, kao i ponegdje urbana područja s visokom stopom nezaposlenosti. Pogranična područja koja zaostaju u razvitku mogla bi se kvalificirati, ali samo ako aktivnosti za koje bi se dobivala pomoć ne ispunjavaju uvjete za pomoć temeljem Komponente II.
[134] VIPD, str. 27.

- Poboljšati pristup financiranju
3. Povećati brojnost i kvalitetu radnih mjesta
   - Povećati ulaganja u ljudski kapital kroz bolje obrazovanje i vještine.

Dokument za planiranje razvoja Republike Hrvatske koji predviđa interventne prioritete u području regionalne konkurentnosti i koji je predmet detaljnih savjetovanja s Europskom komisijom je IPA **Okvir za usklađenost strategija za razdoblje 2007.-2013.**[135] Okvir za usklađenost strategija predstavlja sveobuhvatni strateški okvir za intervencije financirane od strane EU u sklopu IPA komponente III i IV. Cilj ovog dokumenta je poboljšati usklađenost investicija kroz IPA fondove s nacionalnim i EU razvojnim politikama. Operativni program za regionalnu konkurentnost direktno je povezan s jednim od prioriteta predviđenih Okvirom za usklađenost strategija – "Postići veću konkurentnost i uravnotežen regionalni razvoj poticanjem istraživanja i tehnološkog razvoja, malih i srednjih poduzeća, razvoja informacijskog društva i e-Hrvatske, te poboljšati opće društvene i gospodarske uvjete u područjima koja zaostaju u razvitku".

Nacionalna strategija razvoja, **Strateški okvir za razvoj za razdoblje 2006.-2013.**, naglašava važnost MSP u procesu jačanja konkurentnosti Hrvatske. Strateški okvir za razvoj sugerira veći broj mjera čiji je cilj unapređenje poduzetničkog okruženja u Hrvatskoj:

- Ojačati učinkovitost i koordinaciju između postojećih poticajnih mjera i postojeće poduzetničke infrastrukture kako bi se postigla maksimalna sinergija između novca, učinkovitosti poduzetničke infrastrukture i potreba poduzetništva.
- Poboljšati učinkovitost sredstava na državnoj razini namijenjenih za poticaje za poduzetništvo.
- Sustavno ocjenjivati učinke pojedinih zakona o poduzetništvu i poduzetničkom okruženju.
- Analizirati iskustva uspješnih regionalnih razvojnih agencija i uspješnih projekata u ohrabrivanju poduzetništva, i pokušati ih prenijeti u manje uspješne regije.
- Stvoriti zakonske mogućnosti kojima bi državi bilo dopušteno ulaganje u fondove rizičnog kapitala (posebno u regionalne i one specijalizirane za industriju).
- Poticati ulaganja, a posebno greenfield ulaganja.

Strateški okvir za razvoj također naglašava potrebu za integriranim sklopom politika Vlade za poticanje poduzetništva. Poboljšanja će osigurati bolju sinergiju između poduzetništva i regionalnog razvoja kao i unaprijediti veze između znanosti i tehnologije i razvoja poslovnog sektora. U odnosu na potonje, Strateški okvir za razvoj posebno naglašava potrebu za učinkovitim transferom rezultata znanstveno-istraživačke djelatnosti u poslovni sektor i stvaranje povoljnih uvjeta za ulaganja privatnog sektora u istraživanje i razvoj. Osim toga, Strateški okvir za razvoj naglašava važnost osiguranja raspoloživosti i kvalitete ICT infrastrukture, poticanja korištenja ICT u javnom i privatnom sektoru, kao i dosljedne primjene u području obrazovanja. Na općoj razini, Strateški okvir za razvoj traži integrirani sustav za procjenu razvojnih politika.

Relevantne preporuke u odnosu na poboljšanu konkurentnost Hrvatske osigurane su kroz 55 preporuka koje je 2004. godine dalo **Nacionalno vijeće za konkurentnost**. Preporuke za sektor MSP jesu sljedeće:

[135] Podneseno Komisiji 13. lipnja 2007. i dogovoreno u dopisu REGIO/EMPL br. 6010 od 18. lipnja 2007.

1) Razvijati otvorenu poduzetničku kulturu
2) Osmišljavati konzistentne vladine politike i instrumente za poticanje poduzetničkih aktivnosti
3) Ukloniti administrativne zapreke u svim fazama životnog ciklusa poduzetničkog pothvata, od pokretanja, preko razvoja, do faze vlasničkog transfera
4) Stimulirati razvoj tržišta kapitala za financiranje novih poslovnih pothvata te malih i srednjih poduzeća s potencijalom rasta
5) Razvijati infrastrukturu institucija za pružanje stručnih usluga malim i srednjim poduzećima
6) Utvrditi benchmark proizvodnosti za sektor malih i srednjih poduzeća prema odgovarajućim industrijama u EU
7) Stimulirati "izvozni mentalitet" malih i srednjih poduzeća
8) Smanjivati regionalnu razvojnu neravnotežu korištenjem klastera

Ranije spomenuti EU i nacionalni dokumenti iz tog su razloga uzeti u obzir zajedno s analizom potreba u izradi prioriteta i mjera za Operativni program za regionalnu konkurentnost.

1.2.2. Iskustva iz prethodne EU pomoći

Na osnovi iskustava u provedbi projekata i korištenju sredstava EU, slijedi prikaz glavnih pitanja važnih za buduću provedbu pretpristupne pomoći:

- Razvija se sposobnost upravljanja programima i projektima u Republici Hrvatskoj; stečeno praktično iskustvo treba rasti i postati dio upravljanja sredstvima EU u budućnosti. Do sada se nedovoljno razvijena sposobnost na nacionalnoj i nižim razinama pokazala kao najveća prepreka za provedbu projekata. Stoga je potrebno osigurati bolju tehničku pomoć i izgradnju sposobnosti na svim administrativnim razinama;
- Od ključne je važnosti da osoblje bude osposobljeno i motivirano te je potrebno dalje poraditi na utvrđivanju, osposobljavanju i zadržavanju takvog kadra zaposlenika;
- Neodgovarajući i nepripremljeni projektni prijedlozi prepreka su korištenju pomoći. Stoga je priprema dovoljnog broja dobro osmišljenih i „zrelih" projekata (posebno projektna rješenja i dokumentacija za nadmetanje)od presudne važnosti da bi se korištenje pomoći EU osiguralo na pravovremen i tehnički prihvatljiv način. To je pitanje neposredno povezano s potrebom jačanja sposobnosti na svim razinama, ali posebno krajnjih korisnika kako bi na vrijeme pripremili kvalitetan projekt/dokumentaciju za nadmetanje;
- Potrebno je poboljšati upravljanje vremenom i osiguranje kvalitete u svim institucijama kao i unaprijediti sposobnost provedbe (nadmetanja i ugovaranja);
- Značaj koordinacije između dionika, što zahtjeva opsežne i jasne protoke informacija s naglaskom na zajedničko razumijevanje zadataka, rokova i međusobnih ovisnosti;
- Nužnost pravovremenog pristupa i širenja informacija (svim zainteresiranim stranama) i veći naglasak na mjere promidžbe (kako pomoći EU tako i sektorske koordinacije općenito).

Iskustvo stečeno kroz dosadašnje provede EU pomoći ukazuje na činjenicu da relativno skromne administrativne sposobnosti unutar državne uprave RH smanjuju učinkovitost EU pomoći.[136] Istodobno, primjetno je poboljšanje i stanje se popravlja. Angažiraniji pristup posebice je vidljiv tijekom programiranja Operativnog programa za regionalnu konkurentnost u koji su relevantna tijela državne uprave aktivno uključena, kako na operativnoj tako i na dužnosničkoj razini. Takvo izravnije „vlasništvo" nad programima i projektima EU preduvjet je za učinkovito usmjeravanje budućih EU sredstava u nacionalne razvojne politike i inicijative.

1.2.3. Koncentracija pomoći

U odnosu na regionalnu konkurentnost, Hrvatska je u nepovoljnom položaju na dvije razine – prvo, kao još uvijek relativno manje razvijeno gospodarstvo unutar europskog konteksta i drugo, kao zemlja u kojoj neke regije zaostaju za nacionalnim razvojnim potrebama. Iako se predlaže da sredstva IPA u ovom Operativnom programu budu koncentrirana geografski i sektorski, ne može se zanemariti potreba razvoja cjelokupne konkurentnosti Hrvatske u širem europskom kontekstu, kao ni potreba poticanja socio-ekonomske kohezije među hrvatskim regijama.

Tematska koncentracija

Tematska ili sektorska koncentracija zasniva se na analizi potreba iz odjeljka 2 i prioritetima relevantnih EU i nacionalnih strateških razvojnih dokumenata. Glavne sektorske teme ovog Operativnog programa jesu:

- Usluge komercijalizacije istraživanja i inovativnosti i tehnološka infrastruktura za MSP s potencijalom za visokovrijednu dodanu proizvodnju,
- Poboljšana konkurentnost kroz razvoj klastera,
- Veća privlačnost regija kroz razvoj poslovne infrastrukture i poboljšano poslovno i investicijsko okruženje na nacionalnom i sub-nacionalnom nivou.

Detaljnije informacije o mjerama predloženim u sklopu svake od tema nalaze se u odjeljku 3.

Geografska koncentracija

Hrvatska mjeri unutarnji nepovoljan položaj prvenstveno kroz kategorizaciju kao Područje posebne državne skrbi na razini LAU 2 (prije NUTS V). Međutim, razina LAU 2 nije prikladna za velike pothvate socio-ekonomskog razvoja koji se razmatraju u Operativnom programu za regionalnu konkurentnost.

Vlada je razmotrila tri opcije za geografsku koncentraciju:

- Prva opcija: Područja posebne državne skrbi (PPDS) unutar Prve skupine [Područja okupirana tijekom Domovinskog rata], Druge skupine [Područja koja su pretrpjela ratnu štetu] i Treće skupine [Područja koja ispunjavaju konkretne kriterije vezane za zaostajanje u razvitku]
- Druga opcija: Sva područja koja zaostaju u razvitku, što uključuju PPDS, brdsko-planinska područja i otoke

[136] Odluka Komisije C(2007)2566 od 20. lipnja 2007.

- Treća opcija: samo PPDS unutar Prve i Druge skupine odnosno ratom pogođena područja.

Odabir Prve opcije pokazao se najprikladnijim jer je ovaj pristup dosljedan pravnoj osnovi postojećeg Zakona o područjima posebne državne skrbi (koji je u skladu s nacrtom Nacionalne strategije regionalnog razvoja) i spominje se u VIPD-u.[137] Za svaku županiju (razina NUTS III), MMTPR je procijenilo postotak površine koja je kategorizirana kao Područje posebne državne skrbe (Prva, Druga i Treća skupina). Utvrđeno je da će geografska koncentracija biti postignuta ako se težište stavi na županije u najlošijem položaju. Iz tog su razloga sredstva koja stoje na raspolaganju temeljem Operativnog programa za regionalnu konkurentnost koncentrirana u županijama u kojima je više od 50% teritorija kategorizirano kao Područje posebne državne skrbi (vidi tablicu i kartu u daljnjem tekstu). Svih deset županija nalazi se unutar dvije regije NUTS II čiji je BDP ispod nacionalnog prosjeka (Panonska Hrvatska, Jadranska Hrvatska). Također imaju najvišu stopu nezaposlenosti među hrvatskim županijama.

Tablica 5: Županijski teritorij klasificiran kao područja posebne državne skrbi (PPDS)

Županija	Udio županijske površine koji predstavlja PPDS	Regija NUTS 2
Ličko-senjska	81%	Jadranska
Vukovarsko-srijemska	73%	Panonska
Zadarska	72%	Jadranska
Šibensko-kninska	71%	Jadranska
Sisačko-moslavačka	66%	Panonska
Požeško-slavonska	65%	Panonska
Karlovačka	64%	Panonska
Virovitičko-podravska	52%	Panonska
Brodsko-posavska	51%	Panonska
Osječko-baranjska	50%	Panonska
Bjelovarsko-bilogorska	43%	Panonska
Dubrovačko-neretvanska	42%	Jadranska
Varaždinska	13%	Sjeverozapadna
Zagrebačka	12%	Sjeverozapadna
Splitsko-dalmatinska	24%	Jadranska
Istarska	10%	Jadranska
Međimurska	5%	Sjeverozapadna
Krapinsko-zagorska	4%	Sjeverozapadna
Koprivničko-križevačka	2%	Sjeverozapadna
Primorsko-goranska	2%	Jadranska

[137] Odluka Komisije C(2007)2566 od 20. lipnja 2007.

Otprilike 40% sredstava iz Operativnog programa za regionalnu konkurentnost planira se dodijeliti ovim područjima koja zaostaju u razvitku. Kao što je opisano u daljnjem tekstu, Prioritet 1 koncentrirat će se isključivo na 10 gore navedenih županija, dok će cilj Prioriteta 2 biti usmjeravanje značajnog dijela sredstava ovim županijama. Na razini Operativnog programa, 41,5% sredstava dodjeljuje se konkretno za korisnike iz područja koja zaostaju u razvitku (MEUR 14,7 iz IPA sredstava odnosno MEUR 19,6 ukupne vrijednosti Operativnog programa). Budući da stanovništvo u ovih deset županija predstavlja otprilike jednu trećinu ukupnog broja stanovnika Hrvatske, koncentracija ukupnih sredstava iz Operativnog programa po glavi stanovnika nepobitno je u korist ovih područja koja zaostaju u razvitku.

Karta 2

Podjela Hrvatske u **regije NUTS II** prikazana je na sljedećoj karti. S najvažnijim problemima na razini NUTS II suočene su Središnja i Istočna (Panonska) Hrvatska, koje su pretrpjele veliku ratnu štetu i propadanje državnih poduzeća u PPDS. Ova regija sadrži tri od četiri ratom najviše pogođene županije (Vukovarsko-srijemska, Sisačko-moslavačka i Osječko-baranjska), te otprilike 80% njezinog teritorija ima status PPDS.

Karta 3: Regije NUTS II u Hrvatskoj

- **Središnja i Istočna (Panonska) Hrvatska** (Županije (8): Bjelovarsko-bilogorska, Virovitičko-podravska, Požeško-slavonska, Brodsko-posavska, Osječko-baranjska, Vukovarsko-srijemska, Karlovačka, Sisačko-moslavačka)
- **Jadranska Hrvatska** (Županije (7): Primorsko-goranska, Ličko-senjska, Zadarska, Šibensko-kninska, Splitsko-dalmatinska, Istarska, Dubrovačko-neretvanska)
- **Sjeverozapadna Hrvatska** (Županije (6): Grad Zagreb, Zagrebačka, Krapinsko-zagorska, Varaždinska, Koprivničko-križevačka, Međimurska)

1.3. PARTNERSKE KONZULTACIJE

Namjera Međuresorne radne skupine u njezinom pristupu savjetovanju s partnerima bilo je informiranje o važnosti IPA kao novog pretpristupnog instrumenta koji priprema Hrvatsku za buduće Strukturne fondove i prikupljanje konstruktivnih informacija o Operativnom programu u skladu s mogućnostima predviđenim dokumentima VIPD[138] i IPA Provedbena uredba[139].

Operativni program pripremila je **Međuresorna radna skupina** koja se sastoji od predstavnika relevantnih državnih institucija i kojoj predsjedava Strateški koordinator za Komponente III i IV. Članstvo i program sastanaka Međuresorne radne skupine tijekom ovog razdoblja izvješćivanja prikazani su u Dodatku 7. Uz sastanke Međuresorne radne skupine, također je održan veći broj bilateralnih sastanaka pojedinačnih relevantnih ustanova.

U svrhu uključivanja dionika sa sub-nacionalne razine, MMTPR je u ranim je fazama programiranja pokrenulo postupak paralelnog **savjetovanja s županijskim tijelima**. U ljeto 2006. godine Ministarstvo se raspitalo kod županijskih (regionalna samouprava) tijela o njihovim razvojnim potrebama i zalihama projektnih prijedloga koji su identificirani u pojedinačnim Regionalnim operativnim programima (ROP). Od županija je zatim zatraženo da ispune upitnik u kojem će navesti prijedloge projekata u područjima za koja je pomoć dostupna temeljem Operativnog programa. Svrha ovog postupka bila je bolje razumijevanje ulaganja temeljem Operativnog programa u kasnijim raspravama unutar Međuresorne radne skupine. Od 21 županije, 18 je predalo ispunjene formulare. U preostale tri – Gradu Zagrebu, Primorsko-goranskoj i Zagrebačkoj – nije bilo moguće ispuniti upitnik jer u to vrijeme nije bio donesen ROP ili pak nije bila dostupna baza podataka o zalihama projektnih prijedloga. Ukupno je primljeno 44 projektna prijedloga pod nazivom "Regionalna konkurentnost" čija je ukupna vrijednost MEUR 2.210.000. Potrebe županija iz upitnika uzete su u obzir pri kasnijem programiranju i vrlo dobro su preslikane u intervencijama predviđenim Operativnim programom (vidi odjeljak 2).

Na razini ostalih operacija, u razdoblju programiranja odgovorne ustanove također su kontaktirale relevantne partnere. U odnosu na Operaciju BioCentar u sklopu mjere 2.2, Prioritet 2, BICRO kao glavni projektni partner obavijestio je otprilike 50 ustanova, istraživačkih jedinica i osoba koje su aktivne u istraživanju bioznanosti u cijeloj Hrvatskoj o pripremljenoj operaciji, te ih je pozvao na sudjelovanje i zatražio povratnu informaciju. MZOŠ je također organizirao javnu prezentaciju kojoj su nazočili predstavnici istraživačke zajednice. Tom prigodom je predstavljen i razmotren projekt BioCentar u kontekstu komercijalizacije biotehnologije. U odnosu na operaciju vezanu za referentne centre za e-poslovanje (Prioritet 2, mjera 2.1), MGRIP je provelo analizu kapaciteta i provedbenog potencijala među postojećim poduzetničkim centrima u svrhu boljeg planiranja operacije.

U izradi nacrta Operativnog programa, Međuresorna radna skupina konzultirala je veći broj ustanova i interesnih skupina za donošenje politike i provedbu politike kako bi se ocijenila važnost predloženih aktivnosti. U cilju poštivanja rokova programiranja i u svjetlu ograničenih sredstava raspoloživih temeljem Operativnog programa, prihvaćen je "lagani"

[138] Višegodišnji indikativni planski dokument za Hrvatsku, Odluka Komisije C(2007)2566 od 20. lipnja 2007.
[139] Uredba Komisije (EK) br. 718/2007 o provedbi Uredbe Vijeća br. 1085/2006.

pristup savjetovanju s partnerima na temelju kojeg su na partnerski sastanak pozvani predstavnici relevantnih dionika na nacionalnoj razini. Osobe koje predstavljaju partnerske institucije u postupku savjetovanja u sklopu Operativnog programa odabrane su od strane partnera nakon što su od nadležnog ministarstva dobili poziv da se uključe u proces programiranja. U službenoj komunikaciji koja je sadržavala sve bitne informacije, partneri su dobili uputu da svojim članovima (interesnim skupinama koje predstavljaju) prenesu informacije i da nakon toga unutar predviđenog vremenskog roka voditelju Operativne strukture daju povratnu informaciju o načinu i sadržaju Operativnog programa.

Popis partnera koji su pozvani na savjetovanje o Operativnom programu uključuje razne **gospodarske i socijalne partnere, jedinice samouprave na sub-nacionalnoj razini i sektorske institucije**. Partneri su odabrani uzimajući u obzir konkretna investicijska područja predviđena Operativnim programom, te znanje i iskustvo kojim bi mogli doprinijeti iz vlastite prakse. Sljedeći partneri pozvani su na savjetovanje:

- Agencija za promicanje izvoza i ulaganja (APIU)
- Hrvatska agencija za malo gospodarstvo (HAMAG)
- Hrvatska banka za obnovu i razvitak (HBOR)
- Hrvatska gospodarska komora (HGK)
- Hrvatska obrtnička komora (HOK) (koja također zastupa obrtničke zadruge u Hrvatskoj)
- Hrvatska udruga poslodavaca (HUP) (Udruga Hrvatski izvoznici također je član)
- Nacionalni centar za klastere (HUP)
- Nacionalno vijeće za konkurentnost (NVK)
- Savez Udruge gradova i Udruge općina Republike Hrvatske
- Hrvatska zajednica županija (HZŽ)
- Savez Samostalnih Sindikata Republike Hrvatske (SSSH)
- Centar za politiku razvoja malih i srednjih poduzeća i poduzetništva (CEPOR)
- Regionalne razvojne agencije (Razvojna Agencija Sjever (DAN)[140], PORIN – Regionalna razvojna agencija Primorsko-goranske županije, IDA - Istarska razvojna agencija, Razvojna agencija Osječko-baranjske županije)
- Ekonomski institut Zagreb (EI)
- Fakultetu elektrotehnike i računarstva, Zagreb
- Institut Ruđer Bošković
- Institut za fiziku
- Tehnološki centar Split

Gore spomenute ustanove neki od redovnih partnera nadležnih ministarstava koji su uključeni u ovaj Operativni program za regionalnu konkurentnost. Praksa **partnerstva** koja je pokrenuta u svrhe IPA **nadograđuje se** drugim riječima **na već postojeću nacionalnu praksu** u donošenju i provedbi politike. Ovakva praksa nacionalnog partnerstva razrađena je u odjeljku ovog Operativnog programa koji se odnosi na politiku. Dok je popis redovnih partnera nadležnih ministarstava dulji od navedenog, u svrhu programiranja Operativnog programa odlučeno je ciljati tijela koja su najneposrednije uključena u vrste aktivnosti predviđene Operativnim programom za razdoblje 2007.-2009. Ako će se smatrati potrebnim, u aktivnosti informiranja i komuniciranja o Operativnom programu koje će se odvijati kasnije, kao i u proces nadzora provedbe Operativnog programa, moguće je uključiti veći broj partnera.

[140] Regionalnu agenciju Dan osnovali su sljedeći dionici: Grad Varaždin, Grad Virovitica, Grad Koprivnica, Grad Bjelovar, Međimurska županija.

Savjetovanje s partnerima o Operativnom programu održano je 5. ožujka 2007. godine. Na njemu su sudjelovali svi članovi Međuresorne radne skupine, što uključuje i visokorangirane predstavnike. Značajan broj pozvanih partnera odazvao se pozivu (vidi popis sudionika u Dodatku 8) i iskazao svoju zahvalnost na iscrpnosti dnevnog reda i pravom timingu za zakazivanje savjetovanja. MGRIP je organizirao i predsjedao sastankom kao voditelj Operativne strukture. Nakon uvoda o novom pretpristupnom instrumentu – IPA i njegovom programskom i institucionalnom okviru, predstavljen je Operativni program za regionalnu konkurentnost, kao i pojedinačni prioriteti i mjere koje su predstavila nadležna ministarstva. U dijelu savjetovanja koje je uslijedilo, a koje se sastojalo od pitanja i odgovora, partneri su dobili dodatne detaljne informacije i objašnjenja o pitanjima koja su ih zanimala. Nakon sastanka, partneri su dobili sažetak Operativnog programa za regionalnu konkurentnost (zajedno sa SWOT analizom, prioritetima i mjerama), notu objašnjenja o IPA i Operativnom programu za regionalnu konkurentnost – što uključuje područja koja ispunjavaju uvjete za ulaganja i stajalište EK[141] o prioritetima koji se moraju riješiti Operativnim programom, kao i zapisnik sa sastanka.

Voditelj Operativne strukture primio je pisanu **povratnu informaciju** od dijela partnera[142]: Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva, Agencije za promicanje izvoza i ulaganja, Hrvatske gospodarske komore, Hrvatske obrtničke komore, Ekonomskog instituta Zagreb, Primorsko-goranske županije. U povratnoj informaciji, partneri su se zahvalili na procesu savjetovanja i izrazili interes za sudjelovanje u provedbi Operativnog programa prema svojim područjima ekspertize i relevantnim iskustvom na razini projekta. Njihove sugestije za poboljšanje Operativnog programa za regionalnu konkurentnost i općenitije primjedbe odnosile su se na sljedeće:

a) Sugestije za nadopunu i/ili pojašnjenje SWOT analize:
Prihvaćene i uključene u SWOT analizu.

b) Sugestije za sudjelovanje u izvršavanju/provedbi konkretnih mjera:
Ove sugestije uzete su u obzir i članovi Operativne strukture donijet će odluku o njima u procesu izrade nacrta projektne dokumentacije za sheme za sredstva bespovratne pomoći i/ili ugovore predviđene odnosnim operacijama.

c) Preporuke za pojašnjenje detalja na razini mjera:
Prihvaćene i uključene u opis mjera. Prema potrebi, u relevantnoj projektnoj dokumentaciji uključit će se i daljnji podaci o krajnjim korisnicima, itd.

d) Sugestije za uključivanje dodatnih investicija u sklopu prihvatljivih aktivnosti:
Gdje se to smatralo potrebnim i mogućim (u svjetlu pravila o ispunjavanju kriterija prema IPA i Komponenti regionalnog razvoja), ove sugestije uključene su u relevantne mjere i operacije.

e) Podsjetnik o važnosti nastavka neophodnog procesa reformi – u području regionalnog razvoja, fiskalne decentralizacije, obrazovanja, poduzetničkog okruženja, itd., kako bi se osigurao utjecaj i održivost napora financiranih kroz EU pomoć.

---

[141] Višegodišnji indikativni planski dokument za Hrvatsku, Odluka Komisije C(2007)2566 od 20. lipnja 2007.
[142] Izgleda da je problem kod nekih partnera bio što njihovi članovi nisu bili primili informacije o IPA i Operativnom programu za regionalnu konkurentnost ili pak članovi/partner nisu dali odgovor Operativnoj strukturi.

Operativna struktura svjesna je da je potrebno paralelno provoditi domaće reforme kako bi se unaprijedio učinak svih javnih ulaganja, bez obzira da li su proračunska ili kroz stranu pomoć. EU pomoć u velikoj mjeri potiče spomenute reforme. Operativna struktura nastavit će raditi na poboljšanju politike u sektorskim područjima koja su obuhvaćena Operativnim programom za regionalnu konkurentnost, u skladu s identificiranim investicijskim potrebama i prioritetima.

Partnere će Operativna struktura također konzultirati u pogledu mogućih revizija Operativnog programa, u skladu sa zahtjevima IPA Provedbene uredbe.[143] Partneri će ostati intenzivno uključeni u provedbu Operativnog programa kao članovi Sektorskog nadzornog odbora (vidi odjeljak 5.2.1 o aranžmanima za nadzor). Operativna struktura također će razmotriti način angažiranja partnera u procesu informiranja javnosti i potencijalnih korisnika prilika za ulaganje u sklopu Operativnog programa. Uz već identificirane relevantne dionike, partneri se mogu angažirati u provođenju sveobuhvatnog informativnog i promidžbenog programa za različite skupine korisnika predviđenih ovim Operativnim programom.

Nakon što ga službeno prihvate obje strane, Operativni program za regionalnu konkurentnost bit će dostupan na Internet stranicama svih relevantnih članova Operativne strukture. To će omogućiti potencijalnim podnositeljima zahtjeva i široj javnosti da pogledaju dokument i da se informiraju o mogućnostima za ulaganje i/ili sudjelovanje. Javnost će se kroz Internet stranice ministarstava također redovito informirati o napredovanju provedbe Operativnog programa za regionalnu konkurentnost. Nadležni članovi Operativne strukture donijet će detaljne smjernice i savjete za potencijalne korisnike u odnosu na pojedine operacije u sklopu Operativnog programa za regionalnu konkurentnost u skladu s dosadašnjom dobrom praksom (npr., informativne radionice i "projektne klinike").

Informiranjem partnera o svrsi, ciljevima i mogućnostima IPA programa i Operativnog programa za regionalnu konkurentnost kao investicijskog mehanizma, savjetovanje s partnerima bilo je strukturirano na način da bude konstruktivno i da se izbjegnu nerealistična očekivanja o razmjerima i opsegu Operativnog programa. Sudeći po dosadašnjim povratnim informacijama, savjetovanje je uspješno iskorišteno kao prilika za informiranje o IPA, kao prilika da se provjeri da li postoji konsenzus o ciljevima i sadržaju Operativnog programa, te da se poduzmu prvi koraci za stvaranje baze budućih korisnika IPA i budućih Strukturnih fondova.

1.4. EX ANTE EVALUACIJA

Ex ante evaluacija provedena je kako bi se na najbolji mogući način izvršila raspodjela sredstava, te kako bi se poboljšala kvaliteta programiranja kroz korištenje vanjskih stručnjaka za ispitivanje nacrta Operativnog programa i ocjenu:

- njegove relevantnosti – odnos strategije i identificiranih potreba;
- njegove učinkovitosti – da li je vjerojatno da će ciljevi programa biti postignuti;

[143] Uredba Komisije (EK) br. 718/2007 o provedbi Uredbe Vijeća br. 1085/2006.

- njegove svrhovitosti – procjena vjerojatnog učinka u odnosu na šire potrebe društva, okoliša i gospodarstva;
- njegove unutarnje i vanjske koherentnosti – što uključuje strukturu strategije i financijskih dodjela; kao i povezanost strategije s ostalim regionalnim i nacionalnim politikama, kao i politikama Zajednice; i
- kvalitete provedbenih sustava, što uključuje pokazatelje nadzora.

Ex ante evaluaciju obavio je Centar za istraživanje europskih politika (engl. European Policy Research Centre, EPRC) koji se u ovu svrhu oslonio na međunarodne i lokalne stručnjake. Evaluatori su koristili sljedeće izvore kao svoje metodološke smjernice:

- "Novi programski period 2007.-2013.: Indikativne smjernice o metodama evaluacije: : Ex ante evaluacija, Radni dokument br. 1"[144]
- "Novi programski period 2000.-2006.: Metodološke radne knjige, Radna knjiga 2: Ex ante evaluacija intervencija temeljem Strukturnih fondova"[145]
- "Novi programski period 2007.-2013.: Indikativne smjernice o metodama evaluacije: Indikatori nadzora i evaluacije:, Radni dokument br. 2"[146]
- "Novi programski period 2000.-2006.: Metodološke radne knjige, Radna knjiga 3: Indikatori nadzora i evaluacije: Indikativna metodologija"[147]

Izvješće o ex ante evaluaciji nalazi se u Dodatku 11, dok se izvadak koji sadrži sažetak rezultata nalazi u daljnjem tekstu.

"Operativni program za regionalnu konkurentnost dobro je strukturiran i slijedi obrazac Komisije za IPA operativne programe. Obuhvaća sva relevantna pitanja i napisan je na jasnom i razumljivom engleskom. Drugi nacrt Operativnog programa bitno je poboljšan u odnosu na prethodnu verziju iz studenog 2006. godine. Sadrži sveobuhvatnu i relevantnu analizu koja nudi dobro argumentirano opravdanje strategije. Odabrani prioriteti i mjere čine se logični i koherentni s obzirom na ciljeve hrvatske i EU politike, iako bi bio potreban jasniji opis strategije u odnosu na cijeli program, kao i hijerarhije ciljeva, pokazatelja i meta u odnosu na cijeli program (te očekivanih rezultata programa i, gdje je to moguće, njegovih utjecaja). Informacije o aranžmanima provedbe i nadzora jesu iscrpne, ali ih je ipak potrebno detaljnije razraditi.

S obzirom da je dokument u postupku finalizacije, moglo bi se unijeti veći broj uredničkih poboljšanja. Analiza je jasna, usredotočena na relevantna pitanja i opravdava predloženi strateški pristup, kao i prioritete i mjere. Međutim, postoje elementi koji nedostaju u analizi i koje je potrebno ubaciti. Na primjer, analiza bi trebala opsežnije predstaviti razlike u razvojnim potrebama lokalnih i regionalnih tijela u regijama koje zaostaju u razvitku. Dio o SWOT trebalo bi poboljšati na način da se kao prvo nadopuni Tablica s tekstom pojašnjenja, te kao drugo da se SWOT organizira na način da odražava dvostruki cilj Operativnog programa. U odnosu na strategiju, prioritete i mjere Programa, moguća su daljnja poboljšanja u odnosu na: (i) dio o "programskoj strategiji"; (ii) koncentraciju pomoći; i (iii) opis mjera. Općenito, pokazatelje i mjere Programa potrebno je doraditi. Vezano za partnerstvo i savjetovanje, važno je naglasiti da su povratne informacije imale

[144] http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/2007/working/wd1_exante_en.pdf
[145] http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/working/doc/exante_en.pdf
[146] http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/2007/working/wd2_indic_en.pdf
[147] http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/working/doc/indic_en.pdf

utjecaj na sadržaj Operativnog programa. Dio o upravljanju i provedbi Operativnog programa potrebno je dovršiti. Konačno, unutar Operativnog programa, integracija vezana za okoliš nije jaka. Glavno pitanje je način na koji se u sklopu Operativnog programa za regionalnu konkurentnost vidi okoliš, a to je da ga Operativni program za regionalnu konkurentnost stavlja izvan središnjeg predmeta interesa regionalne konkurentnosti."

Na temelju rezultata i preporuka procjenjivača, Operativna struktura revidirala je Operativni program za regionalnu konkurentnost i unijela određeni broj poboljšanja u odnosu na njegov sadržaj i oblik. U daljnjem tekstu ukratko su opisane bitnije promjene:

- Jačanje dijela o programskoj strategiji:

U poglavlju 3 Programska strategija, ubačen je uvodni odjeljak koji objašnjava pristup investicijskoj strategiji koju su hrvatske vlasti usvojile u sklopu ovog Operativnog programa. Dodatno pojašnjenje ubačeno je zbog većeg naglaska na međusobnu usklađenost razvojnih intervencija koje je predvidjela Operativna struktura, kao i zbog naglašavanja njihovog doprinosa i sinergije s prijašnjim i tekućim naporima u politici. Identificirana prioritetna područja održavaju također investicijske prioritete iz Poglavlja 2. Ocjena srednjoročnih potreba, ciljeva i strateških prioriteta. Odabir pomoći za deset regija koje zaostaju u razvitku dodatno je argumentiran povlačenjem veze između tih županija i hrvatskih regija NUTS II.

- Naglašavanje elemenata procesa savjetovanja s partnerima:

Odjeljak 1.3 o savjetovanju s partnerima revidiran je na način da se naglase sve komponente procesa, što uključuje one koje su održane prije formalnog sastanka, kao i naknadni predviđeni angažman partnera. Također je prikazan pregled povratnih informacija od partnera i posljedičnih promjena u Operativnom programu.

- Pojašnjenje SWOT analize:

SWOT analiza revidirana je kako bi se specificirale snage, slabosti, prilike i prijetnje s kojima su suočene regije koje zaostaju u razvitku, na način kako je to preporučeno u Izvješću o ex ante evaluaciji. U odjeljku 2.1 o socio-ekonomskoj analizi također su izneseni problemi u razvitku pojedinih jedinica samouprave u Područjima posebne državne skrbi.

- Konkretnije informacije o pokazateljima:

Pripremljene su detaljnije informacije o pokazateljima, u konzultacijama sa službama EK, i ubačene u Operativni program u tabličnom prikazu (vidi odjeljak 3.1.4 Pokazatelji za prioritetne osi i mjere).

- Uvođenje preglednijeg formata:

Informacije o financiranju predstavljene su kroz tablični prikaz koji su omogućile službe EK, s pregledom za cijelo razdoblje od 2007. do 2009. Pregled prioritetnih osi Operativnog programa i pratećih mjera i operacija također je prikazan na jednom mjestu, dok je format opisa mjera revidiran. Kako bi se jasnije prikazali aranžmani za provedbu Operativnog programa za regionalnu konkurentnost, u poglavlje 5. Provedbene odredbe (vidi također Dodatak 10) ubačena je tablica i organigram.

- Objašnjenje odjeljka Operativnog programa o upravljanju i provedbi:

Poglavlje 5. o provedbenim odredbama detaljno je revidirano u skladu s informacijama dobivenim od službi EK.

Operativna struktura nije se pozabavila primjedbom skupine za ex ante evaluaciju o potrebi da se horizontalna pitanja riješe na adekvatniji način. Operativna struktura smatra da aranžmani predviđeni u tom pogledu adekvatno rješavaju pitanje zaštite okoliša (kriteriji za odabir za sredstva bespovratne pomoći i projektnu dokumentaciju za infrastrukturne radove konkretno se bave i osiguravaju održivost projekata u odnosu na okoliš). Operativna struktura će se opsežnijim rješavanjem pitanja održivosti zaštite okoliša na razini sektorskih politika i ostalih relevantnih državnih upravnih tijela pozabaviti na dugoročnom planu.

2. OCJENA SREDNJOROČNIH POTREBA, CILJEVA I STRATEŠKIH PRIORITETA

Treće izvješće Europske komisije o koheziji (2004.) spominje veći broj čimbenika povezanih sa sposobnošću preokretanja regionalnog razvojnog deficita. Ti čimbenici odnose se na učinkovitost politika i akcija poduzetih kako bi se riješili zastoji i prepreke rastu i razvoju. Regije i države članice koje su postigle najveći napredak u postizanju održive konkurentnosti bile su u stanju dosljedno formulirati i provesti učinkovite politike, strategije i akcije radi:

- rješenja pitanja strukturnih nedostataka u regionalnom gospodarstvu
- poboljšanja kvalitete i fleksibilnosti radne snage
- svladavanja infrastrukturnih prepreka dostupnosti i održivom razvoju
- promicanja inovativnosti (novi proizvodi, procesi) i boljih veza između znanosti, tehnologije i poduzetništva
- potpore i stimulacije sektora MSP
- izgradnje moderne, kompetentne i agilne uprave – i toga da sustavi institucija rade zajedno na razvoju.

S obzirom na zahtjeve tematskog i teritorijalnog fokusa, ispunjavanja uvjeta i opsega aktivnosti koje dobivaju podršku u sklopu IPA Provedbene uredbe[148] i VIPD-a[149], kao i prioriteta predviđenih Strateškim okvirom za razvoj i Okvirom za usklađenost strategija[150], ovaj odjeljak predstavlja srednjoročne potrebe u sektorima ključnim za gospodarsku konkurentnost. Analiza se usredotočuje na konkurentnost MSP, infrastrukturu potpore poslovanju i tržišnu orijentaciju ključnih ekonomskih aktera. Nakon analize srednjoročnih potreba slijedi SWOT analiza i strateški prioriteti na razini Operativnog programa.

2.1. SOCIO-EKONOMSKA ANALIZA

Glavna tema ovog Operativnog programa je konkurentnost MSP. Unapređenje njihovog položaja na domaćem i međunarodnom tržištu unapređuje internu koheziju Hrvatske kao i njezinu vanjsku konkurentnost. Značajna postignuća u pogledu poboljšane konkurentnosti MSP rezultat su dosadašnjih napora Vlade, čime je Hrvatska postala vodeća regija Jugoistočne Europe u pogledu postignutih reformi i alata stavljenih na raspolaganje MSP. Kao što je spomenuto u ranijim odjeljcima ovog Operativnog programa, alati i reforma politike odražavaju dobru praksu EU i sukladno njoj se razvijaju. Također sugeriraju područja za daljnja poboljšanja – kroz izmijenjeni nacionalni pristup ili kroz veću predanost nacionalnim, EU i ostalim fondovima.

U cilju daljnjeg napredovanja, rješenja politike moraju obuhvaćati sve relevantne gospodarske aktere koji imaju udjela u nacionalnoj i regionalnoj konkurentnosti. MSP neposredni su i posredni korisnici tih napora, koje međutim poduzimaju i izvršavaju **posredničke institucije** – nacionalne, regionalne i lokalne razvojne agencije, razvojne banke, razvojni fondovi, tehnološki i poduzetnički centri, poslovne zone, trgovačke i obrtničke komore, jedinice samouprave, sveučilišta, itd. Upravo **kapacitet** ovih posrednika

[148] Uredba Komisije (EZ) br. 718/2007 o provedbi Uredbe Vijeća br. 1085/2006.
[149] Odluka Komisije C(2007)2566 od 20. lipnja 2007.
[150] Podneseno Komisiji 13. lipnja 2007. i dogovoreno u dopisu REGIO/EMPL br. 6010 od 18. lipnja 2007.

mora biti ojačan kako bi se omogućilo učinkovitije provođenje politika i njihovo prilagođavanje potrebama MSP. Posrednička tijela imaju još jednu, možda strateški važniju ulogu za odigrati u kontekstu gospodarskog razvoja – osmišljavanje razvojnih inicijativa specifičnih za sektor ili regiju i njihova realizacija na temelju raspoloživog endogenog kapaciteta i (također) vanjske i stručne pomoći. Ova strateška koordinacijska uloga pripada jedinicama regionalne samouprave i ustanovama za poslovnu potporu na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini, ali također sektorskim tijelima, koja nastupaju kao nacionalni i/ili regionalni resursi i "centri izvrsnosti".

Sposobnosti nekih od ovih posredničkih ustanova biti će unaprijeđene kroz pomoć dostupnu u sklopu ovog i/ili sljedećeg Operativnog programa, kako bi se izgradila moderna institucionalna infrastruktura za poslovnu podršku u Hrvatskoj. Na ovaj način IPA nastavlja raditi na naporima izgradnje sposobnosti koje je do sada financirala EU u području regionalnog razvoja i podrške malim i srednjim poduzećima. Pod izgradnjom kapaciteta podrazumijeva se da ova tijela moraju unaprijediti i proširiti usluge koje nude poslovnim subjektima. Poboljšana sposobnost može iziskivati ulaganja u infrastrukturu, stručnu pomoć, obuku zaposlenika i sustavniju suradnju s relevantnim dionicima. Korisnici pomoći predviđene u sklopu ovog Operativnog programa jesu sljedeći: Hrvatska agencija za malo gospodarstvo (HAMAG), Agencija za promicanje izvoza i ulaganja (APIU), jedinice regionalne samouprave i njihovi partneri, regionalni turistički odbori, centri za podršku MSP, gospodarske zone, poslovne zone, centri za inovativnost i transfer tehnologija, inkubatori, sveučilišta i ostali.

Jačanje institucionalne i administrativne sposobnosti koja je u samim temeljima pitanja razvoja **očigledno predstavlja izazov u manje razvijenim područjima**. Presudna razlika u razvojnim potrebama razvijenijih dijelova zemlje i dijelova koji zaostaju u razvitku identificirana u Operativnom programu prvenstveno se odnosi na slabost i manjak resursa na raspolaganju jedinicama samouprave i ostalih lokalnih razvojnih ustanova u tim regijama koje zaostaju u razvitku. U stvari, studija[151] o Područjima posebne državne skrbi pokazala je da se jaz produbljuje, te identificira sljedeća pitanja kao kritična za (nedovoljan) razvitak:

- veći dio potpore koju daju središnje državne institucije daje se "od vrha prema dolje" i često županije i općine s najjačim postojećim institucionalnim sposobnostima imaju najviše koristi;
- većina financijskih transfera s nacionalne razine uključuje *malo potpore za presudne institucije* kao što su razvojne agencije i ustanove za strateško planiranje za čije financiranje bogate zemlje imaju sredstva, ali siromašnije nemaju;
- županijske ustanove općenito su slabe, ali bitno su slabije u PPDS; kapacitet lokalne samouprave najniži je u najsiromašnijim općinama;
- mnoge jedinice lokalne samouprave u PPDS *daleko su premalene* da bi funkcionalno i učinkovito obavljale makar i najosnovnije dodijeljene zadaće, a kamoli strateški zahtjevniji razvojni program;
- manje općine *nemaju sredstava za pružanje punog opsega lokalnih usluga*, što uključuje lokalne ustanove za gospodarski razvoj; najsiromašnije općine imaju najmanji broj komunalnih usluga, uključujući i gospodarski razvoj i razvitak zajednice kao cjeline;

[151] Institucionalna, teritorijalna i socio-ekonomska ocjena područja posebne državne skrbi, Svjetska banka, 2004.

- *bogatije županijske uprave često ignoriraju ili ne postupaju na odgovarajući način* prema mnogim nedostatno razvijenim općinama, jer se uglavnom usredotočuju na već uspješne općine i gradove;
- gradovi u kojima je u prošlosti postojalo samo jedno veliko poduzeće od kojeg su svi živjeli sada su u najgoroj situaciji zbog svoje povijesne *nevoljkosti da ulažu u ustanove* koje promiču raznolikost razvoja;
- fiskalna sposobnost (što uključuje transfere od strane središnjih državnih institucija) u uskoj je vezi s postojećom razinom razvoja i bogatstvom županije; fiskalnu sposobnost dodatno oslabljuje trend depopulacije koji je bitan čimbenik u nekim PPDS.

Sredstva koja se stavljaju na raspolaganje kroz IPA ne mogu riješiti sva pitanja koja su identificirana kao uzroci (kontinuirane) institucionalne slabosti niti se čak mogu iskoristiti za učinkovito bavljenje tim pitanjima. Identificirani problemi zahtijevaju značajniju političku inicijativu. U odnosu na IPA, vrijedan doprinos mogao bi biti nadopunjavanje postojećih napora Vlade ili pak istraživanje novih opcija na temelju dobre prakse EU. Od IPA Operativnih programa, Operativni program za razvoj ljudskih potencijala i ovaj Operativni program dva su dokumenta koji se mogu izravnije pozabaviti pitanjem institucionalne slabosti. U budućnosti, ovim će se pitanjem izravnije i financijski značajnije pozabaviti kroz dio sredstava iz Europskoj socijalnog fonda (ESF) čiji je cilj općenita izgradnja administrativne sposobnosti. Osim toga, potrebno je da napore u koordinaciji izgradnje kapaciteta financiraju i ostale sponzorske ustanove, posebno jer se one i dalje usredotočuju na manje razvijena, ratom pogođena područja u Hrvatskoj. Na primjer, određeni broj projekata financiran od strane EU i ostalih sponzora pruža pomoć regionalnim ili lokalnim razvojnim agencijama koje su identificirane kao važni čimbenici odnosno akteri gospodarskih promjena.

U ovom, ali i budućim Operativnim programima za regionalnu konkurentnost, pomoć se usredotočuje na ustanove i usluge u čijim se samim temeljima nalazi konkurentnost MSP i konkurentnost svih područja Hrvatske u pogledu njihove sposobnosti da privuku ulagače i iskoriste lokalni potencijal za aktivaciju gospodarskog rasta. Velik broj aspekata politike presudan je u pribavljanju kapaciteta i vještina potrebnih za aktivaciju regionalne konkurentnosti za gospodarske aktere. Konkurentnost MSP u velikoj mjeri ovisi o raspoloživosti i dostupnosti usluga poslovne podrške, financijskih sredstava, kvalitetnih sustava za poslovnu potporu i prateće infrastrukture, tržišne orijentacije i pro-aktivnosti glavnih aktera u gospodarskom razvoju, kao i na cjelokupnom regulatornom okviru koji pogoduje razvoju poduzetništva. U ovom odjeljku opisane su potrebe MSP u Hrvatskoj u spomenutim područjima; ove potrebe, kao što je vidljivo iz daljnjeg teksta, u bliskoj su vezi s razvojnim potrebama koje su županije identificirale u ranim fazama programiranja Operativnog programa (vidi odjeljak 1.3 Savjetovanje s partnerima).

Usluge poslovnog savjetovanja

Kvalitetne usluge poslovnog savjetovanja ključni su faktor koji utječe na konkurentnost MSP: one mogu poboljšati vještine direktora, stupanj strateškog razmišljanja, otvorenost prema inovacijama, kao i sposobnost da se identificiraju i iskoriste prilike za razvoj. Na praktičnijoj razini, usluge poslovnog savjetovanja o pitanjima normizacije (npr., ISO) preduvjet su za izvoz. MGRIP trenutno provodi program savjetodavnih mjera koje su

neophodne za konkurentnost MSP na Jedinstvenom europskom tržištu.[152] Iskustvo s projektom do sada je vrlo dobro, te ukazuje na potrebu da se u budućnosti organizira slična obuka, izobrazba i konzultantske usluge. Pomak prema vještinama i savjetodavnoj pomoći u paketu mjera koje služe kao potpora MSP u skladu je s dobrom praksom EU gdje iskustva država članica pokazuju da je ulaganje u vještine učinkovitije i bolje od kapitalnih ulaganja, barem u odnosu na podršku konkurentnosti MSP. Strateške smjernice Zajednice 2007.-2013. naglašavaju korist usluga poslovne podrške kao pomoć poduzećima da poboljšaju svoju konkurentnost.

Hrvatska mala i srednje poduzeća trenutno imaju poteškoća u dobivanju i korištenju visokokvalitetnih informacija vezanih za poslovanje. Vještina poslovnog upravljanja i dalje je nezadovoljavajuća: dobro tehničko ili znanstveno znanje često ne ide ruku pod ruku s dobrim upravljačkim vještinama i učinkovitim marketinškim pristupom. Posljedično, iako su hrvatska MSP postigla određenu mjeru unutarnje stabilnosti, ona još uvijek nemaju stručnost i iskustvo potrebno za dinamičan rast i opstanak na Jedinstvenom europskom tržištu.

Do danas je u svrhu identifikacije potreba MSP u odnosu na usluge poslovnog savjetovanja provedeno nekoliko studija.[153] Zaključci nekih od njih sugeriraju određeni stupanj nezadovoljstva s kvalitetom dostupnih savjetodavnih usluga, kao i sa stručnošću i kompetencijom konzultanata. Predloženo rješenje bilo je **daljnja izobrazba, certifikacija i regulacija rada konzultanata**, kao i podizanje svijesti o potrebi za profesionalnim konzultantskim uslugama. Potreba za savjetodavnim uslugama posebno je naglašena u segmentu marketinga, financija, upravljačkih vještina, razrade poslovnih planova, početnika, kao i poznavanja različitih poticajnih programa.[154] Druga studija koju je proveo OECD naglasila je nesigurnost dugoročnije financijske održivosti usluga poslovnog savjetovanja, posebno na izoliranijim lokacijama i u regijama koje su u gospodarski nepovoljnom položaju.[155]

Na temelju identificiranih potreba, Hrvatska agencija za malo gospodarstvo (HAMAG) pokrenula je 2005. godine Program za izobrazbu i razvoj mreže konzultanata za malo gospodarstvo i u okviru ovog programa do danas uručila certifikate 58 konzultanata. Međutim, postoji prostor za povećanje broja i opsega savjetodavnih usluga koje su dostupne MSP. Od 2005. godine USAID u sklopu projekta "Enterprise Croatia" **sufinancira konzultantske usluge** za MSP. Do danas je provedeno osam projekata namijenjenih ciljanim trgovačkim društvima u industrijskom sektoru, a nekoliko ih je u planu. Povratna informacija vrlo je pozitivna.

Jedno od područja u kojem je kvaliteta usluga poslovnog savjetovanja nedostatna ili nije dostupna MSP je **e-poslovanje**. Primjena ICT i učinkovito korištenje poslovnog sadržaja (gospodarski management, poznavanje tržišta i marketinga, informacija i podataka) imat će snažan utjecaj na konkurentnost svih industrija. Važan razlog za razvijanje e-gospodarstva

---

[152] Tri projekta čine dio dijela programa podrške za MSP za razdoblje 2004.-2008. pod nazivom "Konkurentnost za MSP" . Ona se odnose na marketing, usklađivanje, inovativnost i konkurentnu proizvodnju (MGRIP).

[153]"Croatia Enterprise Promotion" USAID 2004, "SME Promotion in Croatia" GTZ 2004, "Izvozni potencijal hrvatskih MSP" (Institut Ivo Pilar, 2005.), "The Competitiveness of Croatian Exports to the EU" (IMO, 2005.) i "Evaluation of Promotional Programmes for SMEs and Exporters in Croatia" (Consensus, 2005.).

[154] HAMAG, bazirano na zaključcima iz projekta certifikacije poslovnih konzultanata, koji je pokrenut 2005. godine.

[155] OECD-EBRD-DG ENTERPRISE 2005.

je poboljšanje učinkovitosti kako u procesima unutar trgovačkih društava tako i u poslovnim vezama između trgovačkih društava (B2B). Za nekoliko godina korištenje elektroničkih poslovnih veza i procesa više neće biti mogućnost, već jedno od minimalnih očekivanja. Prvi znakovi ovog trenda vidljivi su već danas: velike korporacije koje su uvele elektroničke sustave sada žele vertikalno proširivati integrirane operacije u lanac prodaje i distribucije kako bi se poboljšala njegova učinkovitost, te očekuju od svojih partnera da također usvoje ove sustave. Ovi projekti, koji se financiraju iz vlastitih sredstava, iziskuju značajna poboljšanja u organizaciji i predstavljaju velik financijski teret za manja poduzeća.

Studija GfK otkrila je da hrvatska poduzeća već gube udio na tržištu e-poslovanja od stranih poduzeća.[156] Mnoga od manje skupih aplikacija (računovodstveni programi, Internet, uredski software) već se koriste, što ukazuje da su poduzeća (uključujući MSP) otvorena uvođenju modernih kompjuteriziranih poslovnih rješenja. Međutim, mnoga manja poduzeća nisu u mogućnosti poduzeti opsežnija poboljšanja zbog ograničenog kapitala, često neodgovarajuće IT strukture i niskog praga sposobnosti za preuzimanje rizika, te su iz tog razloga korporacijske baze podataka raspršene, baza informacija i znanja je segmentirana, a integrirane interne elektroničke poslovne sustave koriste skoro isključivo multinacionalna trgovačka društva u Hrvatskoj. Istraživanje o e-poslovanju koje je provedeno za Središnji državni ured za e-Hrvatsku potvrdilo je da iako je u Hrvatskoj već dostupna osnovna info-komunikacijska infrastruktura i hardware, te iako većina poduzeća ima pristup Internetu, iskorištavanje punog potencijala ICT tehnologija je na vrlo niskoj razini. Niski stupanj iskorištavanja može se pripisati činjenici da većina poduzeća koristi računala prvenstveno za uredske aplikacije i računovodstvene programe. Internet se uglavnom koristi za korespondenciju i za prikupljanje informacija. Vrlo se malo koriste elektroničke poslovne aplikacije.[157]

Manjak vještina i informacija važan je razlog za neprovođenje rješenja e-poslovanja. S ciljem povećanja stope usvajanja e-poslovanja, postoji jasna potreba da se usluge poslovne podrške usredotoče na e-poslovanje, ali također i na brži razvoj tržišta za konzultantske usluge o e-poslovanju, koje se tek počinje razvijati u Hrvatskoj. Samo pet konzultanata certificiranih od strane HAMAG-a navodi usluge e-poslovanja u svojem portfelju.

Vlada je pokušala poboljšati situaciju otvaranjem e-Kutka odnosno usluge u sklopu programa HITRO.HR koja pruža besplatne informacije o mogućnostima i prednostima elektroničkog poslovanja. Usluga pruža poduzetnicima opće informacije o IT uslugama koje su u ovom trenutku dostupne svim poslovnim subjektima u Hrvatskoj. Iako je to tek početak, bez konkretnijih savjeta o tome kako poslovni subjekti mogu iskoristiti aplikacije za e-poslovanje u svakodnevnom radu, ova usluga ima tek ograničeni učinak.

Srednjoročne potrebe u ovom području odnose se dakle na **poboljšanje kvalitete i kvantitete odnosno dostupnosti** usluga poslovnog savjetovanja. Ponuđene usluge poslovnog savjetovanja moraju biti jasno ciljane i sveobuhvatne, te moraju na odgovarajući način odgovarati na osnovne, kao i na naprednije potrebe MSP.

[156] GfK Centar za istraživanje tržišta: Analize prepreka razvoju e-poslovanja u Hrvatskoj, svibanj 2006.
[157] GfK Centar za istraživanje tržišta: On-line javne usluge – prepreke korištenju i provedbeni prioriteti, rujan 2006.

Suradnja i umrežavanje

U pravilu viši stupanj suradnje i umrežavanja, posebno u obliku klastera, može rezultirati širokom lepezom prednosti u korist poduzetništva i ekonomije u širem smislu, kao što je viši stupanj stručnosti, komplementarnih vještina, korištenje ekonomije razmjera, poboljšani protok informacija, te omogućiti razvoj specijalizirane infrastrukture poslovne potpore.

Postojeći klasteri u Hrvatskoj u pravilu su maleni, s relativno niskim stupnjem suradnje, što ograničava njihov opseg za rast i konkurentnost. Kultura dobrovoljne suradnje MSP i javnog sektora trebala bi dodatno ojačati. To potvrđuju povratne informacije koje je MMTPR primilo od županija kao odgovor na upitnik o razvojnim potrebama (a koji je izdan kao dio programiranja Operativnog programa). Jedna od tema za ulaganje u upitniku bila je "unapređenje suradnje i umrežavanja poslovnih subjekata i stvaranje i razvitak klastera". Tema je označena kao relativno važna (37 projekata od 447 ukupno), ali s relativno malom ukupnom investicijskom vrijednošću. Ovo odražava problem razvitka klastera u Hrvatskoj: klasteri se s jedne strane smatraju pozitivnim razvojnim alatom, ali još uvijek ne postoji dovoljno poznavanje načina na koji se razvijaju, usprkos održivim nastojanjima politike.

Vlada je počela podržavati suradnju između MSP i javnog sektora u obliku klastera 2003. godine, putem pristupa "bottom-up". Mjere koje je osmislio MGRIP uključivale su radionice čiji je cilj bilo bolje razumijevanje klastera, kao i subvencije i sredstva bespovratne pomoći za nove i postojeće klastere, kojima se pokrivaju operativni i neoperativni troškovi: usluge savjetovanja, testiranja i certifikacije proizvoda, razvoj projektiranja, kupnja i prilagođavanje programskih rješenja primjenom IT, i marketinške aktivnosti kao što su promocija, promotivni materijali i istraživanje tržišta. Od 2005. godine podrška MGRIP također uključuje financiranje i obuku osoba koje upravljaju klasterima. Do sada je stvaranje klastera dobilo podršku u sljedećim industrijama: drvna industrija, kožna (obuća), izdavaštvo i tiskarstvo, građevinarstvo, ICT; turizam i ugostiteljstvo, brodogradnja, proizvodnja medicinske opreme, proizvodnja komunalne opreme, prehrambena industrija i metalurška industrija.

Usprkos raspoloživim poticajima, "bottom-up" pokušaji stvaranja klastera u Hrvatskoj u pravilu ne postižu održivi uspjeh. Nedostatak poslovnih vještina, kao i vještina upravljanja proizvodima i vrijednosnim lancem bili su glavni razlozi za neuspjeh inicijativa za stvaranje klastera pomoću pristupa "bottom-up". Vlada iz tog razloga želi istražiti pristup "top-down" za poboljšanje procesa umrežavanja i suradnje među MSP, kao i među MSP i ostalim gospodarskim akterima u sektorima visoke dodane vrijednosti. Novi pristup cilja sektore visokog rasta s izvoznim potencijalom, u skladu s nedavnom izvoznom inicijativom Vlade – "Hrvatska izvozna ofenziva" (HIO). Predviđeno je šest izvozu orijentiranih klastera koji će koristiti pristup "top-down" u sljedećim sektorima u kojima Hrvatska ima komparativnu prednost: vodna industrija, brodogradnja, tekstilna industrija, ICT, drvna industrija (namještaj), marikultura.

Kako bi se osigurao uspjeh novog pristupa, "top-down" metodologija stvaranja klastera mora biti u skladu s resursima nacionalnog gospodarstva. Tehnička pomoć kroz ovaj Operativni program nudi mogućnost pripreme metodologije pomoću najbolje europske prakse i kvalitetnih resursa, kao i testiranja na ograničenom broju pilot klastera prije prilagodbe i šire primjene (za gore spomenute predviđene izvozne klastere). Kao prvi korak u smjeru ovog

novog pristupa klasterima, MGRIP je organiziralo dobro posjećenu međunarodnu konferenciju u travnju 2007. godine., na kojoj se raspravljalo o sektorskim i horizontalnim pitanjima i na kojoj su predstavljeni slučajevi iz cijele Europe. Svrha skupa bila je preispitati mogućnosti za stvaranje klastera s dionicima i partnerima, podići razinu svijesti i potaknuti umrežavanje u Hrvatskoj, kao i u široj regiji.

Regulatorni okvir

Regulatorni okvir jedan je od često spominjanih izvora prepreka osnivanju i rastu MSP. U zadnjih nekoliko godina regulatorni je okvir za razvoj poduzetništva u Hrvatskoj poboljšan. U izvješću "Doing Business 2005", koji je revidiran 2006. godine, Svjetska banka stavlja Hrvatsku na **7. mjesto** od 174 zemlje u smislu **napredovanja regulatorne reforme** u područjima od presudne važnosti za poslovanje. Srednjoročne potrebe u ovom području uključuju **ubrzanje reformi koje utječu na poslovno i investicijsko okruženje**. Već se poduzimaju veliki napori u tom pogledu – kroz domaće inicijative ili kroz ostalu EU pomoć.

U odnosu na Ocjenu učinka zakonodavstva (engl. Regulatory Impact Assessment, (RIA)) može se izvijestiti o održivijoj aktivnosti. Hrvatska je jedina zemlja u Jugoistočnoj Europi koja je započela s praksom ocjene učinka zakonodavstva koje se odnosi na poslovanje. Pokrenula je pilot projekt Ocjene učinka zakonodavstva na izmjene i dopune Zakona o poticanju malog gospodarstva. Osim toga, kako bi se eliminirali nepotrebni i zastarjeli zakoni i propisi koji ometaju poduzetništvo, 2006. godine Vlada je pokrenula HITRORez. U konzultacijama s pravnim i gospodarskim stručnjacima, poslovnom zajednicom i ostalim partnerima, zakoni i propisi vezani za gospodarstvo trenutno su u postupku analize kako bi se identificirali, te eliminirali ili izmijenili oni koji ometaju razvoj poduzetništva.

U lipnju 2007. godine, Vlada je donijela preporuke u sklopu projekta HITRORez kojima se predlaže ukidanje ili izmjena 55% zakona i/ili propisa koji ometaju razvoj poduzetništva, većina u području prometa, poljoprivrede, trgovine i financija. Jedinica za HITRORez i dalje ima zadatak nadgledati provedbu preporuka projekta. Sljedeći korak je ocjena zakona u području građanskih pitanja i lokalne uprave. Mehanizam HITROReza trebao bi pojednostavniti postupke, smanjiti birokraciju i stvoriti novi centralizirani pravni registar, kao i pomoći kod smanjenja korupcije, poboljšanja poslovnog okruženja i povećanja izravnih stranih ulaganja.

Napredovanje regulatorne reforme također je u velikoj mjeri pokriveno kroz EU pomoć. Regulatorna reforma i poboljšanje regulatornog režima za MSP dio je projekta PHARE 2005. o institucionalnom jačanju i usklađivanju s Poveljom o MSP, koji u ovom trenutku provodi MGRIP. Projekt čiji je cilj razvitak kontrolnog sustava RIA na razini vlade bit će financiran kao Komponenta I IPA za 2007. godinu. Projekt će provoditi radna skupina Vlade zadužena za HITRORez.

Pristup financiranju

Financijsko tržište u Hrvatskoj relativno je razvijeno u usporedbi sa susjednim zemljama i novim državama članicama EU. Poslovne banke počele su uviđati važnost sektora MSP i za

njega nastavljaju razvijati široku lepezu usluga. Međutim, njihovi financijski proizvodi još uvijek ne uzimaju u obzir sve potrebe MSP, posebno u području mikro-kreditiranja.

Koncepti kao što su poslovni anđeli, private equity fondovi, kao i fondovi sjemenskog i rizičnog kapitala relativno su novi u Hrvatskoj. U stvari, **poslovni anđeli** još uvijek **ne postoje** u Hrvatskoj. MSP uglavnom se više oslanjaju na tradicionalne izvore financiranja (krediti), a manje na netradicionalne, kao što su fondovi rizičnog kapitala, poslovni anđeli, i slično. Trenutno postoji pet **fondova rizičnog kapitala** u Hrvatskoj. Iako postoje, njihov utjecaj još uvijek nije vrlo izražen.

Od kraja 2005. godine postoji pravni okvir za osnivanje privatnih i državnih fondova rizičnog kapitala.[158] Na temelju tog okvira, iste godine MZOŠ i njegova agencija BICRO pokrenuli su program "Razvoj industrije rizičnog kapitala" (VENCRO) kako bi ohrabrili potencijalne managere fondova da pokrenu fondove rizičnog kapitala. Javna komponenta u VENCRO programu iznosi do 30% u odnosu na kapital ostalih ulagača – do EUR 4,6 milijuna za pokretanje novih komercijalnih fondova rizičnog kapitala u Hrvatskoj s ciljanom veličinom od otprilike EUR 20 milijuna. Fond će biti spreman za ulaganje u prva društva početkom 2008. godine. Važno je napomenuti da će njime upravljati privatno društvo i da će u svojim odlukama biti neovisan od BICRO-a i Vlade. MZOŠ je također pokrenulo program **sjemenskog kapitala** RAZUM koji raspolaže iznosom od EUR 86 milijuna kombiniranih javnih i privatnih sredstava u razdoblju 2007.-2009.

Usprkos činjenici da je potpora MSP i dalje važan prioritet srednjoročne gospodarske strategije Vlade, mišljenje je EK da je pristup dugoročnijem financiranju i dalje problematičan, posebno u odnosu na malo gospodarstvo. U zadnjem Izvješću o napretku EK naglašeno je da je u srednjoročnom razdoblju potrebno **poboljšati dugoročnije financiranje i dalje razvijati netradicionalne instrumente, kao što su jamstvene sheme, što uključuje sheme mikro-kreditiranja.** Međutim, privatne komercijalne financijske ustanove trebaju postati glavni pružatelji financiranja poduzetničkom sektoru. Vlada treba olakšati i omogućiti ovaj proces i treba se usredotočiti na pružanje savjeta, obuke, konzultacija, potpore pri umrežavanju kao alternative izravnom financiranju.

Prostor za intervenciju temeljem IPA u ovom je pogledu dosta ograničen. S obzirom na ograničena financijska sredstva dostupna temeljem ovog Operativnog programa i goleme potrebe u ostalim sektorima koje pokriva Operativni program, prikladnije je i učinkovitije riješiti pitanje slabog pristupa financiranju drugim putem. Jedan takav put je Program Zajednice CIP koji predviđa pomoć za posrednička tijela u financijskom sektoru, što uključuje potporu inicijativama za fondove rizičnog i sjemenskog kapitala.

Infrastruktura poslovne podrške za gospodarsku aktivnost dodane vrijednosti

Sukladno cilju Strateških smjernica Zajednice (2007.-2013.), koja treba olakšati inovativnost i poticati poduzetništvo, jedan od glavnih ciljeva Vladine politike u sektoru MSP je osigurati dostupnost i raspoloživost infrastrukture za potporu poduzetništvu. Sljedeći odjeljak opisuje srednjoročne potrebe u ovom području, što uključuje relevantnu infrastrukturu za razvoj i istraživanje.

[158] Zakon o investicijskim fondovima, Narodne novine br. 150/05.

Poslovna infrastruktura

Postojanje kvalitetne infrastrukture poslovne podrške preduvjet je za održivu gospodarsku aktivnost dodane vrijednosti. Njezino nepostojanje predstavlja prepreku gospodarskom rastu. Javna ulaganja za ispravljanje takvih deficita mogla bi dakle imati pozitivan učinak na poticanje i unapređenje učinka privatnih ulaganja.

U ovom trenutku hrvatska poduzetnička infrastruktura sastoji se od 27 poduzetničkih centara (koji se u ovom Operativnom programu također spominju kao centri za potporu MSP), 18 poduzetničkih inkubatora, 15 slobodnih zona i 235 poduzetničkih zona. Kvaliteta infrastrukture i usluga koje se pružaju kroz ova tijela nije jedinstvena, dijelom zbog činjenice što nisu sve u istoj razvojnoj fazi.

Također je potrebno primijetiti da od 235 poduzetničkih zona, 140 je djelomično ili potpuno razvijeno, dok njih 95 u ovom trenutku trebaju tek postati poduzetničke zone (na temelju analize potražnje koju je provelo MGRIP). Sto četrdeset poslovnih zona pruža usluge broju od 1.260 poduzeća iz svih sektora, koja zapošljavaju ukupno 18.320 radnika.[159] Postojeća politika Vlade je usredotočiti se na razvojne resurse u poslovnim zonama koje su se pokazale učinkovitim i imaju autentičan potencijal za rast.

Od 18 inkubatora u Hrvatskoj, 14 je operativno i u ranim su fazama razvoja. Među njima postoji dosta odstupanja u odnosu na intenzitet aktivnosti. Neki su vrlo uspješni, dok se za druge nikako ne može reći da u punoj mjeri iskorištavaju potencijal prostora u kojem se nalaze i ponekad je njihova aktivnost dosta nezapažena. Najpoznatiji inkubatori s dobrim poslovnim rezultatima jesu poduzetnički inkubatori u Labinu, Porinu (Rijeka), Tehnološki centar Split i najnoviji BIOS u Osijeku.[160] Inkubatori u pravilu trebaju dosta pomoći za *preuzimanje stvarne uloge inkubatora.* Pomoć je potrebna u pogledu unapređenja infrastrukture i opreme, kao i poboljšanja vještina i raspoloživosti financijskih resursa.

Ulaganja u poslovnu infrastrukturu presudna su kako bi se omogućilo da **regije koje zaostaju u razvitku**, u kojima poslovna infrastruktura predstavlja problem, dostignu ostala područja. Ovo je vidljivo iz broja MSP u ovim regijama koje zaostaju u razvitku u usporedbi s nacionalnim nivoom (vidi tablicu). Regije koje zaostaju u razvitku predstavljaju **samo 17,7% MSP** – iako čine 10 od 21 hrvatske županije. Ova brojka pada na samo 16,9% u kategoriji mikro-poduzeća, što upućuje na ozbiljnu potrebu za poduzetničkim inkubatorima, tim više što MSP u Područjima posebne državne skrbi u pravilu imaju vrlo nisku dodanu vrijednost koja bi mogla pokrenuti regionalnu ekonomiju. Mala industrijska poduzeća u nastajanju nemaju pristup odgovarajućem prostoru i povezanim sustavima podrške. Hitno je potrebno unaprijediti i poboljšati postojeću infrastrukturu (poslovne zone, inkubatori, itd.) kako bi se osigurao prostor za rast industrijskog poduzetništva. Sustav poslovne potpore treba malim i srednjim poduzećima osigurati stjecanje **vještina, kao i prostor i opremu** koji su potrebni za održivi rast.

[159] Struktura osoba u ovim zonama jest sljedeća: 32% bave se proizvodnim djelatnostima, 37% uslužnim, a 31% trgovinom. Prosječan broj zaposlenih po Zoni jest 141, a prosječna površina 20 hektara.
[160] Studija OECD-a: Enterprise Policy Performance Assessment, 2005., str. 82.

Tablica 6. Usporedba podataka o MSP i poduzetništvu u županijama

Br.	ŽUPANIJA	Broj stanovnika	Udio stanovništva	Broj MSP	Udio MSP	Broj radnika	Udio radnika
1	Zagrebačka	309.696	7,0%	4.261,00	5,9%	39.341,00	4,8%
2	Krapinsko-zagorska	142.432	3,2%	1.098,00	1,5%	15.553,00	1,9%
3	Sisačko-moslavačka	185.387	4,2%	1.194,00	1,7%	19.068,00	2,3%
4	Karlovačka	141.787	3,2%	1.414,00	2,0%	14.576,00	1,8%
5	Varaždinska	184.769	4,2%	2.094,00	2,9%	34.166,00	4,2%
6	Koprivničko-križevačka	124.467	2,8%	1.115,00	1,6%	18.419,00	2,3%
7	Bjelovarsko-bilogorska	133.084	3,0%	1.111,00	1,5%	15.513,00	1,9%
8	Primorsko-goranska	305.505	6,9%	6.771,00	9,4%	59.173,00	7,3%
9	Ličko-senjska	53.677	1,2%	431,00	0,6%	4.050,00	0,5%
10	Virovitičko-podravska	93.389	2,1%	610,00	0,8%	9.031,00	1,1%
11	Požeško-slavonska	85.831	1,9%	467,00	0,7%	8.128,00	1,0%
12	Brodsko-posavska	176.765	4,0%	1.132,00	1,6%	14.110,00	1,7%
13	Zadarska	162.045	3,7%	1.828,00	2,5%	16.033,00	2,0%
14	Osječko-baranjska	330.506	7,4%	3.225,00	4,5%	43.099,00	5,3%
15	Šibensko-kninska	112.891	2,5%	1.296,00	1,8%	11.126,00	1,4%
16	Vukovarsko-srijemska	204.768	4,6%	1.116,00	1,6%	16.513,00	2,0%
17	Splitsko-dalmatinska	463.676	10,4%	7.609,00	10,6%	68.915,00	8,5%
18	Istarska	206.344	4,7%	6.229,00	8,7%	43.297,00	5,3%
19	Dubrovačko-neretvanska	122.870	2,8%	2.522,00	3,5%	18.857,00	2,3%
20	Međimurska	118.426	2,7%	1.813,00	2,5%	21.888,00	2,7%
21	Grad Zagreb	779.145	17,6%	24.467,00	34,1%	322.906,00	39,7%
	Regije koje zaostaju u razvitku		34,9%		17,7%		19,1%

Izvor: DZS, MGRIP, Uprava za MSP

U svim županijama koje zaostaju u razvitku postoje faktori koji ograničavaju rast "pravog" poduzetništva uslijed problema vezanih za poslovnu infrastrukturu. U ovim županijama, **infrastruktura je pretrpjela veliku ratnu štetu** (79% ukupne ratne štete), kao i propast velikih državnih centraliziranih poduzeća.

U županijama koje zaostaju u razvitku sjedište ima 6 od 18 poduzetničkih inkubatora koliko ih postoji u Hrvatskoj: jedan u Požeško-slavonskoj, jedan u Šibensko-kninskoj, 2 u Osječko-baranjskoj i 2 u Brodsko-posavskoj županiji. Zadarska, Sisačko-moslavačka, Vukovarsko-srijemska, Karlovačka, Virovitičko-podravska i Ličko-senjska županija – u kojima također postoje područja koja zaostaju u razvitku – nemaju ni poduzetničke inkubatore niti tehnološke parkove.

Uz poslovnu infrastrukturu, područja koja zaostaju u razvitku također su pretrpjela veliku štetu na svojem kulturnom nasljeđu – puno veću nego u ostalim područjima Hrvatske s obzirom da je više od 84% šteta na takvim lokacijama nastalo u ovim regijama. To je imalo bitno nepovoljan učinak na razvoj turizma u regijama izvan jadranske obale i otoka. Turizmu okrenuta MSP u tim područjima suočena su s potpuno drugačijim izazovima i mogućnostima nego ona koja se nalaze na jadranskoj obali i otocima. Zdravstveni turizam predstavlja posebnu komparativnu prednost u ovim područjima koja imaju bogatu tradiciju toplica izgrađenih na prirodnim resursima u mjestima kao što su Topusko, Daruvar, Lipik, Bizovac i drugi. S ciljem oživljavanja nekoć uspješnih, ali danas ratom uništenih turističkih usluga u ovim dijelovima kontinentalne Hrvatske, postoji snažna potreba da se **komunalno-turistička infrastruktura unaprijedi i razvije** sukladno zahtjevima zdravstvenog, kulturnog i aktivnog turizma za koji su se ta područja specijalizirala.

Kritična situacija u odnosu na poslovnu i turističku infrastrukturu objektivna je prepreka rastu, koja za županije predstavlja prioritetnu temu za ulaganje. Analiza povratnih informacija primljenih preko upitnika kojeg je MMTPR poslalo županijama u ranim fazama programiranja za Operativni program pokazuje da je težište (u pogledu vrijednosti projektnih prijedloga) stavljeno na *Razvoj i poboljšanje poslovne infrastrukture i ustanova za poslovnu podršku* i *Proširenje turističke ponude***.** To je zajedno s generalnim uvidom u politiku pomoglo u donošenju odluke MMTPR o vrsti intervencija koje su potrebne i koje bi najvjerojatnije poboljšale regionalnu konkurentnost u sklopu ovog Operativnog programa u područjima koja zaostaju u razvitku.

Srednjoročan cilj je **unaprijediti dostupnost poslovne infrastrukture** što će poboljšati uvjete za poslovanje, privući nove ulagače i posljedično stvoriti nova radna mjesta, **posebno u područjima koja zaostaju u razvitku** koja su bila suočena s najtežim izazovima u gospodarskom razvoju. Poboljšana i novo-nastala poslovna infrastruktura mora biti strateški smještena kako bi se postigli optimalni rezultati s ograničenim nacionalnim i EU resursima. Vrstu poslovne infrastrukture treba pažljivo odabrati i treba se zasnivati na identificiranim razvojnim potencijalima regija, te se o njoj moraju provesti konzultacije i postići dogovor na regionalnoj i nacionalnoj razini. Potrebno je **organizirati obuku za izgradnju vještine upravljanja osoblja koje će upravljati poslovnom infrastrukturom**. Kako bi se osiguralo da inkubatori budu više od tek fizičke infrastrukture, oni moraju biti u stanju pružati **poslovne i ostale posebne savjetodavne usluge, što uključuje one o pristupu financiranju**. Konačno, moraju postojati dodatna sredstva za učinkovito poticanje poduzetničkih inkubatora.

Prednost usredotočavanja na poslovnu infrastrukturu u područjima koja zaostaju u razvitku je postojanje **zalihe projektnih prijedloga**. Osam od deset područja koja zaostaju u razvitku primilo je pomoć kroz projekte CARDS 2002., 2003. i 2004. "Održivi razvoj

ratom zahvaćenih područja".[161] U tim su područjima osnovane Jedinice za upravljanje projektima na razini županije, te je pripremljen niz u potpunosti razrađenih projekata koji ispunjavaju potrebe regije. U četiri županije program tehničke pomoći financiran kroz CARDS još uvijek postoji i služi kao pomoć u pripremi projekata koji bi mogli biti financirani putem Operativnog programa za regionalnu konkurentnost. Preostale dvije[162] županije primile su tehničku pomoć za pripremu projekata putem projekta CARDS 2004. "Potpora upravljanju Projektima ekonomske i socijalne kohezije". Prijedlozi projekata pripremljeni su sa svim potrebnim analizama troškova i prednosti, utjecajem na okoliš i kompletnom natječajnom dokumentacijom EK. Popis projektnih prijedloga izrađenih u sklopu raznih EU projekata prikazan je u Dodatku 9.

Tehnologijska infrastruktura i infrastruktura za istraživanje i razvoj

Poboljšanje učinkovitosti i dostupnosti regionalne inovativnosti u razvoju istraživanja i tehnologija, jednostavniji postupak otvaranja i razvitka novih poduzeća i prateće aktivnosti razvoja istraživanja i tehnologija u MSP samo su neke od akcija potrebnih za poboljšanje konkurentnosti MSP koje predviđaju Strateške smjernice Zajednice.

Pregled struktura postojeće tehnologijske infrastrukture pokazuje da Hrvatska u ovom trenutku ima neslužbenu mrežu koja se sastoji od 4 operativna tehnologijska centra, 1 komercijalnog centra za istraživanje i razvoj (specijaliziranog za marikulturu i ribarstvo) i 1 centra za proizvodne procese. Ovi centri primili su potporu u sklopu aktivne inicijative MZOŠ koje je sufinanciralo njihov rad naručivanjem određenih djelatnosti i usluga definiranih u okvirnom sporazumu.

Svi tehnologijski centri, koji se nalaze u urbanim područjima Zagreba, Splita, Rijeke i Osijeka, razvili su se u zadnjih 3 do 6 godina pod pokroviteljstvom MZOŠ, ali opseg njihovog rada u velikoj se mjeri razlikuje. Uglavnom se zasniva na iznajmljivanju prostora regionalnim MSP koja već postoje ili koja tek započinju sa svojom aktivnošću, a koja posluju u uslužnim sektorima s niskim tehnologijskim sadržajem. Neki centri pružaju stručnu zaštitu prava intelektualnog vlasništva, dok se drugi usredotočuju na konzultantske usluge vezane za provedbu ISO standarda, dok su pak ostali razvili poslovne usluge, ali s tek slabim fokusom na konkretne tehnologijske aktivnosti poslovnog razvoja. Centri su učinkoviti u nekim djelatnostima, ali u drugim su suočeni s problemima, prvenstveno zbog nedovoljne sposobnosti za inkubaciju tehnologiji orijentiranih poduzeća početnika.[163] Osim toga, potrebno je uložiti više napora u povezivanje ovih ustanova za infrastrukturu poslovne podrške s pravim pružateljima tehnologijskih usluga (industrija za istraživanje i razvoj, sveučilišta i ustanove za istraživanje).

U ovom trenutku postoji tek nekoliko poticaja za osnivanje novih tehnologijskih poduzeća. Rizici propasti poslovanja vrlo su visoki, usprkos tome što Hrvatska ima snažnu znanstvenu bazu, obrazovanu radnu snagu i pristup glavnim tržištima. Ako se tehnologijskim poduzećima početnicima pruži podrška kod osnivanja i preživljavanja ranih faza postojanja, postoje velike mogućnosti za komercijalizaciju i poslovni rast. Osim toga, u svrhu uspješne konkurencije na Jedinstvenom tržištu, mnoga postojeća MSP u Hrvatskoj moraju

[161] Zadarska, Šibensko-kninska, Sisačko-moslavačka, Vukovarsko-srijemska, Požeško-slavonska, Brodsko-posavska, Karlovačka and Ličko-senjska županija.
[162] Virovitičko-podravska i Osiječko-baranjska županija.
[163] Čimbenici razvoja mreže tehnoloških centara, nacrt izvješća MZOŠ.

unaprijediti svoju tehnologiju, što uključuje proizvodnju, pouzdanost i kvalitetu proizvoda, te razraditi novi design i opremu.

Izazov se sastoji od stvaranja učinkovite i standardizirane platforme za tehnologijske centre i povezani rad infrastrukturne mreže, na temelju dobre prakse u inozemstvu i postojećih lokalnih iskustava. Odgovarajuća tehnologijska infrastruktura može pomoći pri osnivanju, rastu i ostvarivanju profitabilnosti MSP na način da im pruži potporu pri rješavanju tehničkih problema i učinkovitom ulaganju u istraživanje i razvoj.

Vlada je već poduzela prve korake prema povezivanju poslovnog i znanstvenog sektora i omogućavanju učinkovite suradnje kroz pripremu i pokretanje hrvatskog tehnologijskog programa. Daljnja politika "jačanja snage" odnosno koncentracije napora i resursa na sektore, programe i projekte od nacionalne važnosti, treba se provoditi kroz ovaj Operativni program kako bi se u najvećoj mogućoj mjeri poboljšali rezultati i nacionalna korist. Nedavno usvojena Vladina srednjoročna znanstvena i tehnologijska strategija identificira nekoliko prioritetnih sektora, između ostalih bioznanosti (biotehnologija) i ICT – u kojima postoji kritična masa istraživača i ostalih potrebnih resursa za razvijanje gospodarskih izgleda. Ako se podrška ovim prioritetnim sektorima daje sustavno, oni će osigurati kvalitetna radna mjesta i veliku gospodarsku korist. Učinkovita podrška znači pametno korištenje raspoloživih resursa, te njihovo nadopunjavanje novim, već prema prilici. To je posebno važno u biotehnologijskom sektoru, s obzirom da se niti jedno novo trgovačko društvo ne može osnovati bez:

- Odgovarajućeg izvora financiranja (što znači financiranje temeljnog istraživanja – prvenstveno kroz javni sektor, i financiranje daljnjeg ciklusa istraživanja i razvoja potrebnog za razvijanje rezultata istraživanja u komercijalne proizvode – u obliku sjemenskog i rizičnog kapitala za poduzeća početnike); i
- Tehnologijske infrastrukture koja osigurava odgovarajući uredski prostor, opremu, laboratorijsku (istraživanje i razvoj) i proizvodnu opremu, kao i poslovne vještine za inkubaciju biotehnologijskih poduzeća.

Novoosnovana visokotehnologijska (posebno biotehnologijska) društva rijetko imaju na raspolaganju vlastitu infrastrukturu za istraživanje i razvoj, jer bi bilo neracionalno ulagati u takve investicije u ranim fazama razvoja s obzirom na visok rizik i velik trošak. Osim toga, građenje takve infrastrukture kroz greenfield ulaganja iziskuje 2 do 3 godine, a to skraćuje patentni život izuma i posljedično gospodarski učinak eksploatacije proizvoda na tržištu. Dakle, infrastruktura se u pravilu gradi kao dio inicijative Vlade za podršku poduzetništvu koje se temelji na znanju i razvoju novih tehnologija.

Razvoj i proizvodnja lijekova, poljoprivreda i prehrambena industrija, te proizvodnja pića neke su od najvećih i najuspješnijih grana hrvatskog gospodarstva sa značajnim udjelom u BDP, radnoj snazi i izvozu.[164] Njihova vitalnost i konkurentnost ovise u velikoj mjeri o dinamičnom razvoju bioznanosti. Ako odluče ignorirati ovu činjenicu, te ako se država pokaže neuspješnom u osiguranju okruženja koje pogoduje razvoju bioznanosti (što uključuje ulaganja u konkurentnu znanstvenu bazu, programe financiranja i odgovarajuću tehnologijsku infrastrukturu), ove sada profitabilne hrvatske industrije bit će suočene sa sudbinom naših manje uspješnih industrija koje su zaostajanjem u tehnologijskom razvoju nazadovale od konkurentnih igrača na globalnom tržištu do ovisnosti o subvencioniranju od strane države.

[164] Hrvatska gospodarska komora i DZS.

Vlada uviđa važnost bioznanosti (biotehnologije) za budući gospodarski razvoj Hrvatske, te je integrirala ovaj strateški prioritet u svoje ključne dokumente politike (Strateški okvir za razvoj, Nacionalna znanstvena i tehnologijska politika 2006.-2010., kao i Nacionalna strategija za poljoprivredu i ribarstvo).

Zaključno, može se reći da je Hrvatskoj trebalo dosta vremena da uvidi i prilagodi se globalnim tehnologijskim platformama i tehnologijskim revolucijama, kao i razvojnim mogućnostima koje one omogućavaju. To je jedan od najrelevantnijih razloga za probleme s kojima je hrvatsko gospodarstvo danas suočeno, i prevladavajući razlog za manjak konkurentnosti. Bioznanosti (biotehnologija) su u ovom trenutku jedina tehnologijska platforma koja nudi široku lepezu mogućnosti u stvaranju novih proizvoda i usluga za tržišta u nastajanju na kojima prepreke za ulaz nisu nepremostive (što polako postaje slučaj u ICT industriji). Srednjoročne potrebe u ovom području jesu **brze, dobro koordinirane i usredotočene akcije u skladu s predviđenim strateškim planovima, koje mogu pretvoriti industriju visoke dodane vrijednosti, kao što je biotehnologija, u pokretač konkurentnosti Hrvatske.** Bez toga, Hrvatska neće moći postići tranziciju u gospodarstvo temeljeno na znanju.

Tržišna orijentiranost ključnih gospodarskih aktera

Tržišna orijentiranost ključnih gospodarskih aktera neophodna je za povećanje gospodarske konkurentnosti, privlačenje ulagača i stvaranje novih radnih mjesta. Uloga javne uprave u privlačenju i servisiranju potencijalnih ulagača nije u cijelosti ostvarena u Hrvatskoj. Međutim, svjesnost o presudnom doprinosu javne uprave stvaranju pozitivnog investicijskog okruženja porasla je nakon većeg broja političkih inicijativa koje su uglavnom bile financirane iz inozemnih izvora.

Osim toga, pretvaranje poduzetništva u glavnog igrača na svim razinama i u svim djelatnostima podrazumijeva stvaranje čvrstih partnerstava između različitih aktera. Veze između istraživanja, obrazovanja i poduzetništva moraju biti snažne i fokusirane. Ključ za proizvodnju dodane vrijednosti leži u istraživanju i razvoju koje je prilagođeno tržišnoj potražnji na način da može biti komercijalizirano i stavljeno na raspolaganje gospodarskom rastu. Iz tog razloga, suradnja gore spomenutih sektora zahtijeva stimulaciju u obliku podizanja razine svijesti, odgovarajućih financijskih programa, kao što su sjemenski i rizični kapital za MSP temeljena na tehnologiji, pomoć inovacijskim poduzećima početnicima i osiguranje odgovarajuće infrastrukture.

Promicanje poduzetništva i investicijskog okruženja

Jedan od pokazatelja pozitivnog poduzetništva i investicijskog okruženja jesu stope **izravnih inozemnih ulaganja**, posebno greenfield ulaganja. Domaća proizvodnja povezana s izravnim stranim ulaganjima nije utvrđena kao važan dio izvoznog sektora, kao što je slučaj u novim državama članicama. Regulatorni okvir za poslovanje i investicijsko okruženje u Hrvatskoj poboljšao se (na primjer, nedavnim donošenjem Zakona o poticanju ulaganja i njegovih provedbenih propisa),[165] ali potrebna su dodatna poboljšanja u obliku **greenfield ulaganja**. U usporedbi sa susjedima iz Središnje Europe, Hrvatska dugo

[165] Zakon o poticanju ulaganja, Narodne novine br. 138/06; Uredba o provedbi Zakona o poticanju ulaganja, Narodne novine br. 64/07.

vremena nije bila smatrana atraktivnom lokacijom za inozemna ulaganja. U prvoj polovici 90-tih godina 20. stoljeća, Mađarska i Češka Republika privlačile su više izravnih stranih ulaganja zbog rata u Hrvatskoj koji je uslijedio nakon raspada bivše Jugoslavije. U stvari, do 1998. godine Hrvatska je primala samo male iznose izravnih stranih ulaganja uglavnom vezano za postupak privatizacije, iako su tijekom tog razdoblja inozemni investitori privatizirali neka od najuspješnijih proizvodnih poduzeća.[166] Posljedično, proizvodnja je činila više od 70% ukupnih izravnih stranih ulaganja od 1990. do 1998. godine.

S početkom 1999. godine, godišnji prihodi od izravnih stranih ulaganja dostigli su otprilike EUR 1 milijardu ili više. Većina izravnih stranih ulaganja odnosila se na privatizaciju u uslužnim sektorima, telekomunikacijama, financijskim uslugama. Također je obuhvaćala greenfield ulaganja u maloprodajnom i veleprodajnom sektoru trgovine. U razdoblju od 1999. do 2005. godine, udio proizvodnih izravnih stranih ulaganja pao je na samo 20%. Manjak novih izravnih stranih ulaganja za proizvodnju glavni je nedostatak u Hrvatskoj. Tranzicijske zemlje obično su postizale brže strukturne promjene i izvozni rast ako su se oslanjale na izravna strana ulaganja za modernizaciju proizvodnog sektora.

To je presudno, jer brza i uspješna tranzicija na tržišnu ekonomiju obično nije moguća bez znanja i kapitala izravnih inozemnih ulagača. Izravna strana ulaganja imaju ulogu u jačanju privatnog sektora i nastajanju ponašanja koje je u skladu s tržišnom ekonomijom. Sanacija industrije, uključujući kroz privatizaciju, prelazi na višu razinu kada se ubrzaju priljevi izravnih stranih ulaganja. Proizvodnja i zapošljavanje mogu pretrpjeti nazadovanje nakon stranih preuzimanja, ali poduzeća postaju učinkovitija i otporna na naknadni konkurentni pritisak.

Izravna strana ulaganja u Hrvatskoj uglavnom se odnose na financijske usluge i trgovinske sektore. Ta su ulaganja doprinijela modernizaciji i ekspanziji ovih djelatnosti. Ulagači su ostvarili razumnu dobit, te na taj način potaknuli ponovna ulaganja.

Tablica 7: Udio Poduzeća koja su primila inozemna ulaganja (FIE) u zapošljavanju, prodaji i izvozu 2002. godine

	Zapošljavanje	Prodaja	Izvoz
Češka Republika	34,1	53,3	69,3
Mađarska	43,6	71,6	83,0
Poljska	32,9	52,0	66,2
Slovačka	36,4	59,3	74,9
Slovenija	17,6	29,3	36,8
Bugarska	27,8	49,3	57,3
Hrvatska	**10,9**	**17,5**	**26,0**
Rumunjska	33,0	51,1	/

Izvor: wiiw baza podataka o FIE

Do kraja 2006. godine, dionice izravnih stranih ulaganja u Hrvatskoj iznosile su više od EUR 14 milijarde. U usporedbi s novim državama članicama EU i ostalim zemljama Jugoistočne Europe, Hrvatska ima peti po veličini udio dionica izravnih stranih ulaganja kao i peti po iznosu izravnih stranih ulaganja po glavi stanovnika (EUR 3,152). U Hrvatskoj, iznos izravnih stranih ulaganja po glavi stanovnika sličan je kao u Sloveniji, ali

[166] Ova proizvodna poduzeća bila su prije privatizacije uglavnom opisana kao profitabilne kompanije s pristojnim tržišnim udjelom na domaćem i međunarodnom tržištu.

otprilike tri puta veći nego u Rumunjskoj i Bugarskoj. U odnosu na dionice tih stranih ulaganja u BDP-u, Hrvatska također prednjači pred ostalim zemljama Jugoistočne Europe, a ispred nje se nalaze samo tri nove države članice EU.

Geografski položaj izravnih stranih ulaganja je neuravnotežen. Veći dio izravnih stranih ulaganja ulijeva se u Zagreb, dok najmanje razvijene županije imaju koristi od vrlo niskog stupnja izravnih stranih ulaganja. U stvari, više od 75% svih izravnih stranih ulaganja odlazi u Grad Zagreb, a ostalo svim drugim županijama. Regije koje zaostaju u razvitku odabrane zbog koncentracije u sklopu ovog Operativnog programa za regionalnu konkurentnost primile su samo 6,49% ukupnih izravnih stranih ulaganja koja su se u razdoblju od 1993. do 2006. godine ulila u Hrvatsku.

Tablica 8: Izravna inozemna ulaganja u Hrvatskoj 1993. – 2006(treći kvartal)

Izravna inozemna ulaganja u Hrvatskoj 1993. – 2006 (treći kvartal) (milijuni EUR)		
Zagrebačka	287.6	2,77%
Krapinsko-zagorska	155.3	1,50%
Sisačko-moslavačka	6.7	0,06%
Karlovačka	84	0,81%
Varaždinska	36.7	0,35%
Koprivničko-križevačka	42.7	0,41%
Bjelovarsko-bilogorska	12.6	0,12%
Primorsko-goranska	415.1	4,00%
Ličko-senjska	3.4	0,03%
Virovitičko-podravska	3.2	0,03%
Požeško-slavonska	16.9	0,16%
Brodsko-posavska	34.4	0,33%
Zadarska	318	3,06%
Osječko-baranjska	180	1,73%
Šibensko-kninska	17.1	0,16%
Vukovarsko-srijemska	10	0,10%
Splitsko-dalmatinska	526.9	5,07%
Istarska	296.8	2,86%
Dubrovačko-neretvanska	69.1	0,67%
Međimurska	58	0,56%
Grad Zagreb	7808	75,20%
Regije koje zaostaju u razvitku		6,49%

Izvor: MMTPR (Hrvatska gospodarska komora)

Na temelju statistike vezane za priljev i dionice izravnih stranih ulaganja, moguće je zaključiti da izravna strana ulaganja u Hrvatskoj nisu niska, ali da ih uglavnom privlači domaće tržište. Greenfield ulaganja su do 90% ograničena na usluge, uglavnom bankarske i maloprodaju, dok su rijetka u proizvodnji.

Kako bi Hrvatska imala koristi od izravnih stranih ulaganja u budućnosti, nakon što program privatizacije bude dovršen, neophodno je unaprijediti poslovno i investicijsko okruženje, poboljšati imidž i biti prepoznat kao atraktivno mjesto za greenfield ulaganja i poslovanje. Javna uprava na svim razinama, a koja se bavi poduzetničkim pitanjima treba biti upoznata s međusobnom povezanošću svojeg rada i onog ostalih sektora, kao i važnošću svoje uloge u poticanju poslovanja i ulaganja. Sposobnost uspješnog privlačenja međunarodnog ulaganja također ovisi o sposobnosti regija da ponude privlačne i konkurentne uvjete potencijalnim ulagačima koji ispunjavaju njihove poslovne potrebe. Privlačni uvjeti ne moraju uključivati značajne financijske poticaje. Međutim, oni uvijek moraju uključivati organizaciju lokalne potpore koja se:

- sastaje s ulagačima, prezentira lokalno "poslovanje na profesionalan i uvjerljiv način koji pokazuje razumijevanje za potrebe ulagača i sposobnost da se te potrebe zadovolje;
- brine za osiguranje glatkog i brzog protjecanja investicijskog procesa, budući da je "vrijeme do tržišta" sve kritičnije pitanje za međunarodne ulagače.

Korak u pravom smjeru u smislu olakšavanja izravnih inozemnih ulaganja poduzet je u sklopu vrlo uspješnog projekta CARDS 2002. u sklopu kojeg je šest županija certificirano za ulaganje. Projekt je vrlo dobro primljen u regijama i zainteresirao je ostale županije u Hrvatskoj. Nadogradnjom iskustva i onog što je naučeno do danas, prikladno je nastaviti postupak certifikacije u ostalim manje razvijenim županijama u kojima je stanje vezano za investicijske vještine najalarmantnije i potreba za izravnim stranim ulaganjima najveća.

Srednjoročna potreba je dakle **stvoriti uvjete unutar civilnog uslužnog sektora za privlačenje i zadržavanje ulaganja** u svim županijama, što je **posebno važno u regijama koje zaostaju u razvitku** i koje još uvijek nisu iskoristile potencijal otvorenog tržišta i greenfield ulaganja.

Komercijalizacija inovacija

Poboljšanje znanja i inovativnosti za rast kroz ulaganja u razvoj istraživanja i tehnologija jedan je od ciljeva naglašenih u Strateškim smjernicama Zajednice (2007.-2013.) kao presudan za povećanje konkurentnosti. Usprkos dobroj bazi znanja i sposobnosti akademskog istraživanja, jedna od glavnih prepreka za nekorištenje potencijalnih ideja koje bi mogle postati uspješni poslovni pothvati u Hrvatskoj je nepostojanje veza između znanosti, kapitala i novih poduzetničkih ideja. Zajedno s nedovoljno razvijenom znanstvenom i istraživačkom infrastrukturom, relativno malena financijska potpora daje se za inovativne ideje i projekte koji su okrenuti prema tržišnoj aplikaciji. Glavna pitanja i srednjoročne potrebe u ovom području opisane su u daljnjem tekstu.

U godišnjem izvješću Svjetskog gospodarskog foruma, transfer tehnologije sa sveučilišta na poslovni sektor ocijenjen je kao vrlo nizak u Hrvatskoj. Suradnja poslovnih sektora i ustanova visokog obrazovanja i ustanova za istraživanje je nezadovoljavajuća, te su iz tog razloga tehnologijske sposobnosti industrije, posebno MSP, neadekvatne.[167]

[167] OECD i Kratko statusno izvješće o hrvatskoj industriji, financijama, znanosti i tehnologiji koje je izradio Ekonomski institut Zagreb, 2002.

Ovo stanje odražava se na učestalost registracije patenata. Postoji otprilike 100 objavljenih radova po registriranom patentu iz čega je vidljivo da je privatni sektor skloniji registraciji patenata dok je javni sektor uspješniji u objavljivanju znanstvenih i stručnih radova. U odnosu na patentne prijave po jednom milijunu stanovnika, Hrvatska zaostaje za nekim EU zemljama: 2004. godine brojka je bila 12, u usporedbi sa EU-25 gdje je bila 135, EU-15 gdje je bila 160, te 29 u Sloveniji i 18 u Mađarskoj. Potrebno je primijetiti da će se situacija sigurno promijeniti barem u jednom institutu za istraživanje nakon nedavnog osnivanja "Ruđer inovacija" (RI), agencije za transfer tehnologija, u vlasništvu Instituta Ruđer Bošković, koja će se između ostalog brinuti da ostvareno intelektualno vlasništvo bude na odgovarajući način i kapitalizirano.

Pitanje intelektualnog vlasništva već je bilo predmet rada u prošlosti, s nekoliko projekata financiranih od strane EU kojima se tehnička pomoć usmjeravala prema korisnicima i relevantnim institucijama, a kako bi se povećala razina svijesti i razumijevanja o sustavu zaštite prava intelektualnog vlasništva, kao i poboljšala provedba sustava. Funkcionalan sustav zaštite prava intelektualnog vlasništva neophodan je za poboljšanje investicijske klime i za očuvanje gospodarskog razvoja u Hrvatskoj.

Međutim, institucionalni okvir tek mora postati operativan i doprinositi pozitivnim promjenama podizanjem svijesti o potrebi zaštite prava intelektualnog vlasništva i njegove potencijalne vrijednosti, te odgovarajućim servisiranjem potencijalnih korisnika. Djelomičan razlog zašto projekti kojima se tehnička pomoć usmjerava prema području zaštite prava intelektualnog vlasništva još uvijek nisu ostvarili značajnije promjene u institucionalnom okviru korisnika je što nisu bili popraćeni investicijskom potporom za realizaciju i stvaranje operativnih modela koji bi poslužili kao pokretači aktivnog korištenja intelektualnog vlasništva u komercijalizaciji istraživanja. Logičan sljedeći korak je usmjeravanje investicijske potpore razvoju takvih pokretača u obliku ureda za transfer tehnologija, jedinica za komercijalizaciju tehnologija i jedinica za poduzetničku inkubaciju/početnike u organizacijama za istraživanje i ustanovama visokog obrazovanja kako bi oni pružali potporu modalitetima stvaranja vrijednosti iz prava intelektualnog vlasništva. Ova ulaganja mogu se inkorporirati kao dio strategije povrata uloženog i potpore širokoj lepezi djelatnosti vezanih za transfer znanja, što uključuje screening tehnologije, patentiranje i održavanje patenata, licenciranje, početnike, industrijsku suradnju i tržištu orijentirano istraživanje i razvoj. Takve djelatnosti ključne su i mogu imati velik učinak na konkurentnost i razvoj regionalnog gospodarstva.

Glavno pitanje za gospodarsku aktivnost u kojoj istraživanje i razvoj predstavlja intenzivan element i srednjoročna potreba je dakle razvoj **zdrave i operativne potpore infrastrukturi za komercijalizaciju inovacija.** Dok je kroz pravilnu komercijalnu eksploataciju mnogih izvrsnih tehničkih i znanstvenih napredaka moguće postići veliku ekonomsku korist, **postojeća infrastruktura** za zaštitu intelektualnog vlasništva, transfer tehnologije i komercijalizaciju inovacija **i dalje je slaba.** Instituti za istraživanje trebali bi stvoriti veću **motivaciju i poticati interes za komercijalizaciju** rezultata istraživanja dok bi individualni istraživači i znanstvenici trebali dobiti veću **stratešku, financijsku i pravnu potporu za komercijalizaciju svojih izuma.**

2.2 SWOT ANALIZA

U nastavku slijede dvije tablice koje sadrže SWOT analizu, a slijede pristup koji se usredotočuje na glavne razine. Prva uzima u obzir perspektivu nacionalnog razvitka, dok druga razrađuje pitanja regionalnog razvoja s kojima su posebno suočene regije koje zaostaju u razvitku.

Tablica 9: SWOT analiza sveukupnog razvojnog potencijala Hrvatske

SNAGE (UNUTARNJE / TEKUĆE)	SLABOSTI (UNUTARNJE / TEKUĆE)
o Aktivna politika Vlade na promociji poduzetničkog okruženja (npr., pojednostavljeni i kraći postupci za registraciju poslovnih subjekata) o Sustavno usklađivanje nacionalne politike o MSP s europskom dobrom praksom o Razvijanje kulture sudjelovanja i partnerstva u regionalnom razvoju, kao i "bottom-up" pristupa planiranju o Primjeri poduzetničkih i uspješnih razvojnih inicijativa na županijskoj i lokalnoj razini u razvijenijim dijelovima Hrvatske o Poboljšanje izvedbe Vladinih programa za znanost, tehnologiju i inovativnost o Veći državni izdaci za znanost o Politička predanost podršci hrvatskoj na znanju utemeljenoj ekonomiji o Bogati prirodni resursi i očuvani okoliš o Bogato kulturno nasljeđe	o Manjak proizvodnje visoke dodane vrijednosti od strane MSP o Mala ulaganja MSP u tehnologiju i istraživanje i razvoj i posljedično niska radna produktivnost o Mali udio radne snage i kapitala u sektorima koji su pokretačka snaga u konkurentnim gospodarstvima: biotehnologija, ICT, itd. o Nedostatan stupanj izvoza i znanja na međunarodnim tržištima o Nedovoljna suradnja i umrežavanje gospodarskih aktera o Nerazvijeno tržište sjemenskog i rizičnog kapitala i težak pristup kreditiranju za početnike o Nedovoljne i neadekvatne usluge za MSP o Velika regionalna odstupanja u pogledu osnovne, kao i poslovne i tehnološke infrastrukture i usluga o Depopulacija ruralnih područja i koncentracija stanovništva u urbanim središtima, s posljedičnim negativnim učinkom na kvalitetu života u obje vrste lokacija o Nepostojanje financijske i vertikalne i horizontalne institucionalne koordinacije MSP i regionalnih razvojnih politika o Nedostatna sposobnost lokalne javne uprave za stvaranje pozitivnog poslovnog okruženja o Manjak sustavnih i neovisnih evaluacija učinaka provedenih politika o Nedovoljno razvijena administrativna sposobnost na nacionalnoj i sub-nacionalnoj razini vezano uz upravljanje i apsorpciju EU sredstava, uključujući nedostatak dovoljno razvijenih i raznolikih projektnih prijedloga
PRILIKE (VANJSKE / BUDUĆE)	**PRIJETNJE (VANJSKE / BUDUĆE)**
o Potencijal za daljnji razvitak poduzetništva, posebno u sektorima s većom dodanom vrijednošću o Latentni potencijal za komercijalizaciju u sektoru istraživanja i razvoja, s obzirom na postojeću dobru kvalitetu temeljnog istraživanja o Sve veća primjena biotehnologije na međunarodnoj sceni o Razvoj jake baze organiziranog poslovnog savjetovanja o aspektima koji su presudni za Jedinstveno europsko tržište o Prostor za ekspanziju turističke ponude na ostale kopnene regije i usluge o Reforma politike regionalnog razvoja: partnerstvo, planiranje, upravljanje i financiranje o Jačanje prilika za vanjsko financiranje o Potpuna integracija u Jedinstveno europsko tržište	o Nedovoljan politički napredak u regiji o Kontinuirana depopulacija manje razvijenih područja o Odljev mozgova o Devastacija prirodnih resursa i socio-ekonomske implikacije o Daljnji pritisak za rezanje javnih troškova s negativnim učinkom na jačanje administrativnih sposobnosti o Problemi u koordinaciji, uzimajući u obzir broj institucija uključenih u upravljanje OP-om, s negativnim učinkom na pravovremenu provedbu programa i projekata o Relativno kratak provedbeni period preostao za projekte iz OP-a (imajući u vidu n+3 pravilo)

Tablica 10: SWOT analiza razvojnog potencijala hrvatskih regija koje zaostaju u razvitku

Snage (unutarnje / tekuće)	Slabosti (unutarnje / tekuće)
o Tradicija zdravstvenog turizma u kontinentalnim dijelovima Hrvatske o Bogato kulturno nasljeđe u regijama koje zaostaju u razvitku predstavlja potencijal za kulturni turizam o Aktivna politika Vlade na razvitku Područja posebne državne skrbi o Aktivna politika Vlade na razvitku aktivnog tržišta rada o Razvijanje kulture sudjelovanja i partnerstva u regionalnom razvoju, kao i "bottom-up" pristupa planiranju o Primjeri poduzetničkih i uspješnih razvojnih inicijativa na županijskoj i lokalnoj razini u razvijenijim dijelovima Hrvatske o Bogati prirodni resursi i očuvani okoliš u regijama koje zaostaju u razvitku o Izvrsna nacionalna mreža autocesta koja pomaže u smanjivanju izoliranosti regija koje zaostaju u razvitku	o Niska konkurentnost gospodarskih djelatnosti na 91% hrvatskog teritorija koji predstavlja ruralna područja o Ozbiljne ratne štete na kulturnom nasljeđu i turističkoj infrastrukturi u regijama koje zaostaju u razvitku o Niži stupanj osnivanja MSP u regijama koje zaostaju u razvitku o Niski stupanj ulaganja – stranih i domaćih – u regijama koje zaostaju u razvitku o Nedovoljne i neadekvatne usluge za MSP u regijama koje zaostaju u razvitku o Nedostatna sposobnost lokalne javne uprave za stvaranje pozitivnog poslovnog okruženja o Nezaposlenost u većini općina u Područjima posebne državne skrbi varira između 25-40% ukupnog radnog stanovništva o Velika odstupanja među županija i unutar županija u pogledu osnovne i poslovne infrastrukture i usluga, što uključuje tehnološku infrastrukturu i usluge o Velika odstupanja među županija i unutar županija u smislu nezaposlenosti i radnih vještina o Depopulacija ruralnih područja i koncentracija stanovništva u urbanim središtima – negativan učinak na kvalitetu života. Značajna stopa odlaska mlađe i bolje obrazovane populacije o Sve starije stanovništvo u regijama koje zaostaju u razvitku o Većina novih malih poduzeća koja se osniva predstavlja poduzeća s "niskim pragom za ulaz", a koja se bave trgovinom, maloprodajom i lokalnim uslugama, a ne poduzeća usmjerena na rast o Neodgovarajući pristup pristupačnim kreditima u regijama koje zaostaju u razvitku ograničava rast o Struktura nezaposlenosti je nepovoljna: visoki stupanj dugotrajno nezaposlenih o Nedovoljno razvijena administrativna sposobnost na nacionalnoj i sub-nacionalnoj razini za upravljanje i apsorpciju EU pomoći za regije koje zaostaju u razvitku, što uključuje nedostatno razvijenu i nedovoljno kvalitetnu zalihu projektnih prijedloga
Prilike (vanjske / buduće)	**Prijetnje (vanjske / buduće)**
o Potencijal za poticanje osnivanja poduzeća u regijama koje zaostaju u razvitku – posebno u poduzećima koja su sposobna za rast o Potencijal za rast kulturnog i topličkog turizma u regijama koje zaostaju u razvitku o Predviđena reforma politike regionalnog razvoja daje prostor za učinkovitiji razvoj regija koje zaostaju u razvitku o Jačanje prilika za vanjsko financiranje	o Sve manje radnih mjesta u regijama koje zaostaju u razvitku o Sve manje privatnih ulaganja u regije koje zaostaju u razvitku s posljedičnom većom potražnjom za proračunskim sredstvima o Kontinuirana depopulacija u regijama koje zaostaju u razvitku, posebno mladih o Daljnji pritisak za smanjivanje javnih troškova s negativnim utjecajem na jačanje administrativnih sposobnosti o Zakonodavstvo koje služi kao podrška regijama koje zaostaju u razvitku ne odgovara stvarnim potrebama o Problemi u koordinaciji, uzimajući u obzir broj institucija uključenih u upravljanje OP-om, s negativnim učinkom na pravovremenu provedbu programa i projekata o Relativno kratak provedbeni period preostao za projekte iz OP-a (imajući u vidu n+3 pravilo)

3. PROGRAMSKA STRATEGIJA

Cilj Operativnog programa za regionalnu konkurentnost je dvostruk. U odnosu na razvoj, cilj Operativnog programa za regionalnu konkurentnost je postići veću konkurentnost i uravnoteženi regionalni razvoj pružanjem potpore konkurentnosti MSP i poboljšanjem gospodarskih uvjeta u hrvatskim regijama koje zaostaju u razvitku. U odnosu na izgradnju institucija, svrha Operativnog programa je razviti sposobnost hrvatskih institucija da programiraju i provode djelatnosti kojima će nakon pristupanja potporu pružati ERDF.

Strategija OP sastoji se od pokušaja odabira prioriteta i mjera čiji je cilj postizanje sljedećeg:

a) pozabaviti se razvojnim pitanjima koja su se pokazala presudnim za sektor i područje koje je potrebno analizirati;
b) omogućiti nacionalnim i sub-nacionalnim akterima da steknu vještine vezane za provedbene investicije tipične za Strukturne fondove koji uskoro očekuju Hrvatsku, i za koje je IPA izravan način pripreme;
c) poduzeti međusobno jačajuće i komplementarne mjere koje se bave konkurentnošću i kohezijom – dva problema koja su u samim osnovama moderne regionalne (i nacionalne) razvojne politike;
d) koristiti popis projekata stvoren kroz prijašnju EU pomoć, posebno u područjima koja zaostaju u razvitku.

Socio-ekonomska analiza i prateća SWOT analiza ukazuju na dobre točke i slabosti hrvatske konkurentnosti. Cilj je OP pozabaviti se slabostima usmjeravanjem pomoći u područja koja ispunjavaju uvjete za pomoć temeljem IPA odnosno odražavaju buduće ERDF intervencije i za koje je socio-ekonomska analiza pokazala da imaju konkretni potencijal. Odabrana područja za intervenciju, kao i razlozi za odabrano predstavljeni su u daljnjem tekstu.

Općenito govoreći, većina djelatnosti u sklopu OP predstavlja ***korak dalje od pretpristupne pomoći a korak bliže Strukturnim fondovima*** – odnosno, opseg aktivnosti koje sufinancira EU bitno se povećava. Dok je EU pomoć za ekonomsku koheziju do sada bila uglavnom usredotočena na savjetodavnu pomoć usmjerenu prema tijelima za donošenje odluka i pomoćnim ustanovama na nacionalnoj razini (vidi odjeljak 3.4), kod IPA ove djelatnosti se obogaćuju i proširuju. Postoji više prostora za sufinanciranje razvojnih projekata sa snažnim lisabonskim karakteristikama i za širenje napora u izgradnji kapaciteta na ključne aktere na sub-nacionalnoj razini. Istovremeno postoji potreban kontinuitet između mjera financiranih kroz IPA i napora koji se poduzimaju kroz djelatnosti financirane nacionalno i od strane EU; ***ovaj OP nadograđuje već postignuto*** i nastavlja s intervencijama koje su dokazale svoju vrijednost.

1. Usluge za male i srednje poduzetnike

Odabir odražava pozitivno iskustvo s tom vrstom pomoći u Hrvatskoj (usluge poslovnog savjetovanja) i dobru praksu i vodstvo na EU razini gdje EK naglašava korisnost savjetodavne pomoći nasuprot ostalim subvencijama. S obzirom da je to također pravac u kojem se razvija Kohezijska politika, prikladno je graditi kapacitet i programe u ovom području u pretpristupnom razdoblju – tim više što EU programi do sada nisu financirali ovu vrstu pomoći u Hrvatskoj (osim jednog projekta PHARE). Fokus ovog Operativnog

programa je na savjetodavnim uslugama vezanim za konkurentnost, što uključuje e-poslovanje.

2. Suradnja između trgovačkih društava

Ova vrsta suradnje stvara sinergiju koja je bitan čimbenik poboljšane proizvodnje dodane vrijednosti i izvoznog potencijala. Kao takva, potpora klasterima doprinosi istom cilju kao i ostale usluge za MSP koje se odnose na uspješno funkcioniranje na Jedinstvenom tržištu. Iako Hrvatska već ima iskustva u pružanju potpore klasterima, dodana vrijednost stvorena kroz ovaj OP nalazi se u razvijenijem pristupu politici koja nastoji u najvećoj mogućoj mjeri uvećati potencijal za sinergiju unutar široke mreže dionika.

3. Jačanje poduzetništva u sektoru istraživanja

Nedovoljan doprinos sektora istraživanja i razvoja gospodarskom rastu karakterističan je za većinu europskih (i svjetskih) gospodarstava. Jedan od razloga zašto javna potrošnja na istraživanje nema puni gospodarski učinak je manjak poduzetničkih vještina u akademskoj zajednici. Djelatnosti u ovom pravcu nadovezuju se na napore koji su ranije poduzeti u Hrvatskoj kroz EU fondove, kao i mjere koje se poduzimaju u ovom pravcu kroz nacionalne fondove. Jačanje poduzetničkih vještina u akademskoj zajednici kroz duže razdoblje također nadopunjuje fokus ovog OP u odnosu na stratešku poslovnu infrastrukturu – s obzirom da bi uspješna poduzetnička inicijativa ustanove za istraživanje mogla rezultirati centrom izvrsnosti ili sličnom ustanovom za istraživanje i razvoj koja se temelji na znanju i koja je okrenuta tržištu.

4. Razvitak poslovnog i investicijskog okruženja

Pro-aktivan i poduzetnički pristup razvoju na lokalnoj razini neophodan je za prevladavanje socio-ekonomskih razlika karakterističnih za Hrvatsku. Kroz EU pomoć do danas je postignuto mnogo na nacionalnoj i lokalnoj razini, čime se dokazuje da postoji veliki potencijal za učenje i posljedično rast u regijama koje zaostaju u razvitku. Pružanje takve pomoći ostalim područjima, koja je prije nisu dobivala, predstavlja poželjno ulaganje u sklopu ovog Operativnog programa. Operativni program koristi već naučeno i osigurava koordinaciju s aktivnostima financiranim od strane EU, stranih i domaćih izvora koje se odnose na unapređenje poslovnog i investicijskog okruženja, promociju decentralizacije i načela i poznavanja dobrog upravljanja, itd.

5. Unapređenje provedbe razvojnih politika

Kroz prijašnje projekte financirane od strane EU, sustav podrške MSP u Hrvatskoj bit će ponovno ispitan i usvojit će se preporuke za poboljšanje učinkovitosti mjera i njihove izvedbe. Kako bi se poboljšala provedba politike, potrebno je usvojiti metodologiju za mjerenje i evaluaciju učinka poticaja za MSP, metodologiju za sustavnu procjenu učinka provedbe nedavno usvojenog Zakona o poticanju ulaganja, kao i metodologiju za redovito praćenje razvitka poslovnog okruženja u Hrvatskoj. Stvaranje centralnog registra mjera i poticaja za MSP bitno će poboljšati proces donošenja i provedbe politike na nacionalnoj i regionalnoj razini.

7. Poslovna infrastruktura za gospodarsku djelatnost s dodanom vrijednošću

Socio-ekonomska analiza pokazuje da nedostatak temeljne, kao i sofisticirane poslovne infrastrukture – u različitim dijelovima zemlje, kao i u konkretnim gospodarskim sektorima – predstavlja prepreku dinamičnijem i konkurentnijem gospodarskom rastu na regionalnoj i nacionalnoj razini. Ova infrastruktura predstavlja preduvjet za stvaranje i rast poduzeća i za privlačenja izravnih stranih ulaganja i ostalih investicija. OP iz tog razloga stavlja veliki

naglasak na takve investicije. Time nadograđuje već naučeno kroz slične djelatnosti financirane od strane EU (partnerstvo, strateška vrijednost) i realizira dio projekata koji su rezultat prijašnje pomoći financirane od strane EU i drugih inozemnih izvora za stratešku poduzetničku infrastrukturu i infrastrukturu za istraživanje i razvoj.

Mjere predložene u OP predstavljaju koherentnu cjelinu karakterističnu za učinkovito donošenje politika. Institucije zadužene za različite komponente OP ostvarile su visok stupanj suradnje u dizajniranju mjera tako da će učinak sigurno pojačati sinergija ugrađena u različite intervencije.

Međutim, uslijed ograničenog financiranja konkretni napredak ne može ovisiti isključivo o pomoći kroz IPA; on samo može biti rezultat održivih i koordiniranih nastojanja financiranih kroz nacionalne, EU i ostale raspoložive fondove. **Dodana vrijednost OP** u tom pogledu nalazi se u **ohrabrivanju međusektorskog pristupa** razvoju i **jačanju potrebne administrativne sposobnosti relevantnih tijela na nacionalnom i sub-nacionalnom nivou**. U dugoročnijem razdoblju, intervencije financirane kroz OP također će imati određeni gospodarski učinak; međutim, taj doprinos je više ograničen i manje neposredno vrijedan u smislu pripreme za Strukturne fondove od druga dva.

Potrebno je naglasiti da sve investicije predviđene Operativnim programom imaju pozitivan učinak na regionalnu konkurentnost – kako u pogledu regionalne kohezije tako i u pogledu konkurentnosti Hrvatske u široj regiji. Konkretni elementi učinka prelijevanja (spillover) i međusobne koherentnosti opisani su u daljnjem tekstu u odnosu na konkretne prioritete i mjere Operativnog programa. Neke intervencije – one koje najviše doprinose konkurentnosti u EU – **morat će se, da bi bile isplative, usredotočiti na gospodarske aktere u određenim sektorima i/ili područjima s potrebnim razvojnim resursima i kapacitetom**. Bez osiguranja isplativosti na razini projekta, nije moguće osigurati učinak fondova na programskoj razini. Kako bi se osigurao učinak financiranja temeljem ovog Operativnog programa – koji predviđa intervencije vezane za konkurentnost karakteristične za Kohezijsku politiku – pitanje isplativosti je presudno. Isključivanje određenih razvijenijih dijelova Hrvatske iz EU intervencija ne prolazi ispit gospodarskog razvoja: kako bi se pokrenuo i održao rast u područjima koja "zaostaju", postoji potreba za određenom gospodarskom integracijom s dinamičnijim susjednim područjima.

Izazov se dakle sastoji u **integraciji razvoja urbanih centara s gospodarskim potencijalom ostatka zemlje** i, još izravnije, susjednih područja. U zemlji koja ima oblik kao Hrvatska, postoji posebna potreba za takvim gospodarskim nadopunjavanjem obzirom na relativno specifičnu gospodarsku strukturu pojedinih geografskih regija.

3.1. PRIORITETI I MJERE

Operativni program sastoji se od tri Prioriteta od kojih se dva odnose na ulaganje, dok se treći odnosi na Tehničku pomoć za upravljanje Operativnim programom. Prioriteti koji se odnose na ulaganje usredotočuju se prvenstveno na kohezivni i konkurentni aspekt hrvatskog gospodarstva. Dok su cilj prvog Prioriteta prvenstveno tzv. područja koja zaostaju u razvitku, druga se bavi horizontalnim pitanjima zajedničkim za cjelokupno hrvatsko gospodarstvo. Kako bi investicije u sklopu drugog Prioriteta bile isplative, one se fokusiraju na gospodarske aktere u sektorima i/ili područjima s potrebnim razvojnim resursima i kapacitetom. Njihov cilj, međutim, je korist za nacionalno gospodarstvo u cjelini i idealno integracija gospodarskog potencijala ostatka zemlje u razvoj urbanih područja.

Iako se samo jedan Prioritet koncentrira isključivo na područja koja zaostaju u razvitku, njihov razvoj izvlači korist iz ulaganja koja se financiraju u cijelom Operativnom programu. Uz spomenuti učinak prelijevanja (spillover), učinjeni su napori kako bi područja koja zaostaju u razvitku imali izravnije koristi od ulaganja iz Prioriteta 2. Kako bi se olakšalo sudjelovanje korisnika iz ovih područja, gdjegod to bilo moguće ili prikladno, za njih će biti osmišljene konkretne alokacije sredstva za određenu djelatnost.

Pregled prioriteta, mjera i operacija daje se u daljnjem tekstu.

Prioritet 1: Unapređenje razvojnog potencijala slabije razvijenih područja

Mjera 1.1. POSLOVNA INFRASTRUKTURA

Operacija 1.1.1. Poslovna infrastruktura

Prioritet 2: Jačanje konkurentnosti hrvatskog gospodarstva

Mjera 2.1. POBOLJŠANJE POSLOVNE KLIME

Operacija 2.1.1. Poboljšanje administrativne učinkovitosti na nacionalnoj razini
Operacija 2.1.2. Program poboljšanja poslovne konkurentnosti putem e-business usluga
Operacija 2.1.3. Pružanje usluga savjetovanja MSP
Operacija 2.1.4. Razvoj investicijskog okruženja
Operacija 2.1.5. Potpora razvoju klastera

Mjera 2.2. TRANSFER TEHNOLOGIJE I PODRŠKA USLUGAMA ZA NOVONASTALE TVRTKE UTEMELJENE NA ZNANJU

Operacija 2.2.1. Fond za ulaganja u znanost i inovacije
Operacija 2.2.2. Inkubacijski centar za bioznanosti i komercijalizaciju tehnologije (BioCentar)

Prioritet 3: Tehnička pomoć

Mjera 3.1. UPRAVLJANJE OPERATIVNIM PROGRAMOM I IZGRADNJA KAPACITETA

Operacija 3.1.1. Tehnička pomoć vezana za horizontalna pitanja upravljanja Operativnim programom
Operacija 3.1.2. Priprema sektorskih studija, priprema budućih programskih dokumenata i pripadajućih zaliha projektnih prijedloga

3.1.1. Prioriteti

Izbor prioriteta predstavljen je u daljnjem tekstu, dok se u sljedećem odjeljku opisuju ulaganja predviđena pripadajućim mjerama.

Prioritet 1: Unapređenje razvojnog potencijala slabije razvijenih područja

Cilj
Doprinijeti koheziji na način da se hrvatskim regijama koje zaostaju u razvitku pomogne da dostignu nacionalni stupanj razvoja.

Konkretni zadaci
- pružiti potporu stvaranju i rastu MSP širenjem i poboljšanjem poslovne infrastrukture i pripadajućih usluga u hrvatskim regijama koje zaostaju u razvitku.

Objašnjenje
Hrvatska infrastruktura poslovne potpore dobre je kvalitete. Postoji značajan broj tijela koja se bave poslovnom potporom u cijeloj zemlji. Usprkos tome, 10 županija koje pripadaju skupini "područja koja zaostaju u razvitku" (Virovitičko-požeška, Vukovarsko-srijemska, Brodsko-posavska, Sisačko-moslavačka, Šibensko-kninska, Osječko-baranjska, Ličko-senjska, Požeško-slavonska, Karlovačka i Zadarska) proživljavaju sporiji, manje dinamičan rast MSP, kao i kontinuirano manje perspektivnu strukturu gospodarstva. Činjenica je da su ova područja doživjela tešku štetu na infrastrukturi za vrijeme rata, kao i propast centralno planiranih velikih državnih poduzeća koja su bila temelj gospodarstva u ovim područjima. potreba za ulaganjima u poslovnu infrastrukturu identificirana je u razvojnim strategijama ovih županija: kako bi se osiguralo prostora za stvaranje i rast poduzeća i inozemna ulaganja, hitno je potrebno unaprijediti i poboljšati postojeće sustave poslovne potpore (poslovne zone, inkubatori, centri za transfer tehnologije i ostale osobe koje okupljaju MSP i koje im direktno pružaju usluge, itd.) i razviti i poboljšati javnu turističku infrastrukturu. Osim toga, bogatstvo prirodnih resursa i kulturnog nasljeđa ovih prostora, iako su dijelom pretrpjeli štetu u ratu, predstavljaju potencijal za razvoj turističkog poduzetništva u regijama koje zaostaju u razvitku.

Izazov je dakle dvostruk: ohrabriti rast poduzetništva i ponuditi poduzetnicima i ulagačima kvalitetnu podršku i usluge. Kako bi postojeća struktura poslovne podrške poslužila za dinamičniji gospodarski rast s više dodane vrijednosti, potrebno je poboljšati njezinu kvalitetu i kapacitet. Postojeća nacionalna praksa – na primjer, ulaganja u poslovne zone i

javnu turističku infrastrukturu, može se poboljšati mješavinom infrastrukturnih ulaganja i ulaganja u prateći ljudski kapital i dodatne usluge poduzetnicima korisnicima dane infrastrukture te ostalim poduzetnicima u regiji. To je zapravo bila praksa prijašnje EU pomoći regijama koje zaostaju u razvitku. Štoviše, projekti Tehničke pomoći u sklopu programa CARDS rezultirali su cijelim nizom razrađenih projekata koji su u pogledu sadržaja i cilja prikladni kandidati za pomoć temeljem ovog Operativnog programa, kao i budućih mjera koje će biti financirane od strane ERDF-a (vidi odjeljak 3.4 i Dodatak 9).

Opis
Prioritet je financirati ulaganje u infrastrukturna ulaganja u kombinaciji s ulaganjima u ljudske resurse potrebne za jačanje baze poslovne potpore i oslobađanje endogenog potencijala gospodarskog rasta. Fokus će biti na postojećoj i novoj poslovnoj infrastrukturi, od temeljne komunalne infrastrukture s postojećim poslovnim zonama do infrastrukture i usluga usmjerenih prema proizvodnji veće vrijednosti.

Prioritet 2: Jačanje konkurentnosti hrvatskog gospodarstva

Cilj
Doprinijeti općoj konkurentnosti hrvatskog gospodarstva u skladu s lisabonskim kriterijima i Strateškim smjernicama Zajednice kroz fokus na potporu neophodnoj za oslobađanje potencijala u područjima strateškog rasta i poboljšanje kvalitete infrastrukture za institucionalnu potporu koja je ključna za gospodarsku konkurentnost.

Konkretni zadaci
- unaprijediti konkurentnost MSP poboljšanjem ključnih elemenata koji osiguravaju pozitivno poslovno okruženje i učinkovitu javnu poslovnu potporu na svim razinama;
- unaprijediti doprinos tehnologije i istraživanja i razvoja gospodarskom razvoju davanjem potpore za stvaranje i rast tehnologijskih MSP temeljenih na znanju i nadogradnjom kapaciteta i davanjem potpore komercijalizaciji istraživanja i razvoja u javnom sektoru.

Objašnjenje
Problem s kojim su suočena hrvatska MSP uoči pristupanja EU sastoji se od očuvanja konkurentnosti općenito. Kao prvi korak prema projektiranju strategije rasta i razvoja na Jedinstvenom europskom tržištu, postoji potreba da se ulaže u vještine i poznavanje mogućnosti, prijetnji i dinamike Zajedničkog tržišta. Mogućnosti za takvu izgradnju kapaciteta još uvijek nisu adekvatne (u pogledu kvalitete i kvantitete) ili dovoljno pristupačne s obzirom da ovaj tip znanja i strateški orijentiranog mentaliteta još uvijek ne postoji u dovoljnoj mjeri među velikom većinom MSP u Hrvatskoj. Dakle, postoji potreba za ulaganjem u kvalitetne usluge poslovnog savjetovanja i izobrazbe MSP od strane javnog sektora na svim razinama (nacionalnoj, regionalnoj, lokalnoj). Izobrazba mora obuhvatiti osobe koje osmišljavaju politiku, kao i one koje pružaju potporu i bave se poduzetništvom, ulagačima, itd.

Čimbenik koji je u samim temeljima nacionalne gospodarske konkurentnosti je gospodarska proizvodnja dodane vrijednosti. Analiza čimbenika hrvatske konkurentnosti pokazuje da velik potencijal rasta leži u MSP sektoru i zajednici koja se bavi istraživanjem i razvojem kao izvoru ekonomije dodane vrijednosti. Ovaj potencijal i dalje tek treba biti

realiziran, budući da u ovom trenutku postoji velik broj slabosti koje ometaju stvaranje i rast MSP, posebno onih temeljenih na znanju. Stope poduzeća početnika su vrlo niske po EU standardima, dok regulatorno okruženje manje pogoduje opstanku i rastu poduzeća u usporedbi sa EU-27, iako je u najnovijem ispitivanju "Doing Business" Svjetske banke koje je provedeno u 174 zemlje Hrvatska stavljena u prvih 10. Nadalje, javni sektor dominira u izdacima za istraživanje i razvoj u Hrvatskoj, te je u Izvješću Svjetskog gospodarskog foruma transfer tehnologija sa sveučilišta na poduzeća posebno nizak u Hrvatskoj.

Uspješan transfer znanja u komercijalno iskoristive proizvode od presudne je važnosti za sposobnost Hrvatska da poveća konkurentnost i uđe na međunarodna tržišta. U Hrvatskoj, transfer tehnologija i upravljanje intelektualnim vlasništvom posebno su premalo cijenjeni kao neophodne metode kapitalizacije postojećeg znanja i istraživanja. Posljedično, Hrvatska gubi veliku gospodarsku dobit koju je mogla postići da su mnoge izvrsne tehnički i znanstveno napredne ideje bile pravilno komercijalno iskorištene.

S ciljem poboljšanja konkurentnosti javnog sektora istraživanja i razvoja i MSP, prioritet je ulaganje u potrebnu izgradnju kapaciteta, kao i infrastrukture. Osiguranje odgovarajuće tehnologijske infrastrukture koja omogućava MSP da se ekonomično bave istraživanjem i razvojem i lagan pristup tehničkim i poslovnim razvojnim uslugama presudno je kao pomoć MSP u osnivanju, rastu i poboljšanju profitabilnosti. Takva ulaganja neophodna su za održavanje regionalne ekonomije i imat će povoljan neposredan, kao i dugoročan učinak na zapošljavanje, inovacijski kapacitet i potencijal gospodarskog rasta. Komponenta prioriteta vezana za izgradnju kapaciteta odnosi se na ulaganja u sučelje sveučilište-industrija – moćan pokretač tehnologijskog i gospodarskog razvoja industrijskih grana i regija, kojeg je također potvrdila EK.[168] Konkretnije, u visokoškolskim ustanovama i istraživačkom sektoru u Hrvatskoj, postoji jasna i hitna potreba daljnjeg razvoja vještine upravljanja transferom tehnologija i poduzetničke djelatnosti.

Opis

Cilj prioriteta je poboljšati konkurentnost hrvatskog gospodarstva u cjelini, a posebno poboljšati potencijal za rast MSP. Iz tog se razloga usredotočuje na nekoliko elemenata koji su u samim temeljima ovih potencijala: učiniti kvalitetne usluge poslovnog savjetovanja dostupnijim MSP, što uključuje e-poslovanje, poticati suradnju poduzeća i suradnju poslovne zajednice i javnosti, obrazovnih i istraživačkih sektora kroz unaprjeđenje klastera, unapređenje transfera tehnologija i inkubacijskih sposobnosti u sektorima visoke dodane vrijednosti; razvoj učinkovitih kapaciteta za poslovnu podršku u odnosu na poticanje ulaganja na regionalnoj razini.

Prioritet 3: Tehnička pomoć

Cilj

Jedan od glavnih ciljeva provedbe IPA je izgradnja administrativne sposobnosti i iz tog je razloga neophodno da Hrvatska organizira identifikaciju izobrazbu, razvoj, te da zadrži dovoljno veliku bazu kompetentnog i motiviranog osoblja koje bi radilo s učinkovitim sustavima i postupcima za zdravo upravljanje programom. Cilj ovog Prioriteta je dakle

[168] EIMS Publikacija br. 26: Good Practice in the Transfer of University Technology to Industry; EUR 17046 EK Opća uprava za poduzetništvo: University Spin-outs in Europe – Overview and Good Practice.

osigurati da Hrvatska može upravljati Operativnim programom kroz sve aspekte upravljanja programom.

Konkretni zadaci
Cilj prioriteta tehničke pomoći je osigurati učinkovito i efikasno upravljanje OP i razviti institucionalnu sposobnost za upravljanje i apsorpciju financiranja kroz IPA.

Objašnjenje
Hrvatska sposobnost upravljanja programima i projektima – od ideje kroz narudžbu, pa do rada – razvija se na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini kroz potporu koja je u zadnjih nekoliko godina dolazila preko 76 twinning projekata i projekata tehničke pomoći u sklopu PHARE, CARDS i bilateralne pomoći. Praktično iskustvo nastavit će rasti i ustalit će se aktivacijom novih projekata.

Upravljanje IPA i konkretno ovim OP uključuje izvanredne troškove koji ne čine dio tradicionalnih operativnih troškova hrvatske uprave. Oni uključuju: informiranje i promidžbu o IPA; razvoj pokazatelja nadzora i Informacijskog sustava za upravljanje EU fondovima; angažiranje vanjskih, neovisnih stručnjaka za tzv. interim i aktualne evaluacije; i troškove upravljanja i provedbe IPA programa.

Osim toga, IPA je zamišljena kao prethodnik Strukturnih i Kohezijskih fondova i neophodno je da Hrvatska razvije kapacitet za provedbu ovih fondova. IPA je prilika za naučiti kako se upravlja fondovima prema EU pravilima i za izgraditi održive institucionalne strukture, sustave i vještine za tranziciju prema Strukturnim fondovima. Nadalje, priprema budućih programskih dokumenata te identifikacija i razvijanje zaliha projektnih prijedloga za buduće OP-eve osigurat će korištenje EU pomoći na pravovremen i tehnički prihvatljiv način.

Hrvatska je u cijelosti svjesna poteškoća s kojima su se suočile nove države članice pri apsorpciji sredstava iz Strukturnih fondova i spremna je koristiti tehničku pomoć kako bi se stvorili rigorozni sustavi i izobrazba kao osiguranje jačanja kapaciteta za upravljanje projektima i svođenja rizika neučinkovite apsorpcije na najmanju moguću mjeru.

Opis
Ovaj Prioritet sadržavat će dvije operacije koje će biti provedene kroz ugovore o uslugama i tzv. okvirne ugovore. Operativna struktura dobit će pomoć u odnosu na horizontalna pitanja upravljanja OP, izradu budućih programskih dokumenata (budućih OP-eva) i pripadajućih zaliha projektnih prijedloga.

3.1.2. Opći kriteriji odabira i postupak

OP ima za cilj odabrati projekte koji najbolje odgovaraju ostvarenju njegovih prioriteta, te istovremeno informirati o prednostima učenja kroz sustave i praksu upravljanja IPA-om, kao iskustvo koje je bliže upravljanju programima i projektima vezanih za Strukturne fondove nego prijašnji pretpristupni EU fondovi. Da bi primili potporu temeljem OP, projekti moraju biti financijski, ekonomski, socijalno i ekološki zdravi. Kako bi se ovo dokazalo, moraju biti pripremljeni sukladno većem broju kriterija za odabir, na temelju kojih će biti ocijenjeni.

Ocjenjivanje projekata odvija se u tri faze:

- ✓ **Administrativna procjena** – formalne provjere priloženih prijava i cjelokupne prateće dokumentacije;

- ✓ **Provjere ispunjavanja uvjeta** u odnosu na djelatnost i troškove projekta; i

- ✓ **Kvalitativna ocjena** – ocjenjivanje projekta prema unaprijed definiranim kriterijima za odabir projekata.

Opći kriteriji za odabir:

Postoji veći broj općih kriterija za odabir koji će biti poštivani u provedbi OP:

- Projekt mora biti spreman za provedbu;
- Projekt mora biti u skladu s cjelokupnom strategijom Okvira za usklađenost strategija, kao i nacionalnom politikom i politikom Zajednice;
- Projekti moraju dokazati svoju koherentnost i logiku s konkretnim ciljevima u odnosu na mjere i prioritete temeljem kojih se traži financiranje;
- Projekti moraju dokazati svoju isplativost (eng. value for money);
- Projekti moraju dokazati istinsku nadodanost (engl. additionality) u odnosu na postojeća raspoloživa sredstva ulaganja, odnosno mora biti dokazano da projekt ne bi bio realiziran bez EU pomoći;
- Projekti moraju biti održivi odnosno ostvarivi na temelju postojeće ili planirane administrativne sposobnosti;
- Projekti moraju biti u skladu s načelima koja se provlače kroz mnoge sektore, a to je jednakost spolova i ekološka održivost.

3.1.3. Mjere u sklopu Prioriteta

Mjere koje će se provoditi u sklopu Operativnog programa za regionalnu konkurentnost odabrane su u skladu s postojećim nacionalnim nastojanjima i u svjetlu pozitivnog iskustva s prijašnjom EU pomoći. U njihovoj provedbi uzet će se u obzir razvitak nacionalnih politika i provedbe tekućih EU projekata, a kako bi s osigurala dodana vrijednost i koherentnost. Provedbeni detalji će iz ovog razloga biti utvrđeni u kasnijoj fazi, na razini pojedinačnih operacija i projekata. U daljnjem tekstu daju se opće upute za ulaganje OP resursa, te su također naznačeni tipovi operacija i predviđeni korisnici.

Prioritet 1: Poboljšati razvojni potencijal regija koje zaostaju u razvitku

Mjera 1.1 : Poslovna infrastruktura

Konkretni zadaci
Pružiti potporu stvaranju i rastu MSP u hrvatskim regijama koje zaostaju u razvitku osiguranjem kvalitetne poslovne infrastrukture.

Opis
Glavni dio mjere osmišljen je kao shema dodjele bespovratnih sredstava te ugovora o uslugama. Mjerom se regionalnim i općinskim tijelima i ustanovama u regijama koje

zaostaju u razvitku pomaže u razvoju sustava poslovne potpore odnosno infrastrukturnih ulaganja, kao i ulaganja u prateće usluge. Veći dio sredstava mjere namijenjen je potpori ulaganjima u razvoj nove i postojeće poslovne i povezane infrastrukture kao podrška za perspektivne gospodarske grane u regijama. Ulaganja će se prvenstveno usredotočiti na poboljšanje učinkovitosti, sposobnosti, kvalitete i privlačnosti postojećih poslovnih zona i novih i postojećih poduzetničkih inkubatora i ostalih tijela za poslovnu potporu koja okupljaju i servisiraju MSP, kao i javnu turističku infrastrukturu. Potpora se daje na temelju jasnih dokaza o postojanju potrebe i gdje rezultat operacije (ne)izravno potiče rast MSP i stvaranje novih radnih mjesta. Korisnici koji primaju potporu za infrastrukturna ulaganja također će dobiti usluge potpore čiji je cilj maksimizirati koristi od ulaganja.

Primjenjivat će se sljedeće minimalne i maksimalne vrijednosti pojedinačnih shema za sredstva bespovratne pomoći, s mogućnošću sufinanciranja udjela sufinanciranja Krajnjih korisnika iz državnog proračuna.

Pragovi pomoći	
Maksimalni i minimalni iznos EU sredstava bespovratne pomoći (EUR)	Maksimum: EUR 1.000.000 Minimum: EUR 325.000
Maksimalni iznos EU sredstava u ukupnim prihvatljivim troškovima (%)	75%

Učinkovita provedba sheme za dodjelu sredstava bespovratne pomoći osigurat će se kroz pomoć sa sekundarnom nabavom. Ta će pomoć biti pružena kroz ugovor o uslugama.

Glavni tipovi operacija

Operacija se sastoji od sheme za dodjelu sredstva bespovratne pomoći i ugovora o uslugama.

Djelatnosti koje mogu biti financirane kroz grant shemu jesu sljedeće:

- Pripremni arhitektonski i građevinski projekt;
- Čišćenje i priprema gradilišta (brownfield lokacije imaju prednost);
- Nadzor i kontrola građenja;
- Razvoj temeljne poslovne i komunalne infrastrukture unutar već postojećih poslovnih zona, gdje je manjak takve infrastrukture prepreka razvoju MSP (odnosno ometa pristup ili funkcioniranje zona). Temeljna komunalna infrastruktura odnosi se na pristupne ceste, plin, vodu i otpadne vode, kanalizaciju, električnu energiju, energetske i komunikacijske mreže, uređenje okoliša, itd.;
- Osnivanje i razvoj regionalnih ustanova za poslovnu podršku koje okupljaju i direktno servisiraju MSP, kao što su poslovne zone, gospodarske zone, poduzetnički inkubatori, centri za inovacije i transfer tehnologija, itd. kroz a) nabavku strojeva i opreme i b) širenje i poboljšanje kvalitete usluga (informacijska mreža, osiguranje kompleksnih fizičkih usluga, npr. održavanja, osiguranja imovine, raspolaganja i korištenja otpada);
- Razvoj i poboljšanje javne turističke infrastrukture, što uključuje kroz infrastrukturu i kapitalna ulaganja i druga ulaganja nužna za poboljšano pružanje usluga;
- Pružanje usluga potpore čiji je cilj maksimizirati koristi od ulaganja.

Ugovorom o uslugama se u sklopu ove mjere financira se pomoć u izradi projektnih prijedloga za predmetnu grant shemu te pomoć pri sekundarnoj nabavi korisnicima

grantova. Pomoć se može pružiti u obliku obuka (uključujući tzv. on the job trainings), seminara, radionica, promotivnih materijala i smjernica te individualnih savjetovanja.

Djelatnosti predviđene u sklopu mjere 3.1 "Poboljšanje i razvitak ruralne infrastrukture" programa IPARD (IPA Komponenta V) nisu pogodne za sufinanciranje u sklopu ove mjere niti ukupnog Operativnog programa.

Kriteriji za odabir

Formalno odobrenje kriterija za odabir i njihova evaluacija u nadležnosti su Sektorskog nadzornog odbora. Načela na kojima se kriteriji temelje jesu sljedeća:

- Svi projekti moraju biti spremni za provedbu;
- Svi projekti moraju biti locirani unutar regija koje zaostaju u razvitku
- Sve prijave za poboljšanja u poslovnim zonama moraju se odnositi na već postojeće poslovne zone koje je registriralo MGORP
- Svi projekti moraju dokazati pozitivan (ne)izravan učinak na zapošljavanje
- Svi podnositelji zahtjeva moraju dokazati potrebu za planiranom investicijom u obliku studije isplativosti ili pisma namjera od zakupoprimaca u slučaju poboljšanja u već postojećoj poslovnoj zoni
- Sve prijave moraju biti u skladu s relevantnim nacionalnim strategijama i programima
- Prednost će dobiti projekti koji su u skladu s razvojnim strategijama zemlje
- Prednost će dobiti projekti koji dokažu opseg i namjeru suradnje s relevantnim dionicama kako bi se u najvećoj mogućoj mjeri povećao učinak odnosnog ulaganja (za npr. inovacijske mreže, investicije vezane za klastere, veze s visokim obrazovanjem, ustanovama za istraživanje i privatnim sektorom)
- Odabir projekata bazirat će se na troškovnoj učinkovitosti stvaranja novih radnih mjesta
- Prednost će dobiti projekti s pozitivnim učinkom na izvoz
- Prednost će dobiti projekti putem kojih će biti pribavljena infrastruktura za članove već priznatih klastera

Krajnji korisnici

Krajnji korisnici pojedinih grantova su sljedeći:

- Jedinice regionalne i lokalne samouprave
- Regionalne/lokalne javne ustanove ili udruge, javna poduzeća u vlasništvu tijela samouprave
- Regionalni/lokalni turistički odbori

Krajnji korisnik ugovora o uslugama je MMTPR. Primatelji pomoć pod tim ugovorom su, uz službenike MMTPR uključene u upravljanje predmetnom grant shemom, također i korisnici pojedinih grantova.

Svi korisnici moraju biti pravne osobe i moraju biti neprofitne organizacije.

Prioritet 2: Jačanje konkurentnosti hrvatskog gospodarstva

Mjera 2.1: Poboljšanje poslovne klime

Konkretni zadaci
Jačanje konkurentnosti u hrvatskom gospodarstvu kroz usredotočenost na poboljšanu kvalitetu i mehanizme potpore raspoložive investitorima i MSP na nacionalnoj i sub-nacionalnoj razini.

Opis

Mjera će se provesti kroz pet usko povezanih operacija koje proizlaze iz pozitivnih iskustava s dosadašnjim projektima financiranim od strane države i EU. OP je prilika da se nadopune postojeći napori na nacionalnoj razini pružanjem dodatne savjetodavne potpore i poboljšanjem znanja i vještina ključnih aktera gospodarskih promjena na nacionalnoj i subnacionalnoj razini. Mjera je usredotočena na mjere potpore i usluge poslovnog savjetovanja, u kojem se smjeru razvija i politika EU o MSP. Plan je kroz mjeru osigurati bolju kvalitetu i veću dostupnost usluga poslovne potpore koje poboljšavaju učinkovitost MSP (e-poslovanje), jačaju njihov potencijal za rast (klasteri) i omogućuju im da se odupru izazovima tržišnih sila uoči pristupanja EU (usluge poslovnog savjetovanja). U odnosu na ostale tipove operacija, mjera će poboljšati investicijske vještine lokalnih i regionalnih aktera i pomoći nacionalnim ustanovama da poboljšaju razumijevanje i shvaćanje poslovnih trendova i potreba MSP kao bitnog čimbenika kvalitetnih shema potpore. Pažljivim radom na postojećim EU projektima osigurat će se dodana vrijednost i sinergija s IPA intervencijama.

Mjera je otvorena za cijelu Hrvatsku, ali radi lakšeg sudjelovanja potencijalnih korisnika iz 10 **županija koje zaostaju u razvitku** konkretne operacije predviđaju izdvajanje dijela sredstava za korisnike iz ovih regija prema sljedećim aranžmanima:

- u sklopu operacije 2 "Program poboljšanja poslovne konkurentnosti putem e-business usluga", MEUR 1,0 odnosno otprilike 9% sredstava IPA za ovu mjeru bit će izdvojeno u korist krajnjih korisnika iz regija koje zaostaju u razvitku ili onih koji pružaju usluge MSP iz tih regija;
- u sklopu operacije 3 "Pružanje usluga savjetovanja MSP", MEUR 1,25 odnosno otprilike 11,5% sredstava IPA za ovu mjeru bit će izdvojeno za MSP iz regija koje zaostaju u razvitku.
- cjelokupna sredstva iz operacije 4 "Razvoj poslovnog i investicijskog okruženja" (MEUR 2 odnosno otprilike 18% sredstava IPA za ovu mjeru) namijenjeno je za krajnje korisnike iz regija koje zaostaju u razvitku.

Preliminarna analiza kapaciteta i potreba pokazuje da će vjerojatno više od jedne trećine (38%) sredstava IPA iz ove mjere biti usmjerena prema korisnicima iz regija koja zaostaju u razvitku. Ukoliko se pojavi rizik od gubitka naznačenih sredstva (tzv. decommittment) koja su namijenjena za korisnike iz regija koje zaostaju u razvitku, Operativna struktura zadržava pravo odgovarajuće preraspodjele sredstava.

Glavni tipovi operacija
Predviđene operacije za ovu mjeru jesu sljedeće:

Operacija 1 – *Poboljšanje administrativne učinkovitosti na nacionalnoj razini* – Sustav potpore MSP u Hrvatskoj bit će preispitan kroz projekt PHARE 2005., čiji je korisnik

MGRIP, te će biti pripremljene preporuke za poboljšanje učinkovitosti mjera i njihove izvedbe. Kroz ovu operaciju, bit će moguće provesti dio preporuka, bitno poboljšati donošenje politike i pozabaviti se preporukama iz Strateškog okvira za razvoj 2006.-2013. o politici vezanoj za MSP. Kako bi se poboljšao proces donošenja odluka, kao i izvedba, kroz ovu operaciju osigurat će se metodologija za mjerenje i evaluaciju utjecaja poticaja za MSP kroz stvaranje središnjeg registra za mjere i poticaje za MSP. Također će se osigurati metodologija za sustavnu procjenu učinka provedbe nedavno usvojenog Zakona o poticanju ulaganja i metodologija za redovnu ocjenu razvoja poslovnog okruženja u Hrvatskoj. Ovi alati će u bitnoj mjeri poboljšati donošenje politike na nacionalnoj i regionalnoj razini. Kroz operaciju će se:

- osigurati tehnička pomoć za korisnike i pripremiti analize, ocjene, metodologije, preporuke, kao i stvoriti centralni registar mjera i poticaja za MSP.

Operacija 2 *– Program poboljšanja poslovne konkurentnosti putem e-business usluga*
Cilj ove operacije je potaknuti kapacitet za kvalitetne savjete o e-poslovanju, ICT i uslugama podrške MSP. Operacija predviđa obuku osoblja u odabranim centrima za potporu MSP u pružanju usluga e-poslovanja malim i srednjim poduzećima i nabavu prateće opreme. Pristup osnivanju referentnih centara za e-poslovanje u skladu je sa smjernicama EU i dobrom praksom u e-poslovanju; djelatnosti će se obavljati u suradnji s relevantnim lokalnim/regionalnim poduzetničkim i obrazovnim institucijama kako bi se osigurao učinak i efekt prelijevanja (engl. spillover).

U provedbi ove Operacije oslanja se na dosadašnja postignuća. U uspostavi e-business centara, MGRIP će se osloniti na uvid iz ranijeg EU projekta INTERREG IIIB Cadses koji je pomogao uspostaviti dva pilot telecentra u relativno udaljenim područjima u RH (Vinkovci, Skrad). Nakon osnivanja referentnih centara za e-poslovanje kroz ovu Operaciju, poduzetnici će se kroz Vladin servis e-Kutak (vidi odjeljak 1.1.2.) upućivati na te centre kao mjesta gdje mogu dobiti konkretne savjete o mogućnostima i perspektivama upotrebe rješenja e-poslovanja u svakodnevnom radu. Stoga će servis e-Kutak osigurati visok stupanj širenja informacija o uslugama koje nude referentni centri za e-poslovanje.

Prihvatljive akcije u sklopu ove operacije uključuju:

- Obuka osoblja u odabranim Centrima za potporu MSP u pružanju temeljnih usluga e-poslovanja MSP;
- Osiguranje potrebnih zaliha odabranim Centrima za potporu MSP kako bi se osmislile i uspostavile temeljne savjetodavne usluge za e-poslovanje.

Operacija 3 *– Pružanje usluga savjetovanja MSP*
Operacija predviđa konzultantske usluge za MSP o temama koje su presudne za međunarodnu konkurentnost, kao i temama neophodnim za poznavanje i dobro korištenje sredstava EU namijenjenih za poboljšanje nacionalne i regionalne konkurentnosti. Operacija će na taj način kroz dugoročno razdoblje doprinijeti apsorpcijskom kapacitetu Strukturnih fondova i također ispunjenju ekonomskih kriterija za pristupanje EU od strane Hrvatske. Operacijom će biti proširena tehnička pomoć za organizaciju i realizaciju radionica za obuku, materijala i savjetodavnih usluga za krajnje korisnike kroz:

- Pružanje konzultantskih usluga i obuke MSP u područjima kao što su:
  - Konzultacije vezane za uvođenje sustava TQM,
  - Konzultacije čiji je cilj podizanje svijesti o kvaliteti i razvoju kvalitete unutar kompanije, itd.

- Marketing, poslovni razvoj i konzultacije o prodaji vezano za stvaranje domaćih i međunarodnih prodajnih kanala
- Ocjena posljedica pristupanja EU za poduzeća, mogućnosti za razvoj poduzeća na razini Europe, priprema za EU zahtjeve
- Analiza tržišta i konkurentnosti
- Upravljanje i konzultacije o marketingu
- Konzultacije o razvoju proizvoda, itd.

Operacija 4 *– Razvoj investicijskog okruženja*
Cilj operacije je poboljšati poslovno i investicijsko okruženje u cijeloj Hrvatskoj kako bi se osigurao kohezivan regionalni razvoj. Prvenstveno će se usmjeriti na regionalna tijela samouprave i ostale relevantne aktere na regionalnoj razini (regionalne razvojne agencije, itd.) kako bi se podigla svijest o potrebama investitora i poboljšale vještine za učinkovito pružanje usluga. Operacija predstavlja nastavak i produžetak uspješnog projekta CARDS; regije koje su već certificirane za ulaganja moći će provoditi strategije i uključiti se u daljnju izobrazbu i direktnu konzultantsku potporu vezanu za investicijsko i poslovno okruženje.

Akcije koje mogu biti financirane jesu sljedeće:

- Osmišljavanje i organizacija radionica za obuku i materijali
- savjetodavna potpora za postizanje standarda
- Trošak pripreme regionalnih sektorskih studija
- Trošak promotivnih materijala (web site, vodič za ulagače, objavljivanje sektorske studije, itd.)

Operacija 5 *– Podrška razvoju klastera*
Operacija je osmišljena kao ključni čimbenik u nedavnim nastojanjima Vlade da poboljša klastere kao izvozni alat. "Top-town" pristup iskoristit će se za poboljšanje učinka stvaranja klastera i za nadopunjavanje "bottom-up" inicijativa koje su do danas pokrenute. Operacija će povećati kapacitet i sposobnost MSP da postignu međunarodnu konkurentnost i poboljšanju svoj izvozni performans. Operacija predviđa tehničku pomoć MGORP-u i odabranim projektima pilot klastera. Ohrabrivat će se stvaranje partnerstava u lancu nabave, istraživanje i razvoj, pristup i prezentacija društava uključenih u klastere na stranim tržištima. "Top-down" pilot klasteri bit će model za jačanje stvaranja klastera i razvoj u ostalim sektorima. Ova Operacija rezultirat će sljedećim:

- Pripremne studije isplativosti, strateška priprema planova i ostale konzultantske usluge
- Tehnička pomoć i izobrazba kao pomoć za osnivanje odabranih klaster projekata
- Evaluacija ograničenog broja projekata pilot klastera u svrhu učenja za budući razvoj klastera

Kriteriji za odabir
Sektorski nadzorni odbor odlučuje o formalnom odobrenju kriterija za odabir operacija u sklopu ove mjere. Načela koja su u samim temeljima kriterija jesu sljedeća:

- Prednost imaju županije koja se nalaze u područjima koja zaostaju u razvitku; županije ujedinjene u klastere pred pojedinačnim županijama; iznimno, ostale županije mogu biti korisnici pomoći pod uvjetom da na temelju opravdanih razloga sklope partnerstvo s županijom koja se nalazi unutar područja koja zaostaju u razvitku;

- Prednost imaju ustanove koje su dokazano predane razvoju ljudskog kapitala, što uključuje potporu upravljanju na visokoj razini i koje imaju snažne institucionalne planove za strateški razvoj;
- Kada se moraju odabrati korisnici (kao što su MSP), prednost imaju podnositelji zahtjeva koji dokažu svoju predanost u smislu raspoložive administrativne sposobnosti (što uključuje visoko rangirano osoblje), koji se nalaze u područjima koja zaostaju u razvitku.

Akcije predviđene u sklopu Plana IPARD (mjera 1.2 "Ulaganja u obradu i marketing poljoprivrednih i ribarskih proizvoda za sanaciju djelatnosti i njihovo unapređenje prema standardima Zajednice", mjera 3.2 "Diversifikacija i razvitak ruralnih gospodarskih djelatnosti") ne ispunjavaju uvjete za financiranje temeljem ove mjere.

Krajnji korisnici
Krajnji korisnici variraju ovisno o operaciji.

Korisnik u **Operaciji 1** *Poboljšanje administrativne učinkovitosti na nacionalnoj razini* je MGRIP. Primatelji pomoći predviđene ugovorima bit će MGRIP i ostala nacionalna tijela - Hrvatska agencija za malo gospodarstvo (HAMAG), Agencija za promicanje izvoza i ulaganja (APIU), Hrvatska gospodarska komora, itd.

Korisnik u **Operaciji 2** *Program poboljšanja poslovne konkurentnosti putem e-business usluga* je MGRIP. Primatelji pomoći i ulaganja bit će odabrani centri za podršku MSP i njihovi partneri – lokalne i regionalne poduzetničke i obrazovne ustanove koje pomažu kod otvaranja centara za e-poslovanje.

Korisnik u **Operaciji 3** *Pružanje usluga savjetovanja MSP* je MGRIP. Primatelji pomoći bit će odabrana mala i srednja poduzeća.

Korisnik u **Operaciji 4** *Razvoj investicijskog okruženja* je MGRIP. Primatelji pomoći biti će odabrane regije (koje će se sastojati od nekoliko županija) i njihovi partneri, kao što su agencije za regionalni razvoj, Agencija za promicanje izvoza i ulaganja (APIU) i ostali.

Korisnik u **Operaciji 5** *Podrška razvoju klastera* je MGRIP. Primatelj pomoći biti će MGRIP i članovi odabranih pilot klastera (do tri pilot klastera).

Mjera 2.2: Transfer tehnologije i podrška uslugama za novonastale tvrtke utemeljene na znanju

Konkretni zadaci
Jačanje transfera tehnologija i kapaciteta za komercijalizaciju inovacija pri ustanovama visokog obrazovanja i javnim organizacijama za istraživanje kako bi se doprinijelo održivom regionalnom razvoju i industrijskoj konkurentnosti sektora s visokom dodanom vrijednošću u gospodarstvu i MSP koja se temelje na znanju.

Opis
Mjera se sastoji od dvije operacije. Prva operacija nastoji izgraditi poduzetničke vještine i vještine upravljanja pravima intelektualnog vlasništva u javnim ustanovama. Konkretno, cilj mjere jesu ustanove visokog obrazovanja i javne organizacije za istraživanje i pružanje

podrške za komercijalizaciju djelatnosti istraživanja i razvoja u javnom sektoru. Podrška predviđa daljnji razvoj tehnologijskog transfera i infrastrukture i usluga za komercijalizaciju inovacija, što uključuje screening tehnologije, patentiranje i održavanje patenata, licenciranje, osnivanje spin-offs/početnika, suradnju s MSP i industrijom i tržištu usmjereno istraživanje i razvoj. Operacija 1 će iz tog razloga biti izvedena kroz ugovor o uslugama i grant shemu za dodjelu sredstava bespovratne pomoći za transfer znanja od strane ustanova visokog obrazovanja i javnih organizacija za istraživanje.

Sredstva bespovratne pomoći za transfer tehnologija neophodna su za osiguranje održivosti prijašnje EU pomoći u ovom području. Naime, kroz projekt CARDS 2003. *Infrastruktura prava intelektualnog vlasništva*, tehnička pomoć pružena je sveučilištima za osnivanje 9 pilot projektnih centara u cijeloj Hrvatskoj. Projekt treba biti dovršen do kraja listopada 2007. godine kada će pilot centri biti spremni za konkretne aktivnosti na transferu tehnologija. Devet pilot centara jesu kandidati za sheme za sredstva bespovratne pomoći i ne trebaju (veliku) pomoć u pripremi projekata. Kašnjenje u osiguranju pomoći za konkretne aktivnosti ugrozilo bi učinak projekta CARDS, kao i napredak Hrvatske u odnosu na komercijalizaciju istraživanja i razvoja.

Još jedan blisko povezan projekt je projekt CREATE u sklopu TEMPUS programa: "Poticanje hrvatskih poduzetničkih aktivnosti i transfera tehnologija u obrazovanju". Projekt CREATE, koji je pokrenut u rujnu 2005. godine, povezuje 10 ustanova iz tri različite zemlje kroz razdoblje od tri godine, a kako bi se stvorio nacionalni sveučilišni sustav potpore poduzetničkim aktivnostima i transferu tehnologija u Hrvatskoj, posebno u području primijenjenih prirodnih znanosti. Tri uključena hrvatska sveučilišta (Split, Rijeka, Zagreb) aktivno sudjeluju u ranije spomenutom projektu CARDS 2003. kao ustanove pilot projekta, te su u ovom trenutku u početnoj fazi otvaranja Ureda za transfer tehnologija.

Postoji još mnogo potencijalnih korisnika shema za sredstva bespovratne pomoći za transfer tehnologija – među njima ustanove visokog obrazovanja i javne organizacije za istraživanje iz cijele zemlje. Preliminarna istraživanja koja je provelo MZOŠ ukazuju na veliko zanimanje za sheme za sredstva bespovratne pomoći, kao i veliku potrebu za financiranjem aktivnosti koje nisu obuhvaćene postojećom politikom o istraživanju i razvoju. Aktivnosti predložene za sufinanciranje kroz ovu shemu za sredstva bespovratne pomoći u stvari su rezultat analize jaza koja je provedena u konzultacijama s potencijalnim krajnjim korisnicima. Analiza pokazuje da jaz u odnosu na sheme potpore koje su financirane na nacionalnoj razini postoji između pretkomercijalne i komercijalne faze istraživanja i razvoja; ova shema za sredstva bespovratne pomoći prvenstveno bi poslužila za premošćivanje jaza i na taj način osiguranje učinkovitosti domaćih napora u području odnosne politike.

Primjenjivat će se sljedeće minimalne i maksimalne vrijednosti pojedinačnih shema za sredstva bespovratne pomoći, uz mogućnost sufinanciranja udjela Krajnjih korisnika u sufinanciranju iz državnog proračuna.

Pragovi pomoći	
Maksimalni i minimalni iznos EU sredstava bespovratne pomoći (EUR)	Maksimum: EUR 750.000 Minimum: EUR 50.000
Maksimalni iznos EU sredstava u ukupnim prihvatljivim troškovima (%)	75%

Cilj druge operacije je pružiti podršku stvaranju i rastu spin-off društava koji se zasnivaju na tehnologiji i znanju (uglavnom sveučilišta i organizacije za istraživanje) i MSP kroz infrastrukturu i pristup uslugama razvoja tehnologija i poslovanja, posebno za sektore s visokom dodanom vrijednošću (bioznanosti, biotehnologija). Operacija će biti provedena kroz nekoliko ugovora (radovi, roba, usluge) koji su potrebni za realizaciju strateških ulaganja – izgradnja i opremanje Inkubacijskog centra za bioznanosti i komercijalizaciju tehnologije (BioCentar). BioCentar će se nalaziti u sklopu Sveučilišta u Zagrebu i osmišljen je kao nacionalni resurs koji osigurava cjelokupnu infrastrukturu potrebnu za osnivanje i inkubaciju novih društava, kao i za potporu postojećim MSP u sektoru bioznanosti. Imat će dodatnu važnu ulogu u približavanju Sveučilišta gospodarskim i tržišnim potrebama kao izravan pokretač suradnje između sveučilišta i industrije, kao i u pripremi znanstvenika i studenata za karijeru u poduzetništvu ili industriji.

Kako bi se omogućilo sudjelovanje svih dijelova zemlje, operacija 1 predviđa da EUR 1,5 milijuna iz sredstava IPA za operaciju bude usmjereno prema Krajnjim korisnicima iz 10 županija koje su **područja koja zaostaju u razvitku**. Ukoliko dođe do rizika od gubitka naznačenih sredstava (tzv. decommittment) namijenjenih za korisnike iz ovih regija, Operativna struktura zadržava pravo preraspodjele sredstava na odgovarajući način. Strateško ulaganja u sklopu operacije 2 predviđeno je kao nacionalni resurs. S obzirom na veličinu i prirodu projekta, nema ekonomskog smisla smjestiti inkubacijsku infrastrukturu na svako sveučilište ili regiju. Kritična masa istraživanja, ustanova podrške i ostalih čimbenika potrebnih za uspješnu operaciju postoji samo u Zagrebu. Umjesto toga, regionalna tehnologijska infrastruktura bit će povezana s nacionalnim centrom kroz virtualne inkubacijske jedinice tako da regije iz cijele Hrvatske koje imaju interes za razvoj u sektoru bio-znanosti (MSP, itd.) imaju koristi od usluga koje nudi BioCentar.

Glavni tipovi operacija

Operacija 1 u sklopu ove mjere – Fond za ulaganje u znanost i inovativnost – predviđa sljedeće aktivnosti:

- Ugovor o uslugama kroz koji će se tehnička pomoć pružati za sljedeće aktivnosti: radionice za izobrazbu i konzultantski savjeti za korisnike na temu pripreme poslovnog plana i studija isplativosti, pripreme projekata i provedbe (odnosno sekundarna nabava, priprema niza projekata), djelatnosti transfera tehnologija općenito (ocjena tehnologije, planiranje i evaluacija; strategije za komercijalizaciju tehnologija; intelektualno vlasništvo; transfer tehnologija i licenciranje; spin-out programi;
- Shema za sredstva bespovratne pomoći (s više poziva za prijedloge) za sljedeće djelatnosti transfera znanja:
- Razvitak infrastrukturne sposobnosti visokoškolskih ustanova i istraživačkih organizacija za interakciju s poslovnim subjektima, posebno MSP (osnivanje novih i

pružanje podrške postojećim uredima za vezu, uredima za transfer tehnologija i centrima za transfer znanja);

- Komercijalizacija aktivnosti (patentiranje i održavanje patenata; screening tehnologije i valorizacija patenata; dokaz o razvitku koncepta);
- Unapređenje kolaboracije između znanosti i industrije (infrastrukturna ulaganja u visokoškolske ustanove i istraživačke organizacije kojima im se omogućava bolje servisiranje potreba industrije; istraživačka infrastruktura kao dio centraliziranih usluga istraživanja i razvoja koju će koristiti sveučilišni spin-offs/početnici i na znanju utemeljena MSP; mapiranje tehnologija);
- Programi za učinkovito umrežavanje i komunikaciju (razvitak inovativnih kolaboracijskih programa između visokoškolskih ustanova i istraživačkih organizacija i/ili industrije, npr., poslovni klubovi; stvaranje i razvitak mehanizama koji pogoduju poslovanju i materijala za promociju i objašnjenje proizvoda, procesa i usluga industriji i malim poslovnim subjektima u regiji).

S obzirom da je nemoguće predvidjeti točne potrebe svake ustanove za konzultacije i obuku, sheme za sredstva bespovratne pomoći ostavljaju mogućnost vrlo specifičnih, individualnih konzultacija i obuke u odnosu na konkretne projekte transfera znanja. Kako će se visokoškolske ustanove i istraživačke organizacije natjecati za financijska sredstva slijedom zahtjeva za sredstvima bespovratne pomoći, u sklopu operacije financirat će se najbolji projekti koji imaju najbolju argumentaciju pojedinih aktivnosti.

Operacija 2 – BioCentar – predviđa ugovore za radove, opremu i usluge potrebne za izgradnju i opremanje centra. BioCentar će pružati potreban prostor, opremu i usluge za rani razvojni ciklus i razvoj proizvoda, što uključuje sljedeće:

- Laboratorijski prostor kvalificiran sukladno standardima Dobre laboratorijske prakse (GLP) u svrhu istraživanja i razvoja za početnike i MSP
- Usluge središnjeg laboratorija kao što su sterilizacija, hladna soba, tamna soba, skladište za tekući dušik, ledomat, skladište za opasne kemikalije, rukovanje otpadnim kemikalijama, proizvodnja deionizirane vode, itd.
- Centralna znanstvena oprema, kao što je ultracentrifuga, sustavi za analizu, itd.
- Uredski prostor s telefonskom i Internet vezom
- Usluge središnjeg ureda kao što je fotokopiranje, telefonska centrala, porta, pošta, itd.

Kriteriji za odabir

Operacija 2 u sklopu ove mjere je unaprijed odabrana investicija od nacionalne važnosti. Operacija 1 sastoji se od ugovora o djelu i shema za sredstva bespovratne pomoći u odnosu na koje će kriterije za odabir morati odobriti Sektorski nadzorni odbor i čija će temeljna načela biti sljedeća:

- Projekti koji se natječu za sredstva bespovratne pomoći moraju biti spremni za provedbu u mjeri koja je potrebna sukladno Smjernicama za podnositelje zahtjeva (odnosno stupanj kompletiranosti natječajne dokumentacije, analiza troškova i koristi, ocjena učinka na okoliš i sva ostala prateća dokumentacija);
- Prednost imaju ustanove koje su dokazano predane razvoju ljudskog kapitala, što uključuje potporu upravljanju na visokoj razini i koje imaju snažne institucionalne planove za strateški razvoj okvira za transfer znanja;

- trenutna razina angažmana s industrijom i MSP bit će uzeta u obzir u odabiru korisnika obje vrste pomoći (konzultacije, sredstva bespovratne pomoći)
- djelatnosti za koje je financiranje već raspoloživo iz drugih izvora neće biti podržani, ali prijedloge je moguće podnijeti za djelatnosti koje nadopunjuju i nadograđuju se na radove financirane iz drugih izvora, pod uvjetom da se dokaže dodana vrijednost
- svi projekti moraju se baviti regionalnim prioritetima, relevantnim regionalnim potrebama i ekonomskim strategijama
- prednost imaju projekti koji stvaraju i jačaju strateške mreže i partnerstva (ključni partneri; predstavnici poslovne zajednice, regionalne razvojne agencije, itd.)

Krajnji korisnici

Korisnik savjetodavnih usluga i obuke predviđene ugovorom o uslugama pod Operacijom 1 je Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa. Primatelji te pomoći biti će odabrane visokoškolske ustanove, javne istraživačke organizacije i osoblje MZOŠ-a u slučaju tehničke pomoći za pripremu sheme za dodjelu bespovratnih sredstava u sklopu ove Operacije.

Korisnici sredstava bespovratne pomoći u sklopu Operacije 1 bit će sljedeće javne ustanove:

- Visokoškolske ustanove (za vlastitu ustanovu i/ili kao dio konzorcijske ponude);
- Javne organizacije u sektoru istraživanja (za vlastitu ustanovu i/ili kao dio konzorcijske ponude).

Korisnik operacije 2 u sklopu ove mjere je Poslovno-inovacijski centar Hrvatske (BICRO) kao nacionalno javno tijelo koje je osnovala Vlada i koje nastupa kao provedbena agencija tehnologijskih programa MZOŠ. BICRO je u stopostotnom državnom vlasništvu.

Prioritet 3: Tehnička pomoć

Mjera 3.1: Upravljanje Operativnim programom i izgradnja kapaciteta

Konkretni zadatak

Zadatak ove mjere je osigurati učinkovito i efikasno upravljanje OP i razviti institucionalnu sposobnost za upravljanje i apsorpciju IPA.

Opis

Prioritet ima za cilj podržati i konsolidirati sustave, procese i vještine Operativne strukture za upravljanje EU fondovima te osigurati apsorpciju sredstava iz sličnih Operativnih programa ubuduće.

Glavni tipovi operacija

Mjera se sastoji od dvije operacije, jedna od kojih se odnosi na horizontalna pitanja upravljanja OP-om a druga na pitanja vezano uz izradu sektorskih studija i budućih programskih dokumenata te pripadajućih zaliha projektnih prijedloga. Prva operacija provodi se kroz ugovore o uslugama, dok se druga, prema potrebi, provodi kroz manje ugovore – tzv. okvirne ugovore.

Tehnička pomoć u sklopu ove mjere može obuhvaćati sljedeće djelatnosti:

a. Konzultantska podrška (što uključuje savjete i izobrazbu) Operativnoj strukturi OP u odnosu na upravljanje, nadzor, evaluaciju, vidljivost, promidžbu i kontrolu, uključujući upravljanje i nabavu u odnosu na sheme za sredstva bespovratne pomoći (npr. honorar stručnih ocjenjivača i evaluatora projektnih zahtjeva);
b. Potpora pripremi mjera, uključujući pripremu sektorskih studija i budućih programskih dokumenata;
c. Razvitak aranžmana za nadzor te za informacijski sustav upravljanja (Management Information System);
d. Troškovi vanjskih evaluatora za tzv. interim i stalne/aktualne evaluacije;
e. Priprema i provedbe djelatnosti vezanih za informiranje i promidžbu;
f. Troškovi vezani za organizaciju i upravljanje Sektorskim nadzornim odborom i Odborima za odabir projekata (što uključuje zakup prostora, iznajmljivanje IT opreme, itd.);
g. Usluge prevoditelja i tumača;
h. Identifikacija i priprema zalihe projektnih prijedloga u ovom i budućim Operativnim programima.

Kriteriji za odabir

Pomoć se ostvaruje kroz ugovor o uslugama te, prema potrebi, kroz tzv. okvirne ugovore. Ponuđači traženih usluga moraju dokazati iskustvo sa sličnim aktivnostima, odrediti stručnjake s odgovarajućim vještinama i iskustvom, kao i održivost i ekonomičnost metodologiju.

Krajnji korisnici

Korisnik ove mjere je Operativna struktura za ovaj OP. Primatelji pomoći su članovi Operativne strukture te, prema potrebi, članovi Sektorskog nadzornog odbora, odbora za odabir projekata i partnerskih skupina.

3.1.4. Pokazatelji za prioritete i mjere

Prioritet 1: Poboljšati razvojni potencijal regija koje zaostaju u razvitku

Cilj	Pokazatelj rezultata	Definicija	Jedinica	Polazna vrijednost	Izvor	Učestalost pregleda	Srednjoročni cilj (2010.)	Cilj (2012.)
Dati podršku stvaranju i rastu industrijskih i uslužnih MSP	Stvaranje novih radnih mjesta u regijama koje zaostaju u razvitku	Broj radnih mjesta s punim radnim vremenom stvorenih direktno kroz predmetnu aktivnost	Broj	0	Izvješće o napredovanju projekta	Dva puta tijekom provedbe OP-a	50	300
	Osnovana ili povećana MSP koja se nalaze u ciljanim regijama	MSP: do 250 zaposlenika, godišnji promet do MEUR 28, imovina do MEUR 14	Broj	0	Izvješće o napredovanju projekta	Dva puta tijekom provedbe OP-a	20	100

Mjera 1.1: Poslovna infrastruktura

Cilj	Izlazni pokazatelj	Definicija	Jedinica	Polazna vrijednost	Izvor	Učestalost pregleda	Srednjoročni cilj (2010.)	Cilj (2012.)
Osigurati kvalitetnu poslovnu infrastrukturu u hrvatskim regijama koje zaostaju u razvitku	Broj provedenih projekata poslovne infrastrukture	Oblici ulaganja u poslovnu infrastrukturu predviđeni u Operaciji	Broj	0	Izvješće o napredovanju projekta	Dva puta tijekom provedbe OP-a	8	20

Prioritet 2: Jačanje konkurentnosti hrvatskog gospodarstva

Cilj	Pokazatelj rezultata	Definicija	Jedinica	Polazna vrijednost	Izvor	Učestalost pregleda	Srednjoročni cilj (2010.)	Cilj (2012.)
Unaprijediti konkurentnost MSP	Veće zadovoljstvo MSP s pruženim savjetodavnim uslugama	MSP = do 250 zaposlenika, godišnji promet do MEUR 28, imovina do MEUR 14; Stupanj zadovoljstva = određen broj bodova kod obrasca s pitanjima	%	0	Godišnja istraživanja MGRIP-a o MSP koja koriste poslovnu podršku	Dva puta tijekom provedbe OP-a	10-15%	10-20%
	Povećanje broja MSP koja primaju pomoć	MSP koji su primili pomoć vezano uz e-business od strane trenera proizašlih iz predmetne aktivnosti	Broj	0	Izvješće o napredovanju projekta	Dva puta tijekom provedbe OP-a	100	150
Poboljšati komercijalizaciju tehnologije i istraživanja i razvoja	Broj ugovora o suradnji između znanstvene i poslovne/industrijske zajednice	broj kooperacijskih projekata za istraživanje i razvoj koji su zajedno pokrenuti od strane visokoškolskih ustanova/istraživačkih organizacija i poslovnih partnera (MSP i industrija)	%	0	Izvješće o napredovanju projekta	Dva puta tijekom provedbe OP-a	10-15%	15-25%

Mjera 2.1: Poboljšanje poslovne klime

Cilj	Izlazni pokazatelj	Definicija	Jedinica	Polazna vrijednost	Izvor	Učestalost pregleda	Srednjoročni cilj (2010.)	Cilj (2012.)
Poboljšati kvalitetu usluga za razvoj poduzetništva	Broj centara za e-poslovanje koji su primili pomoć	Označava broj centara za e-poslovanje koji su na obuci i koji primaju fizičku podršku za ulaganja	Broj	0	Izvješće o napredovanju projekta	Dva puta tijekom provedbe OP-a	0	10
	Broj MSP koja primaju savjetodavne usluge	Označava MSP koja su primila pomoć od poslovnih konzultanata	Broj	0	Izvješće o napredovanju projekta	Dva puta tijekom provedbe OP-a	100	250
	Opseg primljene obuke vezano uz e-business	Sudionici: centri za e-poslovanje, pojedinci iz poslovnih subjekata unutar klastera koji prima podršku	Sati x br. osoba na obuci	0	Izvješće o napredovanju projekta	Dva puta tijekom provedbe OP-a	200 sati x 80 osoba na obuci	250 sati x 100 osoba na obuci
	Opseg primljene obuke vezano uz klastere	Sudionici: učesnici u klasterima uspostavljenim kroz predmetnu aktivnost	Sati x br. osoba na obuci	o	Izvješće o napredovanju projekta	Dva puta tijekom provedbe OP-a	200 sati x 80 osoba na obuci	250 sati x 100 osoba na obuci
	Broj županija koje primaju podršku za poboljšanje realizacije ulaganja	Označava županije koje će primiti punu certifikaciju	Broj	0	Izvješće o napredovanju projekta	Dva puta tijekom provedbe OP-a	20	20

	Broj metodologija i registara	Metodologije i registar mjera i poticaja za MSP, kako je utvrđeno predmetnom Operacijom	Broj	0	Izvješće o napredovanju projekta	Dva puta tijekom provedbe OP-a	1 metodologija	3 metodologije; 1 registar

Mjera 2.2: Transfer tehnologije i podrška uslugama za novonastale tvrtke utemeljene na znanju

Cilj	Izlazni pokazatelj	Definicija	Jedinica	Polazna vrijednost	Izvor	Učestalost pregleda	Srednjoročni cilj (2010.)	Cilj (2012.)
Poboljšati transfer tehnologija i sposobnosti komercijalizacije inovacija od strane visokoškolskih ustanova i javnih istraživačkih organizacija	Broj dovršenih projekata transfera znanja	Projekti uključuju uspostavu i/ili opremanje ureda za transfer tehnologija, znanstvenih inkubacijskih centara, centara za naručena istraživanja, inovacijskih centara – kao što je navedeno u predmetnoj Operaciji	Broj	0	Izvješće o napredovanju projekta	Dva puta tijekom provedbe OP-a	5	10
	Broj sudionika u obrazovnim aktivnostima	Sudionici: članovi istraživačkih instituta, visokoškolskih ustanova Obrazovne aktivnosti: obuke, savjetovanja, radionice, itd.	Broj	0	Izvješće o napredovanju projekta	Dva puta tijekom provedbe OP-a	50	100
	Inkubacijski centar za bio-znanost (BioCentar) dovršen	Dovršena izgradnja I opremanje BioCentra, kako je predviđeno predmetnom Operacijom	Broj	0	Izvješće o napredovanju projekta	Dva puta tijekom provedbe OP-a	0	1

	Projekti pripremljeni za prijavu na grant shemu pod Operacijom, zajedno s kompletnom natječajnom dokumentacijom	Radi se o projektnim prijedlozima za vrste ulaganja predviđene grant shemom u okviru predmetne operacije	Broj	0	Provedbeno tijelo	Dva puta tijekom provedbe OP-a	5-10	15-20
	Ukupna vrijednost pripremljenih projekata	Radi se o projektnim prijedlozima za vrste ulaganja predviđene grant shemom u okviru predmetne operacije	EUR	0	Provedbeno tijelo	Dva puta tijekom provedbe OP-a	1.500.000	4.500.000

Prioritet 3: Tehnička pomoć

Cilj	Pokazatelj rezultata	Definicija	Jedinica	Polazna vrijednost	Izvor	Učestalost pregleda	Srednjoročni cilj (2010.)	Cilj (2012.)
Razviti institucionalnu sposobnost za upravljanje i apsorpciju IPA	OP apsorbirana sredstva		%	0	MGRIP, provedbeno tijelo, krajnji korisnici, izvješće o napredovanju projekta	Dva puta tijekom provedbe OP-a	70%	100%

Mjera 3.1: Upravljanje OP-om i izgradnja kapaciteta

Cilj	Izlazni pokazatelj	Definicija	Jedinica	Polazna vrijednost	Izvor	Učestalost pregleda	Srednjoročni cilj (2010.)	Cilj (2012.)
Osigurati učinkovito i efektivno upravljanje Operativnim programom	Zaposlenici zaduženi za upravljanje i administraciju Operativnog programa koji su prošli obuku	Upravljanje i osoblje u sklopu Operativne strukture	%	0	Operativna struktura, krajnji korisnici, izvješće o napredovanju projekta	Dva puta tijekom provedbe OP-a	70%	100%
	Sastanci Sektorskog nadzornog odbora		Broj	0	Voditelj Operativne strukture	Dva puta tijekom provedbe OP-a	7	10

	Promidžba	Promidžbeni događaji kao što su promocije, tiskovne konferencije, seminari, publikacije, brošure, TV/radio emisije	Broj	0	Voditelj Operativne strukture, izvješća o napredovanju projekta	Dva puta tijekom provedbe OP-a	8	10

3.2. HORIZONTALNA PITANJA

Jednake mogućnosti za muškarce i žene

U rujnu 2006. godine hrvatska Vlada je usvojila Nacionalnu politiku za promicanje ravnopravnosti spolova za razdoblje 2006.-2010. Ciljevi politike, koji su od posebne važnosti za IPA Komponente III i IV, uključuju smanjenje stope nezaposlenosti žena i uklanjanje diskriminacije, poticanje poduzetništva žena i poboljšano provođenje relevantnih propisa o radu. Također jača i potiče mjere kojima se daje potpora mirenju profesionalnih i obiteljskih obaveza žena.

Vlada je također donijela strateški dokument o glavnim zadaćama državnih upravnih tijela u procesu pristupanju EU za razdoblje 2004.-2007., jedna od kojih je jačanje suradnje između nacionalnih i lokalnih državnih mehanizama vezanih uz "mainstreaming" spolova i kontinuiranu suradnju s nevladinim organizacijama aktivnim u području jednakosti spolova.

"Mainstreaming" jednakih mogućnosti horizontalno je načelo intervencija u sklopu strukturnih fondova. Provođenje ovog načela bit će uzeto u obzir i kontrolirano u postupku provedbe i evaluacije Operativnog programa za regionalnu konkurentnost. Za to će biti potrebni odgovarajući nadzorni pokazatelji, prikupljanje podataka, provedbeni postupci i smjernice koji su u stanju iskoristiti potporu iz prioritete tehničke pomoći.

Kako bi bili sigurni da će ovo načelo biti uzeto u obzir na svim razinama provedbe, bit će usvojene sljedeće procedure:

- Zahtjev da se osigura i dokaže jednakost spolova u upravljanju IPA projektima bit će dio **informativnih i promidžbenih kampanja**, kao i materijala predanih za vrijeme ponudbenog procesa;
- Od **podnositelja zahtjeva** za IPA pomoć očekuje se da dokažu kako njihov projekt promiče jednake mogućnosti ili uzima u obzir potencijalnu sklonost prema određenom spolu (npr., kroz uključivanje rodnih informacija na lokalnom tržištu rada, kao i nastojanja projekta da se prevladaju prepreke jednakosti);
- Zahtjev da se poštuje jednakost mogućnosti tijekom provedbe projekta bit će ugrađen u **ugovore** s korisnicima, i bit će provjeren kao dio **internih kontrola i nezavisne revizije**;
- Izlazni podaci i **pokazatelji** rezultata projekata bit će raščlanjeni po spolu u svrhu **nadzora** projekta i programa;
- U **godišnjim provedbenim izvješćima** Operativnog programa bit će uključeni komentari o operacijama koje su vezane za jednake mogućnosti;
- Utjecaj Operativnog programa na jednakost spolova smatrat će se dijelom njegove **evaluacije**, gdje je to relevantno.

Zaštita okoliša i održivi razvoj

Ne postoje konkretne mjere vezane za okoliš u ovom Operativnom programu. Međutim, kao osiguranje da će održivost i zaštita okoliša biti uzeti u obzir u upravljanju programom i njegovoj provedbi, bit će usvojeni sljedeći postupci:

- Zahtjev da IPA potiče zaštitu okoliša i održivi razvoj bit će uključen u **informativne i promidžbene kampanje**, kao i u materijalima u sklopu ponuda za natječaj / natječajima;
- Od **podnositelja zahtjeva** za IPA pomoć očekuje se da dokažu kako projekt neće imati nepovoljan utjecaj na okolinu, da potvrde da je neutralan u odnosu na okoliš i/ili da pokažu na koji će način projekt na pozitivan način doprinijeti održivom razvoju; ovi će se podaci uzeti u obzir kroz postupak ocjene projekta i kroz kriterije za odabir; gdje je to potrebno, projekti moraju biti sukladni pravnoj stečevini EU o okolišu, što uključuje zakonodavstvo o Procjeni utjecaja na okoliš (PUO);
- Rezultati procjene utjecaja na okoliš tijekom faze odabira bit će sadržani u **ugovorima** s korisnicima, te će biti provjereni kao dio unutarnjih kontrola i revizije;
- **Godišnja provedbena izvješća** Operativnog programa sadržavat će komentar u odnosu na operacije povezane sa zaštitom okoliša i održivim razvojem;
- Utjecaj Operativnog programa na zaštitu okoliša i održivi razvoj smatra se dijelom **ex ante evaluacije**.

MZOPUG ili nadležno lokalno tijelo provest će sve potrebne postupke za procjenu utjecaja na okoliš u skladu s EU standardima. Za provedbu postupka procjene utjecaja na okoliš koristit će se postojeće institucionalne strukture, dok će se tehnička pomoć zatražiti za unapređenje stručne sposobnosti

Republika Hrvatska provodi procjene utjecaja na okoliš za pojedine razvojne projekte od 1984. godine, kada je postupak definiran Zakonom o prostornom uređenju. Od 1994. godine, kada je donesen Zakon o zaštiti okoliša (Narodne novine br. 94/94, 128/99), postupak procjene utjecaja na okoliš reguliran je spomenutim Zakonom i njegovim provedbenim propisima. Zakon i Pravilnik sadrže većinu zahtjeva iz Direktive Vijeća 85/337/EEZ od 27. lipnja 1985. godine o ocjeni utjecaja određenih javnih i privatnih projekata na okoliš, sukladno izmjenama iz Direktiva 97/11/EEZ i 2003/35/EZ, u odnosu na sljedeće: osnivanje odgovornih tijela, PUO u prekograničnom kontekstu, opis postupka za PUO, kao i ocjena direktnog i indirektnog učinka.

Prijenos preostalih odredbi Direktive u hrvatsko zakonodavstvo bit će osigurano donošenjem novog Zakona o zaštiti okoliša u drugoj polovici 2007., kao i provedbenom uredbom o procjeni utjecaja na okoliš. U tom smislu, projekt CARDS 2003. "Smjernice i izobrazba za PUO", koji je pokrenut u srpnju 2005. godine, nedavno je proveden. Ovaj projekt pomogao je u prijenosu Direktive Vijeća 85/337/EEZ, kao i u izgradnji administrativne sposobnosti državnih službenika koji rade na PUO na nacionalnom i županijskom nivou, kao i poticanju sudjelovanja javnosti u postupku PUO. Vjerojatno će biti potrebne daljnje akcije na izgradnji kapaciteta.

Donošenjem Zakona o zaštiti okoliša i pod-zakonskih propisa, bit će izvršen prijenos sljedećih odredbi:

- odredbi Direktive 2001/42/EZ Europskoga parlamenta i Vijeća od 27. lipnja 2001. o procjeni učinaka pojedinih planova i programa na okoliš, kao i
- odredbi Direktive Vijeća 96/61/EZ. od 24. rujna 1996. u vezi s integriranim sprečavanjem i nadzorom zagađenja.

Osim toga, predviđen je prijenos Direktive 2004/35/EZ Europskoga parlamenta i Vijeća od 21. travnja 2004. o odgovornosti za okoliš u vezi sa sprječavanjem i otklanjanjem štete u

okolišu. Priznata načela zaštite okoliša, što uključuje načelo da zagađivač plaća, također su već na snazi u Hrvatskoj.

3.3. Koordinacija i sinergija s drugim izvorima pomoći

Ovaj odjeljak daje pregled načina na koji se ovaj Operativni program nadopunjuje, kao i postojeće sinergije s ostalim IPA Operativnim programima, te s ostalim oblicima strane pomoći koja je Hrvatskoj dana u relevantnim područjima politika. U odnosu na suradnju na razini projekta, primjenjuje se standardno pravilo o zabrani financiranja pojedinog projekta iz više od jednog EU izvora. S druge strane, korisnik bi trebao biti u mogućnosti pribaviti dio sufinanciranja kroz projekte i programe međunarodnih financijskih institucija u sličnom području politika (npr., Svjetska banka, UNDP), s tim da se potonji troškovi nadopunjuju u opsegu, umjesto da se preklapaju s onima koji se financiraju kroz IPA.

3.3.1. Koordinacija i usklađenost s pomoći pruženom temeljem ostalih IPA komponenti

S obzirom na višesektorsku prirodu regionalnog razvoja, postoji potreba za usklađenim programiranjem u svim različitim komponentama IPA, većina kojih ima manje ili više direktan učinak na teritorijalni razvoj. U programiranju ovog Operativnog programa, posebno se pazilo na nadopunjavanje aktivnosti u sklopu druga dva Operativna programa IPA Komponente III i aktivnosti IPA Komponenti II (Prekogranična suradnja), IV (Razvoj ljudskih potencijala) i V (Ruralni razvoj). Izbjegavanjem preklapanja i poboljšanjem sinergije u svim mjerama, nastojalo se poboljšati učinak ograničenih financijskih sredstava u sklopu IPA koja su dostupna Hrvatskoj.

Komponenta I programa IPA prvenstveno se bavi potrebom izgradnje institucija i daje potporu Hrvatskoj u ispunjavanju pristupnih kriterija EU. Usredotočuje se na prioritete koji su identificirani u Pristupnom partnerstvu[169] i one koji proizlaze iz analitičkog pregleda (engl. screening) i pristupnih pregovora o svim poglavljima pravne stečevine. IPA fondovi u sklopu Komponenti III i IV iskoristit će se za pripremu Hrvatske za Kohezijsku politiku nakon pristupanja. Komponenta I doprinijet će ovim pripremama kroz pomoć izgradnji kapaciteta relevantnih institucija na središnjoj i lokalnoj razini, osim u smislu pomoći direktnom upravljanju Operativnim programima (pokriveno IPA III i IV).

Devetnaest od 21 hrvatske županije granične su županije i ispunjavaju uvjete za **Komponentu II**. Osim toga, programi prekogranične suradnje koji dobivaju pomoć kroz inicijative Zajednice odnose se na razvojne potrebe slične onima u "glavnim" programima regionalnog razvoja (odnosno onima koji primaju pomoć u sklopu ciljeva 1, 2 i 3 do 2007.). Međutim, očekuje se da će mjere koje se financiraju u sklopu Operativnog programa za prekograničnu suradnju također doprinijeti poboljšanju upravljanja pograničnim područjem, prekograničnog umrežavanja i razmjene iskustava i politike. Ovaj dodatni zahtjev znači da nije vjerojatno ponavljanje odnosno duplikacija aktivnosti. U odnosu na aktivnosti sufinancirane u sklopu Operativnog programa za regionalnu konkurentnost, u postupku odabira osigurat će se da projekti nema prekogranični učinak koji je formaliziran ili koji predstavlja bitnu karakteristiku projekta. (Projekt bi i dalje mogao primati sredstva kroz Operativni program za regionalnu konkurentnost ako bi se njime ostvario pozitivan učinak prelijevanja (engl. spill-over) izvan administrativnih granica odnosnog područja).

[169] Odluka Vijeća 2006/145/EZ.

Dovršen je proces programiranja Operativnog programa za prekograničnu suradnju s Državama članicama EU, kao i s državama koje nisu države članice EU, a Operativni programi poslani su Europskoj komisiji radi odobrenja u svibnju 2007. godine. U Operativnim programima ponavlja se nekoliko tipova intervencija, čime se sugerira da se ključne potrebe svih graničnih područja u ovoj europskoj regiji okreću oko ulaganja u poduzetništvo (što uključuje istraživanje i razvoj i turizam), očuvanja i poboljšanog gospodarskog korištenja prirodnog i kulturnog nasljeđa, zaštite okoliša, boljih socijalnih usluga i aktivne zajednice.

U usporedbi s Operativnim programom za promet i Operativnim programom za okoliš, Operativni program za regionalnu konkurentnost daje podršku infrastrukturi u tipu ERDF čiji je cilj bolja socijalna i ekonomska kohezija. Prometna infrastruktura ili pak infrastruktura vezana za okoliš posebno je prikladna u smislu ovog Operativnog programa, pod uvjetom da je direktno povezana s malim poduzetništvom (bez "velikih projekata").

Postoji dosta prostora za nadopunjavanje u odnosu na **Operativni program za razvoj ljudskih potencijala**. Operativni program za regionalnu konkurentnost ima dva operativna Prioriteta:

- *Poboljšati razvojni potencijal regija koje zaostaju u razvitku*
- *Jačanje konkurentnosti u hrvatskom gospodarstvu*

S druge strane, Operativni program za razvoj ljudskih potencijala ima tri operativna Prioriteta:

- *Unaprijediti pristup zapošljavanju i reintegracija tržišta rada*
- *Jačanje socijalne inkluzije u odnosu na one u nepovoljnom položaju*
- *Unaprijediti ljudski kapital i zapošljivost*

Jasno je da će provedba mjera u sklopu Prioriteta Operativnog programa za regionalnu konkurentnost ojačati potencijal za postizanje učinkovitijeg tržišta rada. Istovremeno, mjere koje se provode u sklopu ovog Operativnog programa trebale bi doprinijeti razvitku kohezivnijeg i konkurentnijeg hrvatskog gospodarstva.

U kontekstu stvaranja "komplementarnosti" u oba Operativna programa, kombinacija prijedloga predočenih u tablici u daljnjem tekstu trebala bi postići učinak jačanja kohezije, kao i konkurentnosti. Dok će svi prijedlozi biti ocijenjeni u smislu odgovarajućih mehanizama izvedbe, o njihovom prihvaćanju i provedbi odlučit će se na razini pojedinačnih aktivnosti, uključujući primjenu odgovarajućih kriterija za odabir koji odražavaju ciljeve oba Operativna programa.

Također u kontekstu postizanja šire komplementarnosti, određeni indirektni učinci također će doprinijeti ovom cilju. Posebice, sveobuhvatno jačanje kohezije i konkurentnosti trebalo bi potaknuti *povećanu i održivu potražnju za odgovarajuće kvalificiranom radnom snagom* u skladu s Prioritetima 1 i 3 Operativnog programa za razvoj ljudskih potencijala. Rezultati koji proizlaze iz Prioriteta 2 (*Jačanje socijalne inkluzije u odnosu na one u nepovoljnom položaju*) također bi trebali doprinijeti postizanju ovog cilja, iako s manje direktnim učinkom.

Tablica niže navodi detaljnije elemente komplementarnosti među prioritetima ova dva Operativna programa. U praksi će se koordinacija I komplementarnost između njih osigurati sudjelovanjem predstavnika Operativnih struktura za oba Operativna programa u Sektorskim nadzornim odborima za oba OP-a (vidi poglavlje 5.).

Tablica 11: Komplementarnost Operativnog programa za razvoj ljudskih potencijala i Operativnog programom za regionalnu konkurentnost

Prioritet/OP	Nadopunjavanje
Prioritet 1 (OP Razvoj ljudskih potencijala) Poboljšati pristup zapošljavanju i reintegracija tržišta rada	Mjera 1 fokusirat će se na osnivanje lokalnih partnerstava za zapošljavanja u svakoj hrvatskoj županiji; osim toga, budući da je prvih osam takvih lokalnih partnerstava za zapošljavanje već osnovano u regijama koja zaostaju u razvitku, "međužupanijska partnerstva" također će se poticati u tim regijama. "Pilot centar za doživotno upravljanje karijerom" bit će osnovan u sklopu mjere 2 i nalazit će se u jednoj od regija koje zaostaju u razvitku, dok će lokalni "Centar za MSP" biti uključen kao partner. Istovremeno, horizontalnije aktivnosti uključivat će konkretne kriterije za odabir koji uzimaju u obzir regionalno zaostajanje.
Prioritet 2 (OP Razvoj ljudskih potencijala) Jačanje socijalne inkluzije u odnosu na one u nepovoljnom položaju	Za obje mjere predložene u sklopu prioritetne osi 2 (*Pomoć pristupu zapošljavanju i obrazovanju u skupinama koje zaostaju u razvitku*), bit će osmišljene nove aktivnosti koje se fokusiraju konkretno na regionalno zaostajanje u razvitku i kojima će se podrška pružati kroz horizontalne aktivnosti koje će također biti izgrađene kroz konkretne kriterije za odabir.
Prioritet 3 (OP Razvoj ljudskih potencijala) Unapređenje ljudskog kapitala i zapošljivosti	U sklopu mjere 1 (*Jačanje razvitka Nacionalnog kvalifikacijskog okvira*), priprema inicijalnog kurikuluma uključivat će discipline povezane s IT i biotehnologijom[170], kao i predstavnike projekata "*klastera*" i "*biotehnologijskoj inkubatora*" u sklopu **Prioriteta 2 Operativnog programa za regionalnu konkurentnost** u radu relevantnih VET Sektorskih vijeća, čiji je zadatak priprema kurikuluma u ovim sektorima; nadalje, značajan udio škola modela koje će primati podršku iz VET inovacijskog fonda nalazit će se u regijama koje zaostaju u razvitku. U sklopu mjere 2 (*Jačanje cjeloživotnog učenja i stručnog visokoškolskog obrazovanja*), poduzet će se mjere kojima će se osigurati da aktivnosti vezane za cjeloživotno učenje također budu usredotočene na regije koje zaostaju u razvitku.

[170] NB – to bi moglo uključivati baznu laboratorijsku tehnologiju i vještine podrške, kao i napredne stručne kvalifikacije u istraživačkoj djelatnosti.

Prioritet 1 (OP Regionalna konkurentnost) **Poboljšati razvojni potencijal regija koje zaostaju u razvitku.**	Zbog svojeg geografskog fokusa, aktivnosti u sklopu ove mjere ciljat će određene skupine koje se nalazi u nepovoljnom položaju (posebno one koje se nalaze u regijama koje zaostaju u razvitku). Međutim, dodatni prioritet mogao bi se dati projektima koji potiču poboljšano zapošljavanje, posebno za skupine koje su u najvećoj mjeri izložene nepovoljnom položaju (što uključuje dugotrajno nezaposlene, žene, invalidne osobe i manjine).
Prioritet 2 (OP Regionalna konkurentnost) **Jačanje konkurentnosti u hrvatskom gospodarstvu.**	Aktivnosti kojima se podrška pruža u sklopu ovog Prioriteta nadopunjavat će širu ulogu Operativnog programa za razvoj ljudskih potencijala. Posebno će se usredotočiti na ciljane savjetodavne usluge za MSP, kao i na podršku kojom se doprinosi stvaranju i rastu tehnologijskih i na znanju utemeljenih "spin-offs" (uglavnom sveučilišta i istraživačkih ustanova), kao i MSP kroz poboljšanu infrastrukturu i pristup tehnologiji i uslugama poslovnog razvitka posebno za sektore s visokom dodanom vrijednošću.

Koordinacija Operativnog programa za regionalnu konkurentnost s IPA **Komponentom V** obavlja se sustavno kroz uključivanje predstavnika Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva (MPŠVG) u međuresornu radnu skupinu. Ne postoji opasnost od preklapanja Operativnog programa za regionalnu konkurentnost i Integriranog plana za poljoprivredu i ruralni razvitak (IPARD), makar IPARD predviđa slične investicije – u bazičnu infrastrukturu i MSP u ruralnim[171] područjima. Upravo nasuprot, ima prostora za sinergiju između Operativnog programa za regionalnu konkurentnost i sva tri Prioriteta iz plana IPARD.

U sklopu Prioriteta 3 iz plana IPARD, "Razvitak ruralnog gospodarstva", mjera 3.1 "Poboljšanje i razvitak ruralne infrastrukture" predviđa između ostalog ulaganja jedinica lokalne samouprave u lokalne javne neklasificirane ceste u poljoprivrednim zona, kanalizacijske sustave i postrojenja za obradu otpadnih voda. Sustavi pristupnih cesta, kao i vodovodni sustavi, sustavi za pročišćavanje otpadnih voda i kanalizacijski sustavi ispunjavaju uvjete Operativnog programa za regionalnu konkurentnost – ne kao samostalna ulaganja čija je namjera unaprijediti kvalitetu života ruralnog stanovništva općenito, već ulaganja čija je svrha razvitak javne poslovne infrastrukture. Mjera 3.2 plana IPARD "Diversifikacija i razvitak ruralnih gospodarskih djelatnosti" i mjera 1.2 "Ulaganja u obradu i marketing poljoprivrednih i ribarskih proizvoda za sanaciju djelatnosti i njihovo unapređenje prema standardima Zajednice omogućavaju infrastrukturna ulaganja za MSP odnosno ulaganja u nepokretnu imovinu, opremu i strojeve. MSP nemaju pravo na takva ulaganja temeljem Operativnog programa za regionalnu konkurentnost. Ulaganja u infrastrukturu koja ispunjavaju uvjete Operativnog programa za regionalnu konkurentnost javnog su, a ne privatnog karaktera i njihova svrha je doprinijeti gospodarskoj privlačnosti određenog područja ili konkurentnosti sektora važnog za nacionalnu konkurentnost. Mjera 2.1 Operativnog programa za regionalnu konkurentnost predviđa pomoć za MSP kroz savjetodavne usluge. Savjetodavne usluge su do određene mjere predviđene i u sklopu

[171] Ova područja predstavljaju 84% ukupnog hrvatskog teritorija i također uključuju Područja posebne državne skrbi.

mjera plana IPARD, ali samo kao izdatak koji je povezan i koji prati ulaganja u infrastrukturu. Mjera 2.1 Operativnog programa za regionalnu konkurentnost ne uključuje aktivnosti koje se financiraju kroz IPARD.

Kao što se može vidjeti, intervencije u sklopu Operativnog programa za regionalnu konkurentnost nadopunjavaju intervencije u sklopu plana IPARD, budući da se zasnivaju na drugačijem pristupu postizanju zajedničkog cilja, a to je gospodarska konkurentnost i prostorno ujednačeni razvitak i rast. Dok je IPARD u većoj mjeri usmjeren na MSP (s direktnim ulaganjima), Operativni program za regionalnu konkurentnost se u većoj mjeri usredotočuje na pružatelje usluga u javnom sektoru čije su vještine i sposobnost (što uključuje infrastrukturnu sposobnost) neophodni za pružanje kvalitetnih poslovnih usluga neophodnih za konkurentnost i osiguranje kvalitetnog poslovnog okruženja. Ovakvo nadopunjavanje također se unapređuje izgradnjom lokalne sposobnosti za endogeni rast. Oba programa nadovezat će se na iskustvo Regionalnih operativnih programa. U sklopu mjere 2.2 plana IPARD "Priprema i provedba lokalnih razvojnih strategija", regionalni operativni programi predstavljaju referentnu točku za poticanje ruralnih lokalnih razvojnih inicijativa, kroz aktivnosti u tipu LEADER.

Rizik dvostrukog financiranja projekata bit će u cijelosti uklonjen kroz kriterije za odabir koji će biti predviđeni pozivima za podnošenje prijedloga za sheme za sredstva bespovratne pomoći temeljem plana IPARD i Operativnog programa za regionalnu konkurentnost. U sklopu plana IPARD, stvorit će se i baza podataka o financiranju za svakog pojedinog podnositelja zahtjeva iz plana IPARD, kao i ostalih programa; uz pomoć navedene baze podataka, prije svakog plaćanja iz programa IPARD obavit će se verifikacija podataka.

Zaključno, koordinacijom Operativnog programa za regionalnu konkurentnost i ostalih Operativnih programa neće se samo izbjegnuti preklapanje ili dvostruko financiranje, već će se također potaknuti nadopunjavanje i sinergija gdjegod je to moguće. Prednost u sklopu ovog Operativnog programa dobit će projekti koji nadopunjavaju akcije kojima se podrška pruža u sklopu nekog drugog IPA Operativnog programa ili Komponente, pod uvjetom da ispunjavaju relevantne kriterije za odabir.

Na općoj razini IPA, nastojanja da se postigne usklađenost i koordinacija poduzimaju se kroz veći broj institucionalnih aranžmana. SDURF je preuzeo ukupnu odgovornost za koordinaciju aktivnosti programiranja i nadzora u sklopu programa IPA u Hrvatskoj. Unutar Središnjeg državnog ureda za razvojnu strategiju i koordinaciju fondova Europske unije, Odjel za programe Europske unije namijenjene jačanju institucionalne sposobnosti za pridruživanje odgovoran je za koordinaciju IPA Komponenti I, II i V. Odjel za programe Europske unije namijenjene promicanju gospodarske i socijalne kohezije preuzeo je odgovornost za koordinaciju IPA Komponenti III i IV. Uz koordinacijsku funkciju koju će preuzeti Nadzorni odbor za program IPA, predstavnici Sektorskih nadzornih odbora bit će pozvani da sudjeluju u radu Sektorskog nadzornog odbora Operativnog programa za regionalnu konkurentnost kao promatrači za Komponente II (Prekogranična suradnja), IV (Razvitak ljudskih potencijala) i V (Ruralni razvoj).

3.3.2. Koordinacija i usklađenost s dosadašnjom EU pomoći

Pitanja koordinacije u odnosu na programiranje ovog Operativnog programa razlikuju se u različitim segmentima politike: regionalni razvoj, znanost i tehnologija, inovativnost i

istraživanje i razvoj, ICT i sektor MSP. Dok je pretpristupna pomoć do sada stavljala snažan naglasak na izjednačavanje unutarnjih razlika u razvitku, pomoć za pojedine sektore i djelatnosti važne za poboljšanje nacionalne konkurentnosti (npr. MSP, istraživanje i razvoj) bila je manje prisutna. Ovaj trend, zbog prirode CARDS programa i rane faze pristupnog procesa povezanog s pravnom stečevinom, počeo se mijenjati otvaranjem PHARE programa Hrvatskoj i početkom shema za sredstva bespovratne pomoći u sklopu Ekonomske i socijalne kohezije. Međutim, iskustvo s upravljanjem shemama za sredstva bespovratne pomoći u područjima za ulaganje u tipu ERDF i dalje je vrlo ograničeno i treba biti ojačano, posebno u odnosu na naglasak koji nova generacija Strukturnih fondova stavlja na Lisabonsku strategiju i poboljšanu europsku konkurentnost. Ovo potpoglavlje daje pregled projekata po područjima politike koji su pokriveni Operativnim programom i kratki pregled prirode i fokusa dosadašnjih intervencija financiranih od strane EU.

Regionalni razvoj

EU pomoć u području regionalnog razvoja do sada je ciljala dvije skupine pitanja: opća politika i izgradnja institucija s jedne strane i – uz financijski puno veća izdvajanja – razvojni kapacitet na županijskoj razini. Cilj prvog tipa projekata je poboljšati administrativnu sposobnost na nacionalnoj razini: uspostava potrebnog pravnog, institucionalnog i programskog okvira, i to ne samo za apsorpciju sredstava u sklopu pomoći EU za koheziju.

Cilj drugog tipa projekata je stvoriti i poboljšati strateško planiranje i institucionalne i programske aranžmane u županijama. To se predviđa kao "bottom-up" doprinos dugoročnim ciljevima prevladavanja razlika u razvitku u hrvatskim regijama i apsorpcije EU Strukturnih fondova. Županije su primile tehničku pomoć u sklopu CARDS za izradu nacrta Regionalnih operativnih programa, stvaranje pripadajućeg institucionalnog sustava i stvaranje zalihe projekata, kao i u sklopu shema za sredstva bespovratne pomoći za provedbu pojedinačnih projekata temeljem Regionalnih operativnih programa. Pomoć je prvo bila usredotočena na županije koje su za vrijeme Domovinskog rata pretrpjele najveću štetu, a zatim se proširila na ostale županije. Dolaskom PHARE programa, fokus shema za sredstva bespovratne pomoći pomaknuo se prema poslovnoj infrastrukturi. Nakon nedavne akreditacije DIS, plan je u sklopu CARDS programa ojačati sposobnost upravljanja shemama za sredstva bespovratne pomoći na nacionalnoj razini i testirati je kroz provedbu projekta sheme za sredstva bespovratne pomoći u sklopu programa PHARE.

Predlaže se koristiti IPA za poboljšanje opće administrativne sposobnosti i sposobnosti upravljanja shemama za sredstva bespovratne pomoći relevantnih nacionalnih ustanova, kao i za nastavak izgradnje kapaciteta na sub-nacionalnoj razini. U odnosu na financiranje ulaganja sa sredstvima IPA, potrebno je usvojiti selektivan pristup. Pomoću ovog Operativnog programa financirat će se županijski razvojni projekti (zalihe Regionalnih operativnih programa i zaliha projektnih prijedloga u sklopu programa CARDS) koji doprinose socio-ekonomskoj koheziji, kao i izgradnji kapaciteta županijskih i ostalih sub-nacionalnih aktera kao budućih krajnjih korisnika Strukturnih fondova.

Tablica 12: Relevantni EU projekti u području regionalnog razvoja

Program/Godina	Naziv projekta	Status (srpanj 2007.)
CARDS 2001	Povratak izbjeglica – Obnova kuća, javne i društvene infrastrukture; razminiranje i paketi za pokretanje poslovanja za poduzetnike	Dovršen
CARDS 2002	Strategija i izgradnja sposobnosti za regionalni razvoj	Dovršen
CARDS 2002	Održivi razvoj u područjima povratka	Dovršen
CARDS 2003	Održivi razvoj u područjima posebne državne skrbi	U tijeku
CARDS 2004	Održivi razvoj u ratom pogođenim područjima Hrvatske	U tijeku
CARDS 2004	Izgradnja sposobnosti za upravljanje fondovima za regionalni razvoj	U tijeku
PHARE 2005	Shema za sredstva bespovratne pomoći za poslovnu infrastrukturu u sklopu ESC	U tijeku
PHARE 2006	Razvitak institucionalne sposobnosti za upravljanje EU Strukturnim fondovima nakon pristupanja	Planirano

Kroz projekte financirane od strane EU, pripremljena je zaliha projektnih prijedloga čija vrijednost iznosi više od EUR 50 milijuna (vidi Dodatak 9). Zaliha od otprilike 40 projekata (za iznos od MEUR 32) pripremljena je u sklopu projekta CARDS 2003. "Održivi razvoj u ratom pogođenim područjima") za Vukovarsko-srijemsku i Sisačko-moslavačku županiju. Zaliha pokriva poslovnu i komunalnu infrastrukturu, kao i upravljanje okolišem. Kroz projekt CARDS 2004. "Održivi razvoj u ratom pogođenim područjima", do sredine 2008. godine bit će pripremljena zaliha projektnih prijedloga vrijedna MEUR 30, a kojom će biti pokriveni Regionalni operativni programi četiri županije (Ličko-senjska, Karlovačka, Brodsko-posavska, Požeško-slavonska). U pripremi projekata ciljaju se svi raspoloživi izvori financiranja: Svjetska banka, EIB II, SAPARD; IPA, itd. Kroz projekt CARDS 2004. "Podrška upravljanju projektima gospodarske i socijalne kohezije" pripremljeno je 26 projekata vezanih za poslovnu infrastrukturu s kompletnom ponudbenom dokumentacijom. Projekti dolaze iz trinaest županija koje do sada nisu primile EU pomoć.

Vrijedi napomenuti da su potrebe županija puno veće od zalihe projektnih prijedloga koji se pripremaju kroz spomenute EU projekte. Tehnička pomoć koju su primile neke županije kroz projekte CARDS usmjerena je na relativno malen broj projekata s dobrim prospektom sufinanciranja; mnogo veći broj projektnih prijedloga – u pravilu u puno manje razrađenoj fazi – čini sastavni dio Regionalnih operativnih programa županija kao ulaganja neophodna za socio-ekonomski razvitak županija. Također je vrijedno napomenuti da neki od projekata ispunjavaju uvjete za financiranje temeljem Operativnih programa za prekograničnu suradnju, okoliš, razvoj ljudskih potencijala i ruralni razvitak, kao i ovog Operativnog programa.

Tablica 13: Raspoloživi izvori financiranja projekata regionalnog razvitka u Hrvatskoj

Izvor	Iznos	Mjesto i vrsta podržane djelatnosti
Integrirani razvoj lokalne zajednice, 2005 – 2008	MEUR 300 od kojih MEUR 150 kroz kredit EIB II	Prvenstveno za ratom pogođena i ostala područja koja zaostaju u razvitku: komunalna, društvena infrastruktura i infrastruktura vezana za okoliš.
Društveni i gospodarski oporavak područja posebne državne skrbi, 2005-2009	MEUR 60 (MEUR 35 IBRD kredit, MEUR 25 državni proračun)	Socijalna kohezija i gospodarski oporavak područja posebne državne skrbi: infrastruktura, socijalna inkluzija, MSP, zadruge, razminiranje, institucionalni razvoj i tehnička pomoć
PHARE 2005 ESC Shema za sredstva bespovratne pomoći za poslovnu infrastrukturu (BRI)	MEUR 5 plus otprilike MEUR 1,6 kroz nacionalno sufinanciranje (od strane krajnjih korisnika); vrijednost sredstava bespovratne pomoći između MEUR 500.000 i MEUR 1; maks. 9 projekata	Osnovna infrastruktura vezana za lokalno poslovanje i razvoj turizma; unapređenje poslovne infrastrukture; turističke infrastrukture; infrastrukturna baza za inovativnost, ICT i istraživanje i razvoj; obuka i tehnička pomoć za korištenje i održavanje infrastrukture.
Šest IPA Operativnih programa za prekograničnu suradnju	MEUR 40,3 kroz razdoblje 2007-2009	Pogranične regije (NUTS III) koje ispunjavaju uvjete za pojedine programe prekogranične suradnje Otprilike pola izdvojenih sredstava za projekte u tipu Operativnog programa za regionalnu konkurentnost
Operativni program za regionalnu konkurentnost	MEUR 47 kroz razdoblje 2007-2009, od kojih MEUR 35,35 IPA	Područje koje ispunjava uvjete je čitava RH; međutim, mjere vezane za infrastrukturu usredotočuju se na područja koja zaostaju u razvitku.

Tablica 14: Zaliha projektnih prijedloga pripremljenih kroz EU projekte (zahtjevi županija za financiranje)

Projekt	Iznos	Mjesto i vrsta podržane djelatnosti
Podrška upravljanju projektima gospodarske i socijalne kohezije – CARDS 2004	26 prijedloga projekata s kompletnom ponudbenom dokumentacijom, u vrijednosti između MEUR 0,5 - MEUR 1. Neki projekti zatražili su pomoć za PHARE 2005 BRI putem kojeg se može financirati maks. 9 projekata s ukupnom vrijednošću sredstava bespovratne pomoći od MEUR 5.	Isto kao poslovna infrastruktura PHARE 2005. Projekti iz 13 županija koje nisu pogođene ratom i koje do sada nisu primile EU pomoć.
Održivi razvoj u ratom pogođenim područjima Hrvatske– CARDS 2003	Uz MEUR 11,6 za odabrane projekte Regionalnih operativnih programa financiranih kroz CARDS, zaliha projekata koji se priprema odnosi se na otprilike 40 projekata (EUR 32 milijuna) koji se odnose na poslovnu, komunalnu i infrastrukturu vezanu za okoliš – u dvije županije	Vukovarsko-srijemska i Sisačko-moslavačka .
Održivi razvoj u ratom pogođenim područjima Hrvatske – CARDS 2004	Uz MEUR 11,5 za odabrane projekte Regionalnih operativnih programa financiranih kroz CARDS, u pripremi je zaliha projekata čija je vrijednost MEUR 30 ukupno, i koji će biti dovršen do travnja 2008.	Ličko-senjska, Karlovačka, Brodsko-posavska, Požeško-slavonska.

Mala i srednja poduzeća (MSP)

Izazov stavljen pred hrvatska MSP je uvođenje strukturnih promjena u sektoru kako bi se poboljšala sposobnost uspješnog odgovora na pritisak konkurencije na Jedinstvenom europskom tržištu. Predviđajući sudjelovanje na unutarnjem tržištu, kroz projekte CARDS pružena je tehnička pomoć nadležnim ministarstvima i strukturama za podršku MSP kako bi se poboljšalo cjelokupno poslovno okruženje. Projekti su se bavili pitanjima administrativnih prepreka ulaganjima, jačanjem promocije ulaganja i procjenom učinka zakonodavstva u odnosu na MSP.

U sklopu PHARE programa, uz pažnju poboljšanju politike, sukladno Europskoj povelji o malom gospodarstvu, pažnja je također posvećena shemama za sredstva bespovratne pomoći, te po prvi put usmjeravanju pomoći individualnim MSP. Cilj projekta PHARE 2005. je poboljšati institucionalni okvir, politike, programe i strategije za MSP, poslovno savjetovanje i regulatorni režim. To bi trebalo pomoći hrvatskim MSP da zadovolje EU standarde iz Povelje o MSP pravne stečevine i Europske povelje o malom gospodarstvu. U sklopu projekta PHARE 2006., predviđena je pilot shema za sredstva bespovratne pomoći čiji je cilj poboljšanje tehnologijskog kapaciteta MSP i njihove konkurentnosti, produktivnosti i izvoznog potencijala. Shema za sredstva bespovratne pomoći također je prilika za testiranje programa, postupaka i struktura za planiranje i na taj način za pripremu MGRIP za upravljanje širokom lepezom sredstava bespovratne pomoći dostupnih kroz Strukturne fondove. Zaposlenici MGRIP-a već su stekli određeno iskustvo kroz sudjelovanje u projektiranju i provedbi jedne druge sheme za sredstva bespovratne pomoći u sklopu PHARE programa – u segmentu regionalnog razvoja. Vještine će se produbiti nakon što MGRIP pokrene vlastitu shemu za sredstva bespovratne pomoći za MSP u sklopu PHARE 2006. Do trenutka kada učinci te sheme za sredstva bespovratne pomoći postanu vidljivi i dok se ne dobije više uvida u prikladnost pribavljanja direktnih ulaganja za MSP u sklopu EU programa, Operativna struktura odlučila je usmjeravati sredstva iz Operativnog programa u druge vidove potpore koji "neizravno" poboljšavaju konkurentnost – kroz ulaganja u usluge poslovne podrške i povezanu infrastrukturu umjesto kroz direktna ulaganja u MSP.

Hrvatska je također korisnik tri financijske linije za MSP koje sufinancira Europska banka za obnovu i razvoj (EBRD), Razvojna banka Vijeća Europe (CEB, u suradnji s njemačkom bankom Kreditanstalt für Wiederaufbau, KfW) i Europska investicijska banka (EIB), kao dio programa za više korisnika u sklopu PHARE 2005. (Bugarska, Rumunjska, Hrvatska, Turska). Ovi programi kombiniraju podršku PHARE s resursima međunarodnih financijskih institucija radi učinkovitijeg doprinosa jačanju sposobnosti financijskog sektora za financiranje MSP. Ukupna vrijednost ovih financijskih linija za MSP u sklopu PHARE programa iznosi MEUR 32.[172]

[172] Vrijednost financijske linije za MSP koju sufinancira EBRD (Bugarska, Hrvatska, Rumunjska) iznosi MEUR 18, one koju sufinanciraju CEB i KfW (Bugarska, Rumunjska, Hrvatska, Turska) MEUR 9, a one koju sufinancira EIB (Bugarska, Hrvatska, Turska) MEUR 5.

Tablica 15: Relevantni EU projektu u području MSP

Program/Godina	Naziv projekta	Status (srpanj 2007.)
CARDS 2002	Razvoj poslovnog i investicijskog okruženja u Hrvatskoj	Dovršeno
CARDS 2003	Strateški plan za dugoročni razvoj postojećih gospodarskih slobodnih zona u Hrvatskoj	U tijeku
CARDS 2004	Unaprijediti informiranje hrvatske poslovne zajednice	U tijeku
PHARE 2005	Izgradnja sposobnosti za strukturu podrške za MSP i usklađivanje politike i akcija s Poveljom o MSP i Poglavljem pravne stečevine o MSP	U tijeku
PHARE 2006	Podrška za povećanje konkurentnosti i izvoza hrvatskih MSP	Planirano
PHARE 2005	Tri financijske linije za MSP (PHARE program za više korisnika)	U tijeku

Hrvatska također namjerava sudjelovati u novom Programu za konkurentnost i inovativnost (CIP).[173] MGRIP trenutno organizira obuku u vidu pripreme za mogućnosti koje nudi CIP – posebno njegova komponenta vezana za poduzetništvo i inovativnost, koja je najbliža cilju ovog Operativnog programa. CIP pomaže poslovnim subjektima da budu inovativniji kroz osiguranje pristupa financiranju: podjela rizika i nagrada s privatnim ulagačima kapitala i pružanje protugarancija ili sugarancija za nacionalne garancijske sheme. Kroz CIP, MSP imat će jednostavan, jasan i učinkovit pristup informacijama o EU kroz mreže poslovne podrške u obliku Euro-info centara i Inovacijskih relejnih centara. CIP također uvodi instrumente kao što su instrument rizičnog kapitala za velik rast i inovativna društva, "sekuritizacija" bankovnih kreditnih portfelja za MSP i poboljšana uloga za mreže inovativnosti i poslovne podrške.

Dok je glavni cilj kako Programa za konkurentnost i inovativnost tako i Operativnog programa za regionalnu konkurentnost većim dijelom poboljšanje institucionalne sposobnosti posrednika (izravna pomoć MSP manje je prisutna kao način isporuke), oni su ipak komplementarni. Cilj Operativnog programa je jačanje i daljnja izgradnja institucionalnih struktura (što uključuje infrastrukturu) kao podrška usklađenosti i konkurentnosti, koje bi zatim trebale rasti i usvajati EU praksu i know-how kroz međunarodne projekte karakteristične za CIP. Drugim riječima, potrebno je učiniti mnogo na jačanju sposobnosti i kvalitete posrednika i ostalih gospodarskih aktera u Hrvatskoj prije njihovog uspješnog angažmana i učinkovitog sudjelovanja i učenja iz inicijativa sličnih CIP programu s EU dodanom vrijednošću.

Međutim, postoji određeni rizik preklapanja aktivnosti koje su dio IPA i onih koje su dio CIP programa. Oba predviđaju pomoć za posrednička tijela (iako ne na istoj razini razrađenosti): tehnička pomoć kod usvajanja i razrade politike, pomoć onima koji su aktivni

[173] Hrvatska ima status promatrača u Programu za konkurentnost i inovativnost od 2006. godine, kada je predala službeni zahtjev za članstvo, a trebala bi početi sudjelovati u Programu tijekom 2007. godine.

u financijskom sektoru, mjere podrške za inicijative inkubatora, klastera, mreža, itd. Kako bi se osigurala sinergija između ova dva izvora financiranja, Operativna struktura će blisko i redovno surađivati s osobama koje su kontakt točke za različite komponente CIP programa u nadležnim ministarstvima (uglavnom MGRIP).

Znanost, tehnologija, istraživanje i razvoj, te inovativnost

U sektoru istraživanja i razvoja, poduzet je ograničen broj aktivnosti koje bi bile relevantne za aktivnosti u tipu ERDF. Do danas nije bilo EU projekata koji bi pružali podršku znanstvenom istraživanju i razvoju kao odgovor potrebama poslovnog sektora i postoji veliki potencijal u sklopu IPA programa da se poduzmu takvi tipovi intervencija. S druge strane, postoji mnogo prostora unutar kojeg Operativni program može graditi na postignutim rezultatima.

Velik dio pažnje u sklopu EU pomoći pridaje se rješavanju pitanja vezanih za zaštitu prava intelektualnog vlasništva. Državni zavod za intelektualno vlasništvo (DZIV) imao je koristi od cijelog niza CARDS projekata (nacionalnih i regionalnih) čiji je cilj bio poboljšati pravni i institucionalni okvir i jačati vještine i sposobnost za obradu prijava i odobravanje prava intelektualnog vlasništva. U novije vrijeme pitanjima provedbe politike bavi se veći broj državnih ustanova kroz projekt PHARE 2006. "Jačanje provedbe prava intelektualnog vlasništva". Ciljna skupina projekta jesu ustanove[174] koje se bave zaštitom prava intelektualnog vlasništva, trgovačkog vlasništva i industrijskog vlasništva kako bi se stvorila i/ili osnažila suradnja, koordinacija i provedbeni mehanizmi, kako bi se stvorio odgovarajući pravni i regulatorni okvir, kako bi se poboljšali ovršni kapaciteti i kapaciteti za jačanje svijesti javnosti o pitanjima zaštite imovinskih prava.

Također su poduzeti napori na jačanju poznavanja prava intelektualnog vlasništva u sektoru istraživanja i razvoja. Projekt CARDS 2003. "Infrastruktura za zaštitu intelektualnog vlasništva u sektoru istraživanja i razvoja", čiji je korisnik Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, nastoji razviti stimulativan i učinkovit sustav zaštite prava intelektualnog vlasništva unutar zajednice koja se bavi istraživanjem i razvojem. Glavni ciljevi projekta jesu podići razinu svijesti i poznavanja prava intelektualnog vlasništva (posebno patenata) i transfera tehnologija, osigurati niz usluga pravne zaštite i omogućiti ekonomsku evaluaciju i komercijalnu eksploataciju intelektualnog vlasništva kojeg su stvorile ustanove koje se bave istraživanjem i razvojem, istraživači i inovatori. Vrijednost projekta iznosi EUR 600.000. Jedan od ishoda projekta je sveobuhvatni priručnik o transferu tehnologija koji također uključuje dokument s generičkim postupcima koji bi mogli koristiti podnositeljima projektnih zahtjeva u sklopu shema za sredstva bespovratne pomoći Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa u mjeri 2.2 ovog Operativnog programa. Osim toga, cijeli koncept bit će realiziran u devet pilot ustanova (vidi mjeru 2.2).

U sklopu Programa CADSES (INTERREG III C), korisnici iz Hrvatske sudjeluju u projektu Tec Park Net. Projekt se usredotočuje na suradnju u znanstvenim i tehnološkim parkovima u EU-Regiji budućnosti u Srednjoj Europi. Tec Park Net obuhvaća regije iz Austrije, Italije, Slovenije, Hrvatske i Mađarske, a cilj mu je postići veću konkurentnost i bolju ekonomsku situaciju u uključenim regijama. Fokus projekta jesu inovativna mala i srednja poduzeća, klasteri, kao i stimulacija novih poduzeća. Razmjena znanja,

[174] Državni zavod za intelektualno vlasništvo, Ministarstvo pravosuđa, Ministarstvo unutarnjih poslova, Ministarstvo financija (Carinska uprava), Državni inspektorat.

kompetentni partneri i specijalizirana infrastruktura olakšavaju integraciju regionalnih gospodarstava na višoj razini. Na hrvatskoj strani, sudionici u projektu jesu Tehnološki park Zagreb i Tehnološko-inovacijski centar Rijeka.

Hrvatska sudjeluje u programu TEMPUS u sklopu kojeg ima mnogo prostora za koordinaciju s Operativnim programom za regionalnu konkurentnost i Operativnim programom za razvoj ljudskih potencijala. Svrha programa TEMPUS je pomoći u reformi visokoškolskog sustava sukladno Bolonjskom procesu. Za razliku od IPA, gdje su moguća infrastrukturna ulaganja, TEMPUS se usredotočuje isključivo na djelatnosti izgradnje kapaciteta. S druge strane, njegov doprinos je važan preduvjet da bi Hrvatska mogla učinkovito koristiti sredstva dostupna kroz Programe Zajednice kao što su Lifelong Learning, Erasmus Mundi, CIP, itd.

Do sada su postojala dva TEMPUS projekta relevantna za ovaj Operativni program. Jedan od njih doprinosi stvaranju partnerstava između sveučilišta i poslovnog sektora. Zajednički europski TEMPUS projekt CREATE "Poticanje hrvatskih poduzetničkih aktivnosti i transfera tehnologija u obrazovanju" podržava otvaranje tri Ureda za poduzetničke aktivnosti i transfer tehnologija na Sveučilištu u Zagrebu, Rijeci i Splitu, uglavnom u području prirodnih znanosti. Uredi će pružati usluge savjetovanja, izdavaštva i organizacije tečajeva ili radionica. Projekt je dobrodošao doprinos IPA i Programima Zajednice CIP i Okvirni programi: on izgrađuje poduzetnički mentalitet i prateći kapacitet visokoškolskih ustanova, što je neophodno za održiv i uspješan transfer i komercijalizaciju tehnologija, a to su teme koje se nalaze visoko na agendi Europske unije. Projekt je započeo 2005. godine, a očekuje se da će trajati 36 mjeseci. Za njegovu provedbu osigurano je ukupno EUR 500.000. Koordinator u Hrvatskoj je Fakultet prirodoslovno-matematičkih znanosti Sveučilišta u Splitu.

Važan je također Zajednički europski TEMPUS projekt "Izgradnja sposobnosti za istraživanje u Hrvatskoj", koji je započeo u siječnju 2007. godine. Cilj projekta je otvaranje istraživačkih ureda na svim sveučilištima i pri Nacionalnoj zakladi za znanost, visoko školstvo i tehnologijski razvoj, kao i poboljšanje nacionalne administrativne strukture za Program Zajednice FP7 u MZOŠ. Projekt uključuje razvoj i provedbu istraživačkih strategija i obuku akademskog i administrativnog osoblja u istraživačkim uredima. Voditelj projekta za Hrvatsku je Sveučilište u Splitu. Za projekt je osigurano ukupno EUR 490.000. Članovi konzorcija jesu Sveučilište u Osijeku, Dubrovniku, Rijeci, Zadru i Zagrebu, Nacionalna zaklada za znanost, visoko školstvo i tehnologijski razvoj i MZOŠ.

Unutar ovog Operativnog programa ima prostora za nastavak napora na ulaganju u sektor istraživanja i razvoja u Hrvatskoj i za osiguranje održivosti postignuća kroz projekte financirane od strane EU. Glavni kandidati za pomoć temeljem Operativnog programa jesu pilot centri u području zaštite prava intelektualnog vlasništva, koji su otvoreni u sklopu projekta CARDS 2003., kao i uredi za transfer tehnologija otvoreni na tri sveučilišta u sklopu projekta TEMPUS CREATE. Oba projekta su u fazi finalizacije, te su pilot centri spremni za sljedeću fazu odnosno za rad na konkretnim aktivnostima transfera tehnologija.

Tablica 16: Relevantni EU projekti u području znanosti, istraživanja i razvoja i inovativnosti

Program/Godina	Naziv projekta	Status (srpanj 2007.)
CARDS 2001	Projekt jačanja pravnog i institucionalnog okvira za učinkovitu provedbu i realizaciju prava intelektualnog vlasništva	Dovršeno
CARDS 2002	Prava industrijskog i intelektualnog vlasništva – regionalni CARDS	Dovršeno
CARDS 2003	Jačanje sustava provedbe intelektualnog vlasništva	Dovršeno
CARDS 2003	Infrastruktura za zaštitu intelektualnog vlasništva u sektoru istraživanja i razvoja	U tijeku
PHARE 2006	Jačanje provedbe prava intelektualnog vlasništva	Planirano
INTERREG III C – CADSES	TEC-PARK.NET	U tijeku
TEMPUS	Zajednički europski projekt CREATE *Poticanje hrvatskih poduzetničkih aktivnosti i transfera tehnologija u obrazovanju*	U tijeku
TEMPUS	Zajednički europski projekt *Izgradnja sposobnosti za istraživanje u Hrvatskoj*	U tijeku

Velik izvor financijskih sredstava za znanost, istraživanje i razvoj i inovativnost je Šesti okvirni program za istraživanje i tehnologijski razvoj (FP6), koji je odabran kao jedan od prioritetnih Programa Zajednice za Hrvatsku. Cilj sudjelovanja u Okvirnim programima je usklađivanje s pravnom stečevinom u području istraživanja kroz poticanje znanstvenika da se pridruže europskoj znanstvenoj mreži. Hrvatska u cijelosti sudjeluje u FP6 od siječnja 2006. godine i kroz to je vrijeme pokazala veliku apsorpcijsku sposobnost. S hrvatskim partnerima potpisano je ukupno 10 ugovora, za čije se aktivnosti izdvaja ukupno 10 milijuna eura (pristupnina za članstvo za Hrvatsku iznosila je MEUR 6,4). Najveća apsorpcijska sposobnost postoji u područjima informacijskih i komunikacijskih tehnologija, medicine i biotehnologije, prehrambene biotehnologije, građenja, mikroelektronike i fizike.

Sudjelovanje u FP7 također se smatra prioritetom, jer nudi sljedeće mogućnosti:

- izravna financijska pomoć istraživačkoj i gospodarskoj zajednici za inovativno znanstveno istraživanje;
- aktivno sudjelovanje u stvaranju rezultata visoke vrijednosti i primjenjivosti u cijelom društvu;
- razvitak istraživačkih ustanova, sustava za upravljanje i osiguranje kvalitete znanstvenog istraživanja, za korištenje opreme, prostora i postrojenja, poboljšanje položaja mladih znanstvenika i razvitak kvalitetne administracije u istraživačkom sektoru.

U procesu priprema[175] za FP7, MZOŠ potiče praksu koja predstavlja pozitivan trend u sektoru istraživanja i razvoja općenito: strateško planiranje korištenja prostora i opreme za

[175] U cilju uspješnog sudjelovanja u FP7, MZOŠ radi na kratkoročnom i srednjoročnom akcijskom planu za podizanje apsorpcijskih sposobnosti hrvatske znanstvene zajednice. Poseban fokus stavljen je na umrežavanje s partnerima iz stranih ustanova i MSP u odnosu na djelatnosti istraživanja i razvoja. MZOŠ je unaprijedilo kontakt mrežu za FP7 kako bi se omogućila bolja podrška za provedbu projekata i traženje partnera. MZOŠ

istraživanje i razvoj od strane instituta i visokoškolskih ustanova, čime se osigurava prijenos rezultata istraživanja postignutih kroz projekte Okvirnih programa, itd.

Ovaj Operativni program omogućit će Hrvatskoj uspješnu apsorpciju sredstava FP7, jer nastoji unaprijediti infrastrukturu i suradnju u sektorima visoke dodane vrijednosti (bioznanosti i ICT) koji su jedna od tema europske suradnje u sklopu novog Okvirnog programa. Drugim riječima, ulaganja u ljudski kapital i infrastrukturu u ovim sektorima preduvjet su za uspješan angažman hrvatskih znanstvenika, klastera, akademskih ustanova i MSP u međunarodnim inicijativama poput Okvirnih programa s europskom dodanom vrijednošću.

Informacijsko društvo

Intervencija u ICT sektoru financirana od strane EU do sada je bila ograničena na jedan projekt kojim se pruža pomoć središnjim državnim upravnim tijelima u uvođenju operacija temeljenih na ICT i pružanju učinkovitih usluga poslovnom sektoru i građanima. Samo se jedan INTERREG projekt u novije vrijeme usredotočio na korištenje ICT od strane poduzetnika kao specifičnu skupinu unutar informacijskog društva. To je projekt TELEACCESS (prosinac 2006.-prosinac 2008.) kroz koji su MGRIP i Središnji državni ured za e-Hrvatsku otvorili dva pilot telecentra u prostoru dva postojeća centra za MSP u izdvojenim područjima (Skrad i Vinkovci) s ciljem pružanja brzog pristupa Internetu lokalnoj radnoj snazi i građanima da bi im se pružila prilika za cjeloživotno učenje, kreativnost i razvoj.

IPA i Operativni program za regionalnu konkurentnost uviđaju važnost pristupa i korištenja informacijsko-komunikacijske tehnologije upravo zbog premošćivanja digitalnog jaza između više i manje razvijenih područja. Postoji prostor u sklopu Operativnog programa za regionalnu konkurentnost za građenje na postignućima projekta TELEACCESS, širenjem modela pružanja usluga e-poslovanja drugim poduzetničkim centrima u Hrvatskoj, a posebice onima koji servisiraju MSP iz manje razvijenih područja. Ulaganja u ICT infrastrukturu bit će tema nekog budućeg Operativnog programa.

U listopadu 2006. godine, EZ i Hrvatska potpisale su Memorandum o razumijevanju o sudjelovanju Hrvatske u Programu Zajednice o interoperativnom pružanju usluga europske e-vlade javnim upravama, poslovnim subjektima i građanima (IDABc) kroz razdoblje 2006.-2009. Kroz IDABc, Hrvatska će moći sudjelovati u procesu definiranja Europskog interoperativnog okvira i uskladiti elektroničke usluge koje pruža Vlada s EU standardima, te na taj način omogućiti pristup hrvatskim uslugama građanima EU i poslovnim subjektima, a hrvatskim građanima i poslovnim subjektima pristup uslugama koje pružaju države članice EU.

Hrvatska također namjerava sudjelovati u Programu za konkurentnost i inovativnost (CIP) za 2007.-2013., koordinator čije ICT komponente (CIP ICT PSP) će biti Središnji državni ured za e-Hrvatsku. Hrvatska u ovom trenutku sudjeluje u Odboru za ICT PSP kao promatrač. Hrvatska očekuje da će imati koristi od ICT komponente Programa kroz sudjelovanje u pilot projektima i tematskim mrežama, kao i u benchmarking aktivnostima, konferencijama i događajima koji nadopunjuju domaće napore na motrenju razvitka informacijskog društva.

---

također koristi TEMPUS projekt čiji je cilj, između ostalih, unapređenje hrvatske apsorpcijske sposobnosti za sredstva FP7 ("Izgradnja sposobnosti za istraživanje u Hrvatskoj").

MZOŠ će sudjelovati u Programima Zajednice Sigurnije korištenje Interneta i e-Contentplus. Koordinator provedbe programa bit će Hrvatska akademska i istraživačka mreža (CARNet).

Tablica 17: Relevantni EU projekti u području ICT

Program/Godina	Naziv projekta	Status (srpanj 2007.)
PHARE 2006	Poboljšanje sposobnosti hrvatske države i javne uprave za pružanje usluga usmjerenih na korisnika	Planirano
INTERREG IIIB CADSES Program za susjedstvo	Stvaranje telecentara kao podrška učenju, poduzetništvu i pristupu informacijskom društvu u izoliranim područjima - TELEACCESS	U tijeku

3.3.3. Koordinacija i usklađenost s pomoći koju pružaju drugi relevantni donatori

Kao zemlja koja je suočena s izazovima tranzicije i pripreme za članstvo u EU, Hrvatska nastavlja koristiti višestruke izvore pomoći. S obzirom da financijska sredstva stavljena na raspolaganje kroz bilateralne, međunarodne i EU izvore ciljaju cijeli niz pitanja koja su identificirana kao prioritet u procesu pristupanja Hrvatske EU, postoji potreba za koordinacijom između različitih donatora, kao i između stranih i domaćih sredstava. Sustav koordinacije pomoći funkcionira kroz tri glavne institucije – **Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija** (MVPEI), koje je zaduženo za bilateralnu pomoć, **Ministarstvo financija**, zaduženo za međunarodne financijske institucije, i **SDURF** u ulozi Nacionalnog koordinatora pomoći, Nacionalnog koordinatora za ISPA i Nacionalnog koordinatora za IPA.

Koordinacija pomoći međunarodnih donatora osigurana je kroz cijeli programski ciklus. U fazi programiranja, SDURF i Ministarstvo financija koordiniraju pripremu strategija i projekata financiranih od strane EU i međunarodnih financijskih institucija kako bi se izbjeglo dupliciranje i postigla maksimalna sinergija. U fazi provedbe, predstavnici Ministarstva financija bit će uključeni u Nadzorni odbor za program IPA za projekte koje financiraju međunarodne financijske institucije, dok će predstavnici SDURF-a sudjelovati u sastancima za praćenje napredovanja koje će organizirati Ministarstvo financija za projekte financirane kroz strane zajmove i kredite, kao i u revizijskim misijama međunarodnih financijskih institucija. U odnosu na eventualnu reviziju ili evaluaciju koje bi organizirala Europska komisija za određeni projekt, predstavnici Ministarstva bit će prema potrebi na raspolaganju revizorima/evaluatorima.

Koordinacija s bilateralnim donatorima bit će osigurana na isti način, kroz sudjelovanje SDURF-a u misijama za programiranje bilateralnih donatora i kroz redovite mjesečne sastanke SDURF-a i MVPEI o napredovanju konkretnih projekata ili programa. Ovim će se izbjeći ponavljanje intervencija.

Prostor za koordinaciju na visokoj političkoj razini osiguran je kroz sudjelovanje Državnog tajnika Središnjeg državnog ureda za razvojnu strategiju i koordinaciju fondova Europske unije na tjednim sastancima Vlade. Njezin mandat sastoji se od predlaganja prioriteta za

financiranje iz programa financiranih od strane EU članovima Kabineta i nastupanja kao posrednik u slučaju različitih stajališta o korištenju EU pomoći. Osim toga, Državni tajnik ima funkciju Zamjenika glavnog pregovarača u pregovorima za pristupanje EU, dok je Zamjenik Državnog tajnika ujedno i Sektorski koordinator za Komponente III i IV, kao i član radne skupine za pregovore o Poglavlju 22 "Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata". Ova direktna poveznica s procesom pregovora o pristupanju omogućava SDURF-u da osigura dobru koordinaciju financiranja od strane EK i prioriteta procesa pristupanja – u svih pet IPA komponenti.

Strani donatori do sada su vrlo aktivno identificirali područja s najizraženijim potrebama. U suradnji s relevantnim nadležnim ministarstvima, odobreni su brojni programi, projekti i zajmovi u područjima politika koja su također dio ovog Operativnog programa. Glavne inicijative u relevantnim sektorima ukratko su objašnjene u daljnjem tekstu.

U području **gospodarskog razvoja, poticanja ulaganja** i **rasta poduzetništva**, postoji nekoliko inicijativa relevantnih za prioritete i mjere iz ovog Operativnog programa, i to kako slijedi:

- Projekt "*Poduzetna Hrvatska*" je projekt kojeg financira USAID s ciljem razvoja privatnog sektora u hrvatskom gospodarstvu. Cilj projekta je potaknuti stvaranje novih radnih mjesta i održivi gospodarski rast kroz povećanje prodaje i izvoza i kroz poticanje strateških ulaganja u Hrvatsku. Tehnička potpora uz poboljšanje financijskih, kao i nefinancijskih poslovnih usluga predviđa se za posredničke institucije (javne i privatne) koje servisiraju poslovne subjekte. Projekt cilja sličan tip usluga kao i ovaj Operativni program, ali bavi se posredničkim ustanovama za poslovnu podršku, a ne direktno MSP. Dakle, nema rizika od dvostrukog financiranja. Osim toga, projekt USAID-a bliži se kraju.
- Projekt "*Gospodarski razvitak i poticanje zapošljavanja u Hrvatskoj*" organiziran od strane Deutsche Gesellschaft für Technische Zusammenarbeit (GTZ) daje podršku izvozu orijentiranim trgovačkim društvima u mesno-prerađivačkom i vinskom sektoru kroz poboljšanje izvoznih uvjeta i radom s relevantnim institucijama za podršku u ovom području. Može se smatrati da projekt nadopunjava ovaj Operativni program, s obzirom da operacija koja je usmjerena na MSP u sklopu ovog Operativnog programa ne uključuje poslovne subjekte iz poljoprivrednog sektora prehrambene industrije.
- *Program certifikacije regija za ulaganja* (ICPR) kojeg je u svibnju 2007. godine pokrenuo USAID nastavak je sličnog CARDS projekta kojim je upravljalo MVPEI i koji je postigao značajan uspjeh. Ovaj projekt nastoji poboljšati metodologiju certifikacije za ulaganja i primijeniti je u tri regije (šest županija) kako bi se poboljšale investicijske vještine županija i njihovih partnera u lokalnom i regionalnom razvoju. Projekt nadopunjuje Operativni program, s obzirom da operacija o investicijskoj certifikaciji zapravo proširuje program ICPR na preostale županije koje nisu obuhvaćene projektima CARDS ili USAID. Zaposlenici MVPEI-a uključeni u projekt USAID-a također su direktno uključeni u Operativni program i osigurat će da se dobra praksa i lekcije izvučene iz projekta USAID-a u cijelosti primijene na operaciju iz Operativnog programa.

U odnosu na **sektor istraživanja i razvoja**, doprinos Svjetske banke razvitku politike i poboljšanju infrastrukturne osnove posebno je važan i relevantan za ovaj Operativni program. U stvari, Operacija BioCentar u sklopu ovog Operativnog programa moguća je zbog tehničke pomoći financirane od strane Svjetske banke koja je dio cjelokupnog paketa pomoći hrvatskom istraživanju i razvoju. U listopadu 2002. godine MZOŠ je započelo

pripremu sveobuhvatnog tehnologijskog programa. Taj rad, podržan Projektom tehničke pomoći Svjetske banke za institucionalni razvoj i regulatornu reformu (TAL-2), rezultirao je Projektom tehnologijskog razvoja (Science & Technology Project – STP) za razdoblje 2005.-2009. STP se financira kroz zajam IBRD-a u iznosu od MEUR 31 s ciljem jačanja i preustroja odabranih znanstveno-istraživačkih ustanova u svrhu postizanja viših razina primijenjenih istraživanja i povećanja njihove samodostatnosti, uz istodobno zadržavanje njihove znanstvene izvrsnosti, kao i povećanja sposobnosti korisničkih poduzeća da razvijaju, upotrebljavaju, prilagođavaju i komercijaliziraju tehnologiju, te angažmana hrvatskih znanstvenika iz dijaspore u zajedničkim projektima i drugim inicijativama, prijenosu njihovog znanja i vještina u korist hrvatskog društva (Fond "Jedinstvo uz pomoć znanja"). Financijska sredstva koja je osigurala Svjetska banka iskorištena su za pokretanje Agencije za inovativne usluge i transfer tehnologija koja će se baviti patentima, pružati financijsku podršku unapređivanju novih inovativnih proizvoda i nastupati kao inkubator za nove lokalno razvijene tehnologije.[176] Kroz projekt se također financiraju provedbeni troškovi, što uključuju reviziju, financijsko upravljanje, kao i nadzor i evaluaciju. Jedinica za provedbu projekta uključuje stručnjake iz BICRO i MZOŠ-a.

Velik dio financijskih sredstava za **regionalni razvoj** do sada je bio, a i dalje je raspoloživ kroz kredite EIB, IBRD i EBRD, kao i kroz projekte UNDP-a. Ova pomoć je većim dijelom komplementarna s Operativnim programom. Pokriva ulaganja koja su neophodna za ukidanje jaza u regionalnom razvoju, ali koja nisu uvijek direktno vezana za gospodarski rast i kao takva ne ispunjavaju uvjete IPA Komponente III.

Značajan izvor takvog financiranja je kredit Europske investicijske banke kroz koji Vlada sufinancira projekt "Integralni razvoj lokalne zajednice". U razdoblju 2005.-2008., Vlada će uložiti ukupno MEUR 300, dok kredit Europske investicijske banke iznosi MEUR 150. Cilj pomoći je smanjenje jaza između ratom pogođenih i ostalih regija koje zaostaju u razvitku i ostatka zemlje postavljanjem preduvjeta za održivi socijalni i ekonomski razvoj. Ulaganja ciljaju konkretno:

- komunalnu infrastrukturu (lokalne pogone, što uključuje vodoopskrbu, kanalizaciju, postrojenja za proizvodnju električne energije, lokalne ceste, sanaciju javnih prostora, tržnice, itd.)
- socijalnu infrastrukturu (npr., domove za starije i nemoćne osobe, vrtiće, škole, školske sportske dvorane, igrališta, domove zdravlja i ambulante, prostore lokalne uprave, muzeje, knjižnice i slično);
- infrastrukturu vezanu za zaštitu okoliša (odlagališta za krupni otpad, postrojenja za recikliranje otpada, itd.)

Koordinator ulaganja je Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka (Uprava za regionalnu i lokalnu infrastrukturu), koje je u poziciji osigurati da nema preklapanja s pomoći u sklopu ovog Operativnog programa (npr. domovi zdravlja, škole, lokalne ceste). Rizik od preklapanja je minimalan budući da su cilj projekta Europske investicijske banke ulaganja u neposlovnu infrastrukturu, dok Operativni program u ovom trenutku ne predviđa ulaganja u infrastrukturu za obrazovanje i usavršavanje.

Još jedan kredit koji je Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka uzelo u svrhu regionalnog razvitka koristi se za financiranje Projekta socijalno gospodarskog oporavka područja posebne državne skrbi (2005.-2009.). Financijska sredstva za ovaj projekt osigurana su kroz kredit Svjetske banke (IBRD) u iznosu od MEUR 35, kao i nacionalna sredstva iz državnog proračuna u visini MEUR 25. Uprava za integrirani regionalni razvoj

[176] Agencija je operativna od drugog kvartala 2007. godine.

pri MMTPR dio je jedinice za provedbu projekta i na taj način osigurava koordinaciju s ostalom pomoći. Projekt je komplementaran s pomoći temeljem ovog Operativnog programa, jer omogućava direktnu pomoć za MSP i zadruge, kao i za ulaganja u komunalnu infrastrukturu nepovezano s poduzetništvom, niti jedno od čega ne ispunjava uvjete temeljem ovog Operativnog programa. Komponenta projekta relevantna za Operativni program odnosi se na ulaganja u zajednicu (MEUR 36,5). Od ove svote, MEUR 22,5 uložit će se u gospodarsko oživljavanje regija koje zaostaju u razvitku kroz sredstva bespovratne pomoći[177] postojećim i novim zadrugama i MSP i jačanje sposobnosti[178] zadruga i MSP. Projekt također cilja ulaganja u malu lokalnu infrastrukturu u iznosu od MEUR 7 za financiranje obnove, izgradnje i opremanja obrazovnih, zdravstvenih, kulturnih i drugih ustanova, lokalne komunikacijske infrastrukture i poduzetničkih centara, tržnica i ostale infrastrukture povezane s gospodarstvom. U odnosu na potonje aktivnosti, MMTPR će osigurati da nema dvostrukog financiranja istog ulaganja iz ovog Operativnog programa. Projektom će se također uložiti MEUR 3,5 u razvitak i jačanje ustanova i izgradnju kapaciteta za planiranje i upravljanje regionalnim razvojem na nacionalnoj, županijskoj i lokalnoj razini, kao i za pripremu i provedbu razvojnih projekata.

Važan je također i projekt USAID-a (2005.-2008.) "Povećanje prihoda u gospodarski nerazvijenim područjima" (RIEDA). Cilj projekta je povećati održivo zapošljavanje i prihode u poljoprivrednom sektoru u regijama koje zaostaju u razvitku. Projekt je komplementaran i ne preklapa se s nastojanjima koja se poduzimaju u sklopu ovog Operativnog programa s obzirom da cilja poljoprivrednike i njihove udruge (ukupno 50 partnera odnosno 3.000 obiteljskih gospodarstava), radi poboljšanja učinkovitosti i kvalitete proizvodnih procesa i povećanja procesnih sposobnosti. Projekt također pomaže malim proizvođačima da povećaju proizvodnju kako bi se mogli angažirati u komercijalnoj poljoprivredi.

Pokrenuta su također tri projekta UNDP-a vrijednosti otprilike MEUR 3 svaki. Njihova svrha je socio-ekonomski oporavak područja posebne državne skrbi i nedovoljno razvijenih regija u razdoblju od 2006. do 2008. Projekti su namijenjeni za jedinice lokalne samouprave koje ispunjavaju uvjete kao Područje posebne državne skrbi u sljedećim županijama: Ličko-Senjska, Zadarska, Šibensko-kninska, Sisačko-moslavačka, Vukovarsko-Srijemska i Karlovačka. Projekti predviđaju sljedeća ulaganja: obnova odnosno izgradnja manje, ograničene infrastrukture; pružanje usluga za razvoj poslovanja (poljoprivreda), što uključuje davanje malih, namjenskih sredstava bespovratne pomoći; podrška u uspostavi struktura za podršku u zajednici čiji je cilj pružanje konkretnih usluga najosjetljivijim skupinama; podrška lokalnim vlastima u izgradnji sposobnosti za strateško planiranje i pružanje usluga. Projekt predviđa pomoć koja nadopunjuje, a ne preklapa se s Operativnim programom za regionalnu konkurentnost.

[177] Bespovratna sredstva namijenjena su za poboljšanje proizvodnih aktivnosti, poduzetništva u industrijskim i uslužnim sektorima, nove i inovativne tehnologije, zajedničko ulaganje lokalnih i stranih partnera, poslovne klastere i umrežavanje, itd.

[178] Djelatnosti na izgradnji sposobnosti daju podršku edukaciji i usavršavanju, informativnim kampanjama, nastupima na sajmovima, itd.

4. FINANCIJSKE TABLICE

Na temelju sredstava izdvojenih u Višegodišnjem indikativnom financijskom okviru (VIFO)[179] za 2008.-2010. i predviđenih prioriteta i mjera, predlažu se sljedeći iznosi nacionalnog i EU sufinanciranja za Operativni program za regionalnu konkurentnost u sklopu Komponente III programa IPA.

Tablica 18: Financijska Tablica – OP RK

[179] Priopćenje Komisije Vijeću i Europskom parlamentu o IPA Višegodišnjem indikativnom financijskom okviru za 2008.-2010. koji je Komisija donijela 8. studenog 2006. godine.

GODINE 2007. – 2009.		Javni izdaci			Za informaciju
	Ukupni javni izdaci	Doprinos Zajednice (IPA)	Nacionalni javni doprinosi	Stopa sufinanciranja IPA	Ostalo (IFI, itd.)
	(1) =(2) + (3) (Eur)	(2) (Eur)	(3) (Eur)	(4)=(2)/(1) (%)	(Eur)
Prioritet *1* – *Poboljšati razvojni potencijal regija koje zaostaju u razvitku*	***14.610.001***	***10.957.500***	***3.652.501***	***75%***	***0***
Mjera 1.1 – Poslovna infrastruktura	14.610.001	10.957.500	3.652.501	75%	0
Prioritet *2* – *Jačanje konkurentnosti u hrvatskom gospodarstvu*	***28.610.000***	***21.457.500***	***7.152.500***	***75%***	***0***
Mjera 2.1 – Poboljšanje poslovne klime	14.530.250	10.895.500	3.634.750	75%	0
Mjera 2.2 – Transfer tehnologije i podrška uslugama za novonastale tvrtke utemeljene na znanju	14.079.750	10.562.000	3.517.750	75%	0
Prioritet *3* – *Tehnička pomoć*	***3.913.000***	***2.934.750***	***978.250***	***75%***	***0***
Mjera 3.1 – Tehnička pomoć za upravljanje Operativnim programom	3.913.000	2.934.750	978.250	75%	0
Ukupno 2007.-2009.	***47.133.001***	***35.349.750***	***11.783.251***	***75%***	***0***

GODINA 2007.		Javni izdaci			Za informaciju
	Ukupni javni izdaci	Doprinos Zajednice (IPA)	Nacionalni javni doprinosi	Stopa sufinanciranja IPA	Ukupni javni izdaci
	(1) =(2) + (3)	(2)	(3)	(4)=(2)/(1)	
	(Eur)	(Eur)	(Eur)	(%)	(Eur)
Prioritet *1* – *Poboljšati razvojni potencijal regija koje zaostaju u razvitku*	***4.567.667***	***3.425.750***	***1.141.917***	***75%***	***0***
Mjera 1.1 – Poslovna infrastruktura	4.567.667	3.425.750	1.141.917	75%	
Prioritet *2* – *Jačanje konkurentnosti u hrvatskom gospodarstvu*	***8.943.000***	***6.707.250***	***2.235.750***	***75%***	***0***
Mjera 2.1 – Poboljšanje poslovne klime	4.542.000	3.405.250	1.136.750	75%	
Mjera 2.2 – Transfer tehnologije i podrška uslugama za novonastale tvrtke utemeljene na znanju	4.401.000	3.302.000	1.099.000	75%	
Prioritet *3* – *Tehnička pomoć*	***1.223.000***	***917.250***	***305.750***	***75%***	***0***
Mjera 3.1 – Tehnička pomoć za upravljanje Operativnim programom	1.223.000	917.250	305.750	75%	
Ukupno godina 2007.	***14733667***	***11.050.250***	***3.683.417***	***75%***	***0***

GODINA 2008.		Javni izdaci			Za informaciju
	Ukupni javni izdaci	Doprinos Zajednice (IPA)	Nacionalni javni doprinosi	Stopa sufinanciranja IPA	Ukupni javni izdaci
	(1) =(2) + (3) (Eur)	(2) (Eur)	(3) (Eur)	(4)=(2)/(1) (%)	(Eur)
Prioritet *1* – *Poboljšati razvojni potencijal regija koje zaostaju u razvitku*	***4.794.667***	***3.596.000***	***1.198.667***	***75%***	***0***
Mjera 1.1 – Poslovna infrastruktura	4.794.667	3.596.000	1.198.667	75%	
Prioritet *2* – *Jačanje konkurentnosti u hrvatskom gospodarstvu*	***9.387.000***	***7.040.250***	***2.346.750***	***75%***	***0***
Mjera 2.1 – Poboljšanje poslovne klime	4.767.250	3.575.250	1.192.000	75%	
Mjera 2.2 – Transfer tehnologije i podrška uslugama za novonastale tvrtke utemeljene na znanju	4.619.750	3.465.000	1.154.750	75%	
Prioritet *3* – *Tehnička pomoć*	***1.285.000***	***963.750***	***321.250***	***75%***	***0***
Mjera 3.1 – Tehnička pomoć za upravljanje Operativnim programom	1.285.000	963.750	321.250	75%	
Ukupno godina 2008.	***15466667***	***11.600.000***	***3.866.667***	***75%***	***0***

GODINA 2009.		Javni izdaci			Za informaciju
	Ukupni javni izdaci	Doprinos Zajednice (IPA)	Nacionalni javni doprinosi	Stopa sufinanciranja IPA	Ukupni javni izdaci
	(1) =(2) + (3) (Eur)	(2) (Eur)	(3) (Eur)	(4)=(2)/(1) (%)	(Eur)
Prioritet *1* – *Poboljšati razvojni potencijal regija koje zaostaju u razvitku*	***5.247.667***	***3.935.750***	***1.311.917***	***75%***	***0***
Mjera 1.1 – Poslovna infrastruktura	5.247.667	3.935.750	1.311.917	75%	
Prioritet *2* – *Jačanje konkurentnosti u hrvatskom gospodarstvu*	***10.280.000***	***7.710.000***	***2.570.000***	***75%***	***0***
Mjera 2.1 – Poboljšanje poslovne klime	5.221.000	3.915.000	1.306.000	75%	
Mjera 2.2 – Transfer tehnologije i podrška uslugama za novonastale tvrtke utemeljene na znanju	5.059.000	3.795.000	1.264.000	75%	
Prioritet*3* – *Tehnička pomoć*	***1.405.000***	***1.053.750***	***351.250***	***75%***	***0***
Mjera 3.1 – Tehnička pomoć za upravljanje Operativnim programom	1.405.000	1.053.750	351.250	75%	
Ukupno godina 2009.	***16932667***	***12.699.500***	***4.233.167***	***75%***	***0***

Kao što je vidljivo iz financijskih Tablica, Prioritet 3, Tehnička pomoć čini otprilike 8% doprinosa Zajednice za Operativni program. To je nešto više od standardnih izdvajanja za tehničku pomoć koja su predviđena IPA Provedbenom uredbom (6%), ali i dalje je u granicama dopuštenog (10%) u izvanrednim slučajevima i uz opravdanost zbog opsega programa. Ovaj Operativni program upravo je jedan takav izvanredan slučaj, a iz sljedećih razloga:

- za razliku od nekih drugih Operativnih programa koji su specifični za pojedine sektore, Operativni program za regionalnu konkurentnost uključuje veći broj ustanova, sve od kojih– kao članovi Operativne strukture i/ili korisnici pomoći – imaju pravo na tehničku pomoć u sklopu Prioriteta 3;

- većina ustanova koje su angažirane na Operativnom programu do sada je imala tek ograničeno iskustvo s projektima EU i nema iskustva s upravljanjem financijskim sredstvima EU (koordinacija procesa programiranja, savjetovanja s partnerima, nadzor, provedba projekta). Osim toga, dio pomoći temeljem Operativnog programa bit će dodijeljen kroz sheme za sredstva bespovratne pomoći koje predstavljaju poseban izazov za upravljanje i provedbu i iziskuju pomoć vanjskih stručnjaka (honorari za ocjenjivače i procjenjivače podnositelja zahtjeva);

- ovaj Operativni program dovest će do dva operativna programa u sljedećoj generaciji EU programa – jedan za pitanja regionalnog razvoja, a drugi za pitanja konkurentnosti (na horizontalnoj osnovi). Bit će potrebna dodatna pomoć i napori kako bi se relevantne ustanove pripremile za samostalno upravljanje Operativnim programom u bliskoj budućnosti, kao i za stvaranje kvalitetne zalihe projektnih prijedloga za ove operativne programe.

5. PROVEDBENE ODREDBE

U ovom poglavlju Operativnog programa opisuju se sustavi i strukture uspostavljeni u vrijeme izrade Operativnog programa. Određeni broj ključnih odluka o strukturama i odgovornostima kao i o sustavima upravljanja i informiranja donosit će se u kontekstu akreditacije za decentralizirano upravljanje, koja prati drugačiji vremenski raspored od onog za usvajanje Operativnog programa. Stoga će se u Okvirnom sporazumu, kao i u Sporazumu o financiranju koji će se potpisati nakon dodjele ovlasti za decentralizirano upravljanje, naći detaljne odredbe o sustavima upravljanja i kontrole. Odredbe u ovom poglavlju stoga podliježu kasnijim prilagodbama primjenjivih odredbi tih sporazuma, ondje gdje je to potrebno.

5.1. Strukture upravljanja i kontrole

5.1.1. Tijela i nadležne institucije

Na temelju IPA Provedbene uredbe[180], Vlada Republike Hrvatske usvojila je vlastite pravne akte kojima će odrediti pojedina tijela za upravljanje i provedbu IPA-e[181].

Sukladno odredbama navedene Uredbe, sljedeći pojedinci/tijela jesu ili će biti određeni/uspostavljeni:

- Nacionalni IPA koordinator
- Strateški koordinator za komponente Regionalni razvoj i Razvoj ljudskih potencijala
- Dužnosnik nadležan za akreditaciju
- Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje
- Nacionalni fond
- Tijelo nadležno za reviziju
- Operativna struktura

Uz izuzetak Operativne strukture i uloge Strateškog koordinatora, ova tijela u osnovi obavljaju zadatke koji su općenito primjenjivi na sve IPA komponente u skladu s njihovim dužnostima određenim u relevantnim člancima IPA Provedbene uredbe i Dodatku A Okvirnog sporazuma koji će Komisija zaključiti s Republikom Hrvatskom.

[180] Uredba Komisije (EC) br. 718/2007 o provedbi Uredbe Vijeća br. 1085/2006.

[181] Uredba o opsegu i sadržaju odgovornosti te ovlastima tijela nadležnih za upravljanje instrumentom pretpristupne pomoći (NN 18/07); Izmjene i dopune Uredbe o opsegu i sadržaju odgovornosti te ovlastima tijela nadležnih za upravljanje instrumentom pretpristupne pomoći (NN 82/07); Odluka o imenovanju osoba nadležnih za upravljanje instrumentom pretpristupne pomoći (IPA) (NN 18/2007); izmjene i dopune odluke o imenovanju osoba nadležnih za upravljanje instrumentom pretpristupne pomoći (IPA) (NN 82/07).

Stoga će u skladu s odredbama članka 7.3 navedene Uredbe te kako je određeno u 'predlošku' Okvirnog sporazuma koji je Komisija usvojila 6. srpnja 2007. [ref. *C(2007) 3208 konačni – E/1368/2007*] te funkcije biti sastavni dio **Okvirnog sporazuma** koji će Komisija sklopiti s Republikom Hrvatskom.

Operativna struktura

Operativnim programom za regionalnu konkurentnost upravljati će čelnik Operativne strukture koji će, sukladno članku 28.2 IPA Provedbene uredbe, biti zadužen za sljedeće poslove:

a. pripremu godišnjih ili višegodišnjih programa;

b. nadzor nad provedbom programa i vođenje Sektorskog nadzornog odbora, kako je utvrđeno člankom 59, ponajprije osiguravanjem dokumenata potrebnih za praćenje kvalitete provedbe programa;

c. pripremu sektorskih godišnjih i završnog izvješća o provedbi, utvrđenih člankom 61(1) te, nakon razmatranja izvješća od strane Sektorskog nadzornog odbora, podnošenje istih Komisiji, Nacionalnom IPA koordinatoru i Nacionalnom dužnosniku za ovjeravanje;

d. osiguranje da su aktivnosti koje se financiraju odabrane i odobrene sukladno kriterijima i mehanizmima primjenjivim na OP, te da su u skladu s relevantnim pravilima Zajednice i nacionalnim pravilima;

e. uspostavljanje postupaka za osiguranje pohrane sve dokumentacije potrebne za osiguranje odgovarajućeg revizijskog traga, sukladno članku 20;

f. organizaciju natječajnih postupaka, postupaka za dodjelu bespovratnih sredstava, ugovaranja te izvršenje plaćanja krajnjim korisnicima i (prema potrebi) izvršenje povrata tih sredstava;

g. osiguranje da sva tijela uključena u provedbu operacija održavaju zaseban računovodstveni sustav ili zasebne računovodstvene šifre;

h. osiguranje da Nacionalni fond i Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje prime sve potrebne informacije o primijenjenim postupcima i verifikacijama izvršenima vezano za troškove;

i. uspostavu, održavanje i ažuriranje sustava izvješćivanja i informiranja;

j. provođenje verifikacija kako bi se osiguralo da su deklarirani troškovi nastali u skladu s važećim pravilima, da je roba dostavljena i usluge izvršene sukladno odluci o davanju suglasnosti, te da su zahtjevi krajnjih korisnika za plaćanjem/isplatama valjani. Te se verifikacije odnose na administrativne, financijske, tehničke i materijalne aspekte operacija, kako bude primjereno;

k. osiguranje interne revizije tijela koja čine Operativnu strukturu;

l. osiguranje izvješćivanja o nepravilnostima;

m. osiguranje poštivanja pravila o informiranju i promidžbi.

Operativna struktura sastavljena je od sljedećih tijela, u skladu sa člankom 31. IPA Provedbene uredbe:

- Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva (MGRIP),
- Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa (MZOŠ),

- Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka (MMTPR),
- Središnja agencija za financiranje i ugovaranje programa i projekata Europske unije (SAFU).

Tablica 19: Položaj i razina nadležnosti te čelnici tijela koja čine Operativnu strukturu OP-a za regionalnu konkurentnost

Razina nadležnosti	**Nazivi tijela unutar Operativne strukture**	**Pojedinačna tijela unutar Operativne strukture** **Čelnici pojedinačnih tijela unutar Operativne strukture**			
I. Razina Operativnog programa	Tijelo nadležno za Operativni program	Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva Odjel za pripremu i provedbu programa i projekata EU Ulica grada Vukovara 78, 10000 Zagreb Državni tajnik za poduzetništvo			
II. razina Prioriteta / mjere	Tijelo nadležno za Prioritet / mjeru	**Prioritet 1, mjera 1.1** Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka Uprava za integrirani regionalni razvoj Prisavlje 14 10000 Zagreb Državni tajnik za razvoj	**Prioritet 2, mjera 2.1** Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva Uprava za mala i srednja trgovačka društva i zadruge Uprava za poticanje ulaganja i izvoz Ulica grada Vukovara 78 10000 Zagreb Pomoćnik ministra za mala i srednja trgovačka društva i zadruge	**Prioritet 2, mjera 2.2** Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa Uprava za znanost Trg hrvatskih velikana 6 10000 Zagreb Državni tajnik za znanost i tehnologiju	**Prioritet 3, mjera 3.1** Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva Odjel za pripremu i provedbu programa i projekata EU Ulica grada Vukovara 78, 10000 Zagreb Državni tajnik za poduzetništvo
III. razina projekta	Provedbeno tijelo (Tijelo za ugovaranje)	Središnja agencija za financiranje i ugovaranje programa i projekata Europske unije (SAFU) Katančićeva 5 10000 Zagreb Ravnatelj Središnje agencije za financiranje i ugovaranje programa i projekata Europske unije (SAFU)			

Državni tajnik za poduzetništvo u Ministarstvu gospodarstva, rada i poduzetništva je voditelj Operativne strukture u smislu članka 167(3) IPA Provedbene uredbe.

Obavijesti o svim promjenama u čelništvu pojedinačnih prethodno navedenih tijela biti će dostavljene Komisiji, po potrebi, uključujući i sve promjene koje utječu na akreditaciju Operativne strukture i kasniji prijenos ovlasti upravljanja od strane Komisije.

Podjela dužnosti

Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva (kao tijelo nadležno za OP) snosi ukupnu odgovornost za upravljanje Operativnim programom te obavlja sljedeće dužnosti u odnosu na cjelokupni Operativni program:

- koordinacija izrade Operativnog programa i njegove izmjene/revizije;
- koordinacija nadzora nad provedbom programa u skladu sa člankom 59. IPA Provedbene uredbe;
- koordinacija izrade sektorskih godišnjih izvješća te završnog izvješća u skladu sa člankom 169. IPA Provedbene uredbe;
- uspostava procedura za pohranjivanje svih dokumenata kako bi se osigurao dovoljno detaljan revizijski trag (članak 20. IPA Provedbene uredbe);
- organizacija tzv. interim evaluacije tijekom provedbe programa, u suradnji sa SDURF-om;
- uspostava, održavanje i ažuriranje sustava izvješćivanja i informiranja;
- osiguranje da sva tijela uključena u provedbu operacija vode zaseban računovodstveni sustav ili zasebno računovodstveno šifriranje;
- osiguranje da Nacionalni fond i Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje dobiju sve potrebne informacije o procedurama i verifikacijama koje su provedene u vezi s izdacima;
- osiguranje interne revizije;
- osiguranje izvještavanja o nepravilnostima;
- osiguranje izvještavanja o upravljanju rizicima;
- osiguranje poštivanja pravila o informiranju i promidžbi.

U vezi s Prioritetom 2: Jačanje konkurentnosti hrvatskog gospodarstva, mjerom 2.1 – Poboljšanje poslovne klime, i Prioritetom 3: Tehnička pomoć, Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva **(kao tijelo nadležno za prioritet / mjeru)** posebno će izvršavati sljedeće zadatke:

- izrada dijelova Operativnog programa u okviru svoje sektorske nadležnosti;
- priprema podataka za nadzor provedbe te izvješća u okviru svoje sektorske nadležnosti;
- izrada relevantnih dijelova sektorskih godišnjih izvješća i završnog izvješća, u okviru svoje sektorske nadležnosti;

- osiguranje da su sve relevantne informacije dostupne kako bi se u bilo kojem trenutku osigurao dovoljno detaljan revizijski trag;
- utvrđivanje predviđenih krajnjih korisnika, modaliteta odabira i eventualnih pratećih specifičnih kriterija odabira (čl. 155. IPA Provedbene uredbe);
- osiguranje da se aktivnosti u okviru sektorske nadležnosti ministarstva odabiru i odobravaju za financiranje sukladno kriterijima primjenjivima na Operativni program, uključujući – u slučaju grant shema za dodjelu bespovratnih sredstava – pripremu smjernica za korisnike te prijavnih obrazaca, podnošenje ove dokumentacije Središnjoj agenciji za financiranje i ugovaranje programa i projekata EU, te sudjelovanje u odborima za odabir projekata (vidi odjeljak 5.2.4.);
- podnošenje zahtjeva za plaćanjem i sve popratne dokumentacije Nacionalnom fondu;
- priprema i podnošenje svih potrebnih informacija o procedurama i verifikacijama koje se obavljaju u vezi s izdacima/troškovima;
- pohranjivanje sve dokumentacije i osiguranje da su sve relevantne informacije dostupne kako bi se osigurao dovoljno detaljan revizijski trag;
- osiguranje interne revizije;
- osiguranje izvještavanja o nepravilnostima;
- osiguranje izvještavanja o upravljanju rizicima;
- osiguranje poštivanja pravila o informiranju i promidžbi.

U vezi s Prioritetom 2: Jačanje konkurentnosti u hrvatskom gospodarstvu, mjerom 2.2. Transfer tehnologije i podrška uslugama za novonastale tvrtke utemeljene na znanju, **Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa (kao tijelo nadležno za prioritet / mjeru)** obavljat će sljedeće dužnosti:

- izrada dijelova Operativnog programa u okviru svoje sektorske nadležnosti;
- priprema podataka/izvješća za nadzor u okviru svoje sektorske nadležnosti;
- izrada relevantnih dijelova sektorskih godišnjih izvješća i završnog izvješća, u okviru svoje sektorske nadležnosti;
- osiguranje da su sve relevantne informacije dostupne kako bi se u bilo kojem trenutku osigurao dovoljno detaljan revizijski trag;
- utvrđivanje predviđenih krajnjih korisnika, modaliteta odabira i eventualnih pratećih specifičnih kriterija odabira (čl. 155 IPA Provedbene uredbe);
- osiguranje da se aktivnosti u okviru sektorske nadležnosti ministarstva odabiru i odobravaju za financiranje sukladno kriterijima primjenjivima na Operativni program, uključujući – u slučaju grant shema za dodjelu bespovratnih sredstava – pripremu smjernica za korisnike te prijavnih obrazaca, podnošenje ove dokumentacije Središnjoj agenciji za financiranje i ugovaranje programa i projekata EU, te sudjelovanje u odborima za odabir projekata (vidi odjeljak 5.2.4.);
- podnošenje zahtjeva za plaćanjem i sve popratne dokumentacije Nacionalnom fondu;

- priprema i podnošenje svih potrebnih informacija o procedurama i verifikacijama koje se obavljaju u vezi s izdacima/troškovima;
- pohranjivanje sve dokumentacije i osiguranje da su sve relevantne informacije dostupne kako bi se osigurao dovoljno detaljan revizijski trag;
- osiguranje interne revizije;
- osiguranje izvještavanja o nepravilnostima;
- osiguranje izvještavanja o upravljanju rizicima;
- osiguranje poštivanja pravila o informiranju i promidžbi.

U vezi s Prioritetom 1: Unapređenje razvojnog potencijala slabije razvijenih područja, mjera 1.1. Infrastruktura povezana s poduzećima, **Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka (kao tijelo nadležno za prioritet / mjeru)** obavljat će sljedeće dužnosti:

- izrada dijelova Operativnog programa u okviru svoje sektorske nadležnosti;
- priprema podataka/izvješća za nadzor u okviru svoje sektorske nadležnosti;
- izrada relevantnih dijelova sektorskih godišnjih i završnog izvješća, u okviru svoje sektorske nadležnosti;
- osiguranje da su sve relevantne informacije dostupne kako bi se u bilo kojem trenutku osigurao dovoljno detaljan revizijski trag;
- utvrđivanje predviđenih krajnjih korisnika, modaliteta odabira i eventualnih pratećih specifičnih kriterija odabira (čl. 155 IPA Provedbene uredbe);
- osiguranje da se aktivnosti u okviru sektorske nadležnosti ministarstva odabiru i odobravaju za financiranje sukladno kriterijima primjenjivima na Operativni program, uključujući – u slučaju grant shema za dodjelu bespovratnih sredstava – pripremu smjernica za korisnike te prijavnih obrazaca, podnošenje ove dokumentacije Središnjoj agenciji za financiranje i ugovaranje programa i projekata EU, te sudjelovanje u odborima za odabir projekata (vidi odjeljak 5.2.4.);podnošenje zahtjeva za plaćanjem i sve popratne dokumentacije Nacionalnom fondu;
- priprema i podnošenje svih potrebnih informacija o procedurama i provjerama koje se obavljaju u vezi s troškovima;
- pohranjivanje sve dokumentacije i osiguranje da su sve relevantne informacije dostupne kako bi se osigurao dovoljno detaljan revizijski trag;
- osiguranje interne revizije;
- osiguranje izvještavanja o nepravilnostima;
- osiguranje izvještavanja o upravljanju rizicima;
- osiguranje poštivanja pravila o informiranju i promidžbi.

Središnja agencija za financiranje i ugovaranje programa i projekata Europske unije (kao Provedbeno tijelo) obavljat će sljedeće dužnosti u vezi s cjelokupnim Operativnim programom:

- vršenje uloge Tijela za ugovaranje;
- provjera natječajne dokumentacije (uključujući smjernice za korisnike, u slučaju grant sheme) zaprimljene od ustanova koje su krajnji korisnici te priprema potpune natječajne dokumentacije;
- organizacija natječajnih postupaka i postupaka dodjele ugovora/grantova, uključujući objavu poziva za dostavu projektnih prijedloga (u slučaju grant sheme) i poziva za javno prikupljanje ponuda (u slučaju javnih nabava tj. kod ostalih vrsta projekata), zaprimanje dostavljenih projektnih prijedloga i ponuda, te organiziranje i predsjedanje odbora za odabir projekata/ponuda (vidi odjeljak 5.2.4.);
- provedba ugovora;
- vršenje plaćanje krajnjim korisnicima i, prema potrebi, vršenje povrata sredstava od strane istih;
- osiguranje da tijelo/a nadležno/a za prioritet/mjeru primi/e sve potrebne informacije o procedurama i verifikacijama koje se obavljaju u vezi s izdacima/troškovima;
- provođenje verifikacija kako bi se osiguralo da su iskazani trošak nastali sukladno važećim pravilima, da je roba dostavljena i usluge izvršene sukladno s odlukom o davanju suglasnosti, te da su zahtjevi krajnjih korisnika za plaćanje/isplate valjani. Te provjere odnose se na administrativne, financijske, tehničke i materijalne aspekte operacija, kako bude primjereno;
- pružanje pomoći u izradi dokumentacije potrebne za Sektorski nadzorni odbor a vezano za napredak postignut u cilju ostvarivanja ciljeva mjera;
- pružanje pomoći u izradi sektorskih godišnjih izvješća te završnog izvješća o provedbi;
- vođenje zasebnog računovodstvenog sustava ili zasebnog računovodstvenog šifriranja;
- interna revizija;
- pohranjivanje sve dokumentacije i osiguranje da su sve relevantne informacije dostupne kako bi se osigurao dovoljno detaljan revizijski trag;
- izvješćivanje o nepravilnostima.

Za operacije koje su prethodno odabrane (i kao takve ne podliježu prethodnom javnom natječaju) a koje uključuju nacionalna javna tijela (vidi odjeljak 5.2.4.), ista će kao krajnji korisnici tih operacija izraditi natječajnu dokumentaciju za te operacije i dostaviti ju Središnjoj agenciji za financiranje i ugovaranje programa i projekata EU. Ta će tijela kao krajnji korisnici biti uključena u verifikaciju rezultata ostvarenih od strane izvođača i u tehnički nadzor i odobrenje predmetnih radova, usluga i nabava.

Pripreme za akreditaciju dodatnih tijela koja će biti zadužena za natječajne procedure, ugovaranje i plaćanja započet će tijekom 2008. godine tako da će Operativni program za regionalnu konkurentnost u kasnijoj fazi moći provoditi tri institucije umjesto jedne. Tijela koja se predlažu za drugu fazu akreditacije za OP su Hrvatska agencija za malo i srednje poduzetništvo (HAMAG) za mjere MGRIP-a, Poslovno-inovacijski centar Hrvatske (BICRO) za mjere MZOŠ-a te Uprava za regionalnu i lokalnu infrastrukturu pri MMTPR za mjere MMTPR-a. U međuvremenu će SAFU intenzivno raditi na nadogradnji vlastitih

sposobnosti kako bi na još učinkovitiji način nastavila pružati podršku tijelima koja će se ubuduće uključiti u upravljanje ovim EU sredstvima.

Tijela unutar Operativne strukture odgovorna su za provedbu vlastitih zadataka vezano uz Operativni program Ministarstvu gospodarstva, rada i poduzetništva, koje snosi ukupnu odgovornost za upravljanje Operativnim programom.

Detaljna organizacijska shema sustava upravljanja Operativnim programom nalazi se u Dodatku 12.

5.1.2. Razdvajanje dužnosti

U skladu s člankom 21.2 IPA Provedbene uredbe, odgovarajuće razdvajanje dužnosti bit će osigurano između i unutar utvrđenih tijela.

Razdvajanje dužnosti između tijela

- s jedne strane, jasno razdvajanje dužnosti između aktivnosti verifikacije, nadzora i evaluacije koje provodi Operativna struktura i Nacionalni fond; a s druge strane
- jasno razdvajanje između aktivnosti revizija koje provodi Tijelo nadležno za reviziju te postupka provedbe i plaćanja.

Razdvajanje dužnosti unutar tijela

Organizacijska struktura tijela i njihovi interni postupci upravljanja i nadzora uzima u obzir sve zahtjeve za osiguranje primjerenog razdvajanja dužnosti. To uključuje sljedeća načela:

- prije nego što se aktivnost odobri, operativni i financijski aspekti bit će provjereni od strane zaposlenika koji nisu zaduženi za pokretanje ili provedbu predmetne aktivnosti;
- potvrde izjava o troškovima sastaviti će osoba ili odjel u Nacionalnom fondu koja/i je funkcionalno neovisna/an od službi koje odobravaju zahtjeve o isplati sredstava temeljem ostvarenih troškova;
- pokretanje, ex-ante i ex-post nadzori odvojene su dužnosti, koje stoga obavljaju različite osobe, funkcionalno neovisne jedna o drugoj.

5.2. Nadzor i evaluacija

5.2.1. Sustav nadzora

Kako bi se osigurala usklađenost i koordinacija provedbe IPA komponenti, programa i operacija, te kako bi se pratio napredak u provedbi IPA pomoći, uspostaviti će se sljedeći nadzorni odbori:

- Nadzorni odbor za program IPA;
- Sektorski nadzorni odbor za Operativni program za regionalnu konkurentnost.

Nadzorni odbor za program IPA

Republika Hrvatska uspostavit će Nadzorni odbor za program IPA kako bi osigurala usklađenost i koordinaciju provedbe svih pet IPA komponenti.

Sektorski nadzorni odbor

Voditelj Operativne strukture za Operativni program za regionalnu konkurentnost uspostavit će Sektorski nadzorni odbor u roku od 6 mjeseci od dana stupanja na snagu IPA Provedbene Uredbe.

Sektorskim nadzornim odborom su-predsjedat će državni tajnik za poduzetništvo pri Ministarstvu gospodarstva, rada i poduzetništva kao voditelj Operativne strukture za Operativni program za regionalnu konkurentnost, te predstavnik Europske komisije. U skladu s IPA Provedbenom uredbom, obavezni su članovi Sektorskog nadzornog odbora:

- Nacionalni IPA koordinator ili njegov/njezin predstavnik;
- Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje ili njegov/njezin predstavnik;
- Predstavnik Europske komisije;
- Strateški koordinator za komponente III I IV ili njegov/njezin predstavnik;
- voditelj Nacionalnog fonda ili njegov/njezin predstavnik;
- Predstavnici svakog od tijela uključenih u Operativnu strukturu programa: Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka, Središnji državni ured za e-Hrvatsku, Središnja agencija za financiranje i ugovaranje programa i projekata Europske unije;

Sektorski nadzorni odbor činiti će, nadalje, predstavnici relevantnih partnerskih institucija i sudionika ovog Operativnog programa: predstavnici civilnog društva i socio-ekonomskih partnera, regionalnih i nacionalnih organizacija s interesom i doprinosom učinkovitoj provedbi programa. Indikativna lista tih članova Sektorskog nadzornog pododbora prikazana je u Dodatku 11.

Sastav Sektorskog nadzornog odbora može preispitati i proširiti voditelj Operativne strukture u dogovoru s Komisijom, kako bi se osigurala dostatna zastupljenost i članstvo.

Sektorskom nadzornom odboru podršku će davati stalno tajništvo koje će Operativna struktura osigurati za pripremu materijala o kojima će raspravljati odbor ili za odobravanje u pisanom postupku. Tajništvo Nadzornog odbora će biti uspostavljeno u Odjelu za pripremu i provedbu programa EU (Odsjek za nadzor i evaluaciju).

Sektorski nadzorni odbor izvješćivat će Nadzorni odbor za program IPA. Njegovi zadaci uključuju i sljedeće:

a. razmatranje i odobravanje općih kriterija za odabir aktivnosti te odobrenje bilo koje izmjene tih kriterija u skladu s potrebama programa;
b. na svakom sastanku prosuditi napredak prema postizanju specifičnih ciljeva Operativnog programa na temelju dokumenata podnesenih od strane Operativne strukture;
c. na svakom sastanku razmotriti rezultate provedbe, posebno postizanje ciljeva postavljenih za svaku prioritetnu os, mjere te tzv. interim evaluacije; (ovaj nadzor provodit će se prema dogovorenim indikatorima);

d. razmatranje sektorskih godišnjih i završnih izvješća o provedbi, uključujući sažete tablice OP-a*;*

e. informiranost o godišnjem revizijskom izvješću o aktivnostima ili o dijelu izvješća koji se odnosi na operativni program;

f. razmatranje svih prijedloga za izmjenu financijskog sporazuma programa i predložiti Operativnoj strukturi reviziju ili preispitivanje programa koje može omogućiti postizanje ciljeva programa ili unapređenje upravljanja programom, uključujući financijsko upravljanje, kao i nadgledanje horizontalnih pitanja i mjera promicanja.

Sektorski nadzorni odbor potvrdit će ili dati prijedlog revizije programa voditelju Operativne strukture, Europskoj komisiji, Strateškom koordinatoru i Nacionalnom IPA koordinatoru, tamo gdje je to potrebno, nakon evaluacije, uključujući indikatore rezultata i neposrednih rezultata te financijske indikatore koji će se koristiti za nadzor pomoći.

Sektorski nadzorni odbor uspostavit će svoja pravila postupanja u dogovoru s Operativnom strukturom i Nadzornim odborom za program IPA. Sastajat će se najmanje dva puta godišnje na zahtjev Komisije. Po potrebi, mogu se u međuvremenu sazvati i dodatni sastanci.

U načelu, Sektorski nadzorni odbor nastojat će da odluke budu donesene konsenzusom.

5.2.2. Informacijski sustav upravljanja

Voditelj Operativne strukture odgovoran je za učinkovito i pravilno upravljanje i provedbu, a posebno za uspostavu, održavanje i redovito ažuriranje sustava izvješćivanja i informiranja kako bi se prikupile pouzdane financijske i statističke informacije o provedbi, koje će se koristiti za pokazatelje nadzora i evaluacije, te za prosljeđivanje tih podataka u skladu s postupcima dogovorenim između NIPAK-a i Komisije.

Sustav će biti razvijen na jednom ili više računalnih sustava, u obliku odabranom od strane Operativne strukture i NIPAK-a, koji će omogućiti:

- nadzor i upravljanje provedbom aktivnosti i projekata, od trenutka natječaja i poziva na dostavu projektnih prijedloga sve do zatvaranje OP-a, a posebice nadzor rezultata kad god je to moguće, te neposrednih rezultata;
- provedbu i nadzor financijskih transakcija;
- osiguranje zahtjeva za izvješćivanjem o provedbi OP-a.

Operativna struktura i sva ostala tijela uključena u provedbu OP-a imat će pristup sustavu(ima).

Informacijski sustav za upravljanje projektima bit će razvijen u okviru komponente tehničke pomoći ovog Operativnog programa. Sustav će se uspostaviti uz vodstvo i nadzor NIPAK-a i Strateškog koordinatora, kako bi se osigurala dosljednost i komplementarnost u svim Operativnim programima. Do njegove uspostave, izvješćivanje i prikupljanje podataka provoditi će se ručno.

5.2.3. Sustavi nadzora i pokazatelji za nadzor provedbe

Kvantitativni i kvalitativni napredak postignut u provedbi programa, kao i njegova učinkovitost i djelotvornost u odnosu na postavljene ciljeve bit će mjereni pomoću indikatora (pokazatelja) evaluacije i nadzora koji se odnose na rezultate i neposredne rezultate (tzv. *outputs*) za svaku pojedinu mjeru.

Pri identifikaciji prikladnih pokazatelja za praćenje i evaluaciju, u obzir su uzete metode, smjernice i popis primjera indikatora koje je objavila Komisija, a posebno "Indikativne smjernice o metodama evaluacije: Indikatori nadzora i evaluacije" (kolovoz 2006., radni dokument br. 2 za programsko razdoblje 2007. - 2013.)

Voditelj Operativne strukture odgovoran je za nadzor provedbe programa. U tom kontekstu, Operativna struktura prikupljat će podatke o provedbi (neposredni rezultati, rezultati i troškovi) za aktivnosti i projekte. Uspostavit će, održavati i ažurirati sustav izvješćivanja i informiranja uzimajući podatke na razini projekta, te objedinjavajući ih na razini mjera, prioritetnih osi i cjelokupnog OP-a. Podaci o pojedincima koji su krajnji korisnici moraju biti prikupljeni za svaki projekt i korišteni za objedinjavanje na razini mjere i prioriteta. Na temelju toga će Operativna struktura procijeniti napredak OP-a na svim razinama u odnosu na postavljene svrhu i ciljeve, izraditi izvješća za Sektorski nadzorni odbor, izraditi nacrte sektorskih godišnjih i završnog izvješća o provedbi te po potrebi pokrenuti tzv. interim evaluacije.

U kontekstu nadzora i u svrhu upotrebe indikatora, Operativna struktura će osigurati da:

a. zahtjevi nadzora budu ugrađeni u dokumentaciju poziva za podnošenje ponuda i projektnih prijedloga (prijavnih obrazaca i smjernice za podnositelje);
b. projektne prijave (kod ocjene i odabira) uključuju predložene neposredne rezultate i rezultate, kao i podatke o pojedincima, koji su u skladu s indikatorima za pojedinu mjeru u OP-u;
c. pružanje podataka je ugrađeno u ugovore s korisnicima kao obveza, te da se podaci o provedbi pružaju sustavno i u roku od strane korisnika zajedno sa zahtjevom za povratom novca u okviru projekta.

5.2.4. Odabir aktivnosti

Svi ugovori za usluge, robu, radove i bespovratna sredstva bit će dodijeljeni i provedeni u skladu s pravilima za vanjsku pomoć sadržanim u relevantnim člancima Financijske Uredbe (prema izmjenama i dopunama) te u skladu s „Praktičnim vodičem kroz postupke ugovaranja pomoći EZ-a trećim zemljama" (Praktični vodič) u tekstu objavljenom na web stranici EuropAid-a na dan pokretanja postupka nabava ili dodjele bespovratnih sredstava. Standardni predlošci i modeli izneseni u Praktičnom vodiču trebaju biti korišteni kako bi se olakšala provedba primjenjivih pravila.

Sve aktivnosti koje nisu veliki projekti i koje provodi krajnji korisnik koji nije nacionalno javno tijelo, odabrat će se putem poziva na dostavu prijedloga projekata.

Operativna struktura uspostavit će Odbor za odabir za svaki od poziva za dostavu projektnih prijedloga pokrenutih za odabir aktivnosti koje će se financirati u okviru određene mjere (grant shema). Odbor za odabir ocijenit će projektne prijave u skladu s kriterijima za odabir i metodologijom odobrenima od strane Sektorskog nadzornog odbora. Prvo će biti pregledano zadovoljavaju li prijave kriterije prihvatljivosti i administrativne kriterije te udovoljavaju li relevantnim zahtjevima prihvatljivosti utvrđenim u predmetnim mjerama (potpunost, točnost, itd.) te će potom biti ocijenjena njihova kvaliteta. Odbor za

odabir dat će preporuke Operativnoj strukturi, u skladu s člankom 158. IPA Provedbene Uredbe. Članovi Odbora za odabir bit će odgovarajući službenici i stručnjaci s tehničkim kompetencijama za provedbu kvalitativnog ocjenjivanja projektnih prijava.

Natječajne procedure za klasične projekte (koji nisu grant shema) će također slijediti gore navedene postupke dodjele ugovora. Odbori za odabir ponuda uspostavit će se za ocjenu ponuda za usluge, radove i nabavu roba.

5.2.5. Godišnja sektorska izvješća te završno izvješće o provedbi

Godišnja sektorska izvješća i završno izvješće o provedbi pripremit će Operativna struktura u skladu s člankom 169. IPA Provedbene Uredbe. Ta izvješća će procijeniti napredak provedbe u odnosu na postizanje postavljenih ciljeva, probleme na koje se naišlo u upravljanju programom i poduzete mjere, financijsku provedbu kao i izvršene aktivnosti nadzora i praćenja. O izvješćima će se raspravljati najmanje svake godine na drugom sastanku Sektorskog nadzornog odbora.

5.2.6. Sustavi za evaluaciju

Evaluacija je sredstvo za procjenu primjerenosti, učinkovitosti i djelotvornosti financijske pomoći kao i utjecaja i održivosti očekivanih rezultata. U okviru odgovornosti voditelja Operativne strukture, minimalno će se provesti ex-ante evaluacija i tzv. interim evaluacija u skladu s načelima postavljenim u IPA Provedbenoj Uredbi i smjernicama pruženim od strane Komisije.

Sustavi za evaluaciju i aktivnosti svakog programa u potpunosti će poštovati načelo proporcionalnosti.

Ex ante evaluacija

U okviru odgovornosti Operativne strukture, ex ante evaluacija Operativnog programa za regionalnu konkurentnost provedena je od strane "European Policy Research Centre" sa Sveučilišta Strathclyde iz Glasgowa i priložena je ovom programu. Sažetak rezultata ex ante evaluacije te opis načina provedbe iste, navedeni su u poglavlju 1.4.

Evaluacija tijekom provedbe (tzv. interim evaluacija)

Tijekom provedbe programa izvršit će se tzv. interim evaluacije koje dopunjuju nadzor Operativnog programa za regionalnu konkurentnost, posebno kada nadzor otkrije značajna odstupanja od početno zadanih ciljeva ili kada se daje prijedlog za izmjenu programa. U svakom slučaju, planirano je da će evaluacije pružiti podatke o indikatorima dogovorenim u OP-u koji se ne mogu dobiti putem sustava nadzora. Nadalje, strateške evaluacije ili tematske evaluacije mogu se provesti u okviru odgovornosti Operativne strukture i/ili SDURF-a. Rezultati će biti upućeni ad hoc odboru za evaluacije, Sektorskom nadzornom odboru i Komisiji.

Zaduženja za evaluaciju

Voditelj Operativne strukture zadužen je za osiguranje provedbe primjerenih evaluacija Operativnog programa. Evaluacije će izvršiti vanjski stručnjaci, funkcionalno neovisni od sustava upravljanja i kontrole.

Svako od resornih ministarstava koja čine Operativnu strukturu imenovat će osobu nadležnu za ugovaranje i upravljanje postupkom evaluacije. Izgradnja sposobnosti za evaluaciju bit će poduzeta u okviru projekta tehničke pomoći pod Prioritetom 3 ovog Operativnog programa.

Odbor za evaluaciju

Sektorski nadzorni odbor odredit će ad-hoc odbor koji će pružati podršku Operativnoj strukturi u aktivnostima vezanim za evaluaciju. Odbor će slijediti 'načelo partnerstva' te će uključivati članove (i goste prema potrebi) koji su stručnjaci za evaluaciju. Nadalje, podrška Odbora bit će pružena u svim fazama evaluacije (smjernice, planiranje, provedba, predstavljanje rezultata) kako bi se osigurala ukupna kvaliteta provedenih evaluacija. Istovremeno će svi relevantni dionici i institucije/organizacije biti pozvani da daju svoj doprinos, tamo gdje je to primjereno.

Imenovanje i uspostavljanje ovog ad hoc Odbora obavit će se u skladu s pravilima i procedurama Sektorskog nadzornog odbora usvojenim u skladu sa člankom 167.2 IPA Provedbene uredbe.

Evaluacijske aktivnosti i raspored

S obzirom da ovaj program pokriva razdoblje 2007.- 2009., ali uključuje operativne aktivnosti do 31. prosinca 2012. sukladno N+3 pravilu, predlaže se da se provede samo jedna interim evaluacija, te da ona započne u listopadu 2009.

INFORMIRANJE I PROMIDŽBA

5.3.1. Uvod

Informiranje i promidžba važni su aspekti pretpristupne pomoći, a posebno uspješnog osmišljavanja i provedbe operativnih programa, uzimajući u obzir partnerske osnove na kojima su zasnovani. Priopćavanje za uspješno upravljanje i provedbu operativnih programa može se podijeliti u niz aktivnosti informiranja i promidžbe.

S tim ciljem, članak 62 IPA Provedbene Uredbe utvrđuje određene uvjete vezane za informacije koje treba pružiti te promicanje programa i aktivnostima financiranih od strane Zajednice, upućene građanima i korisnicima s ciljem isticanja uloge financiranja od strane Zajednice te osiguranja transparentnosti.

U skladu s tim, informacije koje treba pružiti Operativna struktura između ostalog uključuju objavljivanje popisa krajnjih korisnika, naziva aktivnosti i iznosa sredstava koji je Zajednica dodijelila za aktivnosti. Sa svoje strane Komisija također mora osigurati objavljivanje relevantnih informacija o natječajima i ugovorima u Službenom listu Europske unije i ostalim prikladnim medijima i web stranicama.

Nadalje, članak 63 IPA Provedbene Uredbe dodatno navodi da će Komisija i nadležna tijela zemlje korisnice dogovoriti usklađenu grupu aktivnosti koje će se financirati iz prioriteta tehničke pomoći operativnog programa, kako bi se objavile i bile dostupne informacije o IPA pomoći.

U skladu s gore navedenim odredbama, Odjel za odnose s javnošću i informiranje – Odsjek za informiranje i promidžbu IIIc i IV komponente programa IPA, u Kabinetu ministra gospodarstva, rada i poduzetništva bit će odgovoran za aktivnosti informiranja i promidžbe u okviru programa. Osmišljavanje i provedbu tih aktivnosti poduzet će se u suradnji s upravama Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka i Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa, koja su dio Operativne strukture za Operativni program za regionalnu konkurentnost. Informacije će biti upućene građanima Hrvatske i građanima Europe općenito, te (potencijalnim) korisnicima. Cilj će im biti istaknuti ulogu Zajednice i osiguranje transparentnost IPA pomoći.

5.3.2. Pravila

U skladu s člankom 63 IPA Provedbene Uredbe, Odjel za odnose s javnošću i informiranje (Odsjek za informiranje i promidžbu za IIIc i IV komponentu programa IPA) u Ministarstvu gospodarstva, rada i poduzetništva pripremit će usklađeni niz strateških aktivnosti (komunikacijski akcijski plan) za objavljivanje informacija o IPA pomoći. Komunikacijski akcijski plan bit će usklađen sa strategijom informiranja i promidžbe koju izdaje NIPAK. Komunikacijski akcijski plan odnosit će se na razdoblje 2008.-2012. U izradi komunikacijskog akcijskog plana Ministarstvu gospodarstva, rada i poduzetništva pomagat će Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka kao i Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa od kojih će svako imenovati po jednu osobu nadležnu za aktivnosti informiranja i promidžbe Operativnog programa za regionalnu konkurentnost.

Odsjek za informiranje i promidžbu za IIIc i IV komponentu programa IPA u Odjelu za odnose s javnošću i informiranje podnijet će nacrt komunikacijskog akcijskog plana Komisiji u roku od četiri mjeseca od dana potpisivanja Financijskog sporazuma koji se odnosi na operativni program. Komunikacijski akcijski plan će najmanje sadržavati sljedeće točke

- svrhu i ciljne skupine;

- strategiju i sadržaj;
- indikativni proračun;
- upravne odjele;
- kriterije koji se koriste za ocjenu projektnih prijedloga.

5.3.3. Aktivnosti

1. Odsjek za informiranje i promidžbu za IIIc i IV komponentu programa IPA u Odjelu za odnose s javnošću i informiranje Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva osigurat će da mjere informiranja i promidžbe budu provedene u skladu s komunikacijskim akcijskim planom ciljajući na najšire moguće medijsko pokrivanje koristeći sve prikladne oblike i metode komunikacije na prikladnoj teritorijalnoj razini. Pri provedbi aktivnosti koje iz njega proizlaze, Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva blisko će surađivati s nadležnim Upravama u Ministarstvu mora, turizma, prometa i razvitka i Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa.

Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva, Odjel za odnose s javnošću i informiranje – Odsjek za informiranje i promidžbu IIIc i IV. komponente programa IPA bit će nadležno za organiziranje najmanje ovih mjera informiranja i promidžbe:

- Opsežna informativna aktivnost kojom se objavljuje pokretanje Operativnog programa, i u slučaju da (još) ne postoji konačna verzija komunikacijskog akcijskog plana;
- Najmanje jedna opsežna informativna aktivnost godišnje, sukladno komunikacijskom akcijskom planu, kojom će se predstaviti postignuća Operativnog programa;
- Objavljivanje (elektroničkim putem ili na drugi način) popisa korisnika, naziva aktivnosti i iznosa sredstava Zajednice i domaćih sredstava alociranih za aktivnosti.

2. Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva, Odjel za odnose s javnošću i informiranje – Odsjek za informiranje i promidžbu IIIc i IV komponente programa IPA potencijalnim korisnicima pružit će jasne i detaljne informacije, koje će kao minimum sadržavati sljedeće informacije:

- Mogućnosti financiranja koje zajedno pružaju EZ i zemlja korisnica putem OP-a;
- Uvjete prihvatljivosti kojima treba udovoljiti kako bi se konkuriralo za financiranje iz Operativnog programa;
- Opis postupaka za procjenu prijava za financiranje i vremenskih razdoblja koje obuhvaćaju;
- Kriteriji za odabir aktivnosti za financiranje;
- Kontakte na nacionalnoj, regionalnoj ili lokalnoj razini koji mogu pružiti informacije o Operativnom programu.

5.3.4. Indikativni proračun

Indikativni proračun za komunikacijski akcijski plan u okviru ovog Operativnog programa za razdoblje 2007. - 2009. iznosi 300.000 eura alociranih iz proračuna za tehničku pomoć za pokriće troškova mjera promidžbe i informiranja. Proračunske alokacije po godinama,

kao i indikativni iznosi neophodni za razdoblje 2010. - 2013. bit će izneseni u komunikacijskom akcijskom planu.

5.3.5. Upravljanje i provedba

Upravljanje i provedba aktivnosti informiranja i promidžbe obavljat će Odjel za odnose s javnošću i informiranje – Odsjek za informiranje i promidžbu za IIIc i IV komponentu programa IPA u Ministarstvu gospodarstva, rada i poduzetništva u bliskoj suradnji s nadležnim upravama u Ministarstvu mora, turizma, prometa i razvitka i Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa. Tim za informiranje i promidžbu unutar Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva sastojat će se od dvoje službenika čiji će zadaci uključivati podršku voditelju Operativne strukture u provedbi sljedećih zadataka i dužnosti:

- Rasprava o komunikacijskom akcijskom planu s Komisijom i NIPAK-om;
- Koordinacija aktivnosti informiranja i promidžbe koje će se provoditi u okviru ostalih IPA financiranih programa za dani operativni program;
- Komunikacija s medijima;
- Razrada, provedba i procjena komunikacijskog akcijskog plana programa;
- Predstavljanje programa u relevantnim nacionalnim i Komisijinim informacijskim mrežama;
- Obrada upita korisnika;
- Nadzor i kontrola ispunjavanja uvjeta za promidžbu i informiranje od strane korisnika;
- Izrada, tiskanje i distribucija informativnih materijala, priprema i provedba javnih događanja;
- Razvoj i održavanje sadržaja na web stranici programa;
- Veza s IT podrškom u pogledu tehničkog održavanja;
- Upravljanje uslugama dodijeljenim vanjskim izvršiteljima (out-sourced);
- Razvoj i nadzor godišnjeg komunikacijskog akcijskog plana i koordinacija internih događanja i treninga.

Neke od mjera informiranja i promidžbe zasigurno će zahtijevati vanjske profesionalne usluge (kao što su dizajn i pred-print, web stranica, tiskanje, oglašavanje, fotografiranje i istraživanja javnog mijenja). Odgovornost je tima za informiranje i promidžbu da upravlja tim uslugama i da osigura da se ugovori zaključe u skladu s pravilima o javnoj nabavi.

5.3.6. Nadzor, evaluacija i izvješćivanje

Nadzor, evaluacija i izvješćivanje obvezni su uvjeti za primjenu mjera promidžbe uključenih u komunikacijski akcijski plan programa.

O napretku postignutom u provedbi komunikacijskog akcijskog plana izvješćivat će se tijekom sastanaka Sektorskog nadzornog odbora. Voditelj Operativne strukture izvijestiti će Sektorski nadzorni odbor o provedenim mjerama informiranja i komunikacije i sredstvima upotrijebljenim za isto. Voditelj Operativne strukture osigurat će za Sektorski nadzorni odbor primjere provedenih komunikacijskih mjera.

Godišnja i završno izvješće o provedbi Operativnog programa uključivat će sljedeće informacije:

- Primjere informacijskih i komunikacijskih mjera za Operativni programa poduzetih pri provedbi komunikacijskog akcijskog plana;
- Način provedbe mjera informiranja i promidžbe vezano za objavljivanje, elektroničkim putem ili na drugi način, popisa korisnika, naziva aktivnosti i iznosa javnih sredstava alociranih za aktivnosti;
- Sadržaj značajnijih izmjena i dopuna komunikacijskog akcijskog plana.
- U komunikacijski akcijski plan bit će uvrštena grupa indikatora za evaluaciju mjera promidžbe, što će predstavljati ključni dio plana vezano za procjenu učinkovitosti i djelotvornosti provedenih aktivnosti promidžbe.
- Godišnji rezultati kvalitativne i kvantitativne analize bit će korišteni za razmatranje godišnjeg komunikacijskog akcijskog plana te po potrebi, njegove izmjene.

5.3.7. Partnerstvo i umrežavanje

Sljedeća tijela mogu djelovati kao instrument širenja informacija o Operativnom programu, namijenjenih široj javnosti:

- Profesionalna i strukovna udruženja i organizacije;
- Gospodarski i socijalni partneri;
- Nevladine udruge;
- Tijela vlasti na središnjoj, područnoj i lokalnoj razini te njihove razvojne agencije;
- Obrazovne institucije;
- Organizacije gospodarstvenika;
- Informativni centri o EU (Euro-info centri) i predstavništva Komisije, posebno Delegacija EK u RH;
- Ostali glavni dionici za svaki od prioriteta iz Operativnog programa.

Operativna struktura usko će surađivati s gore navedenim tijelima pri širenju informacija vezanih za program, a posebno za IPA strategiju pred-pristupne pomoći.

5.3.8. Internet

Web stranica programa bit će povezana s web stranicama SDURF-a, MFIN-a DEK-a, Općih uprava Europske komisije za proširenje, zapošljavanje i regionalni razvoj te s web stranicama ostalih Operativnih programa. Bit će izrađena u skladu sa sljedećim načelima:

- Pristup najvećem mogućem broju korisnika – osigurati da stranica ima jednostavnu adresu; registrirati je na glavnim tražilicama kako bi se lako mogla pronaći; izraditi je na način da bude vidljiva na ekranima i sa softwareom niskih specifikacija; osigurati da se brzo učitava.
- Davanje prioriteta brzom pristupu vrijednim informacijama – stranica treba imati preglednu strukturu kako bi korisnici na brz i jednostavan način mogli pronaći tražene podatke; informacije, kada je moguće, trebaju biti dostupne za preuzimanje u pdf formatu.

- Vizualna privlačnost – snažan vizualni identitet upotrebom logotipa, boja itd. bez da se ograničava jasnoća, brzina i jednostavnost
- Razvijanje kao trajni resurs;
- Interaktivni sadržaj, korištenjem jedinstvenih prednosti web stranica.

DODATAK 1 – PODACI O SOCIO-EKONOMSKOM RAZVOJU PO ŽUPANIJAMA

Tablica 20: Demografska struktura na razini županija

Županija	**Djeca % (0-14)**	**Radno stanovništvo % (Ž 15-59, M 15-64)**	**Starije stanovništvo % (Ž iznad 60, M iznad 65)**
Zagrebačka županija	17,5	65,7	16,9
Krapinsko-zagorska županija	17,1	63,1	19,8
Sisačko-moslavačka županija	16,2	62,0	21,8
Karlovačka županija	14,6	61,7	23,8
Varaždinska županija	17,3	64,2	18,5
Koprivničko-križevačka	17,0	63,2	19,8
Bjelovarsko-bilogorska	17,2	62,0	20,8
Primorsko-goranska županija	14,1	66,3	19,6
Ličko-senjska županija	15,4	57,8	26,8
Virovitičko-posavska županija	18,3	62,3	19,5
Požeško-slavonska županija	19,8	60,9	19,2
Brodsko-posavska županija	19,8	61,8	18,4
Zadarska županija	18,3	62,9	18,8
Osječko-baranjska županija	17,8	64,0	18,2
Šibensko-kninska županija	16,9	59,9	23,2
Vukovarsko-srijemska	19,3	63,0	17,7
Splitsko-dalmatinska županija	18,5	64,2	17,2
Istarska županija	15,2	65,9	19,0
Dubrovačko-neretvanska	18,4	62,6	19,0
Međimurska županija	18,6	64,9	16,5
Grad Zagreb	15,8	66,1	18,1
UKUPNO	**17,1**	**64,0**	**18,9**

Izvor: DZS (Popis stanovnika 2001.)

Tablica 21: Ekonomski pokazatelji na razini županija

Županija	BDP po glavi stanovnika PPP 2004. (RH = 100)	Administrativna stopa nezaposlenosti (%) (kraj ožujka 2006.)
Zagrebačka županija	74,8	**14.2**
Krapinsko-zagorska županija	68,5	**14**
Sisačko-moslavačka županija	74,5	**28.9**
Karlovačka županija	73,9	**26.1**
Varaždinska županija	85,7	**13.6**
Koprivničko-križevačka	90,6	**17**
Bjelovarsko-bilogorska	74,0	**25.9**
Primorsko-goranska županija	113,7	**13.4**
Ličko-senjska županija	126,9	**22.1**
Virovitičko-posavska županija	72,8	**30.3**
Požeško-slavonska županija	71,1	**21.7**
Brodsko-posavska županija	58,2	**29.6**
Zadarska županija	78,7	**20.9**
Osječko-baranjska županija	76,9	**26.1**
Šibensko-kninska županija	71,8	**25**
Vukovarsko-srijemska	56,8	**31.3**
Splitsko-dalmatinska županija	79,3	**22.2**
Istarska županija	136,9	**8.4**
Dubrovačko-neretvanska	94,5	**18.3**
Međimurska županija	77,7	**15.8**
Grad Zagreb	180,5	**9.2**
UKUPNO	**100,0**	**17.7**

Izvor: Državni zavod za statistiku, Zagreb 2007., Hrvatski zavod za zapošljavanje, Zagreb, 2007.

Tablica 22: Odstupanja u razvoju hrvatskih županija

Županija	Površina (km^2)	Broj stanovnika Popis stanovnika 2001.	Gustoća naseljenosti	BDP po glavi stanovnika PPP 2004., EUR	BDP po glavi stanovnika JPP 2004., EUR (RH =100)	Promjene nastale u razdoblju između popisa stanovnika 2001./1991. (%)	Stanovništvo s visokom stručnom spremom Popis stanovnika 2001. (%)	Stanovništvo s visokom stručnom spremom Popis stanovnika 2001.	Udio stanovništva s visokom stručnom spremom (%) Popis stanovnika 2001.	Stopa nezaposlenosti[182] (kraj ožujka 2006.) (%)
Zagrebačka županija	3.060	309.696	101,2	4.830	74,8	110,58	4,9	12.379	4,3	14.2
Krapinsko-zagorska županija	1.229	142.432	115,9	4.429	68,5	96,45	3,2	3.816	1,3	14
Sisačko-moslavačka županija	4.468	185.387	41,5	4.8120	74,5	74,79	4,6	7.084	2,5	28.9
Karlovačka županija	3.626	141.787	39,1	4.774	73,9	79,08	5,1	6.095	2,1	26.1
Varaždinska županija	1.262	184.769	146,4	5.534	85,7	98,76	4,9	7.522	2,6	13.6
Koprivničko-križevačka	1.748	124.467	71,2	5.856	90,6	96,99	4,1	4.235	1,5	17
Bjelovarsko-bilogorska	2.640	133.084	50,4	4.781	74,0	93,37	4,0	4.330	1,5	25.9
Primorsko-goranska županija	3.588	305.505	85,1	7.349	113,7	95,47	9,9	25.927	9,0	13.4
Ličko-senjska županija	5.353	53.677	10,0	8.196	126,9	65,06	3,8	1.701	0,6	22.1
Virovitičko-posavska županija	2.024	93.389	46,1	4.705	72,8	90,84	3,5	2.678	0,9	30.3
Požeško-slavonska županija	1.823	85.831	47,1	4.594	71,1	87,49	4,0	2.765	1,0	21.7
Brodsko-posavska županija	2.030	176.765	87,1	3.757	58,2	102,56	4,2	5.987	2,1	29.6
Zadarska županija	3.646	162.045	44,4	5.082	78,7	76,78	6,7	8.840	3,1	20.9
Osječko-baranjska županija	4.155	330.506	79,5	4.968	76,9	91,62	6,3	17.051	5,9	26.1
Šibensko-kninska županija	2.984	112.891	37,8	4.641	71,8	76,79	5,6	5.273	1,8	25
Vukovarsko-srijemska županija	2.454	204.768	83,4	3.667	56,8	90,28	3,9	6.439	2,2	31.3
Splitsko-dalmatinska županija	4.540	463.676	102,1	5.127	79,3	98,48	8,5	32.028	11,1	22.2
Istarska županija	2.813	206.344	73,4	8.843	136,9	101,40	7,3	12.663	4,4	8.4
Dubrovačko-neretvanska	1.781	122.870	69,0	6.104	94,5	98,56	8,2	8.195	2,8	18.3
Međimurska županija	729	118.426	162,2	5.023	77,7	100,97	3,7	3.536	1,2	15.8
Grad Zagreb	641	779.145	1.215,5	11.160	180,5	100,82	16,8	109.323	38,0	9.2
UKUPNO	**56.594**	**4.437.460**	**78,4**	**6.641**	**100,0**	**93,89**	**7,9**	**287.867**	**100,0**	**17.7**

Izvor: DZS

[182] Administrativna stopa nezaposlenosti

Tablica 23: Županijski udjeli (%) u Bruto dodanoj vrijednosti (BDV) po sektoru u ukupnoj BDV Republike Hrvatske, 2004.

Županija	A, B	C, D,	F	G	H	I	J, K	L, M, N,	Ukupno
Zagrebačka županija	8,4	7,3	4,6	7,3	2,8	5,1	2,5	3,4	5,4
Krapinsko-zagorska županija	3,1	3,0	2,2	1,3	1,5	2,0	1,0	2,3	2,2
Sisačko-moslavačka županija	5,2	3,9	2,5	2,0	1,5	3,2	1,4	3,3	3,0
Karlovačka županija	3,0	2,7	2,0	1,8	2,42,4	1,8	1,4	2,7	2,3
Varaždinska županija	5,2	4,3	3,4	3,1	2,4	2,6	2,6	3,5	3,5
Koprivničko-križevačka županija	6,8	3,8	1,7	1,3	1,1	1,5	1,4	1,9	2,5
Bjelovarsko-bilogorska županija	7,8	1,8	1,5	1,2	1,1	1,6	1,5	2,1	2,2
Primorsko-goranska županija	1,8	7,3	9,1	7,9	15,9	10,7	7,9	7,3	7,8
Ličko-senjska županija	2,2	0,6	9,2	0,7	1,7	1,2	0,3	1,2	1,5
Virovitičko-posavska županija	5,9	1,5	0,9	0,8	0,5	0,8	0,6	1,5	1,5
Požeško-slavonska županija	3,4	1,3	1,2	1,1	0,5	0,8	0,5	1,8	1,4
Brodsko-posavska županija	5,4	2,1	2,0	1,8	1,0	2,0	1,3	2,8	2,3
Zadarska županija	3,0	1,7	5,0	3,0	4,5	2,8	2,6	3,8	3,0
Osječko-baranjska županija	13,0	4,6	4,6	5,4	2,1	4,8	4,1	6,8	5,7
Šibensko-kninska županija	1,7	1,0	3,8	1,8	3,1	2,0	1,3	2,3	1,8
Vukovarsko-srijemska županija	8,9	1,6	2,7	1,8	1,3	1,9	1,0	3,3	2,6
Splitsko-dalmatinska županija	3,7	7,8	9,4	9,3	10,3	9,5	7,9	9,8	8,5
Istarska županija	3,3	8,3	7,7	5,2	22,4	4,0	5,8	4,6	6,5
Dubrovačko-neretvanska županija	2,8	1,2	2,9	2,0	8,2	4,3	2,5	2,8	2,6
Međimurska županija	3,9	2,9	2,3	1,6	1,0	1,1	1,6	1,6	2,1
Grad Zagreb	1,6	31,5	21,3	39,6	14,8	36,2	50,7	31,2	31,8

Izvor: Internet stranice Državnog zavoda za statistiku

A – Poljoprivreda, lov i šumarstvo; B - Ribarstvo; C – Rudarstvo i vađenje; D – Prerađivačka industrija; E – Opskrba električnom energijom, plinom i vodom; F - Građevinarstvo; G – Trgovina na veliko i malo; popravak motornih vozila i motocikla te predmeta za kućanstvo; H – Hoteli i restorani; I –Prijevoz, skladištenje i veze; J – Usluge financijskog posredovanja; K – Poslovanje nekretninama, iznajmljivanje i poslovne usluge; L – Javna uprava i obrana, socijalno osiguranje; M - Obrazovanje; N – Zdravstvena zaštita i socijalna skrb; O – Ostale društvene, socijalne i osobne uslužne djelatnosti; P – Privatna kućanstva sa zaposlenim osobama.

Tablica 24: Bruto domaći proizvod (BDP) po glavi stanovnika na županijskoj razini, 2001.-2004., mjeren prema PPP u EUR.

Županija	2001.	2002.	2003.	2004.	Indeks 2004./2001.	2004. RH =100
Zagrebačka županija	3.392	4.247	4.385	4.830	142,4	74,8
Krapinsko-zagorska županija	3.948	4.112	4.287	4.429	112,2	68,5
Sisačko-moslavačka županija	4.335	4.472	4.549	4.812	111,0	74,5
Karlovačka županija	4.243	4.708	4.592	4.774	112,5	73,9
Varaždinska županija	4.752	5.407	5.564	5.534	116,5	85,7
Koprivničko-križevačka županija	5.168	5.613	5.661	5.856	113,3	90,6
Bjelovarsko-bilogorska županija	3.923	4.397	4.414	4.781	121,9	74,0
Primorsko-goranska županija	5.871	6.197	6.977	7.349	125,2	113,7
Ličko-senjska županija	4.008	5.011	6.109	8.196	204,5	126,9
Virovitičko-posavska županija	3.994	4.303	4.453	4.705	117,8	72,8
Požeško-slavonska županija	3.691	3.921	4.264	4.594	124,5	71,1
Brodsko-posavska županija	3.048	3.311	3.398	3.757	123,3	58,2
Zadarska županija	3.601	4.045	4.734	5.082	141,1	78,7
Osječko-baranjska županija	3.877	4.411	4.447	4.968	128,1	76,9
Šibensko-kninska županija	3.179	3.624	4.115	4.641	146,0	71,8
Vukovarsko-srijemska županija	2.898	3.213	3.397	3.667	126,5	56,8
Splitsko-dalmatinska županija	3.785	4.136	4.446	5.127	135,5	79,3
Istarska županija	6.718	7.471	8.122	8.843	131,6	136,9
Dubrovačko-neretvanska županija	4.504	4.783	5.225	6.104	135,5	94,5
Međimurska županija	4.152	4.678	4.736	5.023	121,0	77,7
Grad Zagreb	8.812	9.634	10.586	11.160	126,6	180,5
Hrvatska	**4.995**	**5.510**	**5.909**	**6.461**	**129,3**	**100,0**

Izvor: Državni zavod za statistiku, Zagreb, 2006.

Tablica 25: Regionalna dimenzija poduzetničke sposobnosti u hrvatskim regijama

NB: U svrhu projekta Global Entrepreneurship Monitor, hrvatske županije svrstane su u "regije" koje odgovaraju geografskoj i povijesnoj regionalnoj strukturi Hrvatske. Pet regija sastoji se od sljedećih županija:

- *Zagreb i okolica*: Grad Zagreb, Zagrebačka županija
- *Slavonija i Baranja*: Brodsko-posavska, Osječko-baranjska, Požeško-slavonska i Vukovarsko-srijemska županija
- *Sjeverna Hrvatska*: Bjelovarsko-bilogorska, Krapinsko-zagorska, Koprivničko-križevačka, Međimurska, Varaždinska i Virovitičko-podravska županija
- *Lika i Banovina*: Karlovačka, Ličko-senjska i Sisačko-moslavačka županija
- *Istra, Primorje i Gorski Kotar*: Istarska i Primorsko-goranska županija
- *Dalmacija*: Dubrovačko-neretvanska, Splitsko-dalmatinska, Šibensko-kninska i Zadarska županija

TEA indeks 2002.-2006.

	2002.	**2003.**	**2004.**	**2005.**	**2006.**
Zagreb i okolica	4,89	4,30	4,42	8,43	7,77
Slavonija i Baranja	2,11	1,00	4,44	4,91	8,84
Sjeverna Hrvatska	2,83	1,99	3,00	4,40	9,15
Lika i Banovina	2,71	1,78	3,99	5,11	8,69
Istra, Primorje i Gorski Kotar	4,47	3,05	5,29	5,74	7,10
Dalmacija	3,95	2,43	1,68	6,34	9,85
Ukupno	**3,62**	**2,56**	**3,74**	**6,11**	**8,58**
Pozicija Hrvatske u odnosu na ostale sudionike	**32. od 37**			**19. od 35**	**18. od 42**

Izvor: Što čini Hrvatsku poduzetničkom zemljom? Rezultati GEM 2002-2005 za Hrvatsku, Centar za politiku razvoja malih i srednjih poduzeća i poduzetništva, Zagreb, 2006.

Tablica 26: Infrastrukturni pokazatelji na županijskoj razini

Županija	Broj stanovnika / km ceste	Gustoća cestovne mreže u km/km^2	Ukupno zaliha vode po stanovniku (m^3/capita)	Otpadne vode iz javnog kanalizacijskog sustava (m^3/st.)	Broj stanovnika po telefonskom priključku
Zagrebačka županija	160,4	0,6	59,5	113,3	3,9
Krapinsko-zagorska županija	151,2	0,8	32,9	10,7	3,1
Sisačko-moslavačka županija	90,7	0,5	43,7	34,8	3,2
Karlovačka županija	86,6	0,4	50,5	34,0	2,9
Varaždinska županija	166,0	0,9	59,3	54,8	3,1
Koprivničko-križevačka županija	112,9	0,6	38,6	52,2	3,1
Bjelovarsko-bilogorska županija	90,7	0,5	25,4	26,4	3,1
Primorsko-goranska županija	199,1	0,4	110,3	75,0	2,1
Ličko-senjska županija	28,3	0,3	93,8	18,3	2,4
Virovitičko-posavska županija	102,4	0,4	34,7	26,0	3,2
Požeško-slavonska županija	116,6	0,4	37,3	30,0	3,3
Brodsko-posavska županija	192,0	0,4	29,1	23,2	3,2
Zadarska županija	95,9	0,5	74,2	34,5	2,4
Osječko-baranjska županija	200,0	0,4	43,6	37,3	3,0
Šibensko-kninska županija	92,7	0,4	80,2	38,1	2,5
Vukovarsko-srijemska županija	195,7	0,4	39,3	18,4	3,5
Splitsko-dalmatinska županija	185,2	0,5	93,8	63,7	2,6
Istarska županija	110,8	0,7	121,1	52,8	2,2
Dubrovačko-neretvanska županija	124,9	0,5	89,7	32,9	2,5
Međimurska županija	212,9	0,7	39,9	16,0	3,3
Grad Zagreb	1039,2	1,2	105,5	112,5	2,1
Hrvatska	**155,8**	**0,5**	**71,7**	**-**	**2,7**

Izvor: Statističke informacije 2005. Državni zavod za statistiku

DODATAK 2 – PRAVNI AKTI KOJI REGULIRAJU POLITIKU REGIONALNOG RAZVOJA U HRVATSKOJ

1. Zakon o područjima posebne državne skrbi (PPDS)[183] utvrđuje PPDS radi otklanjanja posljedica rata, bržeg povratka stanovništva, poticanja demografskog i gospodarskog napretka, te postizanja što ravnomjernijeg razvitka svih područja Republike Hrvatske. Zakon se odnosi na fizičke osobe koje imaju prebivalište i koje borave u PPDS, kao i pravne osobe koje imaju sjedište u PPDS odnosno jedinice lokalne samouprave koje pripadaju jednoj od tri skupine. Prve dvije skupine obuhvaćaju tijekom Domovinskog rata okupirana područja gradova i općina. Kriteriji za treću skupinu odnose se na: kriterij ekonomske razvijenosti, kriterij strukturnih poteškoća, demografski kriterij i skup posebnih kriterija (općine uz granicu koja je nakon što je Hrvatska postala nezavisna postala državna granica, te općine s miniranim područjem, a koje ne udovoljavaju kriterijima za ulazak u prve dvije skupine).

Razvoj PPDS potiče se kroz sljedeće: stambeno zbrinjavanje za određene segmente populacije (davanjem obiteljskih kuća, stanova, dodjelom građevinskog zemljišta i građevinskog materijala); porezne povlastice na promet i stjecanje nekretnina, porezne povlastice na nasljedstva i darovanja; ustupanje jedinicama lokalne samouprave poreznih prihoda s naslova poreza na dohodak i poreza na dobit ostvarenih na PPDS; kao i naknada za iskorištavanje mineralnih sirovina.

Opseg primjene Zakona vremenom se proširio na sva područja koja zaostaju u razvitku. Međutim, Zakon nije učinkovito sredstvo regionalnog razvoja, jer ne regulira pitanja koja su presudna za izgradnju koherentnog sustava za upravljanja djelatnostima vezanim za razvoj.

2. Zakon o brdsko-planinskim područjima[184] definira drugu skupinu područja posebne državne skrbi. Zakon nabraja jedinice lokalne samouprave koje imaju status brdsko-planinskog područja, a čiji razvoj nije reguliranim nekim drugim zakonom. Fokus razvoja je poticati demografsku obnovu, stvoriti preduvjete za bolje korištenje prirodnih i gospodarskih resursa za socio-gospodarski rast i razvoj ovih područja, kao i za očuvanje biološke raznolikosti i raznolikosti krajolika.

Predviđene mjere jesu sljedeće: pravo ubiranja, bez naknade, šumskih plodina; prednost za ostvarivanje prava na koncesiju poljoprivrednog i šumskog zemljišta te drugog prirodnog bogatstva; prednost za ostvarivanje prava na koncesiju i ostvarivanje ribolovnog prava; naknada za iskorištavanje mineralnih sirovina; oslobođenje od plaćanja poreza na dohodak odnosno dobit, ustupanje prihoda od poreza s naslova poreza na dohodak i poreza na dobit jedinicama lokalne samouprave u brdsko-planinskim područjima, i pravo prvenstva u nabavljanju različitih tipova i vrsta drveta iz drvne mase za fizičke i pravne osobe na brdsko-planinskom području koje obavljahu djelatnost obrade i prerade drveta.

3. Zakon o obnovi i razvoju Grada Vukovara[185] određuje poticajne mjere za ubrzanu obnovu i razvoj Grada Vukovara i otklanjanje posljedica razaranja građevina i drugih posljedica nastalih tijekom Domovinskog rata. Mjere se uglavnom odnose na sljedeće:

[183] Narodne novine br. 44/96, 57/96, 124/97, 73/00, 87/00, 94/01, 88/02, 26/03 i pročišćena verzija 42/05 i 90/05
[184] Narodne novine br. 12/02, 32/02,117703, 42/05 i 90/05
[185] Narodne novine br. 44/01 i 90/05

obnova ratom pogođenih ili oštećenih građevina; razminiranje; povratak prognanika i izbjeglica; zapošljavanje i otvaranje novih radnih mjesta; uvođenje informatičkih tehnologija u sva područja gospodarstva, društvenih djelatnosti, državne uprave i lokalne samouprave; tehničko-tehnološka modernizacija; obrazovanje i osposobljavanje; razvoj poduzetništva; zaštita okoliša. Vlada u konzultacijama sa Savjetom za obnovu i razvoj Grada Vukovara i Gradskim vijećem Grada Vukovara (lokalno zastupničko tijelo) jednom godišnje odlučuje o konkretnim projektima, izvorima financiranja, dinamici i rokovima provedbe.

Ostale mjere predviđene Zakonom jesu sljedeće: oslobođenje od plaćanja carine na uvoz inicijalne opreme koja je potrebna za obavljanje gospodarskih aktivnosti, refundiranje troškova doprinosa za mirovinsko i zdravstveno osiguranje, stipendije za studente, mogućnost najma nepokretne imovine u državnom vlasništvu, novčana potpora za troškove života i stanovanja, dodjela građevinskog zemljišta.

Mjere se usredotočuju na različita pitanja. Neke mjere ciljaju osobe određenih struka i zanimanja za čijim radom postoji posebno iskazana potreba; druge pak ciljaju Vukovarsko-srijemsku županiju u cjelini; neke potiču osnivanje i razvoj obrta, zadruga, malih i srednjih trgovačkih društava. Osim toga, Fond[186] za obnovu i razvoj Grada Vukovara obavlja cijeli niz razvojnih aktivnosti: odobravanje zajmova i njihovo ulaganje u obnovu i razvoj gospodarstva i komunalne infrastrukture, stručno informiranje i savjetovanje ulagača, pomoć u izradi projektne dokumentacije, suradnja s drugim relevantnim javnim tijelima.

4. Zakon o otocima[187] uređuje zaštitu i poticanje razvoja otoka kao prirodnog bogatstva osobitoga nacionalnog značenja. Zakon uređuje upravljanje otočnim razvitkom na državnoj i županijskoj razini te na razini gradova, odnosno općina. Otoci se glede demografskog stanja i gospodarske razvijenosti razvrstavaju u dvije skupine.[188] Zakon se temelji na načelima Nacionalnog programa razvitka otoka i Programima održivog razvitka otoka za pojedinačne otoke ili otočne skupine.[189] Lokalni programi izrađuju se u konzultacijama s predstavnicima državne vlasti, otočne vlasti i Sabora.[190]

Zakon regulira prometne veze s kopnom i potiče aktivnosti u skladu s održivim razvitkom otoka: proizvodnja autentičnih otočnih proizvoda uvođenjem certifikata o podrijetlu ("hrvatski otočni proizvod"), povoljni zajmovi za određene djelatnosti, pomoć poslodavcima s otoka za očuvanje radnih mjesta, povlastice u potrošnji vode, ustrojavanje zajedničkog otočnog tijela za komunalnu djelatnost, itd.

---

[186] Fond vodi Upravni odbor, Nadzorni odbor i predsjednik Fonda. Članove Upravnog i Nadzornog odbora imenuje Vlada, dok predsjednika i njegovog zamjenika imenuje Vlada na prijedlog Izvršnog vijeća Grada i središnjeg tijela državne uprave. Za svoj rad Fond odgovora Hrvatskom saboru.

[187] Narodne novine br. 34/99, 32/02 i 33/06

[188] Prva skupina uključuje nedovoljno razvijene i male, povremeno nastanjene ili nenastanjene otoke ili vrlo male otoke. U drugoj su skupini svi nastanjeni otoci koji nisu razvrstani u prvu skupinu i poluotok Pelješac.

[189] Programe održivog razvoja na otocima donosi Vlada na prijedlog središnjih državnih tijela i jedinica lokalne samouprave, a provode ih nadležne jedinice lokalne i regionalne samouprave. Vlada donosi Nacionalne programe razvoja otoka nakon konzultacija s Otočnim vijećem i Povjerenstvima za otoke. Programi se provode na temelju godišnjeg provedbenog plana kojeg donosi Vlada (Godišnji program za otoke).

[190] Zakon predviđa da je Otočno vijeće posebno savjetodavno tijelo Ministra čija je dužnost davanje savjeta za vrijeme provedbe mjera, kao i djelatnosti održivog otočnog razvoja. Vijeće se sastoji od predstavnika središnjih tijela državne uprave, članova Sabora i predstavnika otoka. U obalno-otočnim županijama, osniva se i posebno Povjerenstvo za otoke.

DODATAK 3 – HRVATSKA DEFINICIJA MSP U ODNOSU NA DEFINICIJU EU

Tablica 27: Hrvatska i EU definicija MSP[191]

Kriteriji	Hrvatska definicija MSP iz Zakona o poticanju razvoja malog gospodarstva	Hrvatska definicija MSP iz Zakona o računovodstvu	EU definicija MSP
Veličina poduzeća (broj radnika)	Mikro < 10		
	Malo 10 to 49		
	Srednje 50-249		
	Veliko >250		
Godišnji promet	Mikro < EUR 1,92 mil.	Mikro nema kriterija	Mikro < EUR 2,00 mil.
	Mali < EUR 7,41 mil.	Mali < EUR 7,41 mil.	Mali < EUR 10,00 mil.
	Srednji < EUR 29,65 mil.	Srednji < EUR 29,65 mil.	Srednji < EUR 50,00 mil.
	Veliki > EUR 29,65 mil.	Veliki > EUR 29,65 mil.	Veliki > EUR 50,00 mil.
Imovina	Mikro < EUR 0,96 mil.	Mikro nema kriterija	Mikro < EUR 2,00 mil.
	Mali < EUR 3,71 mil.	Mali < EUR 3,71 mil.	Mali < EUR 10,00 mil.
	Srednji < EUR 1482 mil.	Srednji < EUR 14,82 mil.	Srednji < EUR 43,00 mil.
	Veliki > EUR 14,82 mil.	Veliki > EUR 14,82 mil.	Veliki > EUR 43,00 mil.

Izvor: Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva

[191] Izračunato na temelju prosječnog tečaja Hrvatske narodne banke (1EUR=7.4HRK)

DODATAK 4 – PRAVNI AKTI KOJI REGULIRAJU HRVATSKU POLITIKU O MSP

Zakon o poticanju razvoja malog gospodarstva (Narodne novine br. 29/2002, 63/2007) uređuje osnove za primjenu poticajnih mjera gospodarske politike usmjerenih razvoju, restrukturiranju i tržišnom prilagođavanju malog gospodarstva, te osnivanje Hrvatske agencije za malo gospodarstvo (HAMAG). Ovaj Zakon prema veličini razlikuje mikro, male i srednje subjekte malog gospodarstva.

Zakon o obrtu (Narodne novine br. 77/93, 90/96, 64/01, 71/01, 49/03, 68/07) odnosi se na gospodarske djelatnosti obrta. Zakon predviđa djelatnosti u području proizvodnje ili usluga koje mogu obavljati obrti – fizičke osobe – sa svrhom postizanja dobiti u svoje ime i za svoj račun. Obrt se može koristiti radom drugih osoba za obavljanje svoje djelatnosti. Obrti mogu biti slobodni obrti (za obavljanje kojih se kao uvjet ne traži ispit o stručnoj osposobljenosti ili majstorski ispit), vezani obrti (za obavljanje kojih se, kao uvjet traži ispit o stručnoj osposobljenosti ili majstorski ispit) ili povlašteni obrti (koje obrtnik ili trgovačko društvo smije obavljati samo na temelju povlastice koju izdaje nadležno ministarstvo ovisno o vrsti obrta).

Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine br. 111/93, 34/99, 121/99, 118/03, 52/00) daje definiciju trgovca, trgovačkog društva i trgovca pojedinca, kao i uvjete za njihovo osnivanje i rad (prava i obveze).

Zakon o zadrugama (Narodne novine br. 36/95, 67/01, 12/02) definira zadrugu kao dobrovoljno udruženje zadrugara u kojem svaki član sudjeluje neposredno i koje zajedničkim poslovanjem po načelu uzajamne pomoći unapređuje i zaštićuje svoj gospodarski i drugi profesionalni interes, u cilju ostvarenja svoje osobne i zajedničke dobiti zadrugara u skladu sa zakonom i pravilima zadruge.

Zakon o računovodstvu (Narodne novine br. 146/05) uređuje aktivnosti vezane za računovodstvo u obveznicima primjene Zakona, a posebno sljedeće: prikupljanje i obrada podataka; knjigovodstvene isprave i poslovne knjige, popis imovine i obveza, financijske izvještaje uz naglasak na računovodstvene standarde, standarde financijskog izvještavanja, glavni godišnji računi, izgled bilance stanja i računa dobiti i gubitka, godišnja izvješća, konsolidirana godišnja izvješća, kompilaciju, prezentaciju i objavljivanje godišnjih izvješća.

Zakon o državnim potporama (Narodne novine br. 140/05) uređuje opće uvjete i pravila odobravanja, nadzora provedbe i povrata državnih potpora u svrhu provedbe međunarodno preuzetih obveza Republike Hrvatske koje proizlaze iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Republike Hrvatske i Europskih zajednica i njihovih država članica.

Zakon o investicijskim fondovima (Narodne novine br. 107/95, 150/05) propisuje uvjete osnivanja i rada investicijskih fondova i društava za upravljanje, izdavanje i prodaju udjela i dionica, te otkupa udjela, promidžbe fondova, poslova koje za fondove obavljaju treće osobe, te nadzora nad radom fondova, društava za upravljanje, depozitnih banaka i osoba koje obavljaju prodaju udjela i dionica.

Zakon o poticanju ulaganja (Narodne novine br. 138/06; Uredba o poticanju ulaganja, Narodne novine br. 64/07) još je jedan pravni instrument koji podržava konkurentnost MSP, a koji je usvojen 2006. godine. Svrha Zakona je promidžba ulaganja u tehnologiju, izvoznih i međunarodnih djelatnosti, proizvodnje dodane vrijednosti, novih i poboljšanih

usluga i proizvoda, razvitka ljudskih potencijala i zapošljavanja u MSP. Zakon to omogućava kroz porezne olakšice, porezne povlastice, pomoć za stvaranje radnih mjesta povezanih s ulaganjem i izobrazbu, kao i za opremu i dugotrajnu imovinu. Poticaji su namijenjeni za društva u proizvodnom sektoru, tehnologijske centre i strateške usluge poslovne podrške. Zakon se također smatra instrumentom regionalne politike; predviđa da intenzitet pomoći bude proporcionalan socio-ekonomskom razvitku županije, mjereno prema stopi nezaposlenosti.

DODATAK 5 – PROGRAMI VLADE KOJE VODI POSLOVNO-INOVACIJSKI CENTAR (BICRO)

Godine 2006. BICRO je započeo provoditi sljedeće programe potpore:

1. Cilj novog programa **RAZUM**, koji pribavlja početno financiranje u obliku **sjemenskog kapitala** i **komercijalizaciju inovativnosti**, je osigurati održivo povećanje broja na znanju utemeljenih malih i srednjih trgovačkih društava. BICRO identificira projekte i trgovačka društva, procjenjuje njihove sposobnosti i na temelju toga daje im početno financiranje u obliku sjemenskog kapitala. Program funkcionira na temelju javne potpore i ostalih izvora financiranja koji čine do 70% troškova projekta u obliku uvjetnih kredita, dok se preostalih 30% financira iz privatnog sektora. Očekuje se da će program u sljedeće četiri godine spojiti EUR 86.000.00 s EUR 20.000.00 iz privatnog sektora.
2. Cilj **Programa razvoja tehnologijske infrastrukture (TEHCRO)** je omogućiti uspostavu odgovarajuće tehnologijske infrastrukture za potrebe komercijalizacije rezultata istraživanja, kao i razvoja i rasta na znanju utemeljenih MSP. Vladinu inicijativu podržava Svjetska banka koja će odobriti potporu za stvaranje tehnologijskih inkubatora, komercijalnih centara za istraživanje i razvoj i tehnologijskih-poslovnih centara povezanih s istraživačko-akademskim ustanovama i industrijom koja se temelji na istraživanju i razvoju. Vlada će za program osigurati EUR 6.500.000 u razdoblju od 2007. do 2009. godine, dok se očekuje da će privatni sektor pribaviti otprilike EUR 2.000.000.
3. **Projekt razvoja industrije rizičnog kapitala (VENCRO)** pokrenut je kao inicijativa Vlade s ciljem ohrabrivanja stručnjaka za upravljanje da pokrenu fondove rizičnog kapitala u Hrvatskoj. U sklopu VENCRO programa, Vlada će za program osigurati javnu komponentu do 30% kapitala ostalih ulagača, do maksimalnog iznosa od EUR 4.600.000, za osnivanje komercijalno temeljenih fondova rizičnog kapitala u Hrvatskoj s ciljanom veličinom od otprilike EUR 20 milijuna.
4. **Program poticanja istraživanja i razvoja (IRCRO)** ohrabruje i potiče potražnju za uslugama javnih istraživačkih ustanova, kao i ohrabruje ulaganje u aktivnosti istraživanja i razvoja od strane MSP. Projekti koji su dio IRCRO programa uključuju suradnju gospodarstva i znanosti, a financirani su kroz IRCRO program i od strane industrijskog trgovačkog društva na temelju kreditnog aranžmana 50:50. Na taj način privatni sektor sudjeluje s 50% u financiranju djelatnosti istraživanja i razvoja. U državnom proračunu za ovaj program do kraja 2009. godine osigurano je ukupno EUR 1.500.000.
5. **Program unapređenja poslovne konkurentnosti (KONCRO)** omogućava MSP da postanu konkurentnija kroz povećanje produktivnosti, poboljšanje kvalitete proizvoda, unapređenje poslovne organizacije uvođenjem ISO standarda, zatim kroz pomoć u postupku patentiranja, osmišljavanja proizvoda i zaštite okoliša. Kroz državni proračun izdvojit će se ukupno EUR 1.500.000 koji će biti podijeljeni trgovačkim društvima kroz kredite. Svaki kredit društvu koje koristi usluge programa mora biti podržan kroz jednaki doprinos firme iz privatnog sektora.

DODATAK 6 – KARTA HRVATSKIH PODRUČJA KOJA PRIMAJU POMOĆ

Prema postojećim kriterijima kojima se utvrđuju područja koja trebaju državnu pomoć za razvoj, 23% **ukupnog stanovništva Hrvatske ulazi u kategoriju "područja koja primaju pomoć"**. Broj stanovnika koji živi u područjima koja primaju pomoć iznosi 1.023.000. PPDS uključuju 180 jedinica lokalne samouprave (općine i gradovi), u kojima živi 680.000 stanovnika odnosno 15.3% ukupnog stanovništva Hrvatske prema popisu stanovnika iz 2001. Broj stanovnika u brdsko-planinskim područjima iznosi 212.000 odnosno 4.8% ukupnog stanovništva, dok 131.000 stanovnika živi na otocima (2.9% ukupnog stanovništva Hrvatske).

Karta 4: Područja koja primaju pomoć, i to: područja posebne državne skrbi, brdsko-planinska područja i otoci
IZVOR: MMTPR

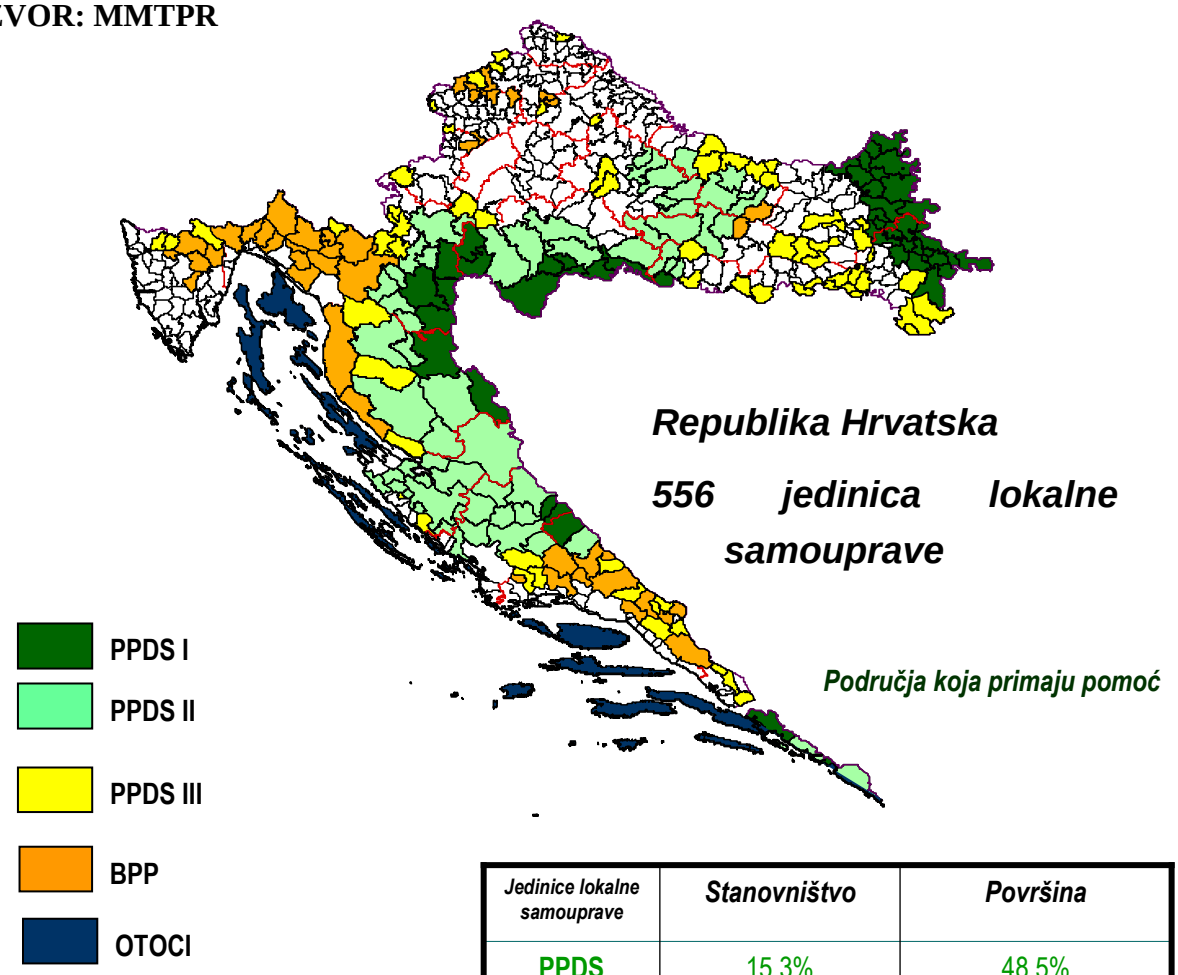

Jedinice lokalne samouprave	Stanovništvo	Površina
PPDS 180	15,3% (680.000)	48,5% (27.400 km²)
BPP 45	4,8% (212.000)	10,5 % (5.920 km²)
Otoci 50	2,9% (131.000)	5,3% (3.000 km²)
Ukupno 275	**23,0% (1.023.000)**	**64,3% (36.320 km²)**

DODATAK 7 - SASTAV MEĐURESORNE RADNE SKUPINE ZA OPERATIVNI PROGRAM ZA REGIONALNU KONKURENTNOST

Središnji državni ured za razvojnu strategiju i koordinaciju fondova Europske unije (SDURF)

- *Nataša Mikuš, zamjenica državnog tajnika (predsjedateljica radne skupine)*
- *Iva Frkić, voditeljica odsjeka*
- *Marijana Spajić, stručni savjetnik*

Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva (MGRIP)

- *Tajana Kesić-Šapić, državni tajnik*
- *Spomenka Rakušić, voditeljica odjela*
- *Sanja Fišer, voditeljica odsjeka*
- *Marina Lang-Perica, voditeljica odsjeka*
- *Neven Kos, voditelj odsjeka*
- *Jasminka Keser, voditeljica odsjeka*

Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka (MMTPR)

- *Zdravko Livaković, državni tajnik*
- *Franka Vojnović, voditeljica odjela*
- *Helga Bubanović, voditeljica odjela*
- *Emina Štefičić, voditeljica odsjeka*
- *Marija Rajaković, stručni savjetnik*
- *Jelena Mušterić, stručni suradnik*

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa (MZOŠ)

- *Dražen Vikić-Topić, državni tajnik*
- *Antonija Gladović, voditelj provedbene jedinice za projekt*
- *Emira Bečić, viši stručni savjetnik*
- *Gabrijela Herceg, stručni suradnik*
- *Nataša Maršić, član jedinice za intelektualno vlasništvo*
- *Andrijana Anić-Antić, stručni suradnik*

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva (MPŠVG)

- *Tatjana Borbaš, voditeljica odjela*

Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija (MVPEI)

- *Petra Šantić, stručnjak*
- *Petra Radić, stručni savjetnik*

Središnji državni ured za e-Hrvatsku

- *Diana Šimić, zamjenica državnog tajnika*
- *Marina Škrinjar, voditeljica odjela*

Poslovno-inovacijski centar Hrvatske – BICRO

- *Ivana Nagy, voditeljica programa*
- *Ivo Friganović, voditelj programa*

Državni zavod za statistiku

- *Biserka Nikšić Paulić, viši stručni savjetnik*

CARDS 2003: Pomoć nacionalnom razvojnom planiranju

- *Iain Mackie, voditelj tima*
- *Ian Igor Zagrecki, lokalni stručnjak*
- *Conor Kearney, stručnjak*

DFID: GOF – Pomoć za EU integracije

- *Simon Amstrong, stručnjak*

DODATAK 8 – POPIS PARTNERA SA SAVJETOVANJA O OPERATIVNOM PROGRAMU ZA REGIONALNU KONKURENTNOST

MINISTARSTVO MORA, TURIZMA, PROMETA I RAZVITKA
1. Franka Vojnović, voditeljica odjela
2. Marija Rajaković, stručni savjetnik
3. Emina Štefičić, voditeljica odsjeka

MINISTARSTVO GOSPODARSTVA, RADA I PODUZETNIŠVA
4. Tajana Kesić Šapić, državni tajnik
5. Spomenka Rakušić, voditeljica odjela
6. Marina Lang-Perica, voditeljica odsjeka
7. Sanja Fišer, voditeljica odsjeka
8. Jasminka Keser, voditeljica odsjeka
9. Lidija Mekić, voditeljica odjela
10. Ivana Sakar, stručni suradnik

MINISTARSTVO ZNANOSTI, OBRAZOVANJA I ŠPORTA
11. Prof.dr.sc. Dražen Vikić-Topić, državni tajnik
12. dr. Emira Bečić, viši savjetnik
13. Nataša Maršić, član jedinice za intelektualno vlasništvo
14. Antonija Gladović, stručni suradnik
15. Andrijana Anić Antić, stručni suradnik
16. Gabrijela Herceg, stručni suradnik

SREDIŠNJI DRŽAVNI URED ZA e-HRVATSKU
17. Diana Šimić, zamjenica državnog tajnika
18. Marina Škrinjar, voditeljica odjela

SREDIŠNJI DRŽAVNI URED ZA RAZVOJNU STRATEGIJU I KOORDINACIJU FONDOVA EUROPSKE UNIJE
19. Iva Frkić, voditeljica odsjeka
20. Marijana Spajić, stručni savjetnik

POSLOVNO-INOVACIJSKI CENTAR HRVATSKE (BICRO)
21. dr.sc. Ivo Friganović, direktor programa
22. Nensi Radulović, savjetnik za EU
23. Zoran Barišić, zamjenik direktora za industrijski sektor
24. Vesna Torbarina, savjetnik za EU
25. Nina Zečić, stručni suradnik – EICC

CENTAR ZA POLITIKU RAZVOJA MALIH I SREDNJIH PODUZEĆA I PODUZETNIŠTVA (CEPOR)
26. Sanja Crnković Pozaić, predsjednik uprave

HRVATSKA OBRTNIČKA KOMORA (HOK)
27. Sanja Želinski Matunec, voditelj savjetodavne službe

HRVATSKA AGENCIJA ZA MALO GOSPODARSTVO (HAMAG)
28. Tomislav Kovačević, predsjednik uprave
29. Tihana Jelinović, voditeljica odjela za poticanje poduzetništva

AGENCIJA ZA PROMICANJE IZVOZA I ULAGANJA (APIU)
30. Mirela Mrvelj, direktorica, Sektor za strateško planiranje
31. Marija Vukelić, viši savjetnik

HRVATSKA UDRUGA POSLODAVACA (HUP)
32. Andrea Dokić, voditeljica projekta

HRVATSKA BANKA ZA OBNOVU I RAZVOJ (HBOR)

33. Marija Jerkić, član uprave
34. Jadranka Sabljak, nezavisni stručnjak
INSTITUT RUĐER BOŠKOVIĆ (IRB)
35. dr.sc. Mladen Žinić, ravnatelj
36. Andrea Moguš-Milanković, pomoćnica ravnatelja
FAKULTET ELEKTRONIKE I RAČUNARSTVA (FER)
37. Vedran Bilas
INSTITUT ZA FIZIKU, SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
38. dr.sc. Milorad Milun, ravnatelj
SAVEZ UDRUGA GRADOVA I UDRUGA OPĆINA
39. Ivica Malatestilić, zamjenik gradonačelnika
HRVATSKA ZAJEDNICA ŽUPANIJA
40. Ivica Đopar, savjetnik za integracije
RAZVOJNA AGENCIJA SJEVER (DAN)
41. Normela Radoš, voditeljica odsjeka za EU fondove i regionalni razvoj
AGENCIJA ZA RAZVOJ OSIJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE
42. Sandra Filipović, pomoćnica voditelja
REGIONALNA RAZVOJNA AGENCIJA PORIN
43. Doris Šošić, predsjednica uprave
ISTARSKA RAZVOJNA AGENCIJA (IDA)
44. Darko Lorencin, direktor
SAVEZ SAMOSTALNIH SINDIKATA HRVATSKE (SSSH)
45. gosp. Hrvoje Dujmić, član uprave
NACIONALNO VIJEĆE ZA KONKURENTNOST
46. gđa Jadranka Gable, stručni suradnik
EKONOMSKI INSTITUT ZAGREB
47. gđa Maja Vehovec, znanstveni savjetnik
UNITED STATES AGENCY FOR INTERNATIONAL DEVELOPMENT (USAID)
48. gosp. Damir Novinić, Regional Manager
DELEGACIJA EUROPSKE KOMISIJE U REPUBLICI HRVATSKOJ
49. gosp. Florian Hauser, Task Manager

DODATAK 9 – ZALIHA PROJEKATA PRIPREMLJENIH U 10 ŽUPANIJA KOJE SUKLADNO OPERATIVNOM PROGRAMU ZA REGIONALNU KONKURENTNOST ZAOSTAJU U RAZVITKU (VELJAČA 2007.)

Tablica 28: Zaliha projekata u turističkoj infrastrukturi

Naziv projekta	PRORAČUN	Prijava	Studija isplativosti/Analiza troškova i koristi	Natječajna dokumentacija
Dvorac u Virovitici – Biser Slavonije	1.100.000	DA	DA	DA
Vinska cesta, Virovitičko-podravska županija	968.058	DA	DA	U pripremi
Kulturno-poslovni centar u Korenici	1.815.000	NE	DA	DA
Izgradnja vodovodnog sustava u Primoštenu, Aurora		NE	DA	DA
Izgradnja vodovodnog sustava u Primoštenu Bilo		NE	DA	DA
Izgradnja sekundarnog kanalizacijskog sustava i sustava za otpadne vode u Biogradu na Moru	440.000	NE	DA	DA
Izgradnja lukobrana u Kalima	1.700.000	NE	DA	DA
Izgradnja Glagoljaške škole i knjižnice u Tkonu	110.000	NE	DA	DA
Obnova lukobrana u Novigradu	1.095.000	NE	DA	DA
Obnova lokalne luke u Rovanjskoj	654.000	NE	DA	DA
Izgradnja vodovodnog sustava u Vinjerac-Slivnici	460.000	NE	DA	DA

Pristupna cesta za Lonjsko polje – poboljšanje turističke ceste	1.000.000	DA	NE	Djelomično
Obnova Stare utvrde u Sisku	2.500.000	DA	NE	Djelomično
Obnova gradske galerije u Sisku	2.500.000	DA	NE	Djelomično
Rimski arheološki nalaz Kutinska lipa u Kutini	684.000	NE	DA	Djelomično
Povijesno-turistički park Utinja - Petrinjčica	7.810.000	NE	NE	NE
Spašavanje izgubljenog nasljeđa Grada Petrinje	900.000	NE	NE	NE
Obnova kanalizacijskog sustava u naselju Topusko	1.000.000	NE	NE	Djelomično
Obnova Velikog Kaptola	8.000.000	NE	NE	NE
Ukupno	**32.736.058**			

Tablica 29: Zaliha projekata ostalih oblika poslovne infrastrukture

Naziv projekta	PRORAČUN	Prijava	Studija isplativosti/Analiza troškova i koristi	Natječajna dokumentacija
Poduzetnička zona Osijek	1.488.659	DA	DA	DA
Industrijska zona Beli Manastir	1.578.000	DA	DA	DA
Rijeka na Dunavu, Aljmas	1.076.881	DA	DA	DA
Poslovna zona u Kutjevu	1.780.000	DA	DA	DA
Poslovna zona Šopot	1.000.000	NE	DA	DA
Poslovna zona Kutina II	1.395.000	NE	DA	Djelomično
Poboljšanje i opremanje obrazovnog centra za poduzetnike u Poslovnoj zoni Željezara	670.000	NE	NE	Djelomično
Komunalna zona Sisak – Poboljšanje / proširenje poslovne infrastrukture	9.600.000	NE	NE	NE
Poslovna zona, faza I u Velikoj Ludini	608.000	NE	NE	DA
Ukupno	**19.196.540**			

SVEUKUPNO: EUR 51.932.598

DODATAK 10 – ORGANIGRAM UPRAVLJAČKE STRUKTURE OPERATIVNOG PROGRAMA ZA REGIONALNU KONKURENTNOST

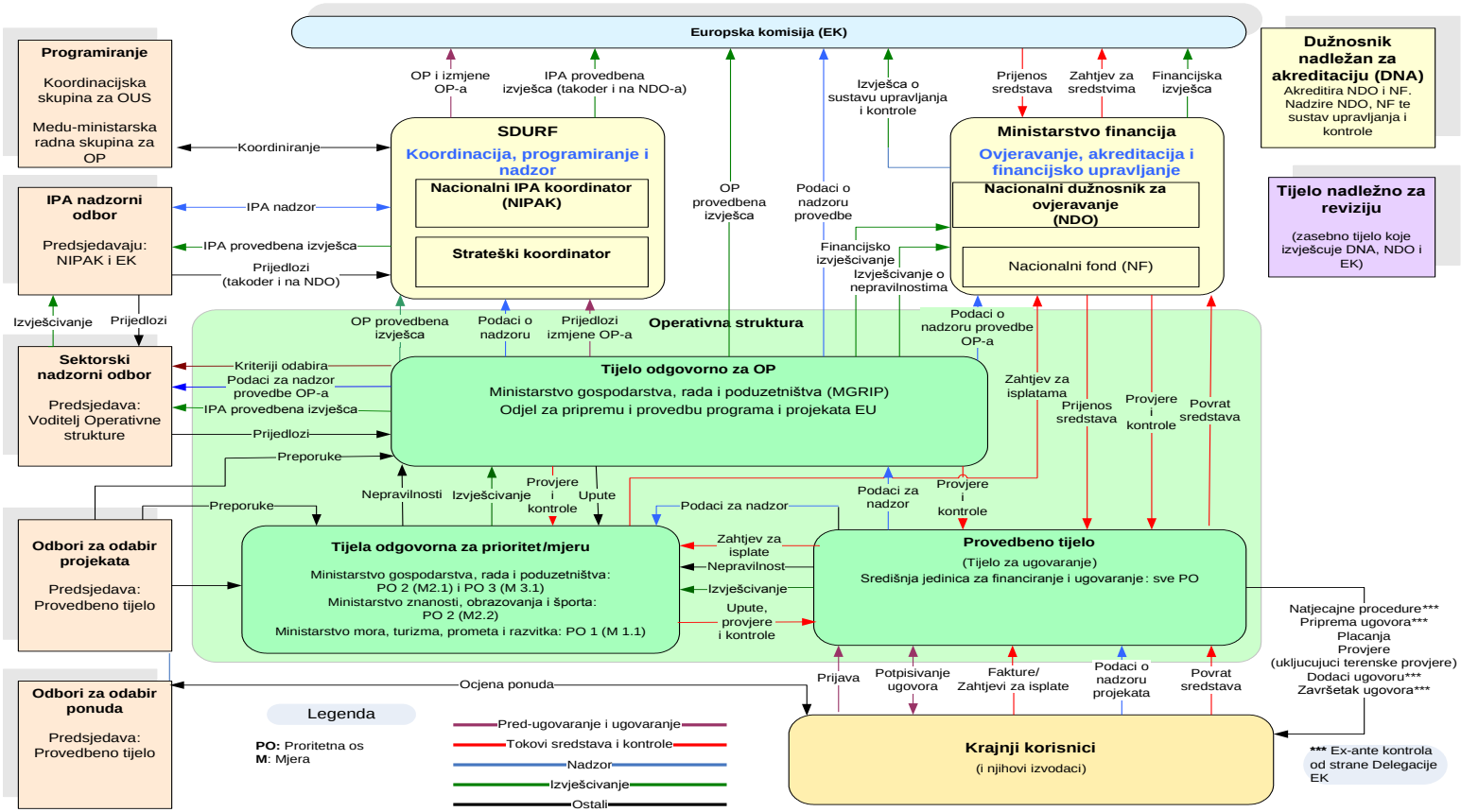

b) Izmjene i dopune Operativnog programa

Višegodišnji program „Regionalna konkurentnost“ mijenja se i dopunjuje kako slijedi:

1. Na naslovnoj stranici, naziv programa se zamjenjuje sljedećim:

“OPERATIVNI PROGRAM 'REGIONALNA KONKURENTNOST'
INSTRUMENT ZA PRETPRISTUPNU POMOĆ"
2007HR161PO001

2. Odjeljak 3.1.4 “Pokazatelji za prioritetne osi i mjere“ zamjenjuje se sljedećim:

POKAZATELJI ZA PRIORITETNE OSI I MJERE

Prioritetna os 1.: Poboljšati razvojni potencijal regija koje zaostaju u razvitku

Cilj	Pokazatelj rezultata	Definicija	Jedinica	Polazna vrijednost (2007.)	Izvor	Učestalost pregleda	Srednjoročni cilj (2012.)	Cilj (2014.)
Dati podršku stvaranju i rastu industrijskih i uslužnih MSP	Stvaranje novih radnih mjesta u regijama koje zaostaju u razvitku	Broj radnih mjesta s punim radnim vremenom stvorenih direktno kroz predmetnu aktivnost	broj	0	Izvješće o nadzoru projekta	godišnje	300	450
	Osnovana ili povećana MSP koja se nalaze u ciljanim regijama	MSP: do 250 zaposlenika, godišnji promet do 28 m€, imovina do 14 m€	broj	0	Izvješće o nadzoru projekta	godišnje	100	150

Mjera 1.1: Poslovna infrastruktura

Cilj	Pokazatelj rezultata	Definicija	Jedinica	Polazna vrijednost (2007.)	Izvor	Učestalost pregleda	Srednjoročni cilj (2012.)	Cilj (2014.)
Osigurati kvalitetnu poslovnu infrastrukturu u hrvatskim regijama koje zaostaju u razvitku	Broj provedenih projekata za razvoj poslovne infrastrukture	Vrste ulaganja u poslovnu infrastrukturu predviđeni u aktivnosti	broj	0	Izvješće o nadzoru projekta	godišnje	20	30

Prioritetna os 2.: Jačanje konkurentnosti hrvatskog gospodarstva

Cilj	Pokazatelj rezultata	Definicija	Jedinica	Polazna vrijednost (2007.)	Izvor	Učestalost pregleda	Srednjoročni cilj (2012.)	Cilj (2014.)
Unaprijediti konkurentnost MSP-a	Veće zadovoljstvo MSP s pruženim savjetodavnim uslugama	MSP - do 250 zaposlenika, godišnji promet do 28 m€, imovina do 14 m€; Stupanj zadovoljstva - određen broj bodova kod ankete o zadovoljstvu	%	0	Godišnja istraživanja MINGORP-a o MSP koja koriste poslovnu podršku	godišnje	10-20%	20-30%
	Povećanje broja MSP koja primaju pomoć	MSP koji su primili pomoć vezano uz e-business od strane trenera proizašlih iz predmetne aktivnosti	broj	0	Izvješće o nadzoru projekta	godišnje	375	595
Poboljšati komercijalizaciju tehnologije i istraživanja i razvoja	Broj ugovora o suradnji između znanstvene i poslovne/industrijske zajednice	Broj kooperacijskih projekata za istraživanje i razvoj koji su zajedno pokrenuti od strane visokoškolskih ustanova/istraživačkih organizacija i poslovnih partnera (MSP i industrija)	broj	0	Izvješće o nadzoru projekta	godišnje	10	20

Mjera 2.1: Poboljšanje poslovne klime

Cilj	Pokazatelj rezultata	Definicija	Jedinica	Polazna vrijednost (2007.)	Izvor	Učestalost pregleda	Srednjoročni cilj (2012.)	Cilj (2014.)
Poboljšati kvalitetu i mehanizme podrške dostupne investitorima i MSP-ima na nacionalnoj razini kao i na razini ispod nacionalne	Broj centara za e-poslovanje koji su primili pomoć	Označava broj centara za e-poslovanje koji su na obuci i koji primaju fizičku podršku za ulaganja	broj	0	Izvješće o nadzoru projekta	godišnje	10	18
	Broj stručnjaka i institucija za pružanje podrške poslovanju koji su primili pomoć	Označava broj stručnjaka i institucija za pružanje podrške poslovanju koji prolaze obuku	broj	0	Izvješće o nadzoru projekta	godišnje	160 stručnjaka 21 institucija	160 stručnjaka 21 institucija
	Broj institucija koje primaju pomoć radi poboljšanja komunikacije s poslovnom zajednicom	Označava broj institucija i udruga za pružanje podrške poslovanju koje prolaze obuku	broj	0	Izvješće o nadzoru projekta	godišnje	0	80
	Opseg primljene obuke vezano uz klastere i internacionalizaciju	Sudionici: članovi klastera i voditelji klastera	br. Osoba koje su primile obuku	0	Izvješće o nadzoru projekta	godišnje	40	240
	Broj županija koje primaju podršku za poboljšanje realizacije ulaganja	Označava županije koje će primiti punu certifikaciju	broj	0	Izvješće o nadzoru projekta	godišnje	20	20

	Broj metodologija, registara i strategija	Označava broj pripremljenih metodologija, registara i strategija	broj	0	Izvješće o nadzoru projekta	godišnje	3 seta metodologija; 1 registar	3 seta metodologija; 2 registra; 2 strategije

Mjera 2.2: Transfer tehnologije i podrška uslugama za novonastale tvrtke utemeljene na znanju

Cilj	Pokazatelj rezultata	Definicija	Jedinica	Polazna vrijednost (2007.)	Izvor	Učestalost pregleda	Srednjoročni cilj (2012.)	Cilj (2014.)
Poboljšati transfer tehnologija i sposobnosti komercijalizacije inovacija od strane visokoškolskih ustanova i javnih istraživačkih organizacija	Broj dovršenih projekata transfera znanja	Projekti uključuju uspostavu i/ili opremanje ureda za transfer tehnologija, znanstvenih inkubacijskih centara, centara za ugovorena istraživanja i inovacijskih centara, kao što je navedeno aktivnosti	broj	0	Izvješće o nadzoru projekta	godišnje	10	63
	Broj sudionika u obrazovnim aktivnostima	Sudionici: članovi istraživačkih instituta, visokoškolskih ustanova Obrazovne aktivnosti: izobrazba, savjetovanja, radionice, itd.	broj	0	Izvješće o nadzoru projekta	godišnje	0	20
	Inkubacijski centar za bio-tehnologiju (BioCentar) dovršen	Dovršena izgradnja I opremanje BioCentra, uz popratne objekte kako je naznačeno u aktivnosti	broj	0	Izvješće o nadzoru projekta	godišnje	100	140

	Projekti pripremljeni za podnošenje za program IPA s kompletnom dokumentacijom	Radi se o projektnim prijedlozima za vrste ulaganja predviđene grant shemom u okviru mjere	broj	0	Izvješće o nadzoru projekta	godišnje	1	1
	Broj dovršenih projekata transfera znanja	Projekti uključuju uspostavu i/ili opremanje ureda za transfer tehnologija, znanstvenih inkubacijskih centara, centara za ugovorena istraživanja i inovacijskih centara, kao što je navedeno aktivnosti	broj	0	Provedbeno tijelo	godišnje	15	85
	Strategija i akcijski plan za razdoblje nakon 2010.	Strateški dokument Republike Hrvatske za znanost i tehnologiju	broj	0	Izvješće o nadzoru projekta	godišnje	0	1
	Ukupna vrijednost pripremljenih projekata	Radi se o projektnim prijedlozima za vrste ulaganja predviđene grant shemom u okviru mjere	eura	0	Provedbeno tijelo	godišnje	5.000.000 eura	14.500.000 eura

Prioritetna os 3.: Tehnička pomoć

Cilj	Pokazatelj rezultata	Definicija	Jedinica	Polazna vrijednost (2007.)	Izvor	Učestalost pregleda	Srednjoročni cilj (2012.)	Cilj (2014.)
Razviti institucionalnu sposobnost za upravljanje i apsorpciju IPA	OP sredstva apsorbirana		%	0	MINGORP, provedbeno tijelo, krajnji korisnici, izvješće o nadzoru projekta	godišnje	55%[192]	100%

Mjera 3.1: Upravljanje OP-om i izgradnja kapaciteta

Cilj	Pokazatelj rezultata	Definicija	Jedinica	Polazna vrijednost (2007.)	Izvor	Učestalost pregleda	Srednjoročni cilj (2012.)	Cilj (2014.)
Osigurati učinkovito i efektivno upravljanje Operativnim programom	Zaposlenici zaduženi za upravljanje i administraciju Operativnog programa koji su prošli izobrazbu	Upravljanje i osoblje u sklopu Operativne strukture	%	0	Operativna struktura, krajnji korisnici, izvješće o nadzoru projekta	godišnje	70%	100%

[192] Odnosi se na alokacije 2007.-2009.

	Sastanci Sektorskog nadzornog odbora		broj	0	Voditelj Operativne strukture	godišnje	10	14
	Promidžba	Promidžbeni događaji kao što su promocije, tiskovne konferencije, seminari, publikacije, brošure, TV/radio emisije	broj	0	Voditelj Operativne strukture, izvješća o nadzoru projekta	godišnje	10	14

3. Odjeljak 4. “FINANCIJSKE TABLICE“ zamjenjuju se sljedećim:

GODINA 2007.		**Javni izdaci**		
	Ukupni javni izdaci	Doprinos programa IPA	Nacionalni javni doprinosi	Stopa sufinanciranja IPA
	(1) =(2) + (3) (Eur)	(2) (Eur)	(3) (Eur)	(4)=(2)/(1) (%)
Prioritetna os 1. – Poboljšati razvojni potencijal regija koje zaostaju u razvitku	**4.030.295**	**3.425.750**	**604.545**	**85**
Mjera 1.1 – Poslovna infrastruktura	4.030.295	3.425.750	604.545	85
Prioritetna os 2 – Jačanje konkurentnosti hrvatskog gospodarstva	**7.890.882**	**6.707.250**	**1.183.632**	**85**
Mjera 2.1 – Poboljšanje poslovne klime	4.006.176	3.405.250	600.926	85
Mjera 2.2 – Transfer tehnologije i podrška uslugama za novonastale tvrtke utemeljene na znanju	3.884.706	3.302.000	582.706	85
Prioritetna os *3. – Tehnička pomoć*	**1.079.118**	**917.250**	**161.868**	**85**
Mjera 3.1 – Tehnička pomoć za upravljanje Operativnim programom i izgradnju kapaciteta	1.079.118	917.250	161.868	85
Ukupno	**13.000.295**	**11.050.250**	**1.950.045**	**85**

GODINA 2008.		Javni izdaci		
	Ukupni javni izdaci	Doprinos Zajednice (IPA)	Nacionalni javni doprinosi	Stopa sufinanciranja IPA
	(1) =(2) + (3) (Eur)	(2) (Eur)	(3) (Eur)	(4)=(2)/(1) (%)
Prioritet 1 – Poboljšati razvojni potencijal regija koje zaostaju u razvitku	**4.230.589**	**3.596.000**	**634.589**	**85**
Mjera 1.1 – Poslovna infrastruktura	4.230.589	3.596.000	634.589	**85**
Prioritet 2 – Jačanje konkurentnosti hrvatskog gospodarstva	**8.282.648**	**7.040.250**	**1.242.398**	**85**
Mjera 2.1 – Poboljšanje poslovne klime	4.206.177	3.575.250	630.927	**85**
Mjera 2.2 – Transfer tehnologije i podrška uslugama za novonastale tvrtke utemeljene na znanju	4.076.471	3.465.000	611.471	**85**
Prioritet 3 – Tehnička pomoć	**1.133.824**	**963.750**	**170.074**	**85**
Mjera 3.1 – Tehnička pomoć za upravljanje Operativnim programom i izgradnju administrativnih kapaciteta	1.133.824	963.750	170.074	**85**
Ukupno	**13.647.061**	**11.600.000**	**2.047.061**	**85**

GODINA 2009.		Javni izdaci		
	Ukupni javni izdaci	Doprinos Zajednice (IPA)	Nacionalni javni doprinosi	Stopa sufinanciranja IPA
	(1) =(2) + (3) (Eur)	(2) (Eur)	(3) (Eur)	(4)=(2)/(1) (%)
Prioritet 1 – Poboljšati razvojni potencijal regija koje zaostaju u razvitku	**4.630.295**	**3.935.750**	**694.545**	**85**
Mjera 1.1 – Poslovna infrastruktura	4.630.295	3.935.750	694.545	85
Prioritet 2 – Jačanje konkurentnosti hrvatskog gospodarstva	**9.070.589**	**7.710.000**	**1.360.589**	**85**
Mjera 2.1 – Poboljšanje poslovne klime	4.605.883	3.915.000	690.883	85
Mjera 2.2 – Transfer tehnologije i podrška uslugama za novonastale tvrtke utemeljene na znanju	4.464.706	3.795.000	669.706	85
Prioritet 3 – Tehnička pomoć	**1.239.706**	**1.053.750**	**185.956**	**85**
Mjera 3.1 – Tehnička pomoć za upravljanje Operativnim programom i izgradnju administrativnih kapaciteta	1.239.706	1.053.750	185.956	85
Ukupno	**14.940.590**	**12.699.500**	**2.241.090**	**85**

GODINA 2010.	Ukupni javni izdaci	Javni izdaci		Stopa sufinanciranja IPA
		Doprinos Zajednice (IPA)	Nacionalni javni doprinosi	
	(1) =(2) + (3) (Eur)	(2) (Eur)	(3) (Eur)	(4)=(2)/(1) (%)
Prioritet 1 – Poboljšati razvojni potencijal regija koje zaostaju u razvitku	**5.178.824**	**4.402.000**	**776.824**	**85**
Mjera 1.1 – Poslovna infrastruktura	5.178.824	4.402.000	776.824	85
Prioritet 2 – Jačanje konkurentnosti hrvatskog gospodarstva	**10.190.589**	**8.662.000**	**1.528.589**	**85**
Mjera 2.1 – Poboljšanje poslovne klime	5.178.824	4.402.000	776.824	85
Mjera 2.2 – Transfer tehnologije i podrška uslugama za novonastale tvrtke utemeljene na znanju	5.011.765	4.260.000	751.765	85
Prioritet 3 – Tehnička pomoć	**1.336.471**	**1.136.000**	**200.471**	**85**
Mjera 3.1 – Tehnička pomoć za upravljanje Operativnim programom i izgradnju administrativnih kapaciteta	1.336.471	1.136.000	200.471	85
Ukupno	**16.705.884**	**14.200.000**	**2.505.884**	**85**

GODINA 2011.	Ukupni javni izdaci	Javni izdaci		Stopa sufinanciranja IPA
		Doprinos Zajednice (IPA)	Nacionalni javni doprinosi	
	(1) =(2) + (3) (Eur)	(2) (Eur)	(3) (Eur)	(4)=(2)/(1) (%)
Prioritet 1 – Poboljšati razvojni potencijal regija koje zaostaju u razvitku	**5.251.765**	**4.464.000**	**787.765**	**85**
Mjera 1.1 – Poslovna infrastruktura	5.251.765	4.464.000	787.765	85
Prioritet 2 – Jačanje konkurentnosti hrvatskog gospodarstva	**10.334.118**	**8.784.000**	**1.550.118**	**85**
Mjera 2.1 – Poboljšanje poslovne klime	5.251.765	4.464.000	787.765	85
Mjera 2.2 – Transfer tehnologije i podrška uslugama za novonastale tvrtke utemeljene na znanju	5.082.353	4.320.000	762.353	85
Prioritet 3 – Tehnička pomoć	**1.355.295**	**1.152.000**	**203.295**	**85**
Mjera 3.1 – Tehnička pomoć za upravljanje Operativnim programom i izgradnju administrativnih kapaciteta	1.355.295	1.152.000	203.295	85
Ukupno	**16.941.178**	**14.400.000**	**2.541.178**	**85**

GODINA 2007.-2011.		Javni izdaci		
	Ukupni javni izdaci	Doprinos Zajednice (IPA)	Nacionalni javni doprinosi	Stopa sufinanciranja IPA
	(1) =(2) + (3) (Eur)	(2) (Eur)	(3) (Eur)	(4)=(2)/(1) (%)
Prioritet 1 – Poboljšati razvojni potencijal regija koje zaostaju u razvitku	**23.321.768**	**19.823.500**	**3.498.268**	**85**
Mjera 1.1 – Poslovna infrastruktura	23.321.768	19.823.500	3.498.268	85
Prioritet 2 – Jačanje konkurentnosti hrvatskog gospodarstva	**45.768.826**	**38.903.500**	**6.865.326**	**85**
Mjera 2.1 – Poboljšanje poslovne klime	23.248.825	19.761.500	3.487.325	85
Mjera 2.2 – Transfer tehnologije i podrška uslugama za novonastale tvrtke utemeljene na znanju	22.520.001	19.142.000	3.378.001	85
Prioritet 3 – Tehnička pomoć	**6.144.414**	**5.222.750**	**921.664**	**85**
Mjera 3.1 – Tehnička pomoć za upravljanje Operativnim programom i izgradnju administrativnih kapaciteta	6.144.414	5.222.750	921.664	85
Ukupno godina 2009.	**75.235.008**	**63.949.750**	**11.285.258**	**85**

Financijski plan za Operativni program „Regionalna konkurentnost“ u Republici Hrvatskoj

Godine	**Ukupno alokacija iz programa IPA**
2007.	**11.050.250**
2008.	**11.600.000**
2009.	**12.699.500**
2010.	**14.200.000**
2011.	**14.400.000**
Ukupno 2007. – 2011.	**63.949.750**

Prioritet	**Sufinanciranje iz programa IPA**	**Sufinanciranje iz nacionalnih sredstava**	**Ukupno financiranje**	**Stopa sufinanciranja**
	(a)	(b)	(c) = (a) + (b)	(d) = (a)/(c)
Prioritet 1. – Unapređenje razvojnog potencijala slabije razvijenih područja	**19.823.500**	**3.498.268**	**23.321.768**	85 %
Prioritet 2. – Jačanje konkurentnosti hrvatskog gospodarstva	**38.903.500**	**6.865.326**	**45.768.826**	85 %
Prioritet 3. – Tehnička pomoć	**5.222.750**	**921.664**	**6.144.414**	85 %
Ukupno (2007.-2011.)	**63.949.750**	**11.285.258**	**75.235.008**	**85 %**